

Z A K O N

O GASU

I. UVODNE ODREDBE

Predmet

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se uslovi za pouzdano, sigurno i kvalitetno snabdevanje kupaca prirodnim gasom, uslovi i način obavljanja energetske delatnosti u sektoru prirodnog gasa, delokrug rada Agencije za energiku Republike Srbije (u daljem tekstu: Agencija) u sektoru prirodnog gasa, način organizovanja i funkcionisanja tržišta prirodnog gasa, prava i obaveze učesnika na tržištu, zaštita kupaca prirodnog gasa, projektovanje, izgradnja, održavanje i korišćenje gasovoda i unutrašnjih gasnih instalacija, opremu pod pritiskom, kao i nadzor nad sprovođenjem ovog zakona.

U gasovodni sistem se pored prirodnog gasa može preuzeti i vodonik u meri u kojoj se može tehnički i bezbedno koristiti i prenositi kroz sistem.

Odredbe ovog zakona se, u odnosu na Autonomnu pokrajinu Kosovo i Metohija, tumače i primenjuju u skladu sa Rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 i Zakonom o ratifikaciji Ugovora o osnivanju Energetske zajednice.

Značenje pojedinih izraza

Član 2.

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sledeće značenje:

1) *Agencija za saradnju energetskih regulatora* (u daljem tekstu: ACER) je telo za saradnju energetskih regulatora na nivou Evropske unije;

2) *aparati na gasovita goriva* su aparati u kojima se sagorevaju gasovita goriva koji se upotrebljavaju za kuvanje, hlađenje, klimatizaciju, grejanje prostora, pripremu tople vode, rasvetu ili pranje i gorionici sa prinudnim provetravanjem i grejna tela koja su opremljena takvim gorionicima, priključeni na unutrašnje gasne instalacije;

3) *balansna odgovornost na tržištu prirodnog gasa* je obaveza učesnika na tržištu da uravnoteže količinu prirodnog gasa na ulazu u sistem i izlazu iz sistema u periodu za koji se utvrđuje balansno odstupanje i preuzmu finansijsku odgovornost za odstupanja;

4) *bezbednost rada sistema* podrazumeva održavanje i upotrebu sistema na način kojim se ne ugrožavaju život i zdravlje ljudi i materijalna dobra;

5) *vertikalno integrisano preduzeće* je energetski subjekt ili grupa energetskih subjekata u kojima isto lice ima pravo, direktno ili indirektno da sprovodi kontrolu i u kojima energetski subjekt ili grupa pored jedne od sledećih delatnosti: transport prirodnog gasa i upravljanje transportnim sistemom, distribucija i upravljanje distributivnim sistemom za prirodni gas, skladištenje i upravljanje skladištem prirodnog gasa, obavlja i najmanje jednu od sledećih delatnosti: proizvodnju prirodnog gasa, snabdevanje prirodnim gasom ili javno snabdevanje prirodnim gasom;

6) *virtuelna tačka* je nefizička komercijalna tačka na transportnom sistemu između ulaza i izlaza transportnog sistema za prirodni gas na kojoj je moguća trgovina prirodnim gasom;

7) *gas iz obnovljivih izvora* je biogas, uključujući biogas koji se prerađuje u biometan i obnovljiva gasovita goriva nebiološkog porekla u skladu sa propisima kojima se uređuje korišćenje energije iz obnovljivih izvora;

8) *gas sa niskim sadržajem ugljenika* je deo gasovitih goriva iz recikliranog ugljenika, niskougljenični vodonik i sintetička gasovita goriva čiji energetska sadržaj potiče od niskougljeničnog vodonika, a koji ispunjavaju prag smanjenja emisije gasova sa efektom staklene bašte u skladu sa propisima kojima se uređuje korišćenje energije iz obnovljivih izvora;

9) *gasovodi* su cevovodi za transport i distribuciju prirodnog gasa, cevovodi od prijemnih stanica, od otpremnih i sabirno-otpremnih stanica na eksploatacionim poljima, od mesta prerade, pripreme, od postrojenja za regasifikaciju, od i do skladišta za prirodni gas do kupca. Sastavni delovi gasovoda su: kompresorske stanice, čistačke stanice, pomoćni rezervoari i posude pod pritiskom, blok stanice, sistemi katodne zaštite, armature, merno-regulacione stanice, stanice za namešavanje gasa, sistem za daljinski nadzor i upravljanje, sistemi za odorizaciju, telekomunikaciona mreža za potrebe sistema daljinskog nadzora i druga odgovarajuća postrojenja i uređaji;

10) *gasovodni sistem* je sistem povezanih postrojenja i gasovoda koji obuhvata transportni sistem, distributivni sistem, skladišta gasa i terminale za utečnjeni prirodni gas;

11) *direktni gasovod* je gasovod koji povezuje proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa sa objektom izolovanog kupca i nije deo transportnog, odnosno distributivnog sistema;

12) *distribucija prirodnog gasa* je prenošenje prirodnog gasa preko distributivnog sistema radi isporuke prirodnog gasa krajnjim kupcima, odnosno drugom distributivnom sistemu, a ne obuhvata snabdevanje prirodnim gasom;

13) *dovodni gasovod* je gasovod koji povezuje postrojenja za proizvodnju prirodnog gasa sa objektima za preradu prirodnog gasa;

14) *država članica* je teritorija države Evropske unije u skladu sa članom 27. Ugovora o osnivanju Energetske zajednice;

15) *eksploatacioni pojas gasovoda* je prostor u kom se ne smeju postavljati trajni ili privremeni objekti za vreme eksploatacije gasovoda ili preduzimati druga dejstva koja bi mogla da utiču na stanje, pogon ili intervencije na gasovodu, sem objekata u funkciji gasovoda;

16) *zaštitni pojas gasovoda* je propisani prostor sa jedne i druge strane gasovoda, računajući od ose gasovoda, u kome drugi objekti utiču na njihovu sigurnost;

17) *zone opasnosti* su propisani delovi prostora u kojima se nalaze ili postoji mogućnost da se nađu zapaljive i eksplozivne smeše para, tečnosti i vazduha, odnosno gasa i vazduha;

18) *interkonektor* je gasovod koji prelazi granicu između država radi povezivanja njihovih gasovodnih sistema, kao i oprema koja se koristi za povezivanje sistema;

19) *interoperabilnost* u kontekstu naprednih mernih uređaja je sposobnost dve ili više energetske ili komunikacionih mreža, sistema, uređaja, aplikacija ili

komponenti da međusobno razmenjuju i koriste informacije u cilju obavljanja potrebnih funkcija;

20) *isporuka* prirodnog gasa je fizička predaja prirodnog gasa iz objekta energetskog subjekta ili proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa u objekat drugog energetskog subjekta ili krajnjeg kupca;

21) *javni snabdevač prirodnim gasom* je energetski subjekt koji obavlja energetsku delatnost javnog snabdevanja prirodnim gasom;

22) *javno snabdevanje prirodnim gasom* je prodaja prirodnog gasa domaćinstvima i malim kupcima po regulisanim cenama;

23) *kontrola energetskog subjekta* podrazumeva pravo ili mogućnost jednog lica da samostalno ili sa drugim licima koja sa njim zajednički deluju, vrši odlučujući uticaj na poslovanje drugog lica putem učešća u osnovnom kapitalu ili prava korišćenja celokupne ili dela imovine, odnosno putem ugovora ili prava na imenovanje većine direktora, odnosno članova nadzornog odbora ili glasanje i odluke tih organa;

24) *Koordinaciona grupa za sigurnost snabdevanja* je grupa na nivou Energetske zajednice osnovana da prati, koordinira i razmenjuje iskustva u vezi sa sigurnošću snabdevanja i razvija sveobuhvatnu analizu rizika u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice;

25) *korisnik sistema prirodnog gasa* je proizvođač, krajnji kupac čiji je objekat priključen na sistem, snabdevač, javni snabdevač, odnosno snabdevač na veliko prirodnim gasom, drugi operator sistema, kao i operator skladišta;

26) *krajnji kupac* je pravno ili fizičko lice ili preduzetnik koji kupuje prirodni gas za svoje potrebe;

27) *kriza u snabdevanju prirodnim gasom* je svaki događaj koji vodi ili može dovesti do poremećaja u snabdevanju i ugrožavanja sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom;

28) *kupac iz kategorije domaćinstvo* je krajnji kupac koji kupuje prirodni gas za potrošnju svog domaćinstva isključujući obavljanje komercijalnih ili profesionalnih delatnosti;

29) *kupac* je krajnji kupac ili kupac na veliko;

30) *kupac na veliko* je pravno ili fizičko lice - preduzetnik koje kupuje prirodni gas radi dalje preprodaje unutar ili izvan sistema u kojem je to lice osnovano;

31) *lajnpak („line-pack“)* je aktuelna količina prirodnog gasa koja se pod pritiskom nalazi u gasovodu (transportnom, odnosno distributivnom sistemu), čiji se deo koji je veći od minimalno neophodnog za nesmetani rad sistema može koristiti za održavanje sigurnosti rada i balansiranje sistema u okviru dozvoljenog opsega promene pritiska;

32) *licenca* je akt kojim se utvrđuje ispunjenost uslova za obavljanje energetskih delatnosti propisanih ovim zakonom;

33) *maksimalni radni pritisak („MOP - maximum operating pressure“)* je maksimalni pritisak pod kojim gasovod sme da radi kontinualno pod normalnim okolnostima, i može da bude jednak projektnom pritisku ili manji od njega;

34) *mali kupci prirodnog gasa* su krajnji kupci čija je godišnja potrošnja energije isporučene iz prirodnog gasa do 1.026.000 kWh i čiji su svi objekti priključeni na distributivni sistem prirodnog gasa;

35) *napredni merni sistem („smart metering system“)* je elektronski sistem koji uključuje napredne merne uređaje za merenje protoka prirodnog gasa, podsisteme za prenos, skladištenje, obradu i analizu podataka o prirodnom gasu, kao i centralni upravljački podsistem koji omogućava dvosmernu komunikaciju sa naprednim mernim uređajima koristeći neki oblik elektronske komunikacije;

36) *neprekidni kapacitet* je kapacitet prirodnog gasa koji operator transportnog sistema garantuje korisniku sistema u ugovorenom obimu;

37) *nestandardne usluge operatora sistema* su usluge koje operator sistema pruža na zahtev korisnika sistema odnosno drugog lica, a koje nisu obuhvaćene kroz cenu pristupa sistemu ili kroz troškove priključenja;

38) *novi infrastrukturni objekti* su objekti koji nisu izgrađeni do dana stupanja na snagu ovog zakona;

39) *odorizacija* je dodavanje sredstava karakterističnog, neprijatnog i jakog mirisa prirodnom gasu i biogasu, u cilju utvrđivanja njegovog nekontrolisanog isticanja;

40) *održavanje* je zbir mera i radnji za utvrđivanje i ocenjivanje stvarnog stanja cevovoda i aktivnosti u cilju očuvanja stalne tehničke ispravnosti cevovoda i uspostavljanje potrebnog stanja radi obezbeđenja uslova za bezbedan i nesmetan transport i distribuciju cevovodima;

41) *operator distributivnog sistema prirodnog gasa* je energetska subjekt koji obavlja delatnost distribucije i upravljanja distributivnim sistemom za prirodni gas i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj distributivnog sistema na određenom području, njegovo povezivanje sa drugim sistemima i za obezbeđenje dugoročne sposobnosti sistema da ispunji potrebe za distribucijom prirodnog gasa na ekonomski opravdan način;

42) *operator sistema* je operator transportnog sistema, odnosno operator distributivnog sistema, odnosno operator skladišta prirodnog gasa;

43) *operator skladišta prirodnog gasa* je energetska subjekt koji obavlja delatnost skladištenja i upravljanja skladištem prirodnog gasa i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj skladišta prirodnog gasa (u daljem tekstu: operator skladišta);

44) *operator transportnog sistema prirodnog gasa* je energetska subjekt koji obavlja delatnost transporta i upravljanja transportnim sistemom za prirodni gas i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj transportnog sistema na određenom području, njegovo povezivanje sa drugim sistemima i za obezbeđenje dugoročne sposobnosti sistema da ispunji potrebe za transportom prirodnog gasa na ekonomski opravdan način (u daljem tekstu: operator transportnog sistema);

45) *oprema pod pritiskom* su posude pod pritiskom, jednostavne posude pod pritiskom, oprema pod pritiskom koja se zagreva plamenom ili na drugi način, cevovodi i sigurnosni i pomoćni uređaji pod pritiskom koji su definisani tehničkim propisima kojima se uređuje oprema pod pritiskom i jednostavne posude pod pritiskom;

46) *pametna gasovodna mreža* je gasovodna mreža u sklopu koje se, u skladu s potrebama potrošača i zahtevima u pogledu kvaliteta gasa, primenjuju inovativna i digitalna rešenja za ekonomski opravdanu integraciju niskougljičnih gasova, a posebno gasova iz obnovljivih izvora, radi smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte povezane sa potrošnjom gasa, povećavanja udela gasova iz obnovljivih izvora i niskougljičnih gasova i povezivanja s drugim energentima i sektorima, uključujući i nadogradnju opreme i instalacija radi stvaranja uslova za integraciju niskougljičnih gasova, a posebno gasova iz obnovljivih izvora;

47) *potpuno snabdevanje* je prodaja prirodnog gasa kod koje količina prirodnog gasa za obračunski period nije utvrđena ugovorom o snabdevanju, već krajnji kupac ima pravo da odredi količinu, na osnovu ostvarene potrošnje na mestu primopredaje;

48) *prekidni kapacitet* je kapacitet koji operator transportnog sistema može prekinuti u skladu sa uslovima predviđenim u ugovoru o transportu;

49) *priključak na transportni, odnosno distributivni sistem prirodnog gasa* je skup cevovoda, opreme i uređaja uključujući merno mesto, kojima se instalacija objekta energetskog subjekta, proizvođača ili krajnjeg kupca, fizički povezuje sa transportnim, odnosno distributivnim sistemom prirodnog gasa;

50) *prirodni gas* je gas koji se prvenstveno sastoji od metana, uključujući biometan ili druge vrste gasa, koji se tehnički i bezbedno može preuzeti i prenositi kroz sistem za prirodni gas;

51) *pristup sistemu* je pravo na korišćenje sistema radi transporta, distribucije, preuzimanja i predaje ugovorene količine prirodnog gasa u ugovoreno vreme pod propisanim i javno objavljenim uslovima na principu nediskriminacije;

52) *proizvodni gasovod* je svaki gasovod ili mreža gasovoda koji su izgrađeni u svrhu proizvodnje prirodnog gasa ili se koriste za dovođenje prirodnog gasa u postrojenje za preradu ili terminal;

53) *radni pojas* je propisani minimalni prostor duž trase cevovoda potreban za njihovu nesmetanu izgradnju i održavanje;

54) *regulatorna tela* su nezavisna regulatorna tela za energetiku drugih država sa regulatornim nadležnostima;

55) *rukovanje* su stručni poslovi i radnje kod puštanja, zaustavljanja, punjenja, pražnjenja, manipulacije gasovodima, kao i druge radnje koje se obavljaju radi obavljanja transporta i distribucije prirodnog gasa;

56) *sekundarna trgovina kapacitetima* je trgovina ugovorenim kapacitetima na sekundarnom tržištu kapaciteta koja se realizuje prenosom prava na celokupan ili deo ugovorenog transportnog kapaciteta između korisnika sistema pod propisanim uslovima;

57) *sigurnost snabdevanja* je obezbeđivanje potrebnih količina prirodnog gasa, kao i sposobnost transportnih i distributivnih sistema da se kupcima isporuči prirodni gas sa propisanim nivoom kvaliteta;

58) *snabdevanje na veliko prirodnim gasom* je prodaja prirodnog gasa kupcima radi dalje prodaje, osim prodaje krajnjim kupcima;

59) *snabdevanje prirodnim gasom* je prodaja prirodnog gasa kupcima za njihove potrebe ili radi preprodaje;

60) *snabdevač na veliko prirodnim gasom* je energetski subjekt koji obavlja energetske delatnosti snabdevanja na veliko prirodnim gasom;

61) *snabdevač prirodnim gasom* je energetski subjekt koji obavlja energetske delatnosti snabdevanja prirodnim gasom;

62) *sopstvena potrošnja operatora transportnog sistema, operatora distributivnog sistema i operatora skladišta* je potrošnja prirodnog gasa, neophodna za rad sistema;

63) *tačka interkonekcije* je fizička odnosno virtuelna tačka koja povezuje susedne ulazno-izlazne sisteme odnosno ulazno-izlazni sistem sa interkonektorom, kada je na takvoj tački omogućeno ugovaranje kapaciteta;

64) *tehničko rukovođenje* su stručni poslovi organizacije i kontrole funkcionisanja i održavanja cevovodnog sistema ili njegovog dela, odnosno pogona, kao i rukovođenje radom lica koja rukuju i održavaju cevovode;

65) *transport prirodnog gasa* je prenošenje prirodnog gasa transportnim sistemom do krajnjih kupaca ili drugog transportnog sistema, distributivnih sistema ili skladišta prirodnog gasa, a ne obuhvata snabdevanje;

66) *treće zemlje* su zemlje koji nisu države članice Evropske unije ni potpisnice Ugovora o osnivanju Energetske zajednice;

67) *ugovor „uzmi ili plati”* je ugovor kojim se snabdevač obavezuje da isporuči ugovorene količine prirodnog gasa, a kupac da plati te količine bez obzira da li ih je preuzeo;

68) *ugovorno zagušenje* je stanje u transportnom sistemu kada obim zahteva za neprekidnim kapacitetima prevazilazi tehnički kapacitet transportnog sistema prirodnog gasa;

69) *unutrašnje gasne instalacije* su: cevovodi, spojni vodovi, pripadajuća zaporna, regulaciona i sigurnosna armatura i oprema koja počinje iza izlazne protivpožarne slavine merno-regulacione stanice na kojoj se prirodni gas predaje kupcu, a zaključno sa vrhom kanala za odvod produkata sagorevanja, osim aparata na gasovita goriva;

70) *fizičko zagušenje* je stanje u kom stepen potražnje za stvarnom isporukom prirodnog gasa premašuje tehnički kapacitet sistema za prirodni gas u određenom vremenskom periodu;

71) *horizontalno integrisano preduzeće* je energetske subjekt koji pored jedne od energetske delatnosti u oblasti prirodnog gasa obavlja i najmanje jednu od delatnosti koja nije u oblasti prirodnog gasa;

72) *cevovod* je funkcionalno spojen niz cevi sa pripadajućom armaturom i opremom, koje su povezane i postavljene na propisan način koji služi za prenošenje prirodnog gasa;

73) *centralni registar opreme pod pritiskom* je jedinstveni elektronski informacioni sistem ministarstva nadležnog za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministarstvo) sa podacima o pojedinačnoj opremi pod pritiskom visokog nivoa opasnosti.

Svi izrazi u ovom zakonu upotrebljeni u muškom rodu podrazumevaju se i u ženskom rodu i obrnuto.

Ostali izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju značenje određeno zakonom kojim se uređuje energetika.

II. OBAVLJANJE ENERGETSKIH DELATNOSTI

Energetske delatnosti

Član 3.

Energetske delatnosti koje se uređuju ovim zakonom su:

- 1) transport i upravljanje transportnim sistemom za prirodni gas;
- 2) skladištenje i upravljanje skladištem prirodnog gasa;
- 3) distribucija i upravljanje distributivnim sistemom za prirodni gas;
- 4) snabdevanje prirodnim gasom;
- 5) snabdevanje na veliko prirodnim gasom;

6) javno snabdevanje prirodnim gasom.

Energetske delatnosti iz stava 1. tač. 1), 2), 3) i 6) ovog člana su delatnosti od opšteg interesa u skladu sa posebnim zakonom i obavljaju se kao regulisane delatnosti.

Energetske delatnosti iz stava 1. tač. 4) i 5) ovog člana obavljaju se u skladu sa tržišnim principima.

Energetske delatnosti iz stava 1. ovog člana može da obavlja pravno lice ili preduzetnik koji ima licencu za obavljanje energetske delatnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuje energetika, ako ovim zakonom nije drugačije propisano.

Energetske delatnosti iz stava 2. ovog člana može da obavlja društvo kapitala čiji je jedini vlasnik Republika Srbija, zavisno društvo čiji je jedini vlasnik to društvo kapitala, kao i pravno lice ili preduzetnik kome je Vlada poverila obavljanje te delatnosti u skladu sa posebnim zakonom.

Razdvajanje računa

Član 4.

Energetski subjekt koji obavlja jednu ili više regulisanih energetske delatnosti iz člana 3. stav 1. ovog zakona ili koji pored tih regulisanih energetske delatnosti obavlja i druge delatnosti, dužan je da u cilju izbegavanja diskriminacije, međusobnog subvencionisanja i poremećaja konkurencije u svojim računovodstvenim internim obračunima vodi zasebne račune za svaku od regulisanih energetske delatnosti i zbirno za sve druge delatnosti.

Energetski subjekt iz stava 1. ovog člana dužan je da sačini godišnji bilans stanja i bilans uspeha za svaku delatnost pojedinačno, u skladu sa ovim zakonom, kao i zakonom kojim se uređuje položaj privrednih društava, zakonom kojim se uređuje računovodstvo i zakonom kojim se uređuje revizija. Prihod od vlasništva nad transportnim ili distributivnim sistemom mora biti specificiran u računima.

Energetski subjekt iz stava 1. ovog člana koji ima obavezu revizije godišnjih finansijskih izveštaja u skladu sa zakonom, dužan je da obezbedi reviziju godišnjih finansijskih izveštaja koja treba da potvrdi poštovanje načela izbegavanja diskriminacije i međusobnog subvencionisanja. Godišnji finansijski izveštaji i izveštaji revizora moraju se objaviti na internet stranici energetskog subjekta.

Energetski subjekt iz stava 1. ovog člana, dužan je da u svom opštem aktu o računovodstvu i računovodstvenim politikama utvrdi pravila za raspoređivanje zajedničkih bilansnih pozicija koje će primenjivati pri izradi računovodstvenih internih obračuna po delatnostima.

Operatori sistema dužni su da obezbede tajnost komercijalno osetljivih i poslovnih podataka energetskih subjekata i kupaca prirodnog gasa, kao i tajnost komercijalno osetljivih podataka i informacija o svojim aktivnostima, u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima.

Član 5.

U cilju obezbeđivanja sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom, energetski subjekti koji obavljaju energetske delatnosti iz člana 3. stav 1. ovog zakona, dužni su da obezbede dovoljne količine prirodnog gasa potrebne za život i rad građana i poslovanje privrednih subjekata i njihovo snabdevanje prirodnim gasom na siguran, pouzdan i kvalitetan način, uvažavajući kriterijum ekonomičnosti isporuke.

Član 6.

Energetski subjekti koji obavljaju energetske delatnosti iz člana 3. stav 1. tač. 1) – 3) ovog zakona moraju da imaju:

1) najmanje jedno zaposleno lice sa položenim stručnim ispitom iz člana 113. ovog zakona za obavljanje poslova tehničkog rukovođenja u objektima za transport, distribuciju i skladištenje prirodnog gasa;

2) najmanje tri zaposlena lica sa položenim stručnim ispitom iz člana 113. ovog zakona za obavljanje poslova rukovanja u objektima za transport, distribuciju i skladištenje prirodnog gasa;

3) najmanje tri zaposlena lica sa položenim stručnim ispitom iz člana 113. ovog zakona za obavljanje poslova održavanja u objektima za transport, distribuciju i skladištenje prirodnog gasa.

Program nediskriminatornog ponašanja

Član 7.

Operator sistema koji posluje unutar vertikalno integrisanog preduzeća i vlasnik transportnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća, donosi Program nediskriminatornog ponašanja koji sadrži mere kojima se sprečava diskriminatorno ponašanje, obaveze zaposlenih i pravila ponašanja u ostvarivanju nediskriminacije, efikasno vršenje nadzora i redovno izveštavanje i određuje lice odgovorno za nadzor nad sprovođenjem ovog programa.

Odgovorno lice iz stava 1. ovog člana dužno je da sastavi godišnji izveštaj o preduzetim merama za ostvarenje programa iz stava 1. ovog člana, da ga dostavi Agenciji i da ga objavi na internet stranici operatora sistema, odnosno vertikalno integrisanog preduzeća.

Na osnovu izveštaja iz stava 2. ovog člana Agencija može zahtevati izmenu programa iz stava 1. ovog člana.

III. TRANSPORT PRIRODNOG GASA I UPRAVLJANJE TRANSPORTNIM SISTEMOM

Član 8.

Transportni sistem prirodnog gasa jeste mreža gasovoda maksimalnog radnog pritiska većeg od 16 bar, osim dovodnih gasovoda, uključujući i lajnpak (u daljem tekstu: transportni sistem).

Operator transportnog sistema

Član 9.

Delatnost transporta i upravljanja transportnim sistemom za prirodni gas obavlja operator transportnog sistema, sa pravima i obavezama utvrđenim ovim zakonom.

Operator transportnog sistema posluje u skladu sa principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije, poštujući uslove iz zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona.

Organizovanje operatora transportnog sistema

Član 10.

Operator transportnog sistema može biti organizovan kao:

- 1) operator transportnog sistema u skladu sa čl. 11. i 12. ovog zakona;
- 2) nezavisni operator sistema u skladu sa čl. 14 – 18. ovog zakona ili
- 3) nezavisni operator transporta u skladu sa čl. 19 – 25. ovog zakona.

Operator transportnog sistema

Član 11.

Operator transportnog sistema je vlasnik transportnog sistema.

Operator transportnog sistema mora biti samostalno pravno lice koje nije deo vertikalno integrisanog preduzeća i nezavisan je od obavljanja delatnosti proizvodnje i snabdevanja prirodnim gasom.

Član 12.

Nezavisnost operatora transportnog sistema ostvaruje se na način da isto lice ili lica nisu ovlašćena da:

- 1) direktno ili indirektno upravljaju subjektima koji obavljaju delatnost proizvodnje ili snabdevanja i istovremeno direktno ili indirektno upravljaju ili imaju bilo koja druga prava nad operatorom transportnog, odnosno prenosnog sistema ili transportnim, odnosno prenosnim sistemom;
- 2) direktno ili indirektno upravljaju nad operatorom transportnog, odnosno prenosnog sistema ili transportnim, odnosno prenosnim sistemom i istovremeno direktno ili indirektno upravljaju ili imaju bilo koja druga prava nad subjektima koji obavljaju delatnost proizvodnje ili snabdevanja;
- 3) imenuju članove nadzornog odbora ili druge organe upravljanja, kao i zakonske zastupnike operatora transportnog, odnosno prenosnog sistema i istovremeno direktno ili indirektno upravljaju ili imaju bilo koja druga prava nad subjektima koji obavljaju delatnost proizvodnje ili snabdevanja;
- 4) istovremeno budu članovi nadzornog odbora ili drugih organa upravljanja, ili zakonski zastupnici operatora transportnog, odnosno prenosnog sistema i subjekata koji obavljaju delatnosti proizvodnje ili snabdevanja.

Odredbe stava 1. tač. 1) – 3) ovog člana posebno se odnose na:

- 1) pravo glasa;
- 2) pravo imenovanja članova nadzornog odbora ili drugih organa upravljanja ili zakonskih zastupnika;
- 3) posedovanje većinskog udela u vlasničkoj strukturi.

Pod subjektom koji obavlja delatnost proizvodnje, odnosno snabdevanja iz stava 1. ovog člana smatra se proizvođač, odnosno snabdevač prirodnog gasa i proizvođač, odnosno snabdevač električnom energijom.

Komercijalno osetljivi podaci kojima raspolaže operator transportnog sistema koji je bio deo vertikalno integrisanog preduzeća, odnosno njegovi zaposleni ne smeju biti dostupni subjektima koji obavljaju bilo koju od delatnosti proizvodnje i snabdevanja.

Predstavnik Republike Srbije u skupštini energetskog subjekta koji obavlja delatnost transporta prirodnog gasa i upravljanja transportnim sistemom za prirodni gas, imenuje se u skladu sa zakonom kojim se uređuje energetika.

Predstavnik Republike Srbije u skupštini energetskog subjekta iz stava 1. ovog člana, mora ispunjavati najmanje uslove propisane zakonom kojim se uređuje energetika.

Predstavnik Republike Srbije u skupštini energetskog subjekta koji obavlja delatnost snabdevanja prirodnim gasom, a čiji je osnivač Republika Srbija, je ministar nadležan za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministar).

Član 13.

Izuzetno od člana 11. ovog zakona, ako je transportni sistem pre roka određenog Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice pripadao vertikalno integrisanom preduzeću, operator transportnog sistema može se organizovati ili kao nezavisni operator sistema u skladu sa čl. 14 – 18. ovog zakona ili kao nezavisni operator transporta u skladu sa čl. 19 – 25. ovog zakona.

Nezavisni operator sistema

Član 14.

Ukoliko je transportni sistem pripadao vertikalno integrisanom preduzeću pre roka određenog Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, može se na predlog vlasnika transportnog sistema imenovati nezavisni operator sistema i u tom slučaju se ne primenjuju odredbe člana 12. st. 2 – 5. ovog zakona.

Imenovanje nezavisnog operatora sistema sprovodi se u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice.

Nezavisni operator sistema iz člana 13. ovog zakona dužan je da:

- 1) ispunjava uslove propisane članom 12. stav 1. ovog zakona;
- 2) ima zaposlene, finansijska, materijalna i tehnička sredstva neophodna za obavljanje delatnosti transporta prirodnog gasa;
- 3) pridržava se desetogodišnjeg plana razvoja transportnog sistema iz člana 37. ovog zakona;
- 4) obavlja delatnost transporta i upravljanja transportnim sistemom, u skladu sa ovim zakonom.

Dužnosti nezavisnog operatora sistema

Član 15.

Nezavisni operator sistema pored dužnosti iz člana 35. ovog zakona dužan je i da:

- 1) odobrava i naplaćuje pristup treće strane sistemu u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 2) upravlja, održava i razvija transportni sistem;
- 3) planira investicije tako da obezbedi dugoročnu sposobnost transportnog sistema da ispunji racionalne zahteve za transportom prirodnog gasa.

Nezavisni operator sistema dužan je da razvija transportni sistem i odgovoran je za planiranje, izgradnju i puštanje u rad nove infrastrukture.

Dužnosti vlasnika transportnog sistema

Član 16.

Vlasnik transportnog sistema na kome delatnost transporta i upravljanja transportnim sistemom obavlja nezavisni operator sistema dužan je da:

- 1) obezbedi svu relevantnu saradnju i podršku nezavisnom operatoru sistema u svrhu ispunjenja njegovih zadataka, uključujući posebno sve relevantne informacije;
- 2) na osnovu odluke nezavisnog operatora sistema finansira investicije koje su predviđene desetogodišnjim planom razvoja iz člana 37. ovog zakona ili da saglasnost da investicije finansira druga zainteresovana strana uključujući i nezavisnog operatora sistema. Relevantne finansijske aranžmane odobrava

Agencija. Pre donošenja takvog odobrenja, Agencija se konsultuje sa vlasnikom transportnog sistema, nezavisnim operatorom sistema i drugim zainteresovanim stranama;

3) izmiruje obaveze koje se odnose na transportni sistem, ali ne i obaveze koje se odnose na poslove nezavisnog operatora sistema;

4) obezbedi garancije koje će omogućiti finansiranje razvoja transportnog sistema, osim investicija za koje je u skladu sa tačkom 2) ovog člana dao saglasnost da finansiranje preuzme druga zainteresovana strana uključujući i nezavisnog operatora sistema.

Vlasnik transportnog sistema, kojim upravlja nezavisni operator transportnog sistema, nije odgovoran za odobrenje pristupa treće strane i upravljanje tim pristupom, niti za planiranje investicija.

Član 17.

Vlasnik transportnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća mora biti nezavisan u pogledu pravne forme, organizacije i odlučivanja od ostalih delatnosti koje nisu vezane za transport prirodnog gasa.

Nezavisnost vlasnika transportnog sistema iz stava 1. ovog člana ostvaruje se na način da:

1) članovi organa upravljanja subjekta koji je vlasnik transportnog sistema ne smeju da budu članovi organa upravljanja ili zaposleni u preduzeću koje obavlja delatnost proizvodnje ili snabdevanja prirodnim gasom;

2) su članovi organa upravljanja subjekta koji je vlasnik transportnog sistema nezavisni u pogledu odlučivanja;

3) donosi i prati sprovođenje programa iz člana 7. ovog zakona.

Čuvanje poverljivih informacija nezavisnog operatora sistema i vlasnika transportnog sistema

Član 18.

Nezavisni operator sistema i vlasnik transportnog sistema, dužni su da čuvaju poverljivost komercijalno osetljivih informacija dobijenih tokom svog poslovanja, kao i da spreče da informacije o sopstvenom poslovanju koje su od komercijalnog značaja budu raspoložive na diskriminatoran način.

Informacije iz stava 1. ovog člana ne smeju biti raspoložive ostalim delovima vertikalno integrisanog preduzeća, osim ako je to neophodno za njihovo obavljanje delatnosti. Vlasnik transportnog sistema, i drugi delovi vertikalno integrisanog preduzeća ne mogu imati zajedničke službe, osim službi za obavljanje administrativnih ili informatičkih poslova.

Obaveze iz stava 1. ovog člana neće negativno uticati na efikasnu konkurenciju i funkcionisanje tržišta.

Nezavisni operator transporta

Član 19.

Ukoliko je transportni sistem pripadao vertikalno integrisanom preduzeću pre roka određenog Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, može se na predlog vertikalno integrisanog preduzeća imenovati nezavisni operator transporta i u tom slučaju se ne primenjuje član 12. ovog zakona.

Imenovanje nezavisnog operatora transporta sprovodi se u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice.

Nezavisni operator transporta dužan je da ima zaposlene, finansijska, materijalna i tehnička sredstva neophodna za obavljanje delatnosti transporta i upravljanja transportnim sistemom, uključujući transportni sistem i vlasnik je transportnog sistema.

Nije dozvoljeno radno angažovanje zaposlenih ili pružanje usluga između nezavisnog operatora transporta i drugih delova vertikalno integrisanog preduzeća, osim ako:

- 1) pružanje tih usluga ne dovodi do diskriminacije korisnika transportnog sistema;
- 2) su uslovi za pružanje tih usluga uređeni programom iz člana 24. ovog zakona.

Na zahtev nezavisnog operatora transporta vertikalno integrisano preduzeće dužno je da blagovremeno nezavisnom operatoru transporta obezbedi odgovarajuća finansijska sredstva za buduće investicije i/ili za zamenu postojećih sredstava neophodnih za obavljanje energetske delatnosti.

Privredna društva vertikalno integrisanog preduzeća koja obavljaju delatnost proizvodnje ili snabdevanja prirodnim gasom ne mogu direktno i indirektno imati udeo u nezavisnom operatoru transporta.

Nezavisni operator transporta ne može imati direktan i indirektan udeo u privrednom društvu vertikalno integrisanog preduzeća koje obavlja delatnost proizvodnje ili snabdevanja prirodnim gasom, i ne može imati pravo na dividende ili bilo koju drugu finansijsku dobit društva.

Nezavisni operator transporta mora biti organizovan u skladu sa zakonom kojim se uređuju privredna društva.

Nezavisni operator transporta mora se u pogledu poslovnog identiteta, komunikacije, zaštitnog znaka i prostorija razlikovati od vertikalno integrisanog preduzeća ili bilo kog njegovog dela.

Nezavisni operator transporta ne može imati zajedničke informacione sisteme ili opremu, prostorije i sisteme zaštite informacija sa bilo kojim delom vertikalno integrisanog preduzeća, i ne može angažovati ista lica za informacione sisteme, opremu i sisteme zaštite informacija.

Reviziju finansijskih izveštaja nezavisnog operatora transporta ne može da sprovodi isti revizor koji sprovodi reviziju finansijskih izveštaja vertikalno integrisanog preduzeća ili njegovog dela.

Član 20.

Nezavisni operator transporta pored dužnosti iz člana 35. ovog zakona dužan je da:

- 1) pred Agencijom, korisnicima sistema i ostalim učesnicima na tržištu istupa u svojstvu operatora transportnog sistema;
- 2) odobrava i naplaćuje pristup treće strane sistemu, u skladu sa odredbama ovog zakona na principima nediskriminacije;
- 3) naplaćuje uslugu transporta u skladu sa odredbama ovog zakona;
- 4) upravlja, održava i razvija transportni sistem;
- 5) planira investicije tako da obezbedi dugoročnu sposobnost transportnog sistema da ispunji racionalne zahteve za transportom prirodnog gasa;

6) ima samostalne pravne, računovodstvene službe i službu informacionih tehnologija, nezavisno od bilo kog dela vertikalno integrisanog preduzeća.

Član 21.

Ne dovodeći u pitanje odredbe člana 23. ovog zakona, nezavisni operator transporta samostalno donosi odluke o sredstvima neophodnim za upravljanje, održavanje, razvoj i izgradnju transportnog sistema, kao i odluke o kreditnim zaduženjima i povećanju kapitala, nezavisno od vertikalno integrisanog preduzeća.

Svi komercijalni i finansijski odnosi između vertikalno integrisanog preduzeća i nezavisnog operatora transporta moraju biti zasnovani na principu transparentnosti i nediskriminacije.

Nezavisni operator transporta dostavlja Agenciji na uvid sve svoje komercijalne i finansijske ugovore sa vertikalno integrisanim preduzećem.

Nezavisni operator transporta obaveštava Agenciju o raspoloživim finansijskim sredstvima za planirane investicije.

Član 22.

Članovi organa upravljanja nezavisnog operatora transporta mogu da budu lica koja:

1) nisu direktno ili indirektno angažovana od strane drugih delova vertikalno integrisanog preduzeća ili njegovih većinskih akcionara;

2) u periodu od tri godine pre imenovanja nisu direktno ili indirektno bili angažovani od strane drugih delova vertikalno integrisanog preduzeća ili njegovih većinskih akcionara;

3) nakon prekida angažovanja od strane operatora transportnog sistema ne zauzimaju nikakav profesionalni položaj i ne obavljaju dužnost, nemaju poslovni udeo ili poslovne odnose sa drugim delovima vertikalno integrisanog preduzeća, kao ni sa njegovim većinskim vlasnikom u periodu od najmanje četiri godine;

4) nemaju vlasnički udeo i ne ostvaruju drugu direktnu ili indirektnu finansijsku korist od bilo kog dela vertikalno integrisanog preduzeća, a njihova zarada ne sme da zavisi od aktivnosti ili poslovnih rezultata vertikalno integrisanog preduzeća.

Predlog za imenovanje članova organa upravljanja nezavisni operator transporta mora dostaviti Agenciji, uključujući i uslove koji se odnose na vreme, trajanje i prestanak mandata, kao i materijalna i druga prava.

U roku od tri nedelje od dana prijema predloga iz stava 2. ovog člana Agencija može dati primedbe na predlog odluke o imenovanju, i to ako:

1) postoji sumnja u profesionalnu nezavisnost člana organa upravljanja u smislu stava 1. ovog člana, kao i uslove zapošljavanja, uključujući zaradu i ostala materijalna prava;

2) u slučaju prevremenog prestanka mandata postoji sumnja po pitanju opravdanosti tog prevremenog prestanka.

Odredbe stava 2. i stava 3. tačka 2) ovog člana primenjuju se i na lica zaposlena na rukovodećim mestima i lica direktno podređena njima, a koja se odnose na upravljanje, održavanje, izgradnju ili razvoj transportnog sistema.

Odredbe stava 1. tačka 2) ovog člana primenjuju se na najmanje polovinu plus jednog člana organa upravljanja, a druga lica organa upravljanja mogu biti lica koja u periodu od šest meseci pre imenovanja nisu direktno ili indirektno bila

angažovana od strane drugih delova vertikalno integrisanog preduzeća ili njegovih većinskih akcionara.

Član 23.

Članove nadzornog odbora, odnosno skupštine akcionara nezavisnog operatora transporta mogu da čine predstavnici vertikalno integrisanog preduzeća, predstavnici akcionara treće strane i predstavnici drugih zainteresovanih strana, kao što su zaposleni nezavisnog operatora transporta.

Telo iz stava 1. ovog člana donosi odluke koje utiču na vrednost imovine nezavisnog operatora transporta, saglasnosti na godišnje i dugoročne finansijske planove, nivo zaduživanja nezavisnog operatora transporta i iznos dobiti koja se isplaćuje.

Odredbe člana 22. stav 1. tač. 2) – 4) ovog zakona primenjuju se najmanje na polovinu članova tela iz stava 1. ovog člana umanjenog za jedan, a pravo Agencije iz člana 22. stav 3. tačka 2) ovog zakona primenjuje se na sve članove tela iz stava 1. ovog člana.

Program nediskriminatornog ponašanja

Član 24.

Nezavisni operator transporta dužan je da donese i sprovede Program nediskriminatornog ponašanja iz člana 7. ovog zakona.

Programom nediskriminatornog ponašanja se utvrđuju posebne obaveze zaposlenih u ispunjavanju tih ciljeva.

Na Program nediskriminatornog ponašanja saglasnost daje Agencija.

Član 25.

Organ upravljanja imenuje pravno ili fizičko lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja ako ispunjava uslove iz člana 12. stav 1. tač. 1) – 3) ovog zakona, uz prethodnu saglasnost Agencije.

Organ upravljanja može razrešiti lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja uz prethodnu saglasnost Agencije.

Agencija može odbiti predlog za imenovanje ako lice nije dovoljno nezavisno ili nema potrebne profesionalne kapacitete.

Lice iz stava 1. ovog člana dužno je da:

- 1) prati sprovođenje Programa nediskriminatornog ponašanja;
- 2) sastavi godišnji izveštaj o preduzetim merama za ostvarenje Programa nediskriminatornog ponašanja i dostavi ga Agenciji;
- 3) podnese izveštaj organu upravljanja i da preporuke vezane za Program nediskriminatornog ponašanja i njegovu primenu;
- 4) blagovremeno obaveštava Agenciju o svakoj bitnoj povredi odredaba Programa nediskriminatornog ponašanja;
- 5) podnese izveštaj Agenciji o svim o komercijalnim i finansijskim odnosima između vertikalno integrisanog preduzeća i operatora transportnog sistema;
- 6) dostavi informacije na zahtev Agencije.

Lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja dostavlja Agenciji predloge odluka o realizaciji pojedinačnih investicija u transportni sistem pre dostavljanja organu upravljanja.

Ako organ upravljanja ne usvoji odluke što bi za posledicu imalo sprečavanje ili odlaganje investicija koje su u okviru desetogodišnjeg plana razvoja transportnog sistema bile predviđene da se realizuju u naredne tri godine, lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja dužno je da o tome odmah obavesti Agenciju.

Agencija daje saglasnost na uslove kojima se definiše mandat ili zapošljavanje lica zaduženog za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja, uključujući i trajanje njegovog mandata ili radnog odnosa, kojima se obezbeđuje njegova nezavisnost, uključujući i obezbeđenje svih elemenata koji su mu neophodni da ispuni svoje dužnosti.

Tokom trajanja mandata, lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja ne sme imati drugi profesionalni angažman, odgovornost ili interes, direktno ili indirektno, u/sa bilo kojim delom vertikalno integrisanog preduzeća ili sa njegovim većinskim akcionarima.

Lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja može da prisustvuje svim sastancima rukovodstva ili organa upravljanja nezavisnog operatora transporta, nadzornog odbora i skupštine, koji su obavezni da ga obaveste o zakazanim sastancima i dostave materijal neophodan za sastanak.

Lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja prisustvuje svim sastancima na kojima se razmatraju sledeća pitanja:

- 1) uslovi za pristup sistemu za transport prirodnog gasa, a posebno u vezi sa cenom pristupa sistemu, usluge vezane za pristup sistemu, raspodela kapaciteta i upravljanje preopterećenjem, transparentnost, balansiranje i sekundarno tržište;
- 2) tekući projekti koji se odnose na upravljanje, održavanje i razvoj transportnog sistema, uključujući investicije u nove interkonektore i priključke;
- 3) kupovina i prodaja prirodnog gasa za potrebe obezbeđivanja sigurnog rada transportnog sistema, obezbeđivanja sopstvene potrošnje prirodnog gasa, balansiranja sistema i nadoknadu gubitaka u transportnom sistemu.

Lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja prati usklađenost nezavisnog operatora transporta sa odredbama ovog zakona koje se odnose na poverljivost nezavisnog operatora transporta i vlasnika transportnog sistema.

Lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja ima pristup svim bitnim podacima i službama nezavisnog operatora transporta, kao i svim informacijama koje su mu neophodne za ispunjavanje propisanih zadataka.

Lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja ima pristup službama nezavisnog operatora transporta bez prethodne najave.

Uz prethodnu saglasnost Agencije organ upravljanja može da razreši dužnosti lica zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja. U slučaju nedovoljne nezavisnosti ili nedovoljnih profesionalnih kapaciteta lica za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja Agencija može da zahteva da se ono razreši dužnosti.

Sertifikacija i određivanje operatora transportnog sistema

Član 26.

Pre nego što pravno lice dobije licencu i time bude određeno za operatora transportnog sistema, mora biti sertifikovano u skladu sa ovim zakonom.

U postupku sertifikacije utvrđuje se ispunjenost uslova, i to:

- 1) za operatora transportnog sistema u skladu sa čl. 11. i 12. ovog zakona;
- 2) za nezavisnog operatora sistema u skladu sa čl. 14 – 18. ovog zakona;
- 3) za nezavisnog operatora transporta u skladu sa čl. 19 – 25. ovog zakona.

Postupak sertifikacije pokreće se na:

- 1) zahtev pravnog lica koje još nije sertifikovano kao operator transportnog sistema;
- 2) zahtev Agencije ako pravno lice ne podnese zahtev za sertifikaciju ili
- 3) obrazložen zahtev Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice.

Član 27.

Postupak sertifikacije sprovodi Agencija i donosi odluku o sertifikaciji operatora transportnog sistema u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim propisom, donetim na osnovu zakona kojim se uređuje energetika, kojim su uređeni licenca za obavljanje energetske delatnosti i sertifikacija.

Član 28.

Agencija je dužna da donese preliminarnu odluku o sertifikaciji operatora transportnog sistema u roku od četiri meseca od dana podnošenja zahteva iz člana 26. stav 3. tač. 1) i 3) ovog zakona.

U slučaju da Agencija u roku iz stava 1. ovog člana ne donese odluku iz stava 1. ovog člana, smatra se da je sertifikacija odobrena.

Preliminarnu odluku o sertifikaciji operatora transportnog sistema sa pratećom dokumentacijom Agencija je dužna da bez odlaganja dostavi Sekretarijatu Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, radi davanja mišljenja.

Ako u roku od četiri meseca od dana dostavljanja preliminarne odluke o sertifikaciji Sekretarijat Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice ne dostavi mišljenje smatra se da je saglasan sa odlukom Agencije.

U roku od dva meseca od prijema mišljenja Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, Agencija donosi konačnu odluku o sertifikaciji operatora transportnog sistema, uzimajući u obzir to mišljenje.

Konačna odluka Agencije i mišljenje Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice objavljuju se zajedno u „Službenom glasniku Republike Srbije” i na internet stranicama operatora transportnog sistema i Agencije.

U slučaju kada konačna odluka Agencije odstupa od mišljenja Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, Agencija zajedno sa odlukom i mišljenjem iz stava 6. ovog člana objavljuje i obrazloženje za takvu odluku.

Član 29.

Sertifikovani operator transportnog sistema dužan je da obavesti Agenciju o svim planiranim promenama koje mogu zahtevati ponovnu procenu ispunjenosti zahteva iz člana 10. ovog zakona.

Agencija je dužna da neprekidno prati da li sertifikovani operator transportnog sistema ispunjava zahteve iz člana 10. ovog zakona i pokreće novi postupak sertifikacije u sledećim slučajevima:

- 1) kada je operator transportnog sistema obavesti o promenama iz stava 1. ovog člana;
- 2) kada ima saznanja o planiranim promenama koje predstavljaju razlog za novi postupak sertifikacije ili koje mogu dovesti ili su dovele do povrede odredbi ovog zakona o razdvajanju operatora transportnog sistema;
- 3) kada Sekretarijat Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice podnese obrazložen zahtev.

Član 30.

Postupak sertifikacije iz člana 29. ovog zakona sprovodi se u skladu sa čl. 27. i 28. ovog zakona.

Član 31.

Operator transportnog sistema i proizvođač prirodnog gasa ili energetski subjekti koji obavljaju delatnost snabdevanja električnom energijom i prirodnim gasom, dužni su da Agenciji dostave sve podatke i sve dokumente neophodne za postupak sertifikacije operatora transportnog sistema.

Agencija je dužna da čuva poverljivost komercijalno osetljivih podataka iz stava 1. ovog člana.

Sertifikacija operatora transportnog sistema u vezi sa trećim zemljama

Član 32.

Na postupak sertifikacije započet na osnovu zahteva za sertifikaciju koji podnosi vlasnik transportnog sistema ili operator transportnog sistema kojeg kontroliše osoba ili osobe iz treće države ili trećih država, primenjuju se odredbe čl. 27, 27. i 33. ovog zakona.

Agencija o zahtevu bez odlaganja obaveštava Ministarstvo i Sekretarijat Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, kao i o svim okolnostima koje bi mogle imati za posledicu da osoba ili osobe iz treće države ili trećih država preuzmu kontrolu nad transportnim sistemom ili operatorom transportnog sistema.

Operator transportnog sistema dužan je da obavesti Agenciju o svim okolnostima koje bi dovele do činjenice da lice ili lica iz treće zemlje ili trećih zemalja steknu kontrolu nad operatorom transportnog sistema ili transportnim sistemom.

Član 33.

Agencija će odbiti sertifikaciju operatora transportnog sistema koji kontroliše jedno ili više lica iz treće zemlje ili trećih zemalja, u slučaju da:

- 1) operator transportnog sistema ne ispunjava zahteve iz člana 10. ovog zakona;
- 2) dodela sertifikata ugrožava sigurnost snabdevanja prirodnim gasom Republike Srbije i država potpisnica Ugovora o osnivanju Energetske zajednice.

Agencija će pri razmatranju stava 1. tačka 2) ovog člana posebno uzeti u obzir odredbe:

- 1) međunarodnog prava i obaveza u vezi sa trećim zemljama, uključujući i sporazume zaključene sa jednom ili više trećih zemalja čiji potpisnik je i neka od

ugovornih strana iz Ugovora o osnivanju Energetske zajednice, koje proizlaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora i odnose se na pitanja sigurnosti snabdevanja;

2) prava i obaveze Republike Srbije u vezi sa tom trećom zemljom koji proizlaze iz sporazuma zaključenih sa tom zemljom, kao i ugovori koje je Republika Srbija potpisala u postupku evropskih integracija;

3) druge konkretne činjenice i okolnosti u vezi sa konkretnim slučajem ili trećom zemljom.

Prilikom donošenja odluke o sertifikaciji Agencija uzima u obzir i mišljenje Ministarstva o uticaju na sigurnost snabdevanja Republike Srbije ili država potpisnica Ugovora o osnivanju Energetske zajednice.

Ministarstvo može zatražiti od Agencije da donese konačnu odluku u skladu sa mišljenjem u slučaju da izdavanje sertifikata ugrožava sigurnost snabdevanja Republike Srbije ili država potpisnica Ugovora o osnivanju Energetske zajednice ili predstavlja opasnost po bezbednost Republike Srbije.

U slučaju da konačna odluka nije u skladu sa mišljenjem Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, Agencija je dužna da objavi i obrazloženje za donošenje takve odluke na način propisan članom 28. ovog zakona.

Agencija ima pravo da odbije zahtev za sertifikaciju u slučaju da izdavanje sertifikata ugrožava sigurnost snabdevanja Republike Srbije ili država potpisnica Ugovora o osnivanju Energetske zajednice ili predstavlja opasnost po bezbednost Republike Srbije.

Odgovornosti i dužnosti operatora transportnog sistema

Član 34.

Operator transportnog sistema odgovoran je za:

- 1) siguran i pouzdan rad transportnog sistema i kvalitet isporuke prirodnog gasa;
- 2) bezbedan rad transportnog sistema prirodnog gasa;
- 3) upravljanje transportnim sistemom, na način koji obezbeđuje sigurnost isporuke prirodnog gasa;
- 4) razvoj kojim se obezbeđuje dugoročna sposobnost transportnog sistema da ispuni racionalne zahteve za transportom prirodnog gasa;
- 5) koordiniran rad transportnog sistema sa drugim transportnim, odnosno distributivnim sistemima i skladištem prirodnog gasa;
- 6) balansiranje sistema, ako je odgovoran za uređivanje i administriranje tržišta prirodnog gasa;
- 7) nediskriminatorni pristup transportnom sistemu;
- 8) ispravnost i pouzdanost merenja prirodnog gasa na mestima primopredaje u i iz transportnog sistema.

Operator transportnog sistema koji ima najveći broj izlaza sa transportnog sistema odgovoran je za uređivanje i administriranje tržišta prirodnog gasa.

Vlada će na predlog Ministarstva odrediti operatora transportnog sistema iz stava 2. ovog člana.

Član 35.

Operator transportnog sistema dužan je da:

- 1) održava i razvija transportni sistem;
- 2) donese i primenjuje pravila o radu transportnog sistema;
- 3) svake godine donese plan razvoja transportnog sistema za period od najmanje deset godina i uskladi ga sa planom razvoja povezanih sistema i sa zahtevima za priključenje objekata skladišta, proizvođača i kupaca;
- 4) svake godine donese plan investicija u transportni sistem za period od tri godine;
- 5) donese Program za obezbeđivanje nediskriminatornog ponašanja, odredi lice odgovorno za nadzor nad sprovođenjem ovog programa, uslove mandata ili zapošljavanja ovog lica i sačini godišnji izveštaj;
- 6) nabavlja prirodni gas za potrebe obezbeđivanja sigurnog rada sistema i za nadoknadu gubitaka u transportnom sistemu na principima minimalnih troškova, transparentnosti i nediskriminacije;
- 7) kupuje i prodaje prirodni gas za potrebe balansiranja sistema, odnosno uravnoteženja količine prirodnog gasa koju je, za potrebe korisnika, preuzeo u transportni sistem u tački ulaza i isporučio sa transporta u tački izlaza, na principima minimalnih troškova, transparentnosti i nediskriminacije;
- 8) koristi lajnpak za potrebe balansiranja sistema, obezbeđivanja sigurnog rada sistema i za nadoknadu gubitaka u transportnom sistemu;
- 9) balansira sistem na principima minimalnih troškova, transparentnosti i nediskriminacije;
- 10) preduzima propisane mere bezbednosti u toku korišćenja transportnog sistema i drugih kapaciteta koji su u funkciji transportnog sistema;
- 11) donosi odluku o ceni za pristup transportnom sistemu u skladu sa zakonom kojim se uređuje energetika i propisom iz člana 42. tačka 5) ovog zakona;
- 12) određuje cenu prirodnog gasa za potrebe balansiranja sistema u skladu sa pravilima o radu transportnog sistema;
- 13) ne pravi diskriminaciju između korisnika ili grupa korisnika transportnog sistema, a naročito ne favorizuje sa njim povezane energetske subjekte;
- 14) korisnicima transportnog sistema pruža informacije, kako bi ostvarili efikasan pristup sistemu na principima transparentnosti i nediskriminacije;
- 15) obezbedi poverljivost komercijalno osetljivih informacija dobijenih tokom obavljanja delatnosti i da informacije koje mogu obezbediti prednost na tržištu objavljuje na nediskriminatoran način;
- 16) prikuplja i objavljuje podatke i informacije neophodne za ispunjavanje propisanih obaveza po pitanju transparentnosti i praćenju tržišta prirodnog gasa u skladu sa zakonom kojim se uređuje energetika, ovim zakonom i podzakonskim aktima donetim na osnovu ovog zakona i pravilima o radu transportnog sistema prirodnog gasa;
- 17) krajnjem kupcu ili njegovom snabdevaču, na zahtev krajnjeg kupca, dostavi podatke o potrošnji prirodnog gasa u objektima tog kupca na obrascu i po postupku u skladu sa aktom Agencije kojim je propisan postupak ostvarivanja prava na pristup podacima o sopstvenoj potrošnji kupca prirodnog gasa;
- 18) vodi evidenciju podataka potrebnih za utvrđivanje pokazatelja kvaliteta isporuke i snabdevanja prirodnim gasom i dostavlja Agenciji izveštaj u skladu sa pravilima o tehničkim i komercijalnim pokazateljima i regulisanju kvaliteta isporuke i snabdevanja prirodnim gasom;

19) utvrdi tehničko-tehnološke uslove za povezivanje objekata, uređaja i postrojenja u jedinstven sistem;

20) prati sigurnost isporuke i snabdevanja i Ministarstvu dostavlja podatke za izveštaj o sigurnosti snabdevanja;

21) preduzima mere za povećanje energetske efikasnosti i zaštitu životne sredine;

22) razmenjuje informacije neophodne za bezbedno i sigurno funkcionisanje sistema sa drugim operatorima sistema;

23) sarađuje sa operatorima drugih sistema i drugim relevantnim zainteresovanim stranama, u cilju uspostavljanja regionalnog tržišta prirodnog gasa i liberalizacije tržišta;

24) Agenciji dostavlja podatke i dokumentaciju neophodne za njen rad, u roku koji ne može biti kraći od osam dana od dana prijema zahteva, u skladu sa zakonom kojim se uređuje energetika;

25) donese akt o cenama nestandardnih usluga, na koji saglasnost daje Agencija i koji se objavljuje na internet stranici operatora sistema;

26) Agenciji dostavlja podatke o promeni snabdevača i stepenu otvorenosti tržišta;

27) dostavi podatke potrebne za uređivanje i administriranje tržišta prirodnog gasa operatoru transportnog sistema iz člana 34. stav 2. ovog zakona;

28) u zavisnosti od stepena odstupanja od propisanog kvaliteta isporuke, plati naknadu krajnjem kupcu u skladu sa pravilima iz člana 146. ovog zakona;

29) postupa u skladu sa dužnostima propisanim ovim zakonom, propisima donetim na osnovu ovog zakona, zakonom kojim se uređuje korišćenje obnovljivih izvora energije, kao i zakonom kojim se uređuju energetska efikasnost i racionalna upotreba energije;

30) uređuje druga pitanja neophodna za rad transportnog sistema.

Operator transportnog sistema prirodnog gasa čiji je osnivač Republika Srbija dužan je i da:

1) na osnovu opštih godišnjih ciljeva u skladu sa zakonom kojim se uređuje energetika definiše i razradi posebne ciljeve sa ključnim pokazateljima učinka i identifikuje rizike za ostvarenje tih ciljeva;

2) dostavi Republičkoj komisiji radi davanja saglasnosti srednjoročni i godišnji plan poslovanja u skladu sa zakonom kojim se uređuje energetika.

Dužnosti iz stava 1. tač. 6), 7), 8) i 11) ovog člana ima samo operator transportnog sistema koji je odgovoran za uređivanje i administriranje tržišta prirodnog gasa.

Član 36.

Operator transportnog sistema ne može da kupuje i prodaje prirodni gas osim u slučaju obezbeđivanja potrebnih količina prirodnog gasa za prvo punjenje sistema, sopstvenu potrošnju prirodnog gasa, balansiranje sistema i nadoknadu gubitaka u transportnom sistemu.

Razvoj transportnog sistema i ovlašćenje za donošenje investicionih odluka

Član 37.

Operator transportnog sistema dužan je da svake godine podnese Agenciji na saglasnost desetogodišnji plan razvoja transportnog sistema u skladu sa Strategijom razvoja energetike Republike Srbije i Programom ostvarivanja Strategije razvoja energetike Republike Srbije, koji su uređeni zakonom kojim se uređuje energetika, baziran na prognoziranim potrebama za prirodnim gasom i konsultacijama sa svim zainteresovanim stranama.

Pri izradi desetogodišnjeg plana razvoja operator transportnog sistema uzima u obzir planiranu proizvodnju, potrošnju i razmenu prirodnog gasa sa drugim zemljama.

Plan iz stava 1. ovog člana mora biti usaglašen sa planom razvoja povezanih transportnih sistema, proizvodnje prirodnog gasa, skladišta i distributivnih sistema.

Desetogodišnji plan razvoja transportnog sistema sadrži efikasne mere radi obezbeđenja stabilnosti sistema i sigurnosti snabdevanja.

Plan iz stava 1. ovog člana sa trogodišnjim planom investicija treba da:

- 1) ukaže na potrebe za izgradnjom i rekonstrukcijom najvažnije infrastrukture transportnog sistema koju treba izgraditi ili rekonstruisati u narednih deset godina;
- 2) sadrži sve investicije za koje je doneta odluka o realizaciji i koje su u toku, kao i investicije koje će se realizovati u periodu od naredne tri godine;
- 3) odredi rokove za realizaciju svih investicionih projekata;
- 4) sadrži efikasne mere kojima se ostvaruje adekvatnost sistema i sigurnost snabdevanja.

Član 38.

Agencija je dužna da organizuje konsultacije o planu iz člana 37. stav 1. ovog zakona sa postojećim i potencijalnim korisnicima sistema, na nepristrasan i transparentan način, o čemu mora objaviti rezultat, a posebno moguće potrebe za investicijama.

Agencija može da zahteva od potencijalnih korisnika koji učestvuju u konsultacijama da obrazlože da su potencijalni korisnici.

Agencija je dužna da proverava da li desetogodišnji plan razvoja transportnog sistema obuhvata sve potrebe za ulaganjem koje su utvrđene u postupku konsultacija.

Agencija može od operatora sistema zahtevati da izmeni i dopuni desetogodišnji plan razvoja.

Agencija je dužna da nakon davanja saglasnosti na plan iz člana 37. stav. 1. ovog zakona na svojoj internet stranici objavi rezultate konsultacija i eventualne izmene desetogodišnjeg plana razvoja.

Agencija prati i ocenjuje realizaciju desetogodišnjeg plana razvoja transportnog sistema.

Član 39.

U slučaju da operator transportnog sistema ne realizuje investiciju koju je trebalo da realizuje u roku od tri godine u skladu sa planom iz člana 37. ovog zakona, osim ako su u pitanju razlozi van njegove kontrole, Agencija će preduzeti jednu od

sledećih mera da bi osigurala realizaciju planiranih investicija ako su te investicije još uvek neophodne na osnovu najnovijeg desetogodišnjeg plana razvoja:

- 1) da zatraži od operatora transportnog sistema realizaciju predmetne investicije;
- 2) da organizuje tendersku proceduru za izbor najpovoljnijeg investitora zainteresovanog za predmetnu investiciju;
- 3) da obaveže operatora transportnog sistema da prihvati povećanje kapitala radi finansiranja neophodne investicije i da dozvoli nezavisnom investitoru da učestvuje u tom kapitalu.

Napredni merni sistemi

Član 40.

Operator transportnog sistema utvrđuje tehničke zahteve za uvođenje raznih oblika naprednih mernih sistema i analizira tehničku i ekonomsku opravdanost uvođenja naprednih sistema merenja, efekte na razvoj tržišta i koristi za pojedinačne kategorije krajnjih kupaca prirodnog gasa.

Na osnovu analize iz stava 1. ovog člana, operator transportnog sistema će izraditi plan implementacije ekonomski opravdanih oblika naprednih mernih sistema i dostaviti ga Agenciji radi pribavljanja mišljenja.

Operator transportnog sistema će planom razvoja sistema obuhvatiti uvođenje naprednih mernih sistema u skladu sa planom implementacije, za period za koji se plan razvoja donosi.

Planom implementacije iz stava 2. ovog člana, operator transportnog sistema će obuhvatiti sva mesta primopredaje sa transportnog sistema.

Pravila o radu transportnog sistema prirodnog gasa

Član 41.

Pravilima o radu transportnog sistema prirodnog gasa uređuju se:

- 1) način planiranja razvoja transportnog sistema;
- 2) tehnički uslovi za priključenje na transportni sistem;
- 3) uslovi za pouzdan i siguran rad transportnog sistema;
- 4) održavanje objekata;
- 5) merenje i zahtevi u pogledu merne opreme;
- 6) pristup transportnom sistemu;
- 7) instrumenti obezbeđenja plaćanja i kriterijumi za utvrđivanje iznosa i perioda za koji se traži, način obračuna i plaćanje;
- 8) raspodela kapaciteta na principu nediskriminacije i transparentnosti;
- 9) sekundarna trgovina kapacitetima;
- 10) postupci upravljanja zagušenjima;
- 11) razmena informacija o proceni dnevnih preuzimanja korisnika sistema i drugih podataka;
- 12) raspodela isporučenih dnevnih količina prirodnog gasa po korisnicima i izveštavanje korisnika sistema;
- 13) virtuelna tačka u sistemu u kojoj korisnici mogu promeniti prava vlasništva na prirodnom gasu i obaveštavanje o trgovini prirodnim gasom;

- 14) nominacije, renominacije, uparivanje;
- 15) način razmene i usaglašavanja podataka, informacija i uslova rada sa drugim operatorima sistema;
- 16) balansiranje sistema, obračun i plaćanje naknade za neutralnost balansiranja;
- 17) uslovi za utvrđivanje unutar dnevnih obaveza;
- 18) ograničenje i prekid kapaciteta;
- 19) upravljanje u slučaju poremećaja u sistemu;
- 20) objavljivanje podataka i tehničkih informacija;
- 21) razmena obaveštenja između operatora transportnog sistema i korisnika sistema;
- 22) vrsta i način dostavljanja podataka koje učesnici na tržištu dostavljaju operatoru sistema;
- 23) prava i obaveze korisnika i operatora transportnog sistema;
- 24) procedura rešavanja sporova iz ugovora o transportu;
- 25) model ugovora o transportu i druga pitanja neophodna za rad transportnog sistema i funkcionisanje i administriranje tržišta.

Odredbe stava 1. tač. 13) i 16) ovog člana primenjuju se samo na operatora transportnog sistema koji je odgovoran za uređivanje i administriranje tržišta prirodnog gasa.

Pravila iz stava 1. ovog člana objavljuju se na internet stranici operatora transportnog sistema prirodnog gasa i Agencije.

Agencija objavljuje odluku o davanju saglasnosti na pravila iz stava 1. ovog člana u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Mrežna pravila

Član 42.

Vlada, na predlog Ministarstva, uređuje mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa:

- 1) proračunom i raspodelom kapaciteta za transport prirodnog gasa;
- 2) postupcima za upravljanje zagušenjima i objavljivanju podataka i tehničkih informacija za pristup sistemu za transport prirodnog gasa;
- 3) međusobnom saradnjom operatora transportnih sistema i pravilima za razmenu podataka za rad međusobno povezanih sistema za transport gasa;
- 4) balansiranjem transportnog sistema za prirodni gas;
- 5) pravilima u vezi sa harmonizovanim tarifama za transport gasa.

Član 43.

Propisom iz člana 42. tačka 1) ovog zakona uređuju se mrežna pravila u vezi sa proračunom i raspodelom kapaciteta, uspostavljanje mehanizama za raspodelu postojećih i dodatnih kapaciteta, način saradnje susednih operatora transportnih sistema u cilju raspodele i ugovaranja transportnih kapaciteta uzimajući u obzir opšta komercijalna i tehnička pravila raspodele kapaciteta, standardne mehanizme za raspodelu kapaciteta koja obuhvata postupak aukcija na tačkama interkonekcije i

standardne kapacitetne proizvode koje se na tim aukcijama nude i raspodeljuju, alternativni mehanizam raspodele dodatnih kapaciteta i druga pitanja od značaja za proračun i raspodelu kapaciteta za transport prirodnog gasa.

Propisom iz člana 42. tačka 2) ovog zakona uređuju se mrežna pravila u vezi sa postupcima za upravljanje zagušenjima i objavljivanje podataka i tehničkih informacija za pristup sistemu za transport prirodnog gasa, postupci za upravljanje zagušenjima, informacije i rokovi u kojima se one objavljuju radi pružanja usluga u vezi sa pristupom sistemu za transport prirodnog gasa.

Propisom iz člana 42. tačka 3) ovog zakona uređuju se mrežna pravila u vezi sa međusobnom saradnjom operatora transportnih sistema i pravilima za razmenu podataka za rad međusobno povezanih sistema za transport gasa.

Propisom iz člana 42. tačka 4) ovog zakona uređuju se mrežna pravila u vezi sa balansiranjem sistema (balansna pravila), uključujući pravila o procedurama za nominovanje, naknadama za debalans, procesima izmirenja u vezi sa dnevnim naknadama za debalans i operativnom balansiranju između operatora sistema za transport prirodnog gasa.

Propisom iz člana 42. tačka 5) ovog zakona uređuju se mrežna pravila za primenu metodologije za utvrđivanje referentne cene, zahtevi za sprovođenje javnih konsultacija i objavljivanje informacija u vezi sa metodologijom za određivanje referentne cene (cene pristupa transportnom sistemu za neprekidni godišnji kapacitet) i pravila za obračun rezervnih cena za standardne kapacitetne proizvode.

Član 44.

Propisi iz člana 42. ovog zakona primenjuju se na svim tačkama interkonekcije koje su interkonektori koji povezuju sistem za transport prirodnog gasa u Republici Srbiji sa transportnim sistemom susedne potpisnice Ugovora o osnivanju Energetske zajednice i transportnim sistemom države članice.

Član 45.

Agencija je ovlašćena da:

1) u skladu sa propisom iz člana 42. tačka 1) ovog zakona:

- (1) odlučuje o preduzimanju primerenih mera kojima se ograničava pravo određenog korisnika sistema da unapred zahteva kapacitet na tačkama interkonekcije unutar Republike Srbije, kao i da u cilju sprečavanja zatvaranja nizgasnog tržišta zahteva izdvajanje većeg procenta kapaciteta sa kraćim trajanjem radi njegove raspodele;
- (2) određuje nivo faktora za dati nivo ponude projekta dodatnog kapaciteta transportnog sistema i odlučuje o izdvajanju dela dodatnog kapaciteta od raspodele na tačkama interkonekcije ako oceni da je potrebno;
- (3) daje saglasnost na predlog projekta dodatnog kapaciteta i objavljuje usaglašenu odluku o predlogu projekta sa obrazloženjem na svojoj internet stranici;
- (4) daje saglasnost na primenu alternativnog mehanizma raspodele kapacitete, na visinu naknade za pokrivanje stvarnih troškova sprovođenja postupka ispitivanja interesovanja tržišta, usaglašene mehanizme za preraspodelu prihoda od dodatnog kapaciteta kao i sporazume operatora transportnih sistema kojima se ugovara skraćenje minimalnog roka za najavu prekida;

2) u skladu sa propisom iz člana 42. tačka 2) ovog zakona donese akt o prestanku primene neprekidnog dan unapred „koristi ili izgubi” mehanizma na određenoj tački interkonekcije, o prestanku primene programa prekomerne ponude i povratnog otkupa zahteva, o primeni ograničenja u pogledu izmene nominacije i akt kojim obavezuje operatora transportnog sistema da u slučaju ugovornog zagušenja raspodeljuje celokupan ili deo dugoročnog neiskorišćenog kapaciteta korisnika sistema.

3) u skladu sa propisom iz člana 42. tačka 3) ovog zakona:

- (1) odlučuje o merama za uklanjanje ograničenja u prekograničnoj trgovini nastalih zbog odstupanja od propisanog kvaliteta prirodnog gasa;
- (2) daje saglasnost na sporazume operatora transportnog sistema o primeni mera za uklanjanje ograničenja prekogranične trgovine zbog razlika u kvalitetu prirodnog gasa ili razlika u postupcima odorizacije gasa, kao i na predloge operatora transportnog sistema za uklanjanje ograničenja u prekograničnoj trgovini;

4) u skladu sa propisom iz člana 42. tačka 4) ovog zakona:

- (1) određuje u zoni balansiranja stranu koja vrši procene dnevnih količina prirodnog gasa isporučenih na mestima isporuke bez dnevnog merenja;
- (2) odobrava primenu privremenih mera za balansiranje;
- (3) odobrava primenu balansnih usluga;
- (4) daje saglasnost operatoru transportnog sistema da trguje prirodnim gasom u susednoj zoni balansiranja.

Agencija može da donosi i druge odluke, saglasnosti i odobrenja na koja je ovlašćena propisima iz člana 42. tač. 1) – 4) ovog zakona.

Kada operator transportnog sistema uredi u pravilima o radu transportnog sistema sprovođenje pojedinačnih zahteva utvrđenih u propisima iz člana 42. tač. 1) – 4) ovog zakona za koje je propisana obaveza pribavljanja odobrenja, saglasnosti ili drugog akta Agencije, Agencija o primeni tih zahteva odlučuje jednim aktom kojim daje saglasnost na pravila o radu transportnog sistema prirodnog gasa.

Agencija može da zahteva od operatora transportnog sistema da izmeni pravila o radu transportnog sistema.

Član 46.

Agencija u skladu sa zakonom kojim se uređuje energetika, ovim zakonom i propisom iz člana 42. tačka 5) ovog zakona:

- 1) donosi metodologiju za određivanje cene pristupa transportnom sistemu za prirodni gas;
- 2) daje saglasnost na cene pristupa transportnom sistemu za prirodni gas.

Ako više od jednog operatora transportnog sistema obavlja delatnost transporta i upravljanja transportnim sistemom na teritoriji Republike Srbije po regulisanim cenama u smislu zakona kojim se uređuje energetika, i ako je ovim operatorima u metodologiji iz stava 1. tačka 1) ovog člana određena obaveza njene zajedničke primene, Agencija:

- 1) donosi odluku o zajedničkim cenama pristupa transportnim sistemima za prirodni gas posmatranim kao celina, koju objavljuje u „Službenom glasniku

Republike Srbije”, s tim da ovu odluku sa obrazloženjem objavljuje na svojoj internet stranici;

2) u cilju poravnanja izračunava iznos razlike prihoda ostvarenih primenom akta o zajedničkim cenama iz tačke 1) ovog stava i primenom metodologije za regulatorni period i određuje operatora transportnog sistema koji ima obavezu nadoknade razlike.

Agencija daje saglasnost na sporazume operatora transportnih sistema o raspodeli aukcijske premije od prodaje proizvoda spojenog kapaciteta.

Agencija donosi odluku da li se primenjuje obavezna minimalna premija i na kojim aukcijama se ona primenjuje.

Član 47.

Agencija sprovodi i učestvuje u javnim konsultacijama, razmenjuje i pribavlja mišljenja susednih regulatornih tela i izveštava nadležne organe u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice kada je ovlašćena propisima iz člana 42. ovog zakona.

IV. DISTRIBUCIJA PRIRODNOG GASA I UPRAVLJANJE DISTRIBUTIVNIM SISTEMOM

Član 48.

Distributivni sistem prirodnog gasa čini mreža gasovoda maksimalnog radnog pritiska jednakog ili manjeg od 16 bar, uključujući i lajnpak.

Član 49.

Delatnost distribucije i upravljanja distributivnim sistemom prirodnog gasa obavlja operator distributivnog sistema, sa pravima i obavezama u skladu sa ovim zakonom.

Operator distributivnog sistema posluje u skladu sa principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije, poštujući uslove iz zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona.

Razdvajanje operatora distributivnog sistema

Član 50.

Operator distributivnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća mora biti nezavisan u smislu pravne forme, organizacije i odlučivanja od drugih delatnosti koje nisu povezane sa delatnošću distribucije.

Nezavisnost operatora distributivnog sistema iz stava 1. ovog člana ne uključuje obavezu da se vlasništvo nad sredstvima distributivnog sistema odvoji od vertikalno integrisanog preduzeća.

Nezavisnost operatora distributivnog sistema osigurava se na sledeći način:

1) lica koja su odgovorna za upravljanje operatorom distributivnog sistema ne mogu učestvovati u organima upravljanja vertikalno integrisanog preduzeća koji su direktno ili indirektno odgovorni za delatnost proizvodnje, transporta ili snabdevanja prirodnim gasom;

2) preduzimanjem mera koje obezbeđuju da su profesionalni interesi lica odgovornih za upravljanje operatorom distributivnog sistema uzeti u obzir na način kojim se obezbeđuje njihova nezavisnost u radu;

3) operator distributivnog sistema donosi odluke, nezavisno od vertikalno integrisanog preduzeća, po pitanju sredstava potrebnih za pogon, održavanje i razvoj sistema;

4) operator distributivnog sistema samostalno donosi odluke o tekućem poslovanju, odnosno odluke o izgradnji ili unapređenju distributivne mreže ako su u okvirima odobrenog finansijskog plana;

5) operator distributivnog sistema mora da raspolaže zaposlenima, finansijskim, materijalnim i tehničkim sredstvima neophodnim za ispunjavanje dužnosti propisanih ovim zakonom.

Nezavisnost operatora distributivnog sistema ne utiče na pravo vertikalno integrisanog preduzeća da operatoru odobrava godišnji finansijski plan i postavlja granice njegove zaduženosti.

Vertikalno integrisano preduzeće ne može uticati na rad i poslovanje, niti uticati na odluke koje se odnose na izgradnju ili razvoj sistema operatora distributivnog sistema.

Operator distributivnog sistema dužan je da donese Program nediskriminatornog ponašanja koji sadrži mere u cilju sprečavanja diskriminatornog ponašanja, način praćenja njegovog poštovanja i obaveze zaposlenih za postizanje postavljenih ciljeva u skladu sa članom 7. ovog zakona.

Lice odgovorno za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja operatora distributivnog sistema je potpuno nezavisno i ima pristup svim potrebnim informacijama kojima raspolaže operator distributivnog sistema.

Član 51.

Aktivnosti operatora distributivnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća prati Agencija, radi sprečavanja da se korišćenjem položaja u vertikalno integrisanom preduzeću naruši tržišna konkurencija.

Operator distributivnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća u svojim komunikacijama i svojim poslovnim imenom mora napraviti razliku u pogledu svog identiteta u odnosu na energetske subjekt koji se bavi snabdevanjem prirodnim gasom u istom vertikalno integrisanom preduzeću.

Unutar vertikalno integrisanog preduzeća nije dozvoljeno međusobno subvencionisanje subjekata koji se bave različitim energetskim i neenergetskim delatnostima, radi omogućavanja konkurencije i izbegavanja diskriminacije korisnika ili grupa korisnika sistema.

Član 52.

Odredbe čl. 50. i 51. ovog zakona ne primenjuju se na operatora distributivnog sistema na čiji sistem je priključeno manje od 100.000 krajnjih kupaca.

Odgovornosti i dužnosti operatora distributivnog sistema

Član 53.

Operator distributivnog sistema odgovoran je za:

- 1) siguran i pouzdan rad distributivnog sistema i kvalitet isporuke prirodnog gasa;
- 2) bezbedan rad distributivnog sistema prirodnog gasa;
- 3) razvoj kojim se obezbeđuje dugoročna sposobnost distributivnog sistema da ispuni potrebe za distribucijom prirodnog gasa na ekonomski opravdan način;
- 4) izgradnju priključka na distributivni sistem;

5) davanje informacija energetskim subjektima i korisnicima distributivnog sistema koje su potrebne za efikasan pristup distributivnom sistemu, na principima transparentnosti i nediskriminacije;

6) nediskriminatorni pristup distributivnom sistemu;

7) upravljanje distributivnim sistemom, na način koji obezbeđuje sigurnost isporuke prirodnog gasa;

8) ispravnost i pouzdanost merenja isporučenog prirodnog gasa.

Član 54.

Operator distributivnog sistema dužan je da:

1) održava i razvija distributivni sistem;

2) donese i primenjuje pravila o radu distributivnog sistema;

3) svake godine donese plan razvoja distributivnog sistema za period od najmanje pet godina usklađen sa planom razvoja povezanih sistema i sa zahtevima za priključenje;

4) svake godine donese plan investicija u distributivni sistem za period od tri godine;

5) donese Program nediskriminatornog ponašanja i sačini godišnji izveštaj iz člana 7. ovog zakona;

6) Ministarstvu dostavlja podatke za izveštaj o sigurnosti snabdevanja;

7) donese odluku o ceni za pristup distributivnom sistemu u skladu sa zakonom kojim se uređuje energetika;

8) objavi cene priključenja u skladu sa metodologijom koju je donela Agencija u skladu sa zakonom kojim se uređuje energetika;

9) donosi plan za smanjenje gubitaka u sistemu ako su gubici iznad tehnički opravdanog nivoa;

10) nabavlja prirodni gas za nadoknadu gubitaka u distributivnoj mreži na principima minimalnih troškova, transparentnosti i nediskriminacije;

11) ne pravi diskriminaciju između korisnika ili grupa korisnika distributivnog sistema, a naročito ne favorizuje sa njim povezane energetske subjekte;

12) vodi evidenciju podataka potrebnih za utvrđivanje pokazatelja kvaliteta isporuke i snabdevanja prirodnim gasom i dostavlja Agenciji izveštaj u skladu sa pravilima o praćenju tehničkih i komercijalnih pokazatelja i regulisanja kvaliteta isporuke i snabdevanja prirodnim gasom koja je donela Agencija u skladu sa zakonom kojim se uređuje energetika;

13) korisnicima distributivnog sistema pruža informacije, kako bi ostvarili efikasan pristup sistemu na principima transparentnosti i nediskriminacije;

14) svake godine, najkasnije do 31. januara, utvrdi listu kupaca koji ispunjavaju uslove za status malog kupca, na osnovu ostvarene potrošnje u prethodnoj kalendarskoj godini i o tome obavesti male kupce i javnog snabdevača;

15) održava ažurnu bazu podataka o krajnjim kupcima i njihovim snabdevačima za sva mesta isporuke sa svog sistema;

16) obezbedi poverljivost komercijalno osetljivih informacija dobijenih tokom obavljanja delatnosti i da informacije koje mogu obezbediti prednost na tržištu objavljuje na nediskriminatoran način;

17) krajnjem kupcu ili njegovom snabdevaču, na zahtev krajnjeg kupca, dostavi podatke o potrošnji prirodnog gasa u objektima tog kupca na obrascu i po postupku u skladu sa aktom Agencije kojim je uređen postupak ostvarivanja prava na pristup podacima o sopstvenoj potrošnji kupca prirodnog gasa;

18) informacije o trgovini prirodnim gasom dobijene od trećih lica ne koristi u poslovima koji se odnose na pristup sistemu;

19) verifikuje i dostavlja podatke operatoru transportnog sistema i operatoru transportnog sistema iz člana 34. stav 2. ovog zakona neophodne za administriranje tržišta prirodnog gasa u skladu sa pravilima o radu transportnog sistema;

20) preduzima propisane mere bezbednosti u toku korišćenja distributivnog sistema;

21) razmenjuje informacije neophodne za bezbedno i sigurno funkcionisanje sistema sa drugim operatorima sistema;

22) Agenciji dostavlja podatke i dokumentaciju neophodne za njen rad, u roku koji ne može biti kraći od osam dana od dana prijema zahteva, u skladu sa zakonom kojim se uređuje energetika;

23) preduzima mere za povećanje energetske efikasnosti i zaštitu životne sredine;

24) donese akt o cenama nestandardnih usluga, na koji saglasnost daje Agencija i koji se objavljuje na internet stranici operatora sistema;

25) Agenciji dostavlja podatke o promeni snabdevača i stepenu otvorenosti tržišta;

26) u zavisnosti od stepena odstupanja od propisanog kvaliteta isporuke, plati naknadu krajnjem kupcu u skladu sa pravilima iz člana 146. ovog zakona;

27) svake godine donese plan preuzimanja mernih uređaja, odnosno merno-regulacionih stanica u objektima postojećih kupaca, odnosno proizvođača;

28) Agenciji dostavlja šestomesečni izveštaj o planiranim i preduzetim aktivnostima na realizaciji plana iz tačka 9) ovog stava;

29) postupa u skladu sa dužnostima propisanim zakonom kojim se uređuje korišćenje obnovljivih izvora energije, kao i zakonom kojim se uređuju energetska efikasnost i racionalna upotreba energije;

30) uređuje druga pitanja neophodna za rad distributivnog sistema i funkcionisanje tržišta.

Odredba stava 1. tačka 5) ovog člana primenjuje se samo na operatora distributivnog sistema na čiji sistem je priključeno više od 100.000 krajnjih kupaca.

Operator distributivnog sistema na čiji je sistem priključeno više od 100.000 krajnjih kupaca dostavlja Agenciji na saglasnost akte iz stava 1. tač. 3) i 4) ovog člana.

Član 55.

Operator distributivnog sistema prirodnog gasa ne može da kupuje i da prodaje prirodni gas, osim za prvo punjenje sistema, za potrebe obezbeđivanja sopstvene potrošnje prirodnog gasa i gubitaka u distributivnom sistemu.

Napredni merni sistemi

Član 56.

Operator distributivnog sistema utvrđuje tehničke zahteve za uvođenje raznih oblika naprednih mernih sistema u skladu sa propisom iz člana 140. ovog zakona i analizira tehničku i ekonomsku opravdanost uvođenja naprednih sistema merenja, efekte na razvoj tržišta i koristi za pojedinačne kategorije krajnjih kupaca prirodnog gasa.

Na osnovu analize iz stava 1. ovog člana, operator distributivnog sistema će izraditi plan implementacije ekonomski opravdanih oblika naprednih mernih sistema i dostaviti ga Agenciji radi pribavljanja mišljenja.

Operator distributivnog sistema će planom razvoja sistema obuhvatiti uvođenje naprednih mernih sistema u skladu sa planom implementacije, za period za koji se plan razvoja donosi.

Pravila o radu distributivnog sistema prirodnog gasa

Član 57.

Pravilima o radu distributivnog sistema prirodnog gasa uređuju se:

- 1) način planiranja razvoja distributivnog sistema;
- 2) tehnički uslovi za priključenje na distributivni sistem;
- 3) pristup distributivnom sistemu;
- 4) instrumenti obezbeđenja plaćanja i kriterijumi za utvrđivanje iznosa i period za koji se traže;
- 5) merenje i zahtevi u pogledu merne opreme;
- 6) pritisak i kvalitet prirodnog gasa;
- 7) utvrđivanje i korekcija dnevnih količina prirodnog gasa po korisnicima;
- 8) način obračuna i plaćanje;
- 9) održavanje objekata;
- 10) postupci u slučaju poremećaja u radu distributivnog sistema;
- 11) vrsta i obim podataka koji se razmenjuju sa drugim energetskim subjektima i korisnicima sistema, procedure, način i dinamika razmene;
- 12) pravila o transparentnosti;
- 13) prava i obaveze korisnika i operatora distributivnog sistema;
- 14) model ugovora o pristupu distributivnom sistemu prirodnog gasa i druga pitanja neophodna za rad distributivnog sistema.

Pravila iz stava 1. ovog člana objavljuju se na internet stranici operatora distributivnog sistema prirodnog gasa i Agencije.

Agencija objavljuje odluku o davanju saglasnosti na pravila iz stava 1. ovog člana u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Priključenje na transportni i distributivni sistem prirodnog gasa

Član 58.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema je investitor izgradnje priključka zaključno sa mernim mestom i zaključuje ugovor o izgradnji priključka na transportni, odnosno distributivni sistem sa kupcem ili proizvođačem prirodnog gasa.

Član 59.

Odobrenje za priključenje objekta izdaje se rešenjem u upravnom postupku na zahtev pravnog ili fizičkog lica čiji se objekat priključuje koji se podnosi operatoru transportnog, odnosno distributivnog sistema ili se vrši u postupku objedinjene procedure propisane zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata.

Nadležni operator sistema je dužan da odluči po zahtevu za priključenje objekta kupca u roku od 15 dana od dana prijema pismenog zahteva, odnosno po zahtevu za priključenje objekta proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa u roku od 30 dana od dana prijema pismenog zahteva.

Odobrenje za priključenje ozakonjenih objekata i objekata koji se grade ili postavljaju po drugim zakonima, izdaje se rešenjem u upravnom postupku na zahtev pravnog ili fizičkog lica čiji se objekat priključuje.

Odobrenje za priključenje objekta na zahtev kupca ili proizvođača prirodnog gasa, koji su već priključeni na transportni ili distributivni sistem izdaje se i u slučaju spajanja ili razdvajanja instalacija, odnosno mernih mesta, promene odobrenog kapaciteta ili promene tehničkih uslova priključenja objekta kupca ili proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa kao i ponovnog priključenja usled isključenja.

Ukoliko kupac prirodni gas osim drugih vidova potrošnje gas koristi i za komprimovanje, mora biti obezbeđeno posebno merno mesto za prirodni gas koji se komprimuje.

Protiv rešenja iz stava 1. ovog člana može se podneti žalba Agenciji, u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja. Odluka Agencije po žalbi je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor.

Član 60.

Odobrenje za priključenje objekta na transportni ili distributivni sistem sadrži naročito: mesto priključenja na sistem, način i tehničke uslove priključenja, maksimalni projektovani kapacitet mernog uređaja, odobreni kapacitet, mesto i način merenja prirodnog gasa, rok za priključenje i troškove priključenja.

Tehnički i drugi uslovi priključenja na transportni ili distributivni sistem utvrđuju se u skladu sa ovim zakonom, propisima donetim na osnovu ovog zakona, tehničkim i drugim propisima i pravilima o radu sistema na koji se objekat priključuje.

Član 61.

Troškovi priključenja obuhvataju i troškove nabavke mernih uređaja i merno regulacionih stanica i snosi ih podnosilac zahteva za priključenje.

Visinu troškova priključenja utvrđuje operator transportnog i distributivnog sistema, u skladu sa Metodologijom za utvrđivanje troškova priključenja koju donosi Agencija.

Metodologijom iz stava 2. ovog člana utvrđuju se način i bliži kriterijumi za obračun troškova priključenja, a u zavisnosti od mesta priključenja na sistem, maksimalnog projektovanog kapaciteta mernog uređaja odobrenog kapaciteta na mestu priključenja, potrebe za izvođenjem radova ili potrebe za ugrađivanjem neophodne opreme ili drugih objektivnih kriterijuma.

Operator distributivnog sistema je dužan da akt o visini troškova priključenja na distributivni sistem sa pratećim dokazima i podacima dostavi Agenciji pre početka primene u skladu sa metodologijom.

Agencija će od operatora distributivnog sistema zahtevati izmenu akta o visini troškova priključenja, ako nije donet u skladu sa metodologijom.

Član 62.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema je dužan da priključi objekat kupca na transportni, odnosno distributivni sistem u roku od osam dana od dana ispunjenja sledećih uslova:

- 1) uslova iz odobrenja za priključenje;
- 2) da je za objekat pribavljena građevinska dozvola i da uređaji i instalacije objekta kupca ispunjavaju tehničke i druge propisane uslove;
- 3) da kupac dostavi operatoru sistema ugovor o snabdevanju prirodnim gasom;
- 4) da je za mesto primopredaje uređena balansna odgovornost i pristup sistemu.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema je dužan da priključi objekat proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa na transportni, odnosno distributivni sistem u roku od osam dana od dana ispunjenja sledećih uslova:

- 1) uslova iz odobrenja za priključenje;
- 2) da je za objekat pribavljena upotrebna dozvola i da uređaji i instalacije objekta proizvođača ispunjavaju tehničke i druge propisane uslove;
- 3) da je za mesto primopredaje uređena balansna odgovornost i pristup sistemu.

Priključenjem objekta iz st. 1. i 2. ovog člana priključak postaje deo sistema na koji je priključen.

Vlada uređuje uslove i način dokazivanja ispunjenosti uslova iz st. 1. i 2. ovog člana.

Ako operator transportnog, odnosno distributivnog sistema ne priključi objekat kupca, odnosno proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa na transportni, odnosno distributivni sistem u roku iz st. 1. i 2. ovog člana, nadležni inspektor, na zahtev kupca, odnosno proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa proverava, u roku od 15 dana od dana podnošenja zahteva, ispunjenost uslova za priključenje iz st. 1. i 2. ovog člana i ako utvrdi da su ispunjeni uslovi naložice operatoru sistema da u roku od dva radna dana izvrši priključenje objekta.

Član 63.

Povezivanje energetskih objekata za distribuciju prirodnog gasa sa transportnim ili drugim distributivnim sistemom, skladišta za prirodni gas sa transportnim sistemom za prirodni gas, kao i transportnih sistema međusobno, vrši se na osnovu ugovora.

Ugovor iz stava 1. ovog člana zaključuje se u pismenoj formi i sadrži, pored elemenata utvrđenih zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi i sledeće elemente:

- 1) tehničke uslove za povezivanje sistema i mesto povezivanja;
- 2) način merenja isporučenog prirodnog gasa;
- 3) stvarne troškove povezivanja sistema;
- 4) rok za povezivanje sistema.

Član 64.

Mesto predaje prirodnog gasa kupcu, odnosno mesto preuzimanja prirodnog gasa od proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa je mesto na kome se graniče

instalacije objekta kupca, odnosno proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa i transportnog i distributivnog sistema.

Vlada bliže uređuje mesto razgraničenja odgovornosti između energetskog subjekta i kupca, odnosno proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa i mesto merenja prirodnog gasa.

Član 65.

U slučaju potrebe za priključenjem objekata privremenog karaktera, gradilišta, objekata na vodi i sličnih objekata, kao i objekata za koje je odobren probni rad u skladu sa posebnim zakonom može se izdati odobrenje za privremeno priključenje objekta.

Izdavanje odobrenja za privremeno priključenje i isporuku prirodnog gasa vrši se pod uslovima, na način i po postupku propisanom za izdavanje odobrenja za priključenje objekata.

Član 66.

Energetski subjekti koji obavljaju delatnost transporta i upravljanja transportnim sistemom za prirodni gas i distribucije i upravljanja distributivnim sistemom za prirodni gas dužni su da Ministarstvu dostavljaju:

- 1) podatke o transportnoj, odnosno distributivnoj mreži, broju priključaka, planiranim i realizovanim investicijama;
- 2) podatke o ceni za pristup transportnom sistemu, odnosno distributivnom sistemu, ceni nestandardnih usluga, ceni priključenja, odnosno ceni prirodnog gasa za potrebe balansiranja sistema;
- 3) druge podatke.

Ministar bliže propisuje rokove, sadržinu i način dostavljanja podataka iz stava 1. ovog člana.

V. SKLADIŠTENJE I UPRAVLJANJE SKLADIŠTEM PRIRODNOG GASA

Član 67.

Delatnost skladištenja i upravljanja skladištem prirodnog gasa obavlja operator skladišta.

Operator skladišta prirodnog gasa posluje u skladu sa principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminatornosti, poštujući uslove iz zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona.

Član 68.

Operator skladišta mora biti samostalno pravno lice i nezavisan je od obavljanja delatnosti proizvodnje, transporta ili snabdevanja prirodnim gasom.

Nezavisnost operatora skladišta osigurava se na sledeći način:

- 1) lica koja su odgovorna za upravljanje skladištem prirodnog gasa ne mogu učestvovati u organima upravljanja vertikalno integrisanog preduzeća koji su direktno ili indirektno odgovorni za delatnost proizvodnje, transporta ili snabdevanja prirodnim gasom;
- 2) preduzimanjem mera koje obezbeđuju da su profesionalni interesi lica odgovornih za upravljanje skladištem prirodnog gasa uzeti u obzir na način kojim se obezbeđuje njihova nezavisnost u radu;

3) operator skladišta donosi odluke, nezavisno od vertikalno integrisanog preduzeća, po pitanju sredstava potrebnih za pogon, održavanje i razvoj sistema;

4) operator skladišta samostalno donosi odluke o tekućem poslovanju, odnosno odluke o izgradnji ili unapređenju skladišta prirodnog gasa ako su u okvirima odobrenog finansijskog plana;

5) operator skladišta mora da raspolaže zaposlenima, finansijskim, materijalnim i tehničkim sredstvima neophodnim za ispunjavanje dužnosti propisanih ovim zakonom.

Nezavisnost operatora skladišta ne utiče na pravo matičnog vertikalno integrisanog preduzeća da operatoru odobrava godišnji finansijski plan i postavlja granice njegove zaduženosti.

Vertikalno integrisano preduzeće ne može uticati na rad i poslovanje, niti uticati na odluke koje se odnose na izgradnju ili razvoj sistema operatora skladišta.

Odgovornosti i dužnosti operatora skladišta

Član 69.

Operator skladišta je odgovoran za:

- 1) sigurnost i pouzdanost utiskivanja i istiskivanja prirodnog gasa;
- 2) bezbedan rad skladišta;
- 3) nediskriminatoran pristup skladištu;
- 4) upravljanje skladištem.

Član 70.

Operator skladišta dužan je da:

- 1) održava i razvija skladište;
- 2) preduzima propisane mere bezbednosti;
- 3) donese i primenjuje pravila o radu skladišta;
- 4) svake pete godine donese plan razvoja skladišta za period od najmanje deset godina i uskladi ga sa planom razvoja povezanih sistema i sa zahtevima za priključenje objekata skladišta, proizvođača i kupaca;
- 5) svake godine donese plan investicija za period od najmanje tri godine;
- 6) donese Program nediskriminatornog ponašanja, odredi lice odgovorno za nadzor nad sprovođenjem ovog programa i sačini godišnji izveštaj iz člana 7. ovog zakona;
- 7) Ministarstvu dostavlja podatke za izveštavanje u skladu sa članom 144. ovog zakona;
- 8) objavljuje podatke o raspoloživim kapacitetima;
- 9) kupuje prirodni gas za sopstvenu potrošnju i nadoknadu gubitaka na principima minimalnih troškova, transparentnosti i nediskriminacije;
- 10) donosi odluku o ceni za pristup skladištu u skladu sa zakonom kojim se uređuje energetika;
- 11) ne pravi diskriminaciju između korisnika ili grupa korisnika skladišta, a naročito ne daje prioritet sa njim povezanim energetskim subjektima;
- 12) korisnicima skladišta pruža informacije, kako bi ostvarili efikasan pristup skladištu na principima transparentnosti i nediskriminacije;

13) usaglašava rad i razmenjuje podatke sa operatorom transportnog sistema neophodne za bezbedan i siguran rad skladišta;

14) Agenciji dostavlja podatke i dokumentaciju neophodne za njen rad, u roku koji ne može biti kraći od osam dana od dana prijema zahteva, u skladu sa zakonom kojim se uređuje energetika;

15) obezbedi operatoru transportnog sistema podatke značajne za rad tržišta prirodnog gasa;

16) obezbedi poverljivost komercijalno osetljivih informacija dobijenih tokom obavljanja delatnosti i da informacije koje mogu obezbediti prednost na tržištu objavljuje na nediskriminatoran način;

17) preduzima mere za povećanje energetske efikasnosti i za zaštitu životne sredine;

18) uređuje druga pitanja neophodna za rad skladišta.

Operator skladišta ili Agencija može inicirati donošenje plana razvoja iz stava 1. tačka 4) ovog člana i u kraćem vremenskom periodu.

Član 71.

Energetski subjekt koji obavlja delatnost skladištenja prirodnog gasa dužan je da podnese Agenciji na saglasnost plan razvoja i plan investicija u skladu sa Strategijom razvoja energetike Republike Srbije i Programom ostvarivanja Strategije razvoja energetike Republike Srbije, koji su uređeni zakonom kojim se uređuje energetika, kao i drugim strateškim aktima kojima se utvrđuje razvoj energetske infrastrukture.

Desetogodišnji plan razvoja i trogodišnji plan investicija skladišta prirodnog gasa sadrže efikasne mere radi obezbeđenja stabilnosti sistema i sigurnosti snabdevanja.

Planovi iz stava 1. ovog člana treba da:

1) ukažu na potrebe za izgradnjom i rekonstrukcijom najvažnije infrastrukture skladišta prirodnog gasa koju treba izgraditi ili rekonstruisati u narednih deset godina;

2) sadrže sve investicije za koje je doneta odluka o realizaciji i koje su u toku, kao i investicije koje će se tek realizovati;

3) odrede rokove za realizaciju svih investicionih projekata.

Energetski subjekti koji obavljaju delatnost skladištenja prirodnog gasa dužni su da u planu investicija utvrde dinamiku izgradnje novih i rekonstrukciju postojećih skladišnih kapaciteta, izvore sredstava kao i druge uslove za razvoj skladišta.

Plan razvoja skladišta prirodnog gasa donosi se svake pete godine za period od deset godina.

Ukoliko tokom perioda važenja plana iz stava 5. ovog člana dođe do izmena koje bitno utiču na strukturu i/ili obim razvoja skladišta, energetski subjekt je dužan da izmenjeni plan dostavi Agenciji na saglasnost i pre isteka roka iz stava 5. ovog člana.

Pravila o radu skladišta prirodnog gasa

Član 72.

Pravilima o radu skladišta prirodnog gasa uređuju se:

1) uslovi za siguran, pouzdan i bezbedan rad skladišta;

- 2) korišćenje i održavanje objekata;
- 3) planiranje rada skladišta;
- 4) upravljanje skladištem i regulacija protoka i pritiska pri utiskivanju i istiskivanju prirodnog gasa na način koji obezbeđuje siguran i pouzdan rad u oba ciklusa, u slučaju poremećaja i havarija;
- 5) vrste usluga operatora skladišta;
- 6) uslovi i procedure za pristup skladištu i raspodelu kapaciteta;
- 7) instrument obezbeđenja plaćanja i kriterijumi za utvrđivanje iznosa i perioda za koji se traži taj instrument;
- 8) utvrđivanje raspoloživog kapaciteta skladišta za utiskivanje, radnu zapreminu skladišta i istiskivanje gasa;
- 9) način i dinamika objavljivanja sumarnih podataka o utisnutim i istisnutim količinama prirodnog gasa i iskorišćenosti skladišnog kapaciteta;
- 10) druga pitanja neophodna za rad skladišta i funkcionisanje tržišta.

Pravila iz stava 1. ovog člana objavljuju se na internet stranici operatora skladišta i Agencije.

Agencija objavljuje odluku o davanju saglasnosti na pravila iz stava 1. ovog člana u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Član 73.

Operator skladišta ne može da kupuje i da prodaje prirodni gas osim u slučaju obezbeđivanja sopstvene potrošnje prirodnog gasa i nadoknade gubitaka u skladištu prirodnog gasa.

Sertifikacija i određivanje operatora skladišta gasa

Član 74.

Pre nego što pravno lice dobije licencu i bude određeno za operatora skladišta prirodnog gasa, mora biti sertifikovano u skladu sa ovim zakonom.

Postupak sertifikacije pokreće se na:

- 1) zahtev pravnog lica koje još nije sertifikovano kao operator skladišta;
- 2) zahtev Agencije ako pravno lice iz tačke 1) ovog stava ne podnese zahtev za sertifikaciju ili
- 3) obrazložen zahtev Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice.

Odredba stava 1. ovog člana primenjuje se i na operatore skladišta koje kontrolišu operatori transportnog sistema koji su već sertifikovani u skladu sa uslovima utvrđenim u čl. 10 – 25. ovog zakona.

Član 75.

Postupak sertifikacije sprovodi Agencija i donosi odluku o sertifikaciji operatora skladišta u skladu sa ovim zakonom i propisom iz stava 2. ovog člana.

Ministar bliže propisuje: postupak sertifikacije, sadržinu zahteva za sertifikaciju, sadržinu odluke o sertifikaciji i dokumente koji se prilažu uz zahtev, a naročito:

- 1) podatke o podnosiocu zahteva uključujući podatke o osnovnom kapitalu, spisku suvlasnika, godišnji finansijski izveštaji sa izveštajima revizora, akt o osnivanju, odnosno statut;
- 2) dokaze o vlasničkim ili drugim pravima na skladištu;
- 3) podatke o kontroli nad operatorom skladišta, organima i licima koja direktno ili indirektno vrše kontrolu nad operatorom skladišta, kao i podatke o kontroli nad vlasnikom skladišta prirodnog gasa, organima i licima koja direktno ili indirektno vrše kontrolu nad vlasnikom skladišta prirodnog gasa;
- 4) druge dokumente i podatke neophodne za sprovođenje postupka sertifikacije.

Član 76.

Agencija je dužna da donese preliminarnu odluku o sertifikaciji operatora skladišta u roku od četiri meseca od dana podnošenja zahteva iz člana 75. stav 2. tač. 1) i 3) ovog zakona.

U slučaju da Agencija u roku iz stava 1. ovog člana ne donese odluku iz stava 1. ovog člana, smatra se da je sertifikacija odobrena.

Prilikom donošenja odluke o sertifikaciji Agencija uzima u obzir i mišljenje Ministarstva o rizicima na sigurnost snabdevanja energijom i energentima Republike Srbije ili potpisnica Ugovora o osnivanju Energetske zajednice, kao i ublažavanje takvih rizika, a koji proističu najmanje iz:

- 1) vlasništva, snabdevanja ili drugih trgovinskih odnosa koji bi mogli negativno uticati na podsticaje i sposobnost operatora skladišta da napuni podzemno skladište gasa;
- 2) prava i obaveza Energetske zajednice u pogledu treće zemlje koji proizlaze iz međunarodnog prava, uključujući svaki sporazum zaključen sa jednom ili više trećih zemalja, u kome je Energetska zajednica strana, a koji se bavi pitanjima sigurnosti snabdevanja energijom;
- 3) prava i obaveze Republike Srbije prema trećoj zemlji koji proizlaze iz sporazuma koje je Republika Srbija zaključila sa trećom zemljom, ukoliko su ti sporazumi u skladu sa pravom Energetske zajednice; ili
- 4) sve druge konkretne činjenice i okolnosti o slučaju i trećoj zemlji.

U roku od 30 dana od dana prijema zahteva Agencije Ministarstvo daje mišljenje iz stava 3. ovog člana.

Član 77.

Agencija će odbiti sertifikaciju operatora skladišta, u slučaju da lice koje direktno ili indirektno kontroliše operatora skladišta ili ostvaruje neko pravo nad njim utvrđeno u članu 12. stav 2. ovog zakona može ugroziti sigurnost snabdevanja energijom Republike Srbije i regiona.

Agencija će pri razmatranju u skladu sa stavom 1. ovog člana posebno uzeti u obzir da li lice koje direktno ili indirektno kontroliše operatora skladišta ili ostvaruje neko pravo nad njim utvrđeno u članu 2. tačka 23) i članu 12. stav 2. ovog zakona može ugroziti sigurnost snabdevanja energijom i energentima ili suštinske sigurnosne interese Energetske zajednice ili bilo koje potpisnice Ugovora o osnivanju Energetske zajednice.

Ministarstvo može tražiti od Agencije da donese konačnu odluku u skladu sa mišljenjem iz člana 76. stav 3. ovog zakona u slučaju da izdavanje sertifikata

ugrožava sigurnost snabdevanja Republike Srbije ili potpisnica Ugovora o osnivanju Energetske zajednice ili predstavlja opasnost po bezbednost Republike Srbije.

Izuzetno od od st. 1. i 2. ovog člana, Agencija može dodeliti sertifikat pod uslovom da se obezbedi dovoljno ublažavanje rizika koji bi mogli negativno uticati na punjenje podzemnog skladišta gasa, pod uslovom da se izvodljivost uslova može u potpunosti obezbediti delotvornim sprovođenjem i praćenjem. Takvi uslovi mogu naročito uključivati zahtev da vlasnik skladišta ili operator skladišta prenesu upravljanje skladištem.

Ako Agencija zaključi da se rizici u snabdevanju gasom ne mogu ublažiti uslovima u skladu sa stavom 5. ovog člana, uključujući i zahtevanjem da vlasnik skladišta ili operator skladišta prenesu upravljanje skladištem, i zbog toga odbije sertifikaciju, o tome obaveštava Ministarstvo.

Vlada, na predlog Ministarstva, donosi odluku kojom:

- 1) zahteva od vlasnika skladišta ili operatora skladišta ili bilo kog lica koje bi moglo ugroziti sigurnost snabdevanja energijom i energentima ili suštinske sigurnosne interese Energetske zajednice ili potpisnice Ugovora o osnivanju Energetske zajednice, da otuđi udeo u vlasništvu ili prava koje imaju u vlasništvu skladišta ili vlasništvu operatora skladišta i određuje rok za takvo otuđivanje;
- 2) po potrebi nalaže privremene mere kako bi se obezbedilo da takvo lice ne može imati kontrolu ili pravo nad tim vlasnikom skladišta ili operatorom skladišta do otuđenja udela u vlasništvu ili prava;
- 3) predviđa odgovarajuće mere kompenzacije u slučaju iz tač. 1. i 2. ovog stava, u skladu sa važećim propisima.

Član 78.

Preliminarnu odluku o sertifikaciji operatora skladišta sa pratećom dokumentacijom Agencija je dužna da bez odlaganja dostavi Sekretarijatu Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, radi davanja mišljenja.

Ako u roku od 25 dana od dana dostavljanja preliminarne odluke o sertifikaciji Sekretarijat Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice ne dostavi mišljenje smatra se da je saglasan sa odlukom Agencije.

U roku od 25 dana od dana prijema mišljenja Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, Agencija će doneti konačnu odluku o sertifikaciji operatora skladišta, uzimajući u obzir to mišljenje.

Konačna odluka Agencije i mišljenje Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice objavljuju se zajedno u „Službenom glasniku Republike Srbije” i na internet stranicama operatora skladišta i Agencije.

U slučaju kada konačna odluka Agencije odstupa od mišljenja Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, Agencija će zajedno sa odlukom i mišljenjem iz stava 3. ovog člana objaviti i obrazloženje za takvu odluku.

Član 79.

Pre puštanja u rad novoizgrađenog podzemnog skladišta prirodnog gasa, vrši se sertifikacija operatora skladišta u skladu sa odredbama čl. 74 – 78. ovog zakona. Operator skladišta obaveštava Agenciju o svojoj nameri da stavi podzemno skladište prirodnog gasa u funkciju.

Član 80.

Sertifikovani operator skladišta dužan je da obavesti Agenciju o svim planiranim promenama koje mogu zahtevati ponovni postupak sertifikacije iz člana 77. ovog zakona.

Agencija je dužna da neprekidno prati da li sertifikovani operator skladišta ispunjava uslove iz člana 77. ovog zakona i pokreće novi postupak sertifikacije u sledećim slučajevima:

- 1) kada je operator skladišta obavesti o promenama iz stava 1. ovog člana;
- 2) kada ima saznanja o planiranim promenama koje predstavljaju razlog za novi postupak sertifikacije ili koje mogu dovesti ili su dovele do povrede odredaba propisa o razdvajanju;
- 3) kada Sekretarijat Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice podnese opravdan zahtev.

Član 81.

Operator skladišta, proizvođač prirodnog gasa i energetski subjekti koji obavljaju delatnost snabdevanja električnom energijom i prirodnim gasom dužni su da Agenciji dostave sve podatke i sve dokumente potrebne za postupak sertifikacije operatora skladišta.

Agencija čuva poverljivost komercijalno osetljivih informacija dobijenih u skladu sa stavom 1. ovog člana.

Član 82.

Operator skladišta obaveštava Ministarstvo o potrebi prestanka rada skladišta.

Podzemno skladište gasa može prestati sa radom samo ako nisu ispunjeni tehnički i sigurnosni zahtevi ili ako Ministarstvo zaključi, nakon što je izvršilo procenu i uzelo u obzir mišljenje Sekretarijata Energetske zajednice, da takav prestanak rada ne bi oslabio sigurnost snabdevanja gasom Republike Srbije i regiona.

U slučaju da skladište gasa ne može prestati sa radom, kao i da su mere kompenzacije neophodne za njegov dalji rad, Vlada, na predlog Ministarstva, donosi odluku o merama kompenzacije.

VI. PRISTUP TRANSPORTNOM I DISTRIBUTIVNOM SISTEMU PRIRODNOG GASA I SISTEMU ZA SKLADIŠTENJE PRIRODNOG GASA

Član 83.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i operator skladišta je dužan da omogući korisnicima sistema pristup sistemu po regulisanim cenama na principu javnosti i nediskriminacije, u skladu sa odredbama ovog zakona, kao i propisima i pravilima o radu sistema donetim na osnovu ovog zakona.

Pristup dovodnim gasovodima omogućava se na principu javnosti i nediskriminacije i nije regulisan.

Operator transportnog sistema će u slučaju kada je to neophodno za obavljanje njegovih dužnosti imati pravo pristupa transportnom sistemu drugog operatora.

Član 84.

Pristup sistemu se uređuje ugovorom o pristupu koji zaključuju operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i operator skladišta i korisnik sistema, u skladu sa pravilima o radu sistema.

Ugovor o pristupu pored elemenata utvrđenih zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi, sadrži: podatke o mestu primopredaje, kapacitet na mestu primopredaje (ulaz, odnosno izlaz sa sistema), obračunski period i način obračuna u skladu sa metodologijama za određivanje cene pristupa sistemu u skladu sa zakonom kojim se uređuje energetika, kao i druge elemente u zavisnosti od specifičnosti mesta primopredaje.

Ugovorom o pristupu sistemu za distribuciju prirodnog gasa ne može se ugovoriti kapacitet veći od odobrenog kapaciteta priključka na mestu primopredaje.

Ugovorom o pristupu sistemu za transport prirodnog gasa ne može se ugovoriti kapacitet veći od kapaciteta koji je korisniku sistema raspodeljen i rezervisan u postupku raspodele transportnih kapaciteta.

Ugovorom o pristupu sistemu za skladištenje prirodnog gasa ne može se ugovoriti kapacitet veći od kapaciteta na koji je dodeljeno pravo na korišćenje kapaciteta.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i operator skladišta vodi evidenciju ugovora o pristupu.

Član 85.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema i operator skladišta može odbiti pristup sistemu u slučaju:

- 1) nedostatka kapaciteta;
- 2) ako bi pristup sistemu onemogućio izvršavanje obaveza u pogledu sigurnosti snabdevanja;
- 3) ozbiljnih ekonomskih i finansijskih teškoća zbog obaveza „uzmi ili plati” u skladu sa ovim zakonom.

Pristup dovodnim gasovodima može se odbiti u slučaju:

- 1) nedostatka kapaciteta;
- 2) neusklađenosti tehničkih karakteristika sistema;
- 3) ako bi pristup sistemu ugrozio proizvodnju nafte i prirodnog gasa;
- 4) ako bi pristup sistemu ugrozio prava drugih korisnika sistema.

Podaci o nivou opterećenja, transportnog ili distributivnog sistema ili popunjenosti kapaciteta skladišta prirodnog gasa su javni, a vrsta, obim i način objavljivanja podataka moraju biti u skladu sa pravilima o radu sistema.

O odbijanju pristupa sistemu, operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i operator skladišta, odnosno proizvođač prirodnog gasa donosi rešenje najkasnije u roku od pet dana od dana podnošenja zahteva za pristup sistemu.

Rešenje iz stava 4. ovog člana sadrži detaljno obrazložene razloge za odbijanje pristupa sistemu.

Protiv rešenja iz stava 4. ovog člana može se izjaviti žalba Agenciji, u roku od osam dana od dana dostavljanja rešenja.

Odluka Agencije doneta po žalbi je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor.

Pristup sistemu za transport prirodnog gasa

Član 86.

Ugovorom o pristupu sistemu za transport prirodnog gasa korisnik sistema stiče pravo na korišćenje usluge transporta u ugovorenom kapacitetu na mestu primopredaje (na ulazu odnosno izlazu sa transportnog sistema).

Pravo da ugovara pristup sistemu ima učesnik na tržištu koji je prethodno zaključio ugovor o transportu prirodnog gasa sa operatorom transportnog sistema, u skladu sa ovim zakonom i pravilima o radu transportnog sistema.

Zaključenjem ugovora o transportu prirodnog gasa korisnik sistema prihvata uslove korišćenja usluga transporta prirodnog gasa koje pruža operator transportnog sistema u skladu sa ovim zakonom, propisima donetim na osnovu ovog zakona i pravilima o radu transportnog sistema. Te usluge ima pravo da koristi u kapacitetima koje naknadno ugovori na mestima primopredaje ili koje pribavi od drugog korisnika na sekundarnom tržištu tokom trajanja ovog ugovora, uz obavezu da ih plaća po principu „transportuj ili plati”.

Ugovorom o transportu prirodnog gasa operator transportnog sistema se obavezuje da korisniku sistema nudi usluge transporta prirodnog gasa standardizovanog trajanja, načina izvršenja i smera transporta u kapacitetima raspoloživim na mestima primopredaje, koje raspodeljuje, rezerviše i ugovara na zahtev korisnika kada korisnik dokaže da je spreman da plati pristup zahtevanim kapacitetima, odnosno pribavljenim na sekundarnom tržištu, po cenama određenim u skladu sa ovim zakonom, zakonom kojim se uređuje energetika i propisima donetim na osnovu ovih zakona.

Raspoložive transportne kapacitete iz stava 4. ovog člana operator transportnog sistema može raspodeliti kao dugoročne, za period od jedne godine i duže ili kao kratkoročne, za period kraći od jedne godine, a mogu se raspodeliti i kao neprekidni ili prekidni, kao i zavisno od smera transporta.

Korisnici sistema imaju pravo da trguju ugovorenim kapacitetima na sekundarnom tržištu radi ustupanja usluge transporta u celokupnom ili delu ugovorenog kapaciteta na mestu primopredaje. Prenos ugovorenog kapaciteta u celini ili delu korisnici sistema ugovaraju pod uslovima utvrđenim propisom iz člana 42. tačka 1) ovog zakona i pravilima o radu transportnog sistema.

Ako je transportni kapacitet ugovoren kao prekidni kapacitet, cena prekidnog kapaciteta se određuje srazmerno verovatnoći da će do prekida transporta doći, ili po istoj ceni kao i neprekidni kapacitet uz nadoknadu korisniku sistema u slučaju prekida.

Operator transportnog sistema je dužan da sav raspoloživi transportni kapacitet ponudi korisnicima sistema, do nivoa koji ne narušava siguran rad sistema, kao i da nastoji da sa susednim operatorom transportnog sistema ugovori da se raspoloživi kapaciteti sa obe strane iste tačke interkonekcije nude i raspodeljuju u jednom postupku kao spojeni kapaciteti.

Operator transportnog sistema je dužan da u slučaju ugovornog zagušenja, sav neiskorišćeni kapacitet ponudi najmanje za dan unapred kao prekidni kapacitet kao i da primenjuje druge mehanizme upravljanja zagušenjem u skladu sa propisom iz člana 42. tačka 2) ovog zakona.

Operator transportnog sistema može da zahteva da se ugovor o transportu prirodnog gasa i ugovor o pristupu transportnom sistemu zaključuju u elektronskoj formi.

Operator transportnog sistema je obavezan da objavljuje na svojoj internet stranici:

- 1) informacije o uslugama koje pruža korisnicima sistema i odgovarajućim uslovima koji se primenjuju;
- 2) podatke o tehničkim, ugovorenim i raspoloživim kapacitetima, za sve ulazne i izlazne tačke sa transportnog sistema;
- 3) druge podatke i informacije od značaja za transparentan i nediskriminatoran pristup transportnom sistemu.

Informacije i podaci iz stava 11. ovog člana, način objavljivanja i period njihovog ažuriranja, bliže se uređuju pravilima o radu transportnog sistema prirodnog gasa.

Pristup skladištu prirodnog gasa

Član 87.

Raspodela prava na korišćenje kapaciteta skladišta prirodnog gasa se vrši na nediskriminatoran i transparentan način, u skladu sa pravilima o radu skladišta.

Na raspodelu prava na korišćenje kapaciteta skladišta prirodnog gasa, shodno se primenjuju odredbe člana 86. ovog zakona kojima je uređena raspodela prava na korišćenje kapaciteta transportnog sistema.

Operator skladišta je obavezan da pravila raspodele kapaciteta na ulazu i izlazu iz skladišta uskladi sa pravilima raspodele kapaciteta za transport prirodnog gasa na koji je skladište povezano.

Izuzeća za novu infrastrukturu u oblasti prirodnog gasa

Član 88.

Novi infrastrukturni objekti gasovodnog sistema, odnosno interkonektori ili skladišta prirodnog gasa, mogu se na zahtev izuzeti od primene člana 10. ovog zakona, kao i prava na pristup iz člana 83. stav 1. ovog zakona, pod sledećim uslovima:

- 1) da ulaganje u novi infrastrukturni objekat povećava konkurentnost na tržištu i sigurnost snabdevanja;
- 2) da je rizik ulaganja u nove infrastrukturne objekte takav da se ulaganje neće desiti ako se ne odobri izuzeće;
- 3) da novi infrastrukturni objekti moraju biti u vlasništvu fizičkog ili pravnog lica koje posluje u drugom pravnom subjektu odvojenom od operatora sistema u okviru koga će novi infrastrukturni objekti biti izgrađeni;
- 4) da korisnici novog infrastrukturnog objekta snose troškove za korišćenje tog objekta;
- 5) da izuzeće ne sprečava konkurenciju, efikasno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta prirodnog gasa i efikasan rad regulisanog sistema sa kojim su novi infrastrukturni objekti povezani.

Odredba stava 1. ovog člana primenjuje se i u slučaju značajnog povećanja kapaciteta postojećih infrastrukturnih objekata i izmene ove infrastrukture kojom se omogućava razvoj novih izvora snabdevanja prirodnim gasom.

Akt o izuzeću iz st. 1. i 2. ovog člana donosi Agencija, po pribavljenom mišljenju Ministarstva i sa mišljenjem Ministarstva i detaljnim obrazloženjem objavljuje se u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Akt o izuzeću iz st. 1. i 2. ovog člana može obuhvatiti celu ili delove nove infrastrukture, postojeću infrastrukturu sa povećanim kapacitetom ili izmenjenu postojeću infrastrukturu.

U roku od dva meseca od dana kada je zahtev za izuzeće primio poslednji nadležni regulator, nadležno telo u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice može da dostavi savetodavno mišljenje onim regulatorima kojim to mišljenje može biti osnov za donošenje njihovih odluka.

Prilikom odlučivanja o zahtevu za izuzeće iz st. 1. i 2. ovog člana, Agencija je dužna da razmotri:

- 1) nediskriminatorni pristup novoj infrastrukturi;
- 2) trajanje izuzeća;
- 3) pristup novim objektima koji će biti izgrađeni ili povećanju kapaciteta postojećih;
- 4) planirani period upotrebe infrastrukture;
- 5) nacionalne specifičnosti koje su primenljive u konkretnom slučaju.

Pre donošenja akta o izuzeću Agencija odlučuje o pravilima i mehanizmima za upravljanje i raspodelu kapaciteta.

Pravila iz stava 7. ovog člana sadrže i obavezu da se neiskorišćeni kapacitet ponudi na tržištu, a korisnici infrastrukture imaju pravo da trguju svojim ugovorenim kapacitetima na tržištu. Pri proceni kriterijuma iz stava 1. tač. 1), 2) i 5) ovog člana uzimaju se u obzir rezultati raspodele kapaciteta.

Akt o izuzeću se može doneti nakon razmene mišljenja sa drugim državama na koje izgradnja infrastrukture ima uticaja ili sa nadležnim regulatornim telima.

Agencija će, bez odlaganja, dostaviti Sekretarijatu Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, kopiju zahteva za izuzeće, kao i odluku i sve relevantne informacije u vezi sa odlukom.

Informacija iz stava 10. ovog člana, koja omogućava Sekretarijatu Energetske zajednice da izda obrazloženo mišljenje, naročito sadrži:

- 1) detaljne razloge na osnovu kojih je izuzeće odobreno ili odbijeno, uključujući finansijske informacije koje opravdavaju potrebu za izuzećem;
- 2) sprovedenu analizu o uticaju odobravanja izuzeća na konkurenciju i efikasno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta prirodnog gasa;
- 3) razloge za vremenski period i udeo u ukupnom kapacitetu za koji se odobrava izuzeće;
- 4) rezultat konsultacija regulatornih organa;
- 5) doprinos infrastrukture diversifikaciji snabdevanja.

U slučaju da Sekretarijat Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice u roku od dva meseca od dana prijema informacije iz st. 10. i 11. ovog člana donese odluku kojom zahteva da Agencija izmeni ili povuče akt o izuzeću, Agencija će u najvećoj mogućoj meri uzeti u obzir tu odluku.

Kada konačna odluka Agencije odstupa od mišljenja Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, Agencija će obezbediti i objaviti, zajedno sa svojom odlukom, obrazloženje na kome zasniva svoju odluku.

Rok iz stava 12. ovog člana može se produžiti za još dva meseca, ako Sekretarijat Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice zahteva dodatne informacije, i produženje se računa od dana prijema potpunih informacija.

Rok iz stava 14. ovog člana može se produžiti uz obostranu saglasnost Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice i Agencije.

U slučaju da tražene informacije iz stava 14. ovog člana nisu dostavljene u traženim rokovima, smatra se da je informacija povučena.

Mišljenje Sekretarijata Energetske zajednice o aktu o izuzeću ističe dve godine od dana njegovog donošenja, ako izgradnja infrastrukture nije počela, odnosno pet godina od dana njegovog donošenja, ako infrastruktura nije puštena u pogon, osim u slučaju kada Sekretarijat Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice odluči da je do kašnjenja došlo zbog okolnosti koje su van kontrole lica kome je izuzeće odobreno.

Akt o izuzeću koji donosi Agencija je konačan i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Obaveze „uzmi ili plati”

Član 89.

Snabdevač prirodnim gasom koji ima ili smatra da će imati finansijske teškoće zbog obaveza „uzmi ili plati” na osnovu zaključenog ugovora o kupovini prirodnog gasa, može podneti zahtev Agenciji da se operator transportnog, odnosno distributivnog sistema ili operator skladišta, privremeno oslobodi od primene prava na regulisan pristup.

Akt o izuzeću iz stava 1. ovog člana donosi Agencija, po pribavljenom mišljenju Ministarstva i sa detaljnim obrazloženjem u koje je ugrađeno mišljenje Ministarstva akt se objavljuje u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Prilikom odlučivanja o izuzeću iz stava 1. ovog člana Agencija je dužna da uzme u obzir sledeće kriterijume:

- 1) ostvarivanje konkurentnosti na tržištu gasa;
- 2) izvršavanje obaveze javnog snabdevanja i obezbeđivanje sigurnog snabdevanja;
- 3) položaj podnosioca zahteva na tržištu gasa i faktičko stanje konkurencije na tom tržištu;
- 4) ozbiljnost ekonomskih i finansijskih teškoća sa kojima se susreće podnosilac zahteva, operator transportnog sistema ili kupci;
- 5) datum potpisivanja i uslove jednog ili više predmetnih ugovora, uključujući i obim tržišnih promena koje oni predviđaju;
- 6) napore koji su učinjeni da se pronađe rešenje teškoće;
- 7) mogućnost predviđanja podnosioca zahteva da će prihvatanje obaveza iz ugovora „uzmi ili plati” dovesti do ozbiljnih teškoća;
- 8) nivo povezanosti sistema sa ostalim sistemima i stepen međusobne usaglašenosti rada sistema;
- 9) efekte koje bi izuzeće imalo na tržište prirodnog gasa.

Agencija obaveštava Sekretarijat Energetske zajednice bez odlaganja o svojoj odluci o odobravanju izuzeća i dostavlja sve relevantne podatke u vezi sa izuzećem.

Akt o izuzeću za ugovore „uzmi ili plati” zaključene pre roka određenog Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, ne utiče na mogućnost postojanja ekonomski održivih alternativnih rešenja.

Smatra se da ne postoje ozbiljne teškoće ako prodaja prirodnog gasa nije pala ispod nivoa minimalnih količina predviđenih ugovorom „uzmi ili plati”, ukoliko postoji mogućnost izmene tog ugovora ili ako podnosilac zahteva može da pronađe drugo rešenje.

Svako odstupanje odobreno u skladu sa navedenim odredbama će biti obrazloženo.

Operator sistema kojem nije odobreno izuzeće u skladu sa stavom 1. ovog člana ne može odbiti pristup sistemu zbog obaveza „uzmi ili plati”.

U postupku odlučivanja o zahtevu za izuzeće Agencija dostavlja dokumentaciju Sekretarijatu Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice.

Član 90.

Ministar bliže propisuje uslove i kriterijume iz čl. 88. i 89. ovog zakona, sadržinu zahteva za izuzeće i sadržinu akta o izuzeću.

Akt o izuzeću iz čl. 88. i 89. ovog zakona, koji donosi Agencija, konačan je i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Član 91.

O zahtevu za izmenu konačnog akta o izuzeću Agencija može da odlučuje u postupku propisanom za njegovo donošenje, ako u trenutku podnošenja zahteva nije otpočela izgradnja energetskog objekta.

Agencija će na zahtev stranke ukinuti akt o izuzeću iz čl. 88. i 89. ovog zakona, u celini ili u delu, pre isteka njegovog važenja.

VII. IZGRADNJA I KORIŠĆENJE OBJEKATA

Član 92.

Gasovodi i skladišta prirodnog gasa se grade u skladu sa zakonom kojim se uređuju uslovi i način uređenja prostora, uređivanje i korišćenje građevinskog zemljišta i izgradnja objekata, zakonom kojim se uređuje energetika, tehničkim i drugim propisima.

Član 93.

Gasovodi se projektuju i grade u koridoru utvrđenom planskim dokumentima na trasi za koju se utvrdi da se u pogledu prirodnih i radom stvorenih uslova i primenom propisa obezbeđuje bezbednost gasovoda i sigurnost života i zdravlja ljudi, životne sredine i materijalnih dobara.

Član 94.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, odnosno drugo pravno lice dužno je da uskladi način merenja količina prirodnog gasa, obeleži trasu gasovoda, obezbedi zaštitu od korozije, sprovodi zavarivanje i ispitivanje zavarenih spojeva, opremi gasovode sistemom za daljinski nadzor i upravljanje i sistemom veza u cilju ostvarivanja bezbednog i nesmetanog prenosa informacija koje se odnose na korišćenje i održavanje gasovoda, električnu opremu i instalacije u

zonama opasnosti izvede u protivpožarnoj i protiveksplozivnoj zaštiti, ispituje gasovode tokom izgradnje, pusti u rad gasovod, pregleda i održava sigurnosne uređaje, kontroliše i održava gasovode i vodi evidenciju o izvršenoj kontroli i održavanju.

Ministar propisuje uslove i način za:

- 1) izbor trase gasovoda, lokaciju i način izgradnje objekata koji su sastavni delovi gasovoda;
- 2) izbor materijala, opreme i uređaja, radne parametre gasovoda, zavarivanje i ispitivanje zavarenih spojeva;
- 3) merenje količina prirodnog gasa;
- 4) regulaciju pritiska i mere sigurnosti od prekoračenja dozvoljenog radnog pritiska;
- 5) obeležavanje trase gasovoda;
- 6) određivanje eksploatacionog pojasa gasovoda, zaštitnog pojasa gasovoda, zaštitnog pojasa naseljenih zgrada, kao i za izgradnju objekata i infrastrukturnih objekata u zaštitnom pojasu gasovoda i radnom pojasu;
- 7) zone opasnosti i uslove projektovanja, ugradnje i održavanja električne opreme i instalacije u zonama opasnosti;
- 8) zaštitu od korozije gasovoda;
- 9) daljinski nadzor i upravljanje u cilju ostvarivanja bezbednog i nesmetanog prenosa informacija koje se odnose na korišćenje i održavanje gasovoda;
- 10) ispitivanje gasovoda u toku izgradnje i puštanja u rad;
- 11) pregled i održavanje sigurnosnih uređaja;
- 12) postupanje sa gasovodima koji se više neće koristiti;
- 13) zaštitu gasovoda, odnosno njegovih pripadajućih nadzemnih uređaja, postrojenja i objekata od neovlašćene upotrebe ili oštećenja;
- 14) kontrolu i održavanje gasovoda i vođenje evidencije o izvršenoj kontroli i održavanju.

Član 95.

Gasovodi ili delovi gasovoda i njihovih uređaja i postrojenja koji su privremeno isključeni iz upotrebe, kao i novi ili rekonstruisani gasovodi koji nisu pušteni u rad u propisanom roku mogu se pustiti u rad, nakon ponovo izvršenog ispitivanja, u skladu sa propisom iz člana 94. stav 2. ovog zakona.

Isključenjem iz stava 1. ovog člana ne smatra se isključenje koje je u funkciji održavanja gasovoda.

Član 96.

Prirodni gas za propisane vidove potrošnje mora biti odorisan.

Ministar propisuje izbor sredstava za odorizaciju i način odorisanja.

Član 97.

Energetski subjekti koji obavljaju energetske delatnosti iz člana 3. stav 1. tač. 1) – 3) ovog zakona dužni su da koriste i održavaju energetske objekte u skladu sa ovim zakonom, tehničkim i drugim propisima koji se odnose na delatnost koju

obavljaju, uslovima zaštite od požara i eksplozija, uslovima zaštite životne sredine, kao i bezbednosti i zdravlja na radu utvrđenim zakonom i drugim propisima.

Energetski subjekti koji obavljaju energetske delatnosti iz člana 3. stav 1. tač. 1) i 3) ovog zakona dužni su da svojim aktima utvrde funkcionalne zahteve, postupak i način rukovanja gasovodima prema preporuci proizvođača opreme, kao i postupak i periodiku održavanja gasovoda, u skladu sa zakonom, tehničkim i drugim propisima.

Na subjekte koji koriste sabirno-transportne sisteme na eksploatacionim poljima za proizvodnju prirodnog gasa, primenjuju se propisi kojima se uređuje rudarstvo.

Član 98.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema dužan je da obezbedi zaštitu gasovoda i njegovih pripadajućih nadzemnih uređaja, postrojenja i objekata od neovlašćene upotrebe ili oštećenja.

Član 99.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema dužan je da postavljene oznake na trasi gasovoda održava i da oznake koje su oštećene ili koje nedostaju, dovede u što kraćem roku u prvobitno stanje, odnosno da ih bez odlaganja zameni.

Član 100.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema dužan je da trajno čuva celokupnu dokumentaciju o projektovanju, izgradnji, ispitivanju, puštanju u rad, korišćenju, održavanju i merama zaštite gasovoda.

Zaštita gasovodnih objekata

Član 101.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema ima pravo prelaska preko nepokretnosti drugog vlasnika radi izvođenja radova na održavanju, kontroli ispravnosti gasovoda, odnosno uređaja, postrojenja ili opreme koji su njihov sastavni deo, kao i izvođenja drugih radova i upotrebe nepokretnosti na kojoj se izvode navedeni radovi samo dok ti radovi traju.

Vlasnik nepokretnosti je dužan da omogući pristup gasovodima, odnosno uređajima, postrojenjima ili opremi koji su njihov sastavni deo i da trpi i ne ometa izvršenje radova iz stava 1. ovog člana.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema iz stava 1. ovog člana je dužan da nadoknadi štetu koju nanese vlasniku nepokretnosti u toku izvođenja radova, čiju visinu utvrđuju sporazumno.

U slučaju da vlasnik nepokretnosti i operator transportnog, odnosno distributivnog sistema ne postignu sporazum u smislu stava 3. ovog člana, odluku o tome donosi nadležni sud.

Član 102.

Zabranjena je izgradnja objekata koji nisu u funkciji gasovoda, kao i izvođenje drugih radova ispod, iznad ili pored gasovoda, suprotno zakonu, kao i tehničkim i drugim propisima.

Zabranjeno je zasađivanje drveća i drugog rastinja na zemljištu iznad gasovoda, u eksploatacionom pojasu transportnog gasovoda, odnosno zaštitnom pojasu distributivnog gasovoda.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema koji obavlja delatnost na gasovodu, dužan je da o svom trošku redovno uklanja drveće ili grane i drugo rastinje koje ugrožava rad gasovoda.

U eksploatacionom pojasu transportnog gasovoda i zaštitnom pojasu distributivnog gasovoda ne smeju se izvoditi radovi i druge aktivnosti, izuzev poljoprivrednih radova dubine do 0,5 metara, bez saglasnosti operatora transportnog, odnosno distributivnog sistema.

Saglasnost iz stava 4. ovog člana izdaje operator transportnog, odnosno distributivnog sistema na zahtev vlasnika ili nosioca drugih prava na nepokretnostima koje se nalaze ispod, iznad ili pored gasovoda, u roku od 15 dana od dana podnošenja zahteva i sadrži tehničke uslove i mere zaštite u skladu sa zakonom, tehničkim i drugim propisima.

Pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice koje je dobilo saglasnost iz stava 4. ovog člana mora pisanim putem pre početka izvođenja radova, odnosno drugih aktivnosti da obavesti operatora transportnog, odnosno distributivnog sistema kada će započeti radove, odnosno druge aktivnosti.

Pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice koje je dobilo saglasnost iz stava 4. ovog člana mora prilikom izvođenja radova, odnosno drugih aktivnosti sprovesti tehničke uslove i mere zaštite prema uputstvu operatora transportnog, odnosno distributivnog sistema.

Kontrolu nad sprovođenjem tehničkih uslova i mera zaštite iz stava 5. ovog člana ovog člana vrši operator transportnog, odnosno distributivnog sistema.

Član 103.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema dužan je da u zonama opasnosti preduzima mere zaštite od požara i eksplozija, u skladu sa zakonom, tehničkim i drugim propisima.

Član 104.

Nadležni organ može naložiti izmeštanje gasovoda, odnosno njegovog sastavnog dela samo u slučaju izgradnje objekata saobraćajne, energetske i komunalne infrastrukture, objekata za potrebe odbrane zemlje, vodoprivrednih objekata i objekata za zaštitu od elementarnih nepogoda i drugih objekata koji se u smislu zakona kojim se uređuje eksproprijacija smatraju objektima od opšteg interesa, a koji se, zbog prirodnih ili drugih karakteristika, ne mogu graditi na drugoj lokaciji, kao i u slučaju izgradnje objekata i izvođenja radova na eksploataciji rudnog blaga.

U slučaju iz stava 1. ovog člana troškove izmeštanja gasovoda, odnosno njegovog sastavnog dela, snosi investitor objekta zbog čije izgradnje se zahteva izmeštanje.

Međusobna prava i obaveze između investitora objekta zbog čije se izgradnje zahteva izmeštanje i vlasnika gasovoda, odnosno njegovog sastavnog dela definišu se ugovorom.

VIII. SVOJINA NA GASOVODNIM MREŽAMA

Član 105.

Mreže za transport prirodnog gasa mogu, u skladu sa zakonom, biti u javnoj svojini, u svojini privrednog društva koje je u vlasništvu Republike Srbije ili koje je zavisno društvo privrednog društva koje je u vlasništvu Republike Srbije ili u privatnoj svojini.

Mreže za distribuciju prirodnog gasa mogu, u skladu sa zakonom, biti u javnoj svojini, u svojini privrednog društva koje je u vlasništvu Republike Srbije ili koje je zavisno društvo privrednog društva koje je u vlasništvu Republike Srbije ili u privatnoj svojini.

Operator sistema stiče svojinu na objektima gasovodne mreže koje izgradi svojim sredstvima, pribavi pravnim poslom, osnivanjem ili dokapitalizacijom.

U slučaju prestanka privrednog društva koje je u vlasništvu Republike Srbije gasovodna mreža postaje svojina Republike Srbije.

U slučaju prestanka zavisnog društva privrednog društva koje je u vlasništvu Republike Srbije gasovodna mreža postaje svojina društva koje je u vlasništvu Republike Srbije, a ako prestane i to privredno društvo gasovodna mreža postaje svojina Republike Srbije.

Izuzetno od st. 4. i 5. ovog člana, kada je pravni sledbenik privrednog društva koje prestaje sa radom drugo pravno lice čiji je osnivač Republika Srbija, koje po odredbama ovog zakona može imati svojinu na gasovodnim mrežama, to pravno lice stiče svojinu na tim mrežama.

Gasovodne mreže iz st. 1. i 2. ovog člana ne mogu se otuđiti iz javne svojine, odnosno iz svojine privrednog društva koje je u vlasništvu Republike Srbije ili njegovog zavisnog društva, i ne mogu biti predmet opterećenja ili prinudnog izvršenja.

Mreže za distribuciju prirodnog gasa moraju biti upisane u katastar vodova, odnosno infrastrukture u skladu sa posebnim zakonom.

IX. UNUTRAŠNJE GASNE INSTALACIJE

Član 106.

Ministar propisuje tehničke uslove za projektovanje i izgradnju unutrašnjih gasnih instalacija, kao i uslove i način izbora i ugradnje aparata na gasovita goriva.

Kupac koji komprimuje prirodni gas dužan je da na delu gasovoda ispred svakog uređaja za komprimovanje prirodnog gasa ugradi merni uređaj u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast metrologije.

Član 107.

Kupac prirodnog gasa dužan je da obezbedi održavanje unutrašnjih gasnih instalacija u svom objektu.

Član 108.

Održavanje unutrašnje gasne instalacije može da obavlja pravno lice, odnosno preduzetnik ako:

- 1) je upisan u odgovarajući registar;
- 2) ima najmanje tri zaposlena lica koja imaju najmanje III stepen stručne spreme, odnosno obrazovanje koje odgovara tom stepenu stručne spreme, odgovarajuće tehničke struke sa radnim iskustvom od najmanje dve godine na poslovima održavanja gasovoda, odnosno unutrašnjih gasnih instalacija i položenim stručnim ispitom za poslove održavanja unutrašnjih gasnih instalacija ili položenim stručnim ispitom za poslove održavanja objekata za transport, distribuciju i skladištenje prirodnog gasa;
- 3) ima uređaje i opremu neophodnu za utvrđivanje i ocenjivanje stanja unutrašnje gasne instalacije;

- 4) ima organizovano neprekidno dežurstvo za hitne intervencije na unutrašnjim gasnim instalacijama;
- 5) pozitivno finansijski posluje;
- 6) izvršava obaveze plaćanja poreza i ostalih doprinosa;
- 7) ima odgovarajući opšti akt kojim su uređene osnovne procedure u vezi sa obavljanjem poslova održavanja unutrašnje gasne instalacije, uključujući i postupak odlučivanja po prigovorima na rad i donete odluke;
- 8) ima zaključen ugovor o osiguranju od odgovornosti za štetu.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, održavanje unutrašnje gasne instalacije za koju ima dokaz o pravnom osnovu korišćenja može da obavlja kupac prirodnog gasa koji ispunjava uslove iz stava 1. tač. 1)-3) ovog člana.

Ispunjenost uslova iz stava 1. i 2. ovog člana utvrđuje rešenjem Ministarstvo.

Dokaz o ispunjenosti uslova iz stava 1. ovog člana prilaže se uz zahtev za izdavanje rešenja o ispunjavanju uslova za održavanje unutrašnjih gasnih instalacija.

Rešenje iz stava 3. ovog člana se izdaje sa rokom važenja od deset godina.

Protiv rešenja iz stava 3. ovog člana može se izjaviti žalba Vladi u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Rešenje Vlade je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Pravno lice, odnosno preduzetnik koji je dobio rešenje o ispunjenosti uslova za održavanje unutrašnjih gasnih instalacija dužan je da jednom godišnje dostavlja Ministarstvu dokaz da ispunjava uslov iz stava 1. tač. 2), 6) i 8) ovog člana.

Ministar bliže propisuje sadržinu zahteva, uslove za izdavanje i ukidanje, dokumente koji se prilažu uz zahtev za izdavanje i sadržinu rešenja iz stava 3. ovog člana.

Spisak izdatih rešenja iz stava 3. ovog člana objavljuje se na internet stranici Ministarstva.

Član 109.

Ministar propisuje uslove, način i rokove održavanja unutrašnjih gasnih instalacija, kao i sadržaj isprava koje se izdaju nakon provere tehničke ispravnosti unutrašnje gasne instalacije.

Lice iz člana 108. st. 1. i 2. ovog zakona dužno je da vodi posebnu evidenciju o izvedenim radovima na održavanju unutrašnjih gasnih instalacija.

Lice iz člana 108. st. 1. i 2. ovog zakona dužno je da na zahtev Ministarstva, u roku koji ne može biti kraći od osam dana od dana prijema zahteva, dostavi tražene podatke i obaveštenja u vezi sa poslovima održavanja unutrašnjih gasnih instalacija.

Član 110.

U slučaju neispravnosti unutrašnjih gasnih instalacija kupac je dužan da bez odlaganja zatvori dovod gasa u unutrašnje gasne instalacije, obezbedi preduzimanje mera na sanaciji neispravnosti i o tome odmah obavesti operatora transportnog, odnosno distributivnog sistema na čiji su gasovod priključeni njegovi objekti.

Član 111.

Lice iz člana 108. stav 1. ovog zakona koje održava unutrašnje gasne instalacije dužno je da:

1) organizuje neprekidno dežurstvo za hitne intervencije na unutrašnjim gasnim instalacijama;

2) na zahtev kupca odmah izvrši kontrolu, odnosno popravku dela unutrašnjih gasnih instalacija;

3) obavesti kupca prirodnog gasa ukoliko postoji osnovana sumnja u ispravnost unutrašnjih gasnih instalacija ili ukoliko utvrdi nepravilnosti na tim instalacijama, koje mogu da predstavljaju neposrednu opasnost za sigurnost života i zdravlja ljudi, životnu sredinu i materijalna dobra;

4) bez odlaganja obavesti operatora transportnog, odnosno distributivnog sistema na čiji gasovod su priključene unutrašnje gasne instalacije kupca iz tačke 3) ovog stava ukoliko postoji osnovana sumnja u ispravnost unutrašnjih gasnih instalacija ili ukoliko utvrdi nepravilnosti na tim instalacijama, koje mogu da predstavljaju neposrednu opasnost za sigurnost života i zdravlja ljudi, životnu sredinu i materijalna dobra.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema na čiji gasovod su priključene unutrašnje gasne instalacije dužan je da bez odlaganja prekine isporuku prirodnog gasa kupcu, dok lice koje održava unutrašnje gasne instalacije ne izda pisanu potvrdu da su otklonjene sve nepravilnosti na unutrašnjim gasnim instalacijama.

Član 112.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema na čiji gasovod su priključene unutrašnje gasne instalacije, vrši proveru dokumentacije o ispravnosti tih instalacija u skladu sa propisom iz člana 109. stav 1. ovog zakona.

X. STRUČNI ISPIT

Član 113.

Stručna osposobljenost za obavljanje poslova tehničkog rukovođenja, rukovanja i održavanja u objektima za transport, distribuciju i skladištenje prirodnog gasa, odnosno održavanje unutrašnjih gasnih instalacija proverava se polaganjem stručnog ispita.

Stručni ispit se polaže pred komisijom koju obrazuje Ministar, odnosno rukovodilac nadležnog organa autonomne pokrajine za lica koja su zaposlena kod energetskog subjekta koji ima sedište na teritoriji autonomne pokrajine.

Ministar propisuje bliže uslove, program i način polaganja stručnog ispita, obavljanje administrativno-tehničkih poslova u vezi sa polaganjem stručnog ispita i vođenje evidencije lica koja su položila stručni ispit.

XI. TRŽIŠTE PRIRODNOG GASA

Član 114.

Kupovina i prodaja prirodnog gasa odvija se na tržištu prirodnog gasa, na osnovu ugovora o prodaji prirodnog gasa između učesnika na tržištu.

Ugovorom o prodaji prirodnog gasa određuju se naročito količina prirodnog gasa, cena i period snabdevanja.

Količina prirodnog gasa može biti:

1) unapred ugovorena za svaki obračunski period tokom perioda snabdevanja ili

2) određena na osnovu ostvarene potrošnje kupca na mestu primopredaje tokom perioda snabdevanja, u slučaju ugovora o potpunom snabdevanju.

Operator transportnog sistema je dužan da vodi evidenciju transakcija na tržištu prirodnog gasa, na način i po postupku utvrđenom pravilima o radu transportnog sistema prirodnog gasa.

Učesnici na tržištu prirodnog gasa

Član 115.

Učesnici na tržištu prirodnog gasa mogu biti:

- 1) proizvođač prirodnog gasa;
- 2) snabdevač prirodnim gasom;
- 3) snabdevač na veliko prirodnim gasom;
- 4) javni snabdevač prirodnim gasom;
- 5) krajnji kupac;
- 6) operator transportnog sistema u skladu sa članom 36. ovog zakona;
- 7) operator distributivnog sistema u skladu sa članom 55. ovog zakona;
- 8) operator skladišta u skladu sa članom 73. ovog zakona.

Učesnici na tržištu prirodnog gasa dužni su da operatoru transportnog sistema, dostave sve potrebne podatke u skladu sa pravilima o radu transportnog sistema.

Balansna odgovornost

Član 116.

Učesnici na tržištu prirodnog gasa dužni su da uredi svoju balansnu odgovornost zaključenjem ugovora o transportu, čime se reguliše finansijska odgovornost za razliku između količine prirodnog gasa predate na ulazima u transportni sistem i preuzete na izlazima sa transportnog, odnosno distributivnog sistema, za obračunski period.

Operator transportnog sistema prirodnog gasa je odgovoran za uspostavljanje i sprovođenje balansne odgovornosti učesnika na tržištu i vođenje evidencije balansne odgovornosti, u skladu sa pravilima o radu transportnog sistema i pravilima o promeni snabdevača.

Član 117.

Snabdevač je balansno odgovoran za mesta primopredaje krajnjeg kupca koji kupuje prirodni gas po ugovoru o prodaji sa potpunim snabdevanjem.

Član 118.

Podatke potrebne za vođenje evidencije balansne odgovornosti za mesta primopredaje na distributivnom sistemu obezbeđuje operator distributivnog sistema prirodnog gasa, koji je dužan da ih dostavlja operatoru transportnog sistema prirodnog gasa.

Član 119.

Operator transportnog sistema prirodnog gasa obezbeđuje prirodni gas za balansiranje i održavanje sigurnog rada sistema od učesnika na tržištu, korišćenjem prirodnog gasa iz skladišta, kao i iz lajnpaka, na transparentan, nediskriminatoran i tržišno orijentisan način.

Obaveza čuvanja evidencija

Član 120.

Snabdevač i snabdevač na veliko dužni su da Agenciji, organu nadležnom za poslove konkurencije i Sekretarijatu Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, stave na raspolaganje sve relevantne podatke koji se odnose na transakcije iz ugovora o snabdevanju prirodnim gasom svih učesnika na tržištu, osim krajnjih kupaca.

Podaci iz stava 1. ovog člana sadrže pojedinosti o karakteristikama transakcija kao što su: trajanje, pravila o isporuci i izmirenju obaveza, količinama, datumima i vremenima izvršenja i cenama transakcija, načinu identifikacije učesnika na tržištu na koga se transakcija odnosi, kao i specifikaciju svih ugovora o snabdevanju prirodnim gasom po kojima obaveze nisu izmirene.

Snabdevač je dužan da podatke iz stava 2. ovog člana čuva radi stavljanja na raspolaganje najmanje pet godina.

Zaštita komercijalno osetljivih podataka

Član 121.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, operator skladišta, snabdevač i snabdevač na veliko obavezni su da čuvaju kao poslovnu tajnu podatke i dokumente koji sadrže informacije o prodajnim cenama, količini i uslovima snabdevanja prirodnim gasom, merne podatke o proizvodnji, odnosno potrošnji krajnjih kupaca, kao i druge podatke i dokumente čije objavljivanje ili činjenje dostupnim trećim licima može dovesti do poremećaja na tržištu prirodnog gasa.

Odredba stava 1. ovog člana primenjuje se i na ugovore o snabdevanju prirodnim gasom u periodu od godinu dana od dana prestanka tih ugovora, osim ugovora koji se zaključuju u postupku javnih nabavki, s tim da se i po isteku tog perioda merni podaci o proizvodnji, odnosno potrošnji prirodnog gasa krajnjih kupaca, mogu saopštavati, odnosno dokumenti davati trećim licima samo po zahtevu proizvođača, odnosno krajnjeg kupca prirodnog gasa.

Snabdevanje krajnjih kupaca prirodnim gasom

Član 122.

Krajnji kupci prirodnog gasa imaju pravo da slobodno biraju snabdevača na tržištu.

Snabdevanje krajnjih kupaca prirodnim gasom može da obavlja energetski subjekt koji ima licencu za obavljanje delatnosti snabdevanja ili javnog snabdevanja u skladu sa ovim zakonom. Snabdevanje krajnjih kupaca prirodnim gasom može da obavlja, u skladu sa ovim zakonom, i energetski subjekt koji obavlja delatnost distribucije i upravljanja distributivnim sistemom za prirodni gas, ako ispunjava uslov iz člana 52. ovog zakona.

Javnog snabdevača određuje Vlada na način i u postupku utvrđenim zakonom.

Domaćinstva i mali kupci čiji su svi objekti priključeni na distributivni sistem prirodnog gasa, imaju pravo na javno snabdevanje ako ne izaberu drugog snabdevača.

Javni snabdevač kupuje prirodni gas na bilateralnom ili organizovanom tržištu.

Do uspostavljanja konkurentnog tržišta prirodnog gasa u Republici Srbiji, Vlada će, na osnovu sprovedenog postupka javnog tendera, odrediti snabdevača koji

će snabdevati javne snabdevače prirodnim gasom, na njihov zahtev, pod istim uslovima i po istim cenama.

Odluka o raspisivanju tendera iz stava 6. ovog člana sadrži naročito uslove za izbor snabdevača, uslove i način obrazovanja i promene cene, elemente ugovora sa javnim snabdevačem, kao i rok na koji se bira.

U slučaju da se putem javnog tendera ne izabere snabdevač iz stava 6. ovog člana, Vlada će odrediti snabdevača koji će snabdevati javne snabdevače, kao i uslove snabdevanja.

Prava i obaveze u snabdevanju krajnjih kupaca

Član 123.

Prava i obaveze između snabdevača, odnosno javnog snabdevača i krajnjeg kupca prirodnog gasa uređuju se ugovorom o snabdevanju.

Ugovor iz stava 1. ovog člana sadrži, pored opštih elemenata utvrđenih zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi i sledeće elemente:

- 1) prava i obaveze u pogledu količine i kapaciteta prirodnog gasa;
- 2) prava i obaveze snabdevača, odnosno javnog snabdevača i krajnjeg kupca u slučaju neispunjenja obaveza i u slučaju privremene obustave isporuke;
- 3) dinamiku snabdevanja;
- 4) rok na koji se ugovor zaključuje i prava i obaveze u slučaju prestanka i raskida ugovora;
- 5) način obračuna i uslove plaćanja preuzetog prirodnog gasa;
- 6) način informisanja o promeni cena i drugih uslova snabdevanja prirodnim gasom;
- 7) način rešavanja sporova;
- 8) druge elemente u zavisnosti od specifičnosti i vrste usluga koje pruža snabdevač.

Uslovi za zaključenje i sadržina ugovora o snabdevanju bliže se uređuju propisom iz člana 140. ovog zakona, a odredbe ugovora moraju na jasan, jednostavan i nedvosmislen način obuhvatiti prava i obaveze kupca.

Ugovor o potpunom snabdevanju

Član 124.

Za jedno mesto primopredaje i za isti period snabdevanja može se zaključiti samo jedan ugovor o potpunom snabdevanju.

Krajnji kupac koji je zaključio ugovor o potpunom snabdevanju iz stava 1. ovog člana, ne može za isto mesto primopredaje i za isti period snabdevanja zaključiti drugi ugovor o snabdevanju prirodnim gasom.

Kada je zaključen ugovor iz stava 1. ovog člana, snabdevač, odnosno javni snabdevač je dužan da pre otpočinjanja snabdevanja zaključi:

- 1) ugovor kojim uređuje svoju balansnu odgovornost, a kojim su obuhvaćena i mesta primopredaje tog krajnjeg kupca;
- 2) ugovor o pristupu sistemu sa operatorom sistema na koji je objekat krajnjeg kupca priključen.

Zaštita krajnjih kupaca

Član 125.

Krajnji kupac uživa zaštitu svojih prava u skladu sa ovim zakonom, propisima donetim na osnovu ovog zakona, zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača i drugim propisima.

Zabranjeno je nepošteno poslovanje, odnosno obmanjujuće poslovanje u smislu propisa o zaštiti potrošača, a ponuđeni uslovi za zaključenje ugovora moraju biti transparentni i sačinjeni jasnim i razumljivim jezikom.

Ako krajnji kupac nije zadovoljan odlukama donetim u skladu sa ovim zakonom po prigovorima, reklamacijama, zahtevima i žalbama, svoja prava može ostvariti u sudskom i vansudskom postupku.

Energetski subjekti dužni su da učestvuju u vansudskom rešavanju sporova kupaca iz kategorije domaćinstvo.

Član 126.

Snabdevač je dužan da:

- 1) postupa prema krajnjim kupcima na nediskriminatoran način;
- 2) objavi opšte uslove ponude za zaključenje ugovora, odnosno da kupca obavesti na prigodan način o ponuđenim uslovima, s tim da se ta obaveza odnosi i na slučaj zaključenja ugovora preko posrednika, kao i da obezbedi da ta ponuda naročito sadrži:
 - (1) ime i adresu snabdevača,
 - (2) vrstu i kvalitet usluga koje se mogu posebno ugovoriti,
 - (3) način na koji se mogu dobiti najnovije informacije o cenama,
 - (4) trajanje ugovora, uslove za produženje i prestanak ugovora i uslove pod kojima se ugovor ne može produžiti, kao i način uređivanja međusobnih odnosa u slučaju prestanka ugovora,
 - (5) penale, kompenzacije, refundacije i druga sredstva u slučaju da snabdevač ne ispuní ugovoreni nivo kvaliteta komercijalnih usluga snabdevača, kao i mere koje snabdevač može preduzeti za izvršavanje dospelih obaveza,
 - (6) način i postupak rešavanja prigovora kupca, odnosno postupak rešavanja sporova, pri čemu je snabdevač obavezan da taj postupak učini jednostavnim, jeftinim, efikasnim i transparentnim;
- 3) na svojoj internet stranici ili na drugi prikladan način, obavesti kupce:
 - (1) o ulogama snabdevača i operatora sistema na koji je objekat kupca priključen,
 - (2) o mestu i načinu dostavljanja prigovora na obračun, komercijalne usluge snabdevača i operatora sistema, kao i na kvalitet i pouzdanost isporuke prirodnog gasa,
 - (3) da se po pitanju izmene tehničkih uslova priključenja, tehničkih problema vezanih za priključak na sistem, merno mesto i tačnost merenja, kvalitet gasa, kvar na sistemu i prekid isporuke, može obratiti i direktno operatoru sistema na koji je njegov objekat priključen;

4) obračunava prirodni gas i usluge koje pruža u skladu sa zakonom, propisima i ugovorom;

5) izdaje račun za isporučeni prirodni gas, koji sadrži iskazanu cenu prirodnog gasa, obračunski period koji ne može biti duži od 31 dan, a u slučaju ugovora o potpunom snabdevanju i iskazanu cenu pruženih posebno ugovorenih usluga, kao i naknade propisane zakonom, poreze i ostale obaveze ili informacije;

6) obavesti kupca o promeni cena i drugih uslova snabdevanja u razumnom roku, izuzev u slučaju sniženja cena i davanja kupcu povoljnijih uslova snabdevanja, pri čemu se obaveštenjem smatra i objavljivanje informacije preko sredstava javnog informisanja, a kupca iz kategorije domaćinstva u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača;

7) objavi uslove, postupak, pravne posledice, odnosno prava kupca u slučaju obustave isporuke prirodnog gasa, zbog neizmirivanja obaveza iz ugovora o snabdevanju prirodnim gasom, kao i razloge, postupak i pravne posledice isključenja objekta kupca sa sistema;

8) obezbedi besplatnu telefonsku liniju za obaveštavanje i odgovore na pitanja kupaca radi informisanja o uslovima i načinu ostvarivanja prava kupaca;

9) preduzima mere kako bi omogućio kupcima informacije koje se odnose na njihova prava;

10) Agenciji dostavlja izveštaj o rešavanju prigovora i žalbi krajnjih kupaca;

11) Agenciji dostavi podatke o količinama prodaje prirodnog gasa i ostvarenog prihoda po tom osnovu, radi praćenja tržišta, bez obzira na broj kupaca;

12) omogućiti kupcu na jednostavan način pristup pravilima o promeni snabdevača;

13) nakon promene snabdevača izda kupcu konačni obračun, najkasnije u roku od šest nedelja od promene snabdevača;

14) izvrši i druge obaveze u skladu sa propisima kojima se uređuju obligacioni odnosi, trgovina i promet robe i usluga i zaštita potrošača.

Ugovorom o snabdevanju ne može se kupcu uskratiti ili otežati pravo na raskid, odnosno otkaz ugovora, zbog korišćenja prava na promenu snabdevača, niti se mogu nametati dodatne finansijske obaveze po tom osnovu.

Snabdevač je dužan da kupca sa kojim ima zaključen ugovor o potpunom snabdevanju, na njegov zahtev obavesti o podacima o potrošnji prirodnog gasa, u skladu sa ovim zakonom, pravilima o promeni snabdevača i zaključenim ugovorom.

Snabdevač je dužan da, u slučaju ponude za zaključenje ugovora o potpunom snabdevanju, pre zaključenja ugovora kupca obavesti i o mogućnostima za promenu snabdevača.

Odredbe ovog člana shodno se primenjuju i na javnog snabdevača.

Vlada bliže uređuje uslove i način izvršavanja obaveza snabdevača i javnog snabdevača u smislu ovog člana.

Rezervno snabdevanje

Član 127.

Pravo na rezervno snabdevanje ima krajnji kupac prirodnog gasa, koji nema pravo na javno snabdevanje, u skladu sa odredbama ovog zakona, u slučaju:

1) stečaja ili likvidacije snabdevača koji ga je do tada snabdevao;

2) prestanka ili oduzimanja licence snabdevaču koji ga je do tada snabdevao;

3) da nije našao novog snabdevača nakon prestanka ugovora o snabdevanju sa prethodnim, osim ako je prestanak ugovora posledica neizvršavanja obaveza plaćanja kupca.

U slučaju iz stava 1. tač. 1) i 2) ovog člana pravo na rezervno snabdevanje se ostvaruje bez zahteva kupca, a u slučaju iz stava 1. tačka 3) ovog člana na zahtev kupca.

Snabdevač koji nije u mogućnosti da snabdeva krajnjeg kupca, u slučaju iz stava 1. tač. 1) i 2) ovog člana, dužan je da o danu prestanka snabdevanja blagovremeno obavesti rezervnog snabdevača, kupca i operatora sistema.

Rezervno snabdevanje u slučaju iz stava 1. tač. 1) i 2) ovog člana, počinje prestankom ugovora o snabdevanju sa ranijim snabdevačem, ako krajnji kupac nastavi da preuzima prirodni gas, a ne zaključi ugovor sa novim snabdevačem.

Rezervno snabdevanje može trajati najduže 60 dana.

Snabdevač koji obavlja rezervno snabdevanje će uslove i cene rezervnog snabdevanja objaviti na svojoj internet stranici.

U slučaju da krajnji kupac u roku iz stava 5. ovog člana ne zaključi ugovor o snabdevanju sa snabdevačem, operator sistema je dužan da mu obustavi isporuku prirodnog gasa.

Član 128.

Vlada će na osnovu sprovedenog postupka javnog tendera, odrediti snabdevača koji će obavljati rezervno snabdevanje (u daljem tekstu: rezervni snabdevač).

Odluka o raspisivanju tendera iz stava 1. ovog člana sadrži naročito uslove za izbor rezervnog snabdevača, uslove i način obrazovanja i promene cene, elemente ugovora koji rezervni snabdevač zaključuje se krajnjim kupcem, kao i rok na koji se bira rezervni snabdevač.

Cena iz stava 2. ovog člana ne može biti niža od cene po kojoj operator transportnog sistema prodaje prirodni gas za balansiranje sistema.

Rezervni snabdevač je dužan da kupca obavesti o uslovima snabdevanja i ceni prirodnog gasa i da ih objavi na svojoj internet stranici ili na drugi pogodan način.

Rezervni snabdevač je dužan da ugovor o potpunom snabdevanju u pismenoj formi dostavi krajnjem kupcu u roku od tri dana od dana početka snabdevanja.

Ako krajnji kupac ne zaključi ugovor iz stava 5. ovog člana dužan je da plati preuzeti prirodni gas.

U slučaju da se na način iz stava 1. ovog člana ne izabere rezervni snabdevač, Vlada će odrediti snabdevača koji će privremeno vršiti rezervno snabdevanje.

Obustava isporuke prirodnog gasa po zahtevu snabdevača ili javnog snabdevača

Član 129.

Snabdevač, odnosno javni snabdevač može zahtevati od operatora transportnog, odnosno distributivnog sistema prirodnog gasa obustavu isporuke prirodnog gasa krajnjem kupcu zbog neizvršenih obaveza iz ugovora o snabdevanju.

Obustavom isporuke iz stava 1. ovog člana, ne prestaje ugovor o snabdevanju, a u periodu obustave isporuke, krajnji kupac ima obaveze koje se odnose na pristup sistemu.

Snabdevač, odnosno javni snabdevač je dužan da pre podnošenja zahteva operatoru transportnog, odnosno distributivnog sistema, za obustavu isporuke krajnjem kupcu zbog neizvršenih obaveza krajnjeg kupca iz ugovora o snabdevanju, kupca prethodno u pismenoj formi upozori da, u roku koji ne može biti kraći od 15 dana ni duži od 30 dana od dana dostavljanja upozorenja, izmiri dospele obaveze, odnosno postigne sporazum o izvršenju obaveze, kao i da upozori kupca na obavezu preduzimanja svih potrebnih mera radi zaštite života ili zdravlja ljudi, bezbednosti imovine i zaštite životne sredine.

Ukoliko kupac ne izmiri obaveze u ostavljenom roku, snabdevač, odnosno javni snabdevač podnosi zahtev za obustavu isporuke prirodnog gasa operatoru transportnog, odnosno distributivnog sistema na koji je priključen objekat kupca.

Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema dužan je da na osnovu zahteva snabdevača, odnosno javnog snabdevača izvrši obustavu isporuke prirodnog gasa kupcu koji nije izvršio svoju obavezu ni po opomeni u skladu sa odredbama ovog člana, u roku koji ne može biti duži od osam dana od dana prijema zahteva.

Bliži uslovi i postupak obustave isporuke i prava i obaveze operatora sistema, snabdevača, odnosno javnog snabdevača i krajnjih kupaca uređuju se propisom o uslovima isporuke i snabdevanja prirodnog gasa iz člana 140. ovog zakona.

Pravila o promeni snabdevača

Član 130.

Uslovi i postupak promene snabdevača prirodnim gasom, utvrđuju se pravilima koja donosi Agencija i koja sadrže naročito:

- 1) postupak promene snabdevača;
- 2) uslove koje mora ispuniti snabdevač u vezi sa balansnom odgovornošću;
- 3) obaveze snabdevača čiji je ugovor u postupku raskidanja;
- 4) obaveze operatora transportnog, odnosno distributivnog sistema;
- 5) prava novog snabdevača u pogledu pristupa transportnom, odnosno distributivnom sistemu za potrebe snabdevanja novog kupca.

Pre promene snabdevača, kupac i snabdevač koji ga je do tada snabdevao dužni su da regulišu međusobne finansijske obaveze.

Promena snabdevača prirodnog gasa je besplatna za kupca.

Rok za promenu snabdevača prirodnog gasa je tri nedelje.

Aplikacija za poređenje cena prirodnog gasa

Član 131.

Kupci iz kategorije domaćinstvo i krajnji kupci priključeni tipskim priključkom, imaju pravo na besplatan pristup aplikaciji za poređenje ponuda snabdevača.

Kupci iz stava 1. ovog člana moraju biti informisani o dostupnosti aplikacije za poređenje ponuda snabdevača preko računa za isporučeni prirodni gas ili na drugi način.

Aplikacija za poređenje ponuda snabdevača mora da ispunjava najmanje sledeće zahteve:

- 1) da pokriva celo tržište prirodnog gasa u Republici Srbiji;
- 2) da je nezavisna od učesnika na tržištu i osigurava da energetski subjekti imaju jednak tretman u rezultatima pretraživanja;
- 3) da jasno prikazuje podatke o vlasniku aplikacije, podatke o fizičkom ili pravnom licu koje koristi i upravlja aplikacijom i o načinu finansiranja aplikacije;
- 4) da postavlja jasne i objektivne kriterijume na kojima se poređenja zasnivaju, uključujući usluge, kao i da ih objavi;
- 5) da koristi jednostavan i nedvosmislen jezik;
- 6) da pruža tačne i ažurne informacije, navodeći i vreme poslednjeg ažuriranja;
- 7) da je dostupna osobama sa invaliditetom;
- 8) da obezbeđuje efikasnu proceduru za prijavljivanje netačnih informacija o objavljenim ponudama;
- 9) da vrši poređenja, ograničavajući tražene lične podatke na ono što je neophodno za poređenje.

Aplikacija može da uključi i uporedne kriterijume koji se odnose na prirodu usluga koje nude snabdevači.

Aplikacijom iz stava 1. ovog člana mogu upravljati privredna društva, organi javne vlasti i javno telo.

Agencija je dužna da izradi aplikaciju za poređenje koja pokriva celo tržište prirodnog gasa u Republici Srbiji i obezbedi da aplikacija ispunjava zahteve iz stava 3. ovog člana.

Aplikacija iz stava 6. ovog člana ne podleže izdavanju oznake poverenja.

Snabdevači su dužni da na zahtev Agencije, u roku od osam dana, dostave sve podatke potrebne za pružanje tačnih i ažurnih informacija o cenama, ponudama i modelima snabdevanja kupaca na način utvrđen zahtevom.

U slučaju novih cena, ponuda i modela snabdevanja, snabdevači su dužni da u aplikaciju unesu ažurne podatke najkasnije u roku od tri dana pre dana početka njihove primene.

Ako snabdevač dostavi podatke koji nisu uporedivi sa ostalim modelima snabdevanja i ponudama, Agencija neće taj model snabdevanja ili ponudu uključiti u aplikaciju za poređenje.

Prava i obaveze kupaca i neovlašćeno korišćenje prirodnog gasa

Član 132.

Kupac ima pravo da zahteva u slučaju tehničkih ili drugih smetnji u isporuci prirodnog gasa, čiji uzrok nije na objektu kupca, da se te smetnje otklone u primerenom roku.

Kao primereni rok u kojem je operator sistema obavezan da otkloni smetnje u isporuci prirodnog gasa kupcima smatra se rok od 24 časa, a najduže dva dana od dana prijema obaveštenja o smetnji.

Smetnjama u isporuci prirodnog gasa u smislu stava 1. ovog člana ne smatraju se prekidi u isporuci prirodnog gasa nastali zbog primene mera iz člana 140. tačka 4) ovog zakona.

Član 133.

Kupac je dužan da prirodni gas koristi pod uslovima, na način i za namene utvrđene odobrenjem za priključenje i ugovorom o snabdevanju, zakonom i drugim propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Član 134.

Kupac je dužan da omogući ovlašćenim licima operatora sistema pristup mernom mestu, kao i mestu priključka radi očitavanja, provere ispravnosti, otklanjanja kvarova, zamene, održavanja i kontrole ispravnosti mernih i drugih uređaja, uređenja mernog mesta i obustave isporuke prirodnog gasa.

Ako kupac, u slučaju iz stava 1. ovog člana, onemogući pristup ovlašćenim licima operatora sistema, operator sistema ima pravo izmeštanja mernog mesta, a kupac je dužan da trpi izmeštanje u skladu sa tehničkim uslovima utvrđenim pravilima o radu sistema na koji je objekat priključen.

Operator sistema ima pravo da obustavi isporuku prirodnog gasa ako u slučaju iz stava 2. ovog člana izmeštanje mernog mesta nije moguće u skladu sa propisima i tehničkim uslovima utvrđenim pravilima o radu sistema.

Član 135.

U slučaju tehničkih ili drugih smetnji u isporuci prirodnog gasa čiji je uzrok na objektu kupca ili u slučaju kada kupac ne izvršava ugovorne obaveze, operator sistema obustaviće isporuku prirodnog gasa kupcu, pod uslovima i na način propisan ovim zakonom, aktom o uslovima isporuke i snabdevanja prirodnim gasom i drugim propisima donetim u skladu sa ovim zakonom.

Pre obustave isporuke prirodnog gasa kupcu mora biti dostavljena pismena opomena u kojoj je određen rok za otklanjanje uočenih nepravilnosti i nedostataka.

Rok iz stava 2. ovog člana ne može biti kraći od tri dana od dana dostavljanja opomene.

Operator sistema je dužan da nastavi isporuku prirodnog gasa najkasnije 24 časa po otklanjanju razloga zbog kojih je obustava izvršena.

Operator sistema je dužan da obustavi isporuku prirodnog gasa i na zahtev kupca, pod uslovom da se obustava zahteva za period od najmanje godinu dana.

Član 136.

Ako je obustava isporuke prirodnog gasa u slučajevima i pod uslovima iz člana 129. ovog zakona trajala duže od godinu dana, operator sistema je dužan da objekat isključi sa sistema. Operator sistema je dužan da objekat kupca isključi sa sistema i u slučaju kada objekat, odnosno instalacije objekta ne ispunjavaju uslove u skladu sa propisima i predstavljaju neposrednu opasnost po život, zdravlje ljudi, životnu sredinu i imovinu, kao i kada to zahteva kupac.

Pre isključenja kupcu mora biti dostavljeno pismeno obaveštenje o isključenju, najmanje 24 časa ranije, osim ako je već nastupilo ugrožavanje života i zdravlja ljudi, životne sredine i imovine ili bi odlaganje isključenja moglo prouzrokovati požar, eksploziju i zagađenja, odnosno druge štetne posledice.

Član 137.

U slučaju obustave isporuke ili isključenja objekta kupca, u smislu čl. 129, 134. i 135. ovog zakona, kupac ima pravo na prigovor.

Operator sistema je dužan da o prigovoru odluči u roku od tri dana od dana prijema prigovora.

U slučaju osnovanosti prigovora, operator sistema je obavezan da nastavi isporuku prirodnog gasa, bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 časa od momenta utvrđivanja da je prigovor osnovan.

Član 138.

Zabranjeno je priključivanje objekata na sistem bez odobrenja za priključenje, samovoljno priključivanje objekata, uređaja ili instalacija na transportni ili distributivni sistem, kao i puštanje u pogon istih.

Zabranjeno je korišćenje prirodnog gasa bez ili mimo mernog mesta ili suprotno uslovima utvrđenim odobrenjem za priključenje u pogledu pouzdanog i tačnog merenja preuzetog prirodnog gasa ili ugovorom o snabdevanju u pogledu namene potrošnje prirodnog gasa.

Član 139.

Kada operator sistema utvrdi da pravno ili fizičko lice neovlašćeno koristi prirodni gas, odnosno da postupa suprotno zabranama iz člana 138. ovog zakona dužan je da, bez odlaganja, isključi takav objekat sa transportnog ili distributivnog sistema i preduzme mere u skladu sa zakonom.

XII. SIGURNOST SNABDEVANJA

Uslovi isporuke i snabdevanja prirodnim gasom i mere u slučaju poremećaja

Član 140.

Vlada bliže propisuje uslove isporuke i snabdevanja prirodnim gasom, a naročito:

- 1) uslove i način davanja odobrenja za priključenje na sistem i povezivanje sistema;
- 2) mesto merenja i mesto razgraničenja odgovornosti za isporučeni prirodni gas;
- 3) uslove i način priključenja objekata privremenog karaktera, gradilišta i objekata u probnom radu i drugih objekata u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata;
- 4) mere koje se preduzimaju u slučaju kratkotrajnih poremećaja usled kvarova i drugih nepredviđenih situacija zbog kojih je ugrožena sigurnost rada transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i zbog nepredviđenih i neophodnih radova na održavanju gasovoda ili neophodnih radova na proširenju sistema;
- 5) uslove i način obustave isporuke prirodnog gasa;
- 6) uslove snabdevanja objekata kupaca kojima se ne može obustaviti isporuka prirodnog gasa zbog neizvršenih obaveza za isporučeni prirodni gas ili u drugim slučajevima;
- 7) način regulisanja međusobnih odnosa između snabdevača, operatora sistema i krajnjeg kupca kome se ne može obustaviti isporuka prirodnog gasa;
- 8) uslove i način merenja isporučenog prirodnog gasa;
- 9) kvalitet i druge osobine gasa koji se preuzima u sistem i isporučuje sa sistema;
- 10) način obračuna neovlašćeno preuzetog prirodnog gasa;
- 11) postupak, način i rokove za ostvarivanje prava krajnjeg kupca na naknadu zbog odstupanja od propisanog kvaliteta isporuke, odnosno snabdevanja;

- 12) način obaveštavanja krajnjeg kupca;
- 13) uslove i mere za snabdevanje kupaca prirodnog gasa;
- 14) obračunski period i obaveznu sadržinu računa za naplatu isporučenog prirodnog gasa;
- 15) tehničke zahteve za uvođenje raznih oblika naprednih mernih sistema na distributivnom sistemu;
- 16) druga pitanja u skladu sa zakonom.

Gas koji se preuzima u sistem iz stava 1. tačka 9) ovog člana, pored prirodnog gasa može biti i vodonik, u meri u kojoj se može tehnički i bezbedno preuzeti i prenositi kroz sistem za prirodni gas.

Odluku o primeni mera iz stava 1. tačka 4) ovog člana donosi operator sistema i sprovode se na osnovu planova ograničenja isporuke prirodnog gasa koje donosi operator sistema.

Član 141.

U slučaju nastupanja krize u snabdevanju prirodnim gasom preduzimaju se mere u skladu sa Kriznim planom za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom iz člana 143. stav 2. ovog zakona.

Odluka o primeni mera iz stava 1. ovog člana i plan ograničenja isporuke prirodnog gasa kojim se mere sprovode objavljuju se u sredstvima javnog informisanja najkasnije 24 časa pre početka primene mera na koje se odluka odnosi.

Član 142.

U slučaju kada je ugrožena sigurnost snabdevanja kupaca ili rada transportnog, odnosno distributivnog sistema zbog nedovoljne ponude na tržištu energije ili nastupanja drugih vanrednih okolnosti, Vlada propisuje mere ograničenja isporuke prirodnog gasa ili posebne uslove uvoza ili izvoza prirodnog gasa, način i uslove za obrazovanje i kontrolu cena, obavezu isporuke samo određenim korisnicima ili posebne uslove obavljanja energetske delatnosti uz minimalni poremećaj tržišta energijom u okruženju.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, Vlada određuje način obezbeđivanja, odnosno izvore sredstava za naknadu štete koja može nastati za energetske subjekte koji sprovode ove mere, kao i uslove i način raspodele sredstava po osnovu naknade štete.

Mere iz stava 1. ovog člana mogu trajati dok traju okolnosti zbog kojih su propisane, odnosno dok traju posledice nastale usled tih okolnosti.

O preduzetim merama iz stava 1. ovog člana Ministarstvo izveštava Sekretarijat Energetske zajednice.

Preventivni akcioni plan i Krizni plan za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom

Član 143.

Vlada, na predlog Ministarstva, donosi Preventivni akcioni plan za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom koji sadrži naročito:

- 1) prikaz gasovodnog sistema i tržišta gasa Republike Srbije;
- 2) procenu rizika u pogledu ostvarivanja sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom korišćenjem infrastrukturnog standarda i standarda snabdevanja;
- 3) parametre za utvrđivanje i usklađenost sa infrastrukturnim standardom;

- 4) parametre za utvrđivanje i usklađenost sa standardom snabdevanja;
- 5) podatke o krajnjim kupcima prirodnog gasa koji se smatraju zaštićenim kupcima;
- 6) preventivne mere i obaveze energetskih subjekata, nadležnih institucija i korisnika sistema u cilju sprečavanja ili ublažavanja utvrđenih rizika i zadovoljavanja ukupne potražnje za prirodnim gasom;
- 7) plan razvoja gasovodnog sistema i njegov uticaj na sigurnost snabdevanja;
- 8) mogući uticaj predviđenih mera na razvoj nacionalnog i tržišta država potpisnica Ugovora o osnivanju Energetske;
- 9) podatke o saradnji sa državama potpisnicama Ugovora o osnivanju Energetske.

Vlada, na predlog Ministarstva, donosi Krizni plan za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom koji sadrži naročito:

- 1) nivoa krize u snabdevanju prirodnim gasom i kriterijume za njihovo uvođenje;
- 2) obaveze nadležnih institucija, energetskih subjekata, korisnika gasovodnog sistema i kupaca u slučaju krize u snabdevanju prirodnim gasom;
- 3) mere koje se preduzimaju u slučaju nastupanja krize u snabdevanju prirodnim gasom;
- 4) način postupanja u slučaju nastupanja krize u snabdevanju prirodnim gasom;
- 5) podatke o saradnji sa državama potpisnicama Ugovora o osnivanju Energetske zajednice u slučaju nastupanja krize u snabdevanju prirodnim gasom.

O rezultatima procene rizika u pogledu ostvarivanja sigurnosti snabdevanja iz stava 1. tačka 2) ovog člana i izradi Preventivnog akcionog plana za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom i Kriznog plana za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom, u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, Ministarstvo obaveštava Koordinacionu grupu za sigurnost snabdevanja.

Predlog Preventivnog akcionog plana za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom i Kriznog plana za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom Ministarstvo, u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, dostavlja Sekretarijatu Energetske zajednice radi davanja mišljenja.

Sekretarijat Energetske zajednice, u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, u roku od četiri meseca od dana dostavljanja predloga planova iz stava 3. ovog člana dostavlja Ministarstvu mišljenje uzimajući u obzir stavove Koordinacione grupe za sigurnost snabdevanja.

U slučaju da Sekretarijat Energetske zajednice u svom mišljenju preporuči izmenu predloga planova iz stava 3. ovog člana Ministarstvo će u roku od tri meseca od prijema mišljenja obavestiti Sekretarijat Energetske zajednice o izmenjenim predlozima planova iz stava 3. ovog člana ili razlozima zbog kojih odstupa od mišljenja Sekretarijata Energetske zajednice.

U slučaju kada Preventivni akcioni plan za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom i Krizni plan za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom odstupaju od mišljenja Sekretarijata Energetske zajednice zajedno sa ovim planovima biće objavljeno to mišljenje i obrazloženje za odstupanje.

Planovi iz st. 1. i 2. ovog člana donose se svake četvrte godine, pri čemu se mere predviđene Kriznim planom preispituju bar jednom tokom tog četvorogodišnjeg perioda.

Praćenje sigurnosti snabdevanja i izveštavanje

Član 144.

Ministarstvo prati snabdevenost tržišta, izrađuje izveštaj o sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom i dostavlja informacije Sekretarijatu energetske zajednice u skladu sa zakonom kojim se uređuje energetika i Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice.

Ministarstvo, u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, svake godine do 15. septembra dostavlja Sekretarijatu Energetske zajednice tehničke informacije o podzemnim skladištima gasa i nacrt krive punjenja skladišta prirodnog gasa sa prelaznim ciljevima za februar, maj, jul i septembar naredne godine.

Saradnja i pomoć između država

Član 145.

U slučaju krize u snabdevanju prirodnim gasom ostvaruje se saradnja sa ugovornim stranama Energetske zajednice i susednim državama, na principu solidarnosti.

O ostvarenoj saradnji iz stava 1. ovog člana Ministarstvo obaveštava Sekretarijat Energetske zajednice.

Praćenje pokazatelja kvaliteta isporuke i snabdevanja prirodnim gasom

Član 146.

Energetski subjekti koji obavljaju energetske delatnosti u vezi sa isporukom i snabdevanjem prirodnim gasom, dužni su da obezbede kvalitet isporuke i snabdevanja utvrđen ovim zakonom i drugim propisima donetim na osnovu ovog zakona.

Agencija donosi pravila o praćenju tehničkih i komercijalnih pokazatelja i regulisanja kvaliteta isporuke i snabdevanja prirodnim gasom kojima se određuju pokazatelji tehničkog i komercijalnog kvaliteta isporuke i komercijalnog kvaliteta snabdevanja prirodnim gasom, način evidentiranja podataka i računanja pokazatelja, način i rokove za dostavljanje podataka i izveštaja Agenciji, način utvrđivanja zahtevanih vrednosti pojedinih pokazatelja, kao i način ocenjivanja rezultata dobijenih praćenjem dostignutih u odnosu na zahtevane vrednosti pokazatelja kvaliteta.

Ostvarene vrednosti pokazatelja kvaliteta isporuke prirodnog gasa, Agencija koristi pri odobravanju planova razvoja i sredstava za investicije i u slučaju regulacije cena pristupa sistemima za transport i distribuciju zasnovanim na podsticajnim metodama regulacije cena, na način propisan metodologijama za određivanje regulisanih cena pristupa, u kojima utvrđuje način određivanja i maksimalnu visinu podsticaja, odnosno umanjenja odobrenog prihoda, a u zavisnosti od smera i stepena odstupanja od zahtevanih vrednosti pokazatelja tehničkog kvaliteta isporuke.

Pravilima iz stava 2. ovog člana određuje se visina naknade krajnjem kupcu po osnovu stepena odstupanja od propisanog kvaliteta.

XIII. OPREMA POD PRITISKOM

Član 147.

Oprema pod pritiskom se projektuje, izrađuje, označava, stavlja na tržište i u upotrebu i pregleda i ispituje tokom veka upotrebe u skladu sa zakonom kojim se uređuju tehnički zahtevi za proizvode i ocenjivanje usaglašenosti, propisima donetim na osnovu tog zakona i ovim zakonom.

Član 148.

Tela za preglede i ispitivanja opreme pod pritiskom imenovana u skladu sa zakonom kojim se uređuju tehnički zahtevi za proizvode i ocenjivanje usaglašenosti Ministarstvu dostavljaju informacije o evidentiranju i pregledima i ispitivanjima opreme pod pritiskom preko Centralnog registra opreme pod pritiskom.

Centralni registar opreme pod pritiskom je jedinstveni elektronski registar opreme pod pritiskom visokog nivoa opasnosti u kome se nalaze podaci o:

- 1) vlasnicima, odnosno korisnicima opreme pod pritiskom;
- 2) lokaciji i tehničkim i drugim karakteristikama opreme pod pritiskom;
- 3) izvršenim evidentiranjima i pregledima i ispitivanjima opreme pod pritiskom, odnosno evidencionim i revizionim listovima i zapisnicima o pregledima i ispitivanjima opreme pod pritiskom;
- 4) ispravama o usaglašenosti koje su izdala tela za ocenjivanje usaglašenosti opreme pod pritiskom;
- 5) opremi pod pritiskom koja je stavljena van upotrebe;
- 6) datumima narednih pregleda i ispitivanja opreme pod pritiskom;
- 7) imenovanim telima za preglede i ispitivanja opreme pod pritiskom i licima koja su ovlašćena za popisivanje evidencionih i revizionih listova u imenovanim telima.

Član 149.

Ministar bliže propisuje kriterijume za utvrđivanje korisnika opreme pod pritiskom, kao i uslove u pogledu broja i stručne osposobljenosti zaposlenih ili na drugi način angažovanih lica koje korisnici opreme pod pritiskom moraju da ispunjavaju u pogledu broja i stručne osposobljenosti zaposlenih lica za obavljanje poslova sa opremom pod pritiskom.

Ministar bliže propisuje uslove u pogledu broja i stručne osposobljenosti zaposlenih lica koje tela za preglede i ispitivanja opreme pod pritiskom imenovana u skladu sa zakonom kojim se uređuju tehnički zahtevi za proizvode i ocenjivanje usaglašenosti moraju da ispunjavaju u pogledu broja i stručne osposobljenosti zaposlenih lica za obavljanje poslova sa opremom pod pritiskom.

Stručna osposobljenost iz st. 1. i 2. ovog člana proverava se polaganjem stručnog ispita.

Ministar propisuje bliže uslove, program i način polaganja stručnog ispita iz stava 3. ovog člana.

Član 150.

Korisnik opreme pod pritiskom mora imati zaposleno ili na drugi način angažovano lice za obavljanje poslova sa opremom pod pritiskom koje je dužno da:

- 1) vodi i ažurira spisak opreme pod pritiskom i dokumentaciju opreme pod pritiskom koji su utvrđeni tehničkim propisom kojim se uređuje pregled opreme pod pritiskom tokom veka upotrebe;
- 2) učestvuje u izradi posebnog programa periodičnih pregleda opreme pod pritiskom;
- 3) obavlja i druge poslove u skladu sa ugovorom sa korisnikom opreme pod pritiskom.

XIV. NADZOR

Član 151.

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo.

Energetski subjekti, autonomna pokrajina i jedinice lokalne samouprave dužni su da na zahtev Ministarstva, dostave sve podatke neophodne za obavljanje poslova iz delokruga rada Ministarstva.

Ministarstvo vrši nadzor nad radom tela imenovanih u skladu sa zakonom kojim se uređuju tehnički zahtevi za proizvode i ocenjivanje usaglašenosti.

Inspekcijski nadzor vrši Ministarstvo preko inspektora opreme pod pritiskom u okviru delokruga utvrđenog zakonom.

Autonomnoj pokrajini poverava se vršenje inspekcijskog nadzora iz stava 4. ovog člana na teritoriji autonomne pokrajine.

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona koji se odnose na zaštitu od požara i eksplozija i zaštitu životne sredine vrši ministarstvo nadležno za poslove zaštite od požara i eksplozija, odnosno ministarstvo nadležno za poslove zaštite životne sredine, u skladu sa posebnim zakonima.

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona koje se odnose na prostorno planiranje i izgradnju vrši ministarstvo nadležno za poslove prostornog planiranja i izgradnje u skladu sa posebnim zakonom.

Inspektor opreme pod pritiskom

Član 152.

Inspektor opreme pod pritiskom vrši inspekcijski nadzor nad gasovodima za transport i distribuciju prirodnog gasa, kao i nad energetskim i drugim objektima koji imaju opremu pod pritiskom u skladu sa ovlašćenjima utvrđenim ovim zakonom.

Na sadržinu, vrstu, oblik, postupak i sprovođenje inspekcijskog nadzora, ovlašćenja i obaveze učesnika u inspekcijskom nadzoru i druga pitanja od značaja za inspekcijski nadzor koja nisu uređena ovim zakonom, primenjuju se odredbe zakona i drugih propisa kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

Član 153.

Poslove inspektora opreme pod pritiskom može da obavlja lice koje ima stečeno visoko obrazovanje iz stručne oblasti mašinsko inženjerstvo na osnovnim akademskim studijama u obimu od najmanje 240 ESPB bodova u trajanju od najmanje četiri godine na fakultetu (master akademskim studijama, specijalističkim akademskim studijama, specijalističkim strukovnim studijama), odnosno druge uslove određene zakonom kojim se uređuju prava i dužnosti državnih službenika, drugim propisom i aktom o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta u Ministarstvu, kao i položen stručni ispit iz odgovarajuće oblasti.

Prava i dužnosti inspektora opreme pod pritiskom u oblasti gasovoda

Član 154.

Inspektor opreme pod pritiskom u vršenju inspekcijskog nadzora ima pravo i dužnost da proverava:

- 1) da li je pribavljena energetska dozvola u skladu sa zakonom kojim se uređuje energetika za gasovode za transport prirodnog gasa i objekta za skladištenje prirodnog gasa;
- 2) da li je pribavljeno odobrenje nadležnog organa u skladu sa propisima kojima se uređuje izgradnja objekta;
- 3) da li je izrađena tehnička dokumentacija za ugradnju i postavljanje gasovoda;
- 4) da li je izvršeno na propisan način ispitivanje gasovoda na čvrstoću i nepropusnost i da li postoje zapisnici i dijagrami ili drugi akti o sprovedenim ispitivanjima;
- 5) da li postoje sertifikati, izveštaji i drugi akti koji se odnose na cevi, armaturu i opremu koja je ugrađena u gasovod, zavarivačke radove na gasovodu i zaštitu gasovoda od korozije;
- 6) da li postoje propisani akti o prvom punjenju i puštanju u rad gasovoda, kao i akti o održavanju gasovoda;
- 7) da li je trasa gasovoda obeležena na propisan način;
- 8) da li je oprema na gasovodu ograđena i zaštićena na propisan način;
- 9) da li se odorizacija sprovodi i da li postoje dokumenti koji se odnose na odorizaciju;
- 10) da li su ispunjeni propisani uslovi u pogledu stručnog kadra za obavljanje energetske delatnosti: transporta i upravljanja transportnim sistemom za prirodni gas, skladištenja i upravljanja skladištem prirodnog gasa i distribucije i upravljanja distributivnim sistemom za prirodni gas;
- 11) da li je pribavljena licenca za obavljanje energetskih delatnosti: transporta i upravljanja transportnim sistemom za prirodni gas, skladištenja i upravljanja skladištem prirodnog gasa i distribucije i upravljanja distributivnim sistemom za prirodni gas;
- 12) da li se u eksploatacionom, odnosno zaštitnom pojasu gasovoda obavljaju radovi i druge aktivnosti i da li za obavljanje tih radova i aktivnosti postoji saglasnost operatora transportnog odnosno distributivnog sistema;
- 13) da li pravna lica ili preduzetnici koji obavljaju održavanje unutrašnjih gasnih instalacija imaju rešenje Ministarstva kojim je utvrđeno da ispunjavaju uslove za obavljanje tih poslova.

Prava i dužnosti inspektora opreme pod pritiskom u oblasti opreme pod pritiskom

Član 155.

Inspektor opreme pod pritiskom u vršenju inspekcijskog nadzora ima pravo i dužnost da proverava:

- 1) da li je pribavljena energetska dozvola u skladu sa zakonom kojim se uređuje energetika za energetske objekte koji imaju opremu pod pritiskom;

2) da li je pribavljeno odobrenje nadležnog organa u skladu sa propisima kojima se uređuje izgradnja objekta za energetske i druge objekte koji imaju opremu pod pritiskom;

3) da li je izrađena tehnička dokumentacija za ugradnju i postavljanje opreme pod pritiskom;

4) da li se ugradnja, odnosno stavljanje u upotrebu opreme pod pritiskom vrši u skladu sa zakonom, tehničkim i drugim propisima;

5) da li oprema pod pritiskom koja se koristi u obavljanju energetske delatnosti propisane zakonom kojim se uređuje energetika ispunjava propisane uslove za obavljanje tih delatnosti;

6) da li se pregledi i ispitivanja opreme pod pritiskom tokom veka upotrebe vrše u skladu sa zakonom, tehničkim i drugim propisima;

7) da li su ispunjeni propisani uslovi u pogledu broja i stručne osposobljenosti lica za obavljanje poslova sa opremom pod pritiskom;

8) da li lica koja obavljaju poslove tehničkog rukovođenja, rukovanja i održavanja energetskih objekata sa opremom pod pritiskom ispunjavaju propisane uslove u pogledu broja i stručne osposobljenosti za vršenje tih poslova.

Inspektor opreme pod pritiskom vrši i druge poslove utvrđene zakonom ili propisom donetim na osnovu zakona.

Ovlašćenja inspektora opreme pod pritiskom

Član 156.

U vršenju inspekcijskog nadzora inspektor opreme pod pritiskom je ovlašćen da:

- 1) naloži da se utvrđene nezakonitosti otklone u roku koji odredi;
- 2) naloži da se sprovede vanredni pregled opreme pod pritiskom;
- 3) donese rešenje i izrekne upravnu meru ako nadzirani subjekt ne otkloni nezakonitost u ostavljenom roku, osim kada zbog neophodnosti preduzimanja hitnih mera rešenje donosi bez odlaganja;
- 4) zabrani ugradnju opreme pod pritiskom ako u određenom roku nisu otklonjene utvrđene nezakonitosti;
- 5) zabrani upotrebu gasovoda ili opreme pod pritiskom ako:
 - (1) do isteka roka utvrđenog rešenjem za otklanjanje nezakonitosti nisu otklonjene utvrđene nezakonitosti;
 - (2) rad, odnosno upotreba gasovoda ili opreme pod pritiskom dovodi u opasnost život i zdravlje ljudi, životnu sredinu ili biljni ili životinjski svet, materijalna dobra ili bezbednost;
 - (3) se energetskom subjektu, koji koristi opremu pod pritiskom u obavljanju energetske delatnosti, oduzme licenca zbog neispunjavanja propisanih uslova ili ne poseduje licencu za obavljanje energetske delatnosti, odnosno objekat sa opremom pod pritiskom na kojem se obavlja energetska delatnost nije upisan u licencu za obavljanje energetske delatnosti;
- 6) obustavi radove u eksploatacionom, odnosno zaštitnom pojasu gasovoda ako se ti radovi ne obavljaju u skladu sa propisima i saglasnošću operatora transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i da obavesti nadležnu

inspekciju u slučaju kada se u zaštitnom pojasu gasovoda izgrađuju ili su izgrađeni objekti suprotno zakonu kojim se uređuju prostorno planiranje i izgradnja objekta;

7) nadležnom pravosudnom organu podnese krivičnu prijavu, prijavu za privredni prestup ili zahtev za pokretanje prekršajnog postupka, odnosno preduzme i druge radnje i mere na koje je zakonom ili drugim propisom ovlašćen;

8) obavesti nadležnu inspekciju u slučaju kada gasovod ili objekat sa opremom pod pritiskom nemaju propisano odobrenje (dozvolu, saglasnost) nadležnog organa u skladu sa propisima kojima se uređuje prostorno planiranje i izgradnja objekta.

Energetski subjekt ili drugo pravno lice ili preduzetnik, odnosno odgovorno lice, kome je rešenjem inspektora naloženo otklanjanje nezakonitosti dužan je da nezakonitosti otkloni u naloženom roku i da u pisanoj formi obavesti inspektora o otklanjanju nezakonitosti u roku koji je određen rešenjem.

Član 157.

Na rešenje inspektora opreme pod pritiskom može se izjaviti žalba Ministarstvu u roku od 15 dana od dana prijema rešenja.

Žalba odlaže izvršenje rešenja, osim u slučaju kada je neophodno preduzimanje hitnih mera propisanih odredbama zakona kojim se uređuje inspeksijski nadzor, što se posebno obrazlaže u rešenju.

U slučaju da je prvostepena odluka inspektora opreme pod pritiskom već jednom bila poništena, drugostepeni organ ne može je opet poništiti i uputiti predmet inspekciji na ponovni postupak, nego će sam rešiti ovu upravnu stvar.

Član 158.

Inspektor opreme pod pritiskom ne može da učestvuje u izradi i vršenju tehničke kontrole tehničke dokumentacije za objekte nad kojima vrši inspeksijski nadzor, izvođenju radova na objektima nad kojima vrši inspeksijski nadzor i da vrši stručni nadzor nad izvođenjem radova na objektima nad kojima vrši inspeksijski nadzor.

Inspektor opreme pod pritiskom ne može da bude član Komisije za tehnički pregled objekata nad kojima vrši inspeksijski nadzor.

Inspektor opreme pod pritiskom ne može da obavlja privredne ili druge delatnosti i poslove za sebe ili drugog poslodavca iz oblasti u kojoj vrši inspeksijski nadzor, učestvuje u radu stručnih radnih grupa ili tela nadziranih subjekata, odnosno lica koja podležu inspeksijskom nadzoru, ili ako obavlja druge službe, poslove i postupke koji su u suprotnosti sa položajem i ulogom inspektora i štete njegovoj samostalnosti u vršenju posla.

XV. KAZNE NE ODREDBE

Privredni prestupi

Član 159.

Novčanom kaznom od 1.500.000 do 3.000.000 dinara kazniće se za privredni prestup energetski subjekt - pravno lice, odnosno drugo pravno lice ako:

1) ne izvršava dužnosti u smislu ovog zakona (član 4, član 7, član 35. stav 1. tač. 1), 2), 3), 4), 5), 6), 10), 11), 12), 14), 16), 17), 18), 20), 24), 25), 26), 27), 28), 29) i 30), član 40, član 45. stav 4, član 54. stav 1. tač. 1), 2), 3), 4), 5), 6), 7), 8), 9), 10), 12), 17), 20), 22), 24), 25), 27), 28) i 29), član 56, član 70. stav 1. tač. 1), 2), 3), 4), 5), 7), 9), 10) i 14), čl. 83 – 87. i član 105. stav 8);

2) ne ispunjava propisane uslove u pogledu stručnog kadra za obavljanje energetske delatnosti: transporta i upravljanja transportnim sistemom za prirodni gas, skladištenja i upravljanja skladištem prirodnog gasa i distribucije i upravljanja distributivnim sistemom za prirodni gas iz člana 6. ovog zakona;

3) ne dostavi podatke u skladu sa članom 66. i članom 115. stav 2. ovog zakona;

4) ne uskladi način merenja količina prirodnog gasa, ne obeleži trasu gasovoda, ne obezbedi zaštitu od korozije, ne sprovodi zavarivanje i ispitivanje zavarenih spojeva, ne opremi gasovode sistemom za daljinski nadzor i upravljanje i sistemom veza u cilju ostvarivanja bezbednog i nesmetanog prenosa informacija koje se odnose na korišćenje i održavanje gasovoda, električnu opremu i instalacije u zonama opasnosti ne izvede u protivpožarnoj i protiveksplozivnoj zaštiti, ne ispituje gasovode tokom izgradnje, ne pusti u rad gasovod, ne pregleda i održava sigurnosne uređaje i ne kontroliše i održava gasovode u smislu ovog zakona (član 94. stav 1);

5) ne odoriše prirodni gas u skladu sa aktom iz člana 96. stav 2. ovog člana;

6) na delu gasovoda ispred uređaja za komprimovanje prirodnog gasa nije ugradio merni uređaj u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast metrologije (član 106. stav 2.);

7) ne vrši proveru dokumentacije o ispravnosti unutrašnjih gasnih instalacija (član 112.);

8) ne ispunjava dužnosti iz člana 126. ovog zakona;

9) ne obezbedi kvalitet isporuke i snabdevanja u smislu ovog zakona (član 146.);

10) nema zaposleno ili na drugi način angažovano lice za obavljanje poslova sa opremom pod pritiskom (član 150. stav 1.);

11) ne izvrši rešenje inspektora i ne obavesti inspektora o otklanjanju nezakonitosti u roku koji je određen rešenjem u smislu ovog zakona (član 156. stav 2.).

Za privredni prestup iz stava 1. ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 100.000 do 200.000 dinara.

Prekršaji

Član 160.

Novčanom kaznom od 500.000 do 2.000.000 dinara kazniće se za prekršaj energetski subjekt, odnosno drugo pravno lice ako:

1) ne izvršava dužnosti u smislu ovog zakona (član 35. stav 1. tačka 21), član 54. stav 1. tač. 14), 15) i 23), član 70. stav 1. tačka 17), član 114, član 116, član 120, član 127. st. 3. i 7, član 129. st. 3. i 5. i član 131.);

2) ne izmeni i ne dopuni desetogodišnji plan razvoja po zahtevu Agencije u smislu člana 38. stav 4. ovog zakona;

3) ne odluči po zahtevu kupca za priključenje objekta u smislu ovog zakona (član 59. stav 2.);

4) ne postupi po zahtevu Agencije u smislu ovog zakona (član 61. stav 5.);

5) ne priključi objekat kupca na transportni, odnosno distributivni sistem u smislu ovog zakona (član 62.);

6) ne vodi evidenciju o izvršenoj kontroli i održavanju u skladu sa aktom iz člana 94. ovog zakona, zakonom, tehničkim i drugim propisima;

7) ne obezbedi zaštitu gasovoda i njegovih pripadajućih nadzemnih uređaja, postrojenja i objekata od neovlašćene upotrebe ili oštećenja u skladu sa sa propisom iz člana 94. ovog zakona (član 98.);

8) ne održava postavljene oznake na trasi gasovoda i oznake koje su oštećene ili koje nedostaju ne dovede u što kraćem roku u prvobitno stanje, odnosno ne zameni ih u smislu ovog zakona (član 99.);

9) ne čuva trajno celokupnu dokumentaciju o projektovanju, izgradnji, ispitivanju, puštanju u rad, korišćenju, održavanju i merama zaštite gasovoda u smislu ovog zakona (član 100.);

10) vlasnik nepokretnosti ne omogući pristup energetske objekta u smislu ovog zakona (član 101. stav 2.).

11) ne preduzima mere u cilju zaštite gasovoda u smislu ovog zakona (član 102.);

12) ne uklanja drveće i drugo rastinje u smislu ovog zakona (član 102. stav 3.);

13) u eksploatacionom pojasu transportnog gasovoda i zaštitnom pojasu distributivnog gasovoda izvodi radove i druge aktivnosti bez saglasnosti operatora transportnog, odnosno distributivnog sistema (član 102. stav 4.);

14) prilikom izvođenja radova, odnosno drugih aktivnosti u eksploatacionom pojasu transportnog gasovoda i zaštitnom pojasu distributivnog gasovoda ne sprovodi tehničke uslove i mere zaštite prema uputstvu operatora transportnog, odnosno distributivnog sistema (član 102. stav 7.);

15) ne obezbedi održavanje unutrašnjih gasnih instalacija u svom objektu u smislu ovog zakona (član 107.);

16) jednom godišnje ne dostavlja Ministarstvu dokaz da ispunjava uslov propisan u članu 108. stav 1. tač. 2), 6) i 8) ovog zakona (član 108. stav 8.);

17) u slučaju neispravnosti unutrašnjih gasnih instalacija bez odlaganja ne zatvori dovod gasa u svoje unutrašnje gasne instalacije, ne obezbedi preduzimanje mera na sanaciji neispravnosti i o tome ne obavesti energetskog subjekta na čiji su gasovod priključeni njegovi objekti (član 110.);

18) ne zaključuje ugovore u smislu ovog zakona (član 116.);

19) prirodni gas ne koristi u smislu ovog zakona (član 133.);

20) ne omogući ovlašćenim licima pristup mernom mestu, kao i mestu priključka radi očitavanja, provere ispravnosti, otklanjanja kvarova, zamene, održavanja i kontrole ispravnosti mernih i drugih uređaja, uređenja mernog mesta i obustave isporuke prirodnog gasa (član 134. stav 1.);

21) ne trpi izmeštanje mernog mesta u smislu ovog zakona (član 134. stav 2.).

Novčanom kaznom od 50.000 do 100.000 dinara kazniće se za prekršaj iz stava 1. ovog člana odgovorno lice u energetskom subjektu, odnosno u drugom pravnom licu.

Član 161.

Novčanom kaznom od 10.000 do 500.000 dinara kazniće se za prekršaj preduzetnik ako:

- 1) ne dostavi podatke u skladu sa članom 66. i članom 115. stav 2. ovog zakona;
- 2) ne vodi evidenciju o izvršenoj kontroli i održavanju u skladu sa aktom iz člana 94. ovog zakona, zakonom, tehničkim i drugim propisima;
- 3) ne obezbedi zaštitu gasovoda i njegovih pripadajućih nadzemnih uređaja, postrojenja i objekata od neovlašćene upotrebe ili oštećenja u skladu sa propisom iz člana 94. ovog zakona (član 98.);
- 4) ne održava postavljene oznake na trasi gasovoda i oznake koje su oštećene ili koje nedostaju ne dovede u što kraćem roku u prvobitno stanje, odnosno ne zameni ih u smislu ovog zakona (član 99.);
- 5) ne čuva trajno celokupnu dokumentaciju o projektovanju, izgradnji, ispitivanju, puštanju u rad, korišćenju, održavanju i merama zaštite gasovoda u smislu ovog zakona (član 100.);
- 6) vlasnik nepokretnosti ne omogući pristup gasovodu u smislu ovog zakona (član 101. stav 2.);
- 7) ne preduzima mere u cilju zaštite gasovoda u smislu ovog zakona (član 101.);
- 8) nije ugradio merni uređaj u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast metrologije na delu gasovoda ispred uređaja za komprimovanje prirodnog gasa (član 106. stav 2.);
- 9) jednom godišnje ne dostavlja Ministarstvu dokaz da ispunjava uslov propisan u članu 108. stav 1. tač. 2), 6) i 8) ovog zakona (član 108. stav 8.);
- 10) prirodni gas ne koristi u smislu ovog zakona (član 133.);
- 11) ne omogući ovlašćenim licima pristup mernom mestu, kao i mestu priključka radi očitavanja, provere ispravnosti, otklanjanja kvarova, zamene, održavanja i kontrole ispravnosti mernih i drugih uređaja, uređenja mernog mesta i obustave isporuke prirodnog gasa (član 134. stav 1.);
- 12) ne trpi izmeštanje mernog mesta u smislu ovog zakona (član 134. stav 2.);
- 13) nema zaposleno ili na drugi način angažovano lice za obavljanje poslova sa opremom pod pritiskom (član 150. stav 1.);
- 14) ne izvrši rešenje inspektora i ne obavesti inspektora o otklanjanju nezakonitosti u roku koji je određen rešenjem u smislu ovog zakona (član 156. stav 2.).

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se fizičko lice za prekršaj ako:

- 1) ne omogući pristup gasovodima, odnosno uređajima, postrojenjima ili opremi koji su njihov sastavni deo i ne trpi i ometa izvršenje radova u smislu ovog zakona (član 101. stav 2.);
- 2) prirodni gas ne koristi u smislu ovog zakona (član 133.);
- 3) ne omogući ovlašćenim licima pristup mernom mestu, kao i mestu priključka radi očitavanja, provere ispravnosti, otklanjanja kvarova, zamene, održavanja i kontrole ispravnosti mernih i drugih uređaja, uređenja mernog mesta i obustave isporuke prirodnog gasa (član 134. stav 1.);
- 4) ne trpi izmeštanje mernog mesta u smislu ovog zakona (član 134. stav 2.);

5) ne obavlja poslove sa opremom pod pritiskom u skladu sa članom 150. stav 1. ovog zakona.

XVI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 162.

Postupci koji su započeti do dana stupanja na snagu ovog zakona nastaviće se po propisima po kojima su započeti.

Član 163.

Propisi za izvršavanje ovog zakona biće doneti u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, osim propisa iz člana 75. stav 2. ovog zakona koji će biti donet u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1. ovog člana, primenjivaće se propisi koji su doneti na osnovu Zakona o energetici („Službeni glasnik RS”, br. 145/14, 95/18 – dr. zakon, 40/21, 35/23 – dr. zakon, 62/23 i 94/24) i Zakona o cevovodnom transportu gasovitih i tečnih ugljovodonika i distribuciji gasovitih ugljovodonika („Službeni glasnik RS”, broj 104/09), ako nisu u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Član 164.

Energetski subjekt koji na dan stupanja na snagu ovog zakona ima licencu za obavljanje delatnosti skladištenja i upravljanja skladištem prirodnog gasa nastavlja da obavlja tu delatnost do okončanja postupka sertifikacije iz čl. 74. i 75. ovog zakona i dužan je da podnese zahtev za sertifikaciju u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu propisa iz člana 75. stav 2. ovog zakona.

Član 165.

Agencija za energetiku Republike Srbije će aplikaciju za poređenje cena iz člana 131. ovog zakona izraditi u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 166.

Operator distributivnog sistema će preuzeti sve merne uređaje, odnosno merno-regulacione stanice najkasnije do 31. decembra 2027. godine.

Operator distributivnog sistema je dužan da ugovor kojim se uređuju uslovi za preuzimanje mernih uređaja, odnosno merno-regulacionih stanica dostavi kupcu, odnosno proizvođaču u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Kupac koji ne potpiše ugovor iz stava 2. ovog člana u roku iz stava 1. ovog člana dužan je da snosi troškove održavanja mernih uređaja, odnosno merno-regulacionih stanica.

Član 167.

Danom stupanja na snagu ovog zakona uspostavlja se pravo svojine Javnog preduzeća „Srbijagas” Novi Sad (u daljem tekstu: JP „Srbijagas”), na mreži za transport i mreži za distribuciju prirodnog gasa koju na dan stupanja na snagu ovog zakona koristi ili koju je pravnim poslom poverilo trećem licu na upravljanje, korišćenje ili radi obavljanja poslova operatora sistema.

U skladu sa stavom 1. ovog člana, pravo svojine se uspostavlja na svim delovima transportne, odnosno distributivne mreže koje je JP „Srbijagas” steklo kao svojinu ili državinu po sili zakona, kao pravni sledbenik ili pravni naslednik drugog pravnog lica, koju je izgradilo sopstvenim sredstvima ili sredstvima svog pravnog prethodnika, osnivanjem, povećanjem osnovnog kapitala ili drugim pravnim poslom podobnim za prenos prava svojine.

U slučaju da JP „Srbijagas” na dan stupanja na snagu ovog zakona nije upisano u katastru infrastrukture kao nosilac prava svojine na bilo kom delu mreže iz stava 1. ovog člana, ima pravo da u skladu sa Zakonom o posebnim uslovima za evidentiranje i upis prava na nepokretnostima („Službeni glasnik RS”, broj 91/25) podnese zahtev radi upisa prava svojine na tom delu mreže.

Član 168.

Pravno lice koje obavlja energetske delatnosti iz člana 3. ovog zakona, a posluje u formi javnog preduzeća ili društva kapitala čiji je osnivač Republika Srbija, dužno je da svoju organizaciju i svoje opšte akte uskladi sa odredbama Zakona o upravljanju privrednim društvima koja su u vlasništvu Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, broj 76/23).

Član 169.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe člana 37a stav 1. tač. 5) – 8), člana 53. stav 1. tačka 20), člana 93a stav 1. tačka 4), čl. 220 – 323, člana 367. stav 3. u delu koji se odnosi na inspektora opreme pod pritiskom, čl. 367a – 367v, čl. 375 – 377, člana 378. u delu koji se odnosi na kvalitet prirodnog gasa, člana 380. stav 1. tačka 6), člana 385. stav 1. u delu koji se odnosi na inspektora opreme pod pritiskom, člana 385. stav 1. tačka 3) i tačka 5) podtačka (2) u delu koji se odnosi na opremu pod pritiskom, člana 389. stav 1. tač. 1), 19) i 20) u delu koji se odnosi na prirodni gas, člana 390. stav 1. tač. 1), 2), 4), 5), 6), 8), 9), 10), 11), 13), 14) i 15) u delu koji se odnosi na prirodni gas, člana 391. stav 1. tač. 8), 9), 10), 11) i 12) i stav 2. tač. 7), 8), 9), 10), 12) i 13) u delu koji se odnosi na prirodni gas, Zakona o energetici („Službeni glasnik RS”, br. 145/14, 95/18 – dr. zakon, 40/21, 35/23 – dr. zakon, 62/23 i 94/24).

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o cevovodnom transportu gasovitih i tečnih ugljovodonika i distribuciji gasovitih ugljovodonika („Službeni glasnik RS”, broj 104/09).

Član 170.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona je član 97. stav 1. tačka 6) Ustava Republike Srbije, kojim je između ostalog, predviđeno da Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, jedinstveno tržište, pravni položaj privrednih subjekata i sistem obavljanja pojedinih privrednih i drugih delatnosti.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJA ZAKONA

1. Problemi koje zakon treba reši

Zakon o energetici („Službeni glasnik RS”, broj 84/04) (u daljem tekstu: zakon) donet je 2004. godine, posle potpisivanja Atinskog memoranduma o razumevanju o regionalnom energetsom tržištu Jugoistočne Evrope i njegovoj integraciji u Evropsku Zajednicu potpisan u Atini 8. decembra 2003. godine i kao preduslov za potpisivanje Ugovora o osnivanju Energetske zajednice (EZ).

Donošenjem ovog zakona započet je proces reformi energetskeg sektora sa ciljem obezbeđenja preduslova za razvoj i efikasniji rad svih subjekata koji obavljaju energetske delatnosti prema tržišnim principima poslovanja, kao i usaglašavanje ovog zakona sa propisima Evropske unije.

Takođe, stvoren je osnov za implementaciju propisa koji se odnose na obavezu razdvajanja energetskeg subjekata, računovodstveno, tehnički i pravno, organizovanje regulatornog tela, regulisanje energetskeg delatnosti, pristup sistemu i tržištu energije, priključenje na sistem, i slično, a sve uz poštovanje propisa o zaštiti životne sredine, energetske efikasnosti i povećanja korišćenja obnovljivih izvora energije kako bi se obezbedila sigurnost snabdevanja energijom.

Ovim Zakonom osnovana je Agencija za energetiku Republike Srbije, kao nezavisno regulatorno telo za obavljanje poslova na unapređivanju i usmeravanju razvoja tržišta energije na principima nediskriminacije i efikasne konkurencije, praćenju primene propisa i pravila za rad energetskeg sistema, usklađivanju aktivnosti energetskeg subjekata na obezbeđivanju redovnog snabdevanja kupaca energijom i uslugama i njihovu zaštitu i ravnopravan položaj, kao i drugih poslova.

Nakon donošenja navedenog zakona, Republika Srbija je 2005. godine potpisala i 2006. godine ratifikovala Ugovor o osnivanju Energetske zajednice (EZ) između Evropske zajednice i Republike Albanije, Republike Bugarske, Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Crne Gore, Rumunije, Republike Srbije i Privremene Misije Ujedinjenih nacija na Kosovu u skladu sa rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti UN („Službeni glasnik RS”, broj 62/06 - u daljem tekstu: Ugovor o osnivanju EZ).

Prema planu primene iz Aneksa I Ugovora o osnivanju EZ stvorena je obaveza da Republika Srbija u oblasti prirodnog gasa u roku od 12 meseci od dana stupanja na snagu ovog ugovora izvrši usaglašavanje sa Direktivom 2003/55/EZ o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište prirodnog gasa, kao i da obezbedi da su kvalifikovani potrošači, u smislu Direktive 2003/55/EZ, od 1. januara 2008. godine svi potrošači izuzev domaćinstava, a od 1. januara 2015. godine svi potrošači.

Takođe, odlukama Ministarskog saveta Energetske zajednice Jugoistočne

Evrope stvorena je obaveza da se izvrši usaglašavanje sa Uredbom 1775/2005 o uslovima za pristup mrežama za transport prirodnog gasa i Direktivom 2004/67/ EZ o merama za održavanje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom.

U martu 2011. godine u Evropskoj uniji je na snagu stupio treći paket propisa o unutrašnjem tržištu energije, a u oblasti prirodnog gasa to su: Direktiva 2009/73/EZ o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište prirodnog gasa, kojom se ukida Direktiva 2003/55/EZ, Uredba (EZ) 715/2009 o uslovima za pristup transportnim mrežama prirodnog gasa, na osnovu koje prestaje da važi Uredba (EZ) 1775/2005 i Uredba o merama zaštite sigurnosti snabdevanja gasom, na osnovu koje prestaje da važi Direktiva 2004/67/EZ.

Donošenjem Zakona o energetici 2011. godine („Službeni glasnik RS”, br. 57/11, 93/12 i 124/12) nastavljena je reforma energetskeg sektora i u potpunosti je transponovan drugi paket propisa EU i započeto transponovanje trećeg paketa.

Odlukom Ministarskog saveta Energetske zajednice od 7. oktobra 2011. godine (D/2011/02/MS-EZ) utvrđena je obaveza za Republiku Srbiju da do 1. januara 2015. godine implementira treći paket propisa EU o unutrašnjem tržištu energije.

U 2014. godini usvojen je Zakon o energetici („Službeni glasnik RS”, broj 145/14) kojim je nastavljen proces reformi energetskeg sektora sa ciljem obezbeđenja uslova za razvoj i efikasniji rad svih subjekata koji obavljaju energetske delatnosti prema tržišnim principima poslovanja, kao i usaglašavanje ovog zakona za treći paket propisa EU o unutrašnjem tržištu energije.

Zakon o energetici iz 2014. godine delimično je usklađen i sa zahtevima Uredbe (EU) 994/2010 o merama zaštite sigurnosti snabdevanja gasom, odnosno propisan je osnov da Vlada 2018. godine donese Uredbu o utvrđivanju Kriznog plana radi obezbeđenja sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom („Službeni glasnik RS”, broj 102/18) i Uredbu o utvrđivanju Preventivnog akcionog plana radi obezbeđivanja sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom („Službeni glasnik RS”, broj 102/18).

Nakon donošenja Zakona o energetici iz 2014. godine, odlukama Ministarskog saveta Energetske zajednice Jugoistočne Evrope stvorena je obaveza da se izvrši prenošenje: Uredbe EU 2015/703 o uspostavljanju pravila interoperabilnosti i razmene podataka, Uredbe EU 2017/459 o uspostavljanju mrežnih pravila za mehanizme raspodele kapaciteta u transportnim sistemima za prirodni gas, Uredbe EU 2017/460 o uspostavljanju mrežnih pravila o usklađenim strukturama transportnih tarifa za gas i Uredbe EU 312/2014 o uspostavljanju mrežnih pravila o balansiranju transportnih mreža.

Zakonom o izmenama i dopunama zakona o energetici 2021. godine („Službeni glasnik RS”, broj 40/21) dat je osnov da se u srpsko zakonodavstvo prenesu odredbe evropskih mrežnih pravila. Na osnovu ovog zakona Vlada je donela sledeće: Uredbu o mrežnim pravilima koja se odnose na proračun i raspodelu kapaciteta za transport prirodnog gasa („Službeni glasnik RS”, broj 112/22), Uredbu o mrežnim pravilima o harmonizovanim tarifama za transport prirodnog gasa („Službeni glasnik RS”, broj 112/22), Uredbu o mrežnim pravilima za balansiranje transportnog sistema za prirodni gas („Službeni glasnik RS”, broj 112/22), Uredbu o mrežnim pravilima za postupke za upravljanje zagušenjima i objavljivanju podataka i tehničkih informacija za pristup sistemu za transport prirodnog gasa („Službeni glasnik RS”, broj 112/22) i Uredbu o mrežnim pravilima o međusobnoj saradnji operatora transportnih sistema i pravilima za razmenu podataka za rad međusobno povezanih sistema za transport gasa („Službeni glasnik RS”, broj 112/22).

Odlukom Ministarskog saveta Energetske zajednice od 30. novembra 2021. godine Republika Srbija preuzela je obavezu da svoja akta usaglas i sa Uredbom (EU) 2017/1938 Evropskog parlamenta i Veća o merama zaštite sigurnosti

snabdevanja gasom, kojom se van snage stavlja Uredba 994/2010 i Uredbom (EU) 2022/1032 o izmeni uredbi (EU) 2017/1938 i (EZ) 715/2009 u pogledu skladištenja gasa.

Pored navedenog, 2009. godine donet je Zakon o cevovodnom transportu gasovitih i tečnih ugljovodonika i distribuciji gasovitih ugljovodonika („Službeni glasnik RS”, broj 104/09) kojim su u oblasti prirodnog gasa uređeni uslovi za bezbedan i nesmetan transport, odnosno distribuciju prirodnog gasa, kao i projektovanje, izgradnja, održavanje i korišćenje gasovoda i unutrašnjih gasnih instalacija. Na osnovu ovog zakona donet je Pravilnik o uslovima za nesmetan i bezbedan transport prirodnog gasa gasovodima pritiska većeg od 16 bar („Službeni glasnik RS”, br. 37/13, 87/15 i 49/25) i Pravilnik o uslovima za nesmetanu i bezbednu distribuciju prirodnog gasa gasovodima pritiska do 16 bar („Službeni glasnik RS”, broj 37/13).

Kako je oblast prirodnog gasa uređena nizom propisa od kojih su najznačajniji Zakon o energetici i Zakon o cevovodnom transportu gasovitih i tečnih ugljovodonika i distribuciji gasovitih ugljovodonika, kao i nizom podzakonskih akata, donošenjem sektorskog zakona odredbe vezane za oblast prirodnog gasa biće prenete u jedinstven zakon čime će omogućiti bolje sagledavanje i uređenje ove oblasti.

2. Ciljevi koji se donošenjem zakona postižu

Donošenjem ovog zakona uspostavlja se zakonski okvir za rešavanje problema koji se odnose na obezbeđivanje sigurnosti isporuke i snabdevanja tržišta prirodnim gasom, povećanje konkurencije i zaštitu interesa svih učesnika na tržištu, kao i projektovanje, izgradnju i održavanje gasovoda i unutrašnjih gasnih instalacija.

Nakon donošenja ovog zakona očekuje se postizanje sledećih efekata:

- 1) stvaranje uslova za obezbeđivanje sigurnog snabdevanja tržišta Republike Srbije prirodnim gasom;
- 2) stvaranje uslova za efikasno funkcionisanje tržišta prirodnog gasa;
- 3) usklađivanje domaćeg regulatornog okvira sa regulatornim okvirom Evropske unije i njenim pravnim tekovinama;
- 4) stvaranje osnova da se podzakonskim aktima urede pitanja koja se odnose na uslove isporuke i snabdevanja prirodnim gasom i mere u slučaju poremećaja;
- 5) stvaranje osnova da se u gasovodni sistem pored prirodnog gasa može preuzeti i vodonik u meri u kojoj se može tehnički i bezbedno koristiti i prenositi kroz sistem;
- 6) uspostavljanje saradnje zemalja iz regiona u slučaju krize u snabdevanju prirodnim gasom;
- 7) dopuna nadležnosti Agencije za energetiku Republike Srbije u oblasti prirodnog gasa;
- 8) davanje osnova da se podzakonskim aktima urede pitanja u vezi sa stručnom osposobljenošću zaposlenih ili na drugi način angažovanih lica koje korisnici opreme pod pritiskom moraju da ispunjavaju;
- 9) uređena prava i dužnosti inspekcije opreme pod pritiskom.

U vezi sa navedenim ciljevima ukazuje se da će se u rokovima propisanim zakonom doneti veliki broj podzakonskih akata kojim će se bliže urediti pojedina pitanja, stvoriti osnov za njihovo izvršenje, a time i postići zadati ciljevi.

3. Razmatrane mogućnosti da se problem reši i bez donošenja zakona

Izradi ovog zakona pristupilo se pošto se došlo do zaključka da bi jedino donošenje novog zakona na sveobuhvatan i efikasan način moglo da reši pitanje preuzimanja relevantnih obaveza propisa Evropske Unije, uslova i načina za projektovanje, izgradnju i održavanje gasovoda i unutrašnjih gasnih instalacija, kao i rešavanja problema uočenih u praksi.

4. Zašto je donošenje zakona najbolji način rešavanja problema

Donošenje Zakona o gasu je u skladu sa nizom aktivnosti koje Republika Srbija preduzima kako bi se uspostavio pravni i institucionalni okvir za sprovođenje potrebnih aktivnosti, u cilju prilagođavanja i usklađivanja sa pravnim tekovinama Evropske unije u oblasti tržišta.

Reforma energetskeg sektora ima neposredan i značajan uticaj na opšti privredni razvoj, stanje i mogućnosti investicione aktivnosti, podizanje kvaliteta i stvaranje tržišne ekonomije osposobljene da se uključi u jedinstveno tržište Evropske unije i druge međunarodne tržišne tokove.

III. OBJAŠNJENJA OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

Članom 1. Predloga zakona definisan je predmet zakona.

Članom 2. Predloga zakona uvedeni su i definisani pojedini izrazi sa njihovim značenjima, upotrebljeni u smislu ovog zakona.

Članom 3. Predloga zakona definišu se energetske delatnosti koje ovaj zakon uređuje.

Članom 4. Predloga zakona propisuje se obaveza razdvajanja računa u slučaju kada energetski subjekt koji obavlja jednu ili više regulisanih energetskih delatnosti.

Članom 5. Predloga zakona propisuje se da su energetski subjekti dužni da obezbede dovoljne količine prirodnog gasa potrebne za život i rad građana i poslovanje privrednih subjekata i njihovo snabdevanje prirodnim gasom na siguran, pouzdan i kvalitetan način, uvažavajući kriterijum ekonomičnosti isporuke.

Članom 6. Predloga zakona definiše se obaveza energetskih subjekata u pogledu stručnog kadra.

Članom 7. Predloga zakona definisana je obaveza operatora sistema koji posluje unutar vertikalno integrisanog preduzeća i vlasnika transportnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća da donese Program nediskriminatornog ponašanja, te i obavezu sastavljanja godišnjeg izveštaja o preduzetim mera, koji je dužan da dostavi Agenciji i objavi na internet stranici operatora sistema, odnosno vertikalno integrisanog preduzeća.

Članom 8. Predloga zakona definiše se da je transportni sistem prirodnog gasa mreža gasovoda maksimalnog radnog pritiska većeg od 16 bar, osim dovodnih gasovoda, uključujući i lajnpak.

Članom 9. Predloga zakona propisuje se da delatnost transporta i upravljanja transportnim sistemom za prirodni gas obavlja operator transportnog sistema, koji posluje u skladu sa principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije, poštujući uslove iz zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona.

Članom 10. Predloga zakona propisuju se mogući načini organizovanja operatora transportnog sistema.

Čl. 11. i 12. Predloga zakona propisuju se uslovi za vlasnički razdvojenog operatora transportnog sistema.

Članom 13. Predloga zakona propisuje se da ako je transportni sistem pre roka određenog Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice pripadao vertikalno integrisanom preduzeću operator transportnog sistema može se organizovati ili kao nezavisni operator sistema ili kao nezavisni operator transporta.

Čl. 14. do 18. Predloga zakona propisuju se uslovi koje moraju da ispunjavaju nezavisni operator sistem i vlasnik transportnog sistema.

Čl. 19. do 25. Predloga zakona propisuju se uslovi koje mora da ispunjava nezavisni operator transporta.

Čl. 26. do 33. Predloga zakona definisani su uslovi i način za sertifikaciju i određivanje operatora transportnog sistema, kao i sertifikacija operatora transportnog sistema u odnosu na treće države

Čl. 34. i 35. Predloga zakona uređuju se odgovornosti i dužnosti operatora transportnog sistema prirodnog gasa.

Članom 36. Predloga zakona propisuje se da operator transportnog sistema prirodnog gasa ne može da prodaje i kupuje prirodni gas osim u slučaju obezbeđivanja potrebnih količina prirodnog gasa za prvo punjenje sistema, sopstvenu potrošnju prirodnog gasa, balansiranje sistema i nadoknadu gubitaka u transportnom sistemu.

Čl. 37. do 39. Predloga zakona propisuje se da je operator transportnog sistema dužan da svake godine podnese Agenciji na saglasnost desetogodišnji plan razvoja transportnog sistema, kao i njegova sadržina i način donošenja.

Članom 40. Predloga zakona propisuje se da operator transportnog sistema utvrđuje tehničke zahteve za uvođenje raznih oblika naprednih mernih sistema i analizira tehničku i ekonomsku opravdanost uvođenja naprednih sistema merenja, efekte na razvoj tržišta i koristi za pojedinačne kategorije krajnjih kupaca prirodnog gasa, na osnovu čega izrađuje plan implementacije na koji mišljenje daju Ministarstvo i Agencija.

Članom 41. Predloga zakona uređuje se sadržina pravila o radu transportnog sistema prirodnog gasa.

Čl. 42. do 44. Predloga zakona propisuju se mrežna pravila, donošenje podzakonskih akata koja se tiču mrežnih pravila, te i da se propisi koji se tiču mrežnih pravila primenjuju na tačkama interkonekcije koje su interkonektori koji povezuju sistem za transport prirodnog gasa u Republici Srbiji sa transportnim sistemom susedne potpisnice Ugovora o osnivanju Energetske zajednice.

Čl. 45. do 47. Predloga zakona definisana su ovlašćenja i dužnosti Agencije koja se tiču mrežnih pravila.

Čl. 48. i 49. Predloga zakona propisano je šta čini sistem distributivnog sistema prirodnog gasa i da delatnost distribucije i upravljanja distributivnim sistemom prirodnog gasa obavlja operator distributivnog sistema prirodnog gasa, kao i uslovi u pogledu njegove organizacije i poslovanja.

Članom 50. Predloga zakona definisana je nezavisnost operatora distributivnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća, način na koji se osigurava ta nezavisnost, dužnost operatora distributivnog sistema da donese

Program nediskriminatornog ponašanja, kao i da je lice odgovorno za praćenje Programa potpuno nezavisno, sa pristupom svim potrebnim informacijama.

Čl. 51. do 52. Predloga zakona propisana je dužnost Agencije u pogledu praćenja aktivnosti operatora distributivnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća, obaveza operatora distributivnog sistema koja se ogleda u pravljenju razlike u pogledu svog identiteta u odnosu na energetski subjekt koji se bavi snabdevanjem prirodnim gasom u istom vertikalnom preduzeću.

Čl. 53. i 54. Predloga zakona uređuju se odgovornosti i dužnosti operatora distributivnog sistema prirodnog gasa.

Članom 55. Predloga zakona propisuje se da operator distributivnog sistema prirodnog gasa ne može da prodaje i kupuje prirodni gas osim za prvo punjenje sistema, potrebe obezbeđivanja sopstvene potrošnje i za nadoknadu gubitaka u distributivnom sistemu.

Članom 56. Predloga zakona propisuje se da operator distributivnog sistema utvrđuje tehničke zahteve za uvođenje raznih oblika naprednih mernih sistema u skladu sa propisom iz člana 140. ovog zakona i analizira tehničku i ekonomsku opravdanost uvođenja naprednih sistema merenja, efekte na razvoj tržišta i koristi za pojedinačne kategorije krajnjih kupaca prirodnog gasa, na osnovu čega izrađuje plan implementacije na koji mišljenje daju Ministarstvo i Agencija.

Članom 57. Predloga zakona uređuje se sadržina pravila o radu distributivnog sistema prirodnog gasa.

Čl. 58. do 66. uređuje se priključenje na transportni i distributivni sistem, način izdavanja odobrenja za priključenje, sadržina odobrenja za priključenje i troškovi priključenja, povezivanje energetske objekata za distribuciju prirodnog gasa sa transportnim sistemom i način priključenja objekata privremenog karaktera.

Čl. 67. i 68. Predloga zakona propisuje se da delatnost skladištenja i upravljanja skladištem prirodnog gasa obavlja operator skladišta koji posluje u skladu sa principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminatornosti, poštujući uslove iz zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona, kao i način na koji se osigurava nezavisnost operatora skladišta prirodnog gasa.

Čl. 69. do 71. Predloga zakona propisane su odgovornosti i dužnosti operatora skladišta, kao i sadržaj desetogodišnjeg plana razvoja skladišta prirodnog gasa koji je dužan da donese operator skladišta.

Članom 72. Predloga zakona uređuje se sadržina pravila o radu skladišta prirodnog gasa.

Članom 73. Predloga zakona propisuje se da operator skladišta prirodnog gasa ne može da prodaje i kupuje prirodni gas osim u slučaju obezbeđivanja sopstvene potrošnje prirodnog gasa i pokrivanja tehničkih gubitaka.

Čl. 74. do 80. Predloga zakona propisuju se uslovi i način za sertifikaciju i određivanje operatora skladišta gasa, kao i sertifikacija operatora skladišta gasa u odnosu na treće države.

Članom 81. Predloga zakona propisuje se da su operator skladišta, proizvođač prirodnog gasa i energetski subjekti koji obavljaju delatnost snabdevanja električnom energijom i prirodnim gasom dužni da Agenciji dostave sve podatke i sva dokumenta potrebna za postupak sertifikacije operatora skladišta.

Članom 82. Predloga zakona propisuje se da operator skladišta obaveštava Ministarstvo o potrebi prestanka rada skladišta, kao i da podzemno skladište gasa može prestati sa radom samo ako nisu ispunjeni tehnički i sigurnosni zahtevi ili ako

Ministarstvo zaključi, nakon što je izvršilo procenu i uzelo u obzir mišljenje Sekretarijata Energetske zajednice, da takav prestanak rada ne bi oslabio sigurnost snabdevanje gasom Republike Srbije i regiona. U slučaju da skladište gasa ne može prestatati sa radom, kao i da su mere kompenzacije neophodne za njegov dalji rad, Vlada, na predlog Ministarstva, donosi odluku o merama kompenzacije.

Čl. 83. do 87. Predloga zakona uređuje se pristup sistemu korisnicima sistema po regulisanim cenama na principu javnosti i nediskriminacije, slučajevi kada se može odbiti pristup sistemu, pristup sistemu za transport prirodnog gasa, pristup skladištu prirodnog gasa.

Čl. 88. do 91. Predloga zakona uređuju se posebne odredbe u oblasti prirodnog gasa koje se odnose na izuzeća za novu infrastrukturu, obaveze uzmi ili plati, i daje se osnov da Vlada može doneti akt kojim će bliže urediti navedena izuzeća.

Čl. 92. i 93. Predloga zakona propisuje se da se gasovodi i skladišta prirodnog gasa grade u skladu sa zakonom kojim se uređuju uslovi i način uređenja prostora, uređivanje i korišćenje građevinskog zemljišta i izgradnja objekata, zakonom kojim se uređuje energetika, tehničkim i drugim propisima, kao i da se projektuju i grade u koridoru utvrđenom planskim dokumentima na trasi za koju se utvrdi da se u pogledu prirodnih i radom stvorenih uslova i primenom propisa obezbeđuje bezbednost gasovoda i sigurnost života i zdravlja ljudi, životne sredine i materijalnih dobara.

Članom 94. Predloga zakona propisuje se da je operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, odnosno drugo pravno lice dužno da uskladi način merenja količina prirodnog gasa, obeleži trasu gasovoda, obezbedi zaštitu od korozije, sprovodi zavarivanje i ispitivanje zavarenih spojeva, opremi gasovode sistemom za daljinski nadzor i upravljanje i sistemom veza u cilju ostvarivanja bezbednog i nesmetanog prenosa informacija koje se odnose na korišćenje i održavanje gasovoda, električnu opremu i instalacije u zonama opasnosti izvede u protivpožarnoj i protiveksplozivnoj zaštiti, ispituje gasovode tokom izgradnje, pusti u rad gasovod, pregleda i održava sigurnosne uređaje, kontroliše i održava gasovode i vodi evidenciju o izvršenoj kontroli i održavanju, kao i sadržina akta kojim ministra propisuje uslove i način projektovanja, izgradnje i korišćenja gasovoda.

Članom 95. Predloga zakona propisuje se da gasovodi ili delovi gasovoda i njihovih uređaja i postrojenja koji su privremeno isključeni iz upotrebe, kao i novi ili rekonstruisani gasovodi koji nisu pušteni u rad u propisanom roku mogu da se se puste u rad, nakon ponovo izvršenog ispitivanja, u skladu sa propisom iz člana 94. ovog zakona.

Članom 96. Predloga zakona propisana je obaveza odorizacije prirodnog gasa za propisane vidove potrošnje, kao i da ministar propisuje izbor sredstava za odorizaciju i način odorisanja.

Članom 97. Predloga zakona propisuje dužnost energetskih subjekata koji obavljaju energetske delatnosti iz člana 3. stav 1. tač. 1) – 3) ovog zakona u pogledu održavanja i korišćenja energetskih objekata.

Čl. 98. do 100. Predloga zakona definiše dužnosti operatora transportnog, odnosno distributivnog sistema koje se odnose na obezbeđivanje zaštite gasovoda i njegovih pripadajućih nadzemnih uređaja, oznake na trasi gasovoda, čuvanje dokumentacije o projektovanju, izgradnji, ispitivanju, puštanju u rad, korišćenju, održavanju i merama zaštite gasovoda.

Članom 101. Predloga zakona propisuje se da operator transportnog, odnosno distributivnog sistema ima pravo prelaska preko nepokretnosti drugog

vlasnika radi izvođenja radova na održavanju, kontroli ispravnosti gasovoda, odnosno uređaja, postrojenja ili opreme koji su njihov sastavni deo, kao i izvođenja drugih radova i upotrebe nepokretnosti na kojoj se izvode navedeni radovi samo dok ti radovi traju, kao i da je vlasnik nepokretnosti dužan da omogući pristup gasovodima, odnosno uređajima, postrojenjima ili opremi koji su njihov sastavni deo i da trpi i ne ometa izvršenje radova.

Čl. 102. i 103. Predloga zakona propisuje se zabrana izgradnje objekata koji nisu u funkciji gasovoda, te izvođenje drugih radova, zasađivanje drveća i drugog rastinja na zemljištu iznad, ispod ili na nepropisnoj udaljenosti od gasovoda koji su suprotni zakonu, kao i tehničkim i drugim propisima, dužnosti operatora transportnog, odnosno distributivnog sistema koji obavlja delatnost na gasovodu. Takođe, definisani su dozvoljeni radovi i druge aktivnosti u eksploatacionom pojasu transportnog gasovoda i zaštitnom pojasu distributivnog gasovoda, dužnosti pravnog ili fizičkog lica koje je dobilo saglasnost koju izdaje operator transportnog, odnosno distributivnog sistema na zahtev vlasnika ili nosioca drugih prava na nepokretnostima koje se nalaze ispod, iznad ili pored gasovoda, te kontrola nad sprovođenjem tehničkih uslova i mera zaštite, kao i dužnost operatora transportnog, odnosno distributivnog sistema u zonama opasnosti.

Članom 104. Predloga zakona propisuje se da nadležni organ može naložiti izmeštanje gasovoda, odnosno njegovog sastavnog dela samo u slučaju izgradnje objekata saobraćajne, energetske i komunalne infrastrukture, objekata za potrebe odbrane zemlje, vodoprivrednih objekata i objekata za zaštitu od elementarnih nepogoda i drugih objekata koji se u smislu zakona o eksproprijaciji smatraju objektima od opšteg interesa, a koji se, zbog prirodnih ili drugih karakteristika, ne mogu graditi na drugoj lokaciji, kao i u slučaju izgradnje objekata i izvođenja radova na eksploataciji rudnog blaga.

Članom 105. Predloga zakona propisuje se svojina na gasovodnim mrežama.

Članom 106. Predloga zakona definiše se da ministar propisuje tehničke uslove za projektovanje i izgradnju unutrašnjih gasnih instalacija, kao i uslove i način izbora i ugradnje aparata na gasovita goriva, kao i da je kupac koji komprimuje prirodni gas dužan da na usisnom delu gasovoda ispred svakog uređaja za komprimovanje prirodnog gasa ugradi merni uređaj u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast metrologije.

Članom 107. Predloga zakona propisuje se da je kupac prirodnog gasa dužan da obezbedi održavanje unutrašnjih gasnih instalacija u svom objektu.

Članom 108. Predloga zakona propisani su uslovi koje mora da ispunjava pravno lice, odnosno preduzetnik, odnosno sam kupac da bi mogao da obavlja poslove održavanja unutrašnjih gasnih instalacija može da obavlja.

Članom 109. Predloga zakona definiše se da ministar propisuje uslove, način i rokove održavanja unutrašnjih gasnih instalacija, kao i sadržaj isprava koje se izdaju nakon provere tehničke ispravnosti unutrašnje gasne instalacije.

Članom 110. propisuje se da je u slučaju neispravnosti unutrašnjih gasnih instalacija kupac j dužan da bez odlaganja zatvori dovod gasa u unutrašnje gasne instalacije, obezbedi preduzimanje mera na sanaciji neispravnosti i o tome odmah obavesti operatora transportnog, odnosno distributivnog sistema na čiji su gasovod priključeni njegovi objekti.

Članom 111. Predloga zakona propisuju se dužnosti lica koje održava unutrašnje gasne instalacije.

Članom 112. Predloga zakona propisuje se da operator transportnog, odnosno distributivnog sistema na čiji gasovod su priključene unutrašnje gasne

instalacije, vrši proveru dokumentacije o ispravnosti tih instalacija u skladu sa propisom iz člana 109. stav 1. ovog zakona.

Članom 113. Predloga zakona propisuje se da se stručna osposobljenost za obavljanje poslova tehničkog rukovođenja, rukovanja i održavanja u objektima za transport, distribuciju i skladištenje prirodnog gasa, odnosno održavanje unutrašnjih gasnih instalacija proverava polaganjem stručnog ispita, kao i da ministar propisuje bliže uslove, program i način polaganja stručnog ispita, obavljanje administrativno-tehničkih poslova u vezi sa polaganjem stručnog ispita i vođenje evidencije lica koja su položila stručni ispit.

Čl. 114 - 119. Predloga zakona uređuje se način obavljanja kupovine i prodaje na tržištu prirodnog gasa, učesnici na tržištu prirodnog gasa, balansna odgovornost, vođenje evidencije balansne odgovornosti, kao i da operator transportnog sistema prirodnog gasa obezbeđuje prirodni gas za balansiranje i održavanje sigurnog rada sistema od učesnika na tržištu korišćenjem prirodnog gasa iz skladišta kao i iz lajnpaka.

Članom 120. Predloga zakona propisuje se da su snabdevač i snabdevač na veliko dužni da Agenciji, organu nadležnom za poslove konkurencije i Sekretarijatu Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, stave na raspolaganje sve relevantne podatke koji se odnose na transakcije iz ugovora o snabdevanju prirodnim gasom svih učesnika na tržištu, osim krajnjih kupaca.

Članom 121. Predloga zakona propisuje se da su operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, operator skladišta prirodnog gasa, snabdevač i snabdevač na veliko obavezni da čuvaju kao poslovnu tajnu podatke i dokumenta koji sadrže informacije o prodajnim cenama, količini i uslovima snabdevanja prirodnim gasom, merne podatke o proizvodnji, odnosno potrošnji krajnjih kupaca, kao i druge podatke i dokumenta čije objavljivanje ili činjenje dostupnim trećim licima može dovesti do poremećaja na tržištu prirodnog gasa.

Čl. 122 - 124. Predloga zakona propisano je da krajnji kupci prirodnog gasa imaju pravo da slobodno biraju snabdevača na tržištu, uređuje se ko može biti snabdevač, a ko javni snabdevač, ko ima pravo na javno snabdevanje i ko određuje javnog snabdevača, kao i način uređenja prava i obaveza između snabdevača, odnosno javnog snabdevača i krajnjeg kupca prirodnog gasa.

Članom 125. Predloga zakona uređuje se zaštita krajnjih kupaca.

Članom 126. Predloga zakona propisuju se dužnosti snabdevača, sadržina ponude za zaključenje ugovora o prodaji.

Čl. 127. i 128. Predloga zakona uređuje se ko ima pravo na rezervno snabdevanje, rok trajanja rezervnog snabdevanja, način izbora rezervnog snabdevača.

Članom. 129. Predloga zakona uređuje se slučajevi obustave isporuke prirodnog gasa po zahtevu snabdevača ili javnog snabdevača.

Članom. 130. Predloga zakona propisano je da se uslovi i postupak promene snabdevača prirodnim gasom, utvrđuju pravilima koja donosi Agencija i njihov sadržaj.

Članom. 131. Predloga zakona propisuje pravo na pristup besplatnoj aplikaciji za poređenje ponuda snabdevača, zahtevi koje mora da ispunjava navedena aplikacija, kao dužnost Agencije da izradi aplikaciju koja pokriva celo tržište prirodnog gasa u Republici Srbiji, te dužnosti snabdevača povodom pružanja neophodnih informacija o cenama, ponudama i modelima snabdevanja kupaca.

Čl. 132 - 139. Predloga zakona uređuju se prava i obaveze kupaca i neovlašćeno korišćenje prirodnog gasa.

Članom 140. Predloga zakona propisuje se da Vlada bliže propisuje uslove isporuke i snabdevanja prirodnim gasom, a naročito: uslove i način davanja odobrenja za priključenje na sistem i povezivanje sistema; mesto merenja i mesto razgraničenja odgovornosti za isporučeni prirodni gas; uslove i način priključenja objekata privremenog karaktera, gradilišta i objekata u probnom radu i drugih objekata u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata; mere koje se preduzimaju u slučaju kratkotrajnih poremećaja usled kvarova i drugih nepredviđenih situacija zbog kojih je ugrožena sigurnost rada transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i zbog nepredviđenih i neophodnih radova na održavanju gasovoda ili neophodnih radova na proširenju sistema; uslove i način obustave isporuke prirodnog gasa; uslove snabdevanja objekata kupaca kojima se ne može obustaviti isporuka prirodnog gasa zbog neizvršenih obaveza za isporučeni prirodni gas ili u drugim slučajevima; način regulisanja međusobnih odnosa između snabdevača, operatora sistema i krajnjeg kupca kome se ne može obustaviti isporuka prirodnog gasa; uslove i način merenja isporučenog prirodnog gasa; kvalitet i druge osobine gasa koji se preuzima u sistem i isporučuje sa sistema; način obračuna neovlašćeno prezetog prirodnog gasa; postupak, način i rokove za ostvarivanje prava krajnjeg kupca na naknadu zbog odstupanja od propisanog kvaliteta isporuke, odnosno snabdevanja; način obaveštavanja krajnjeg kupca; uslove i mere za snabdevanje kupaca prirodnog gasa; obračunski period i obaveznu sadržinu računa za naplatu isporučenog prirodnog gasa; tehničke zahteve za uvođenje raznih oblika naprednih mernih sistema na distributivnom sistemu, kao i druga pitanja u skladu sa zakonom.

Članom. 141. Predloga zakona propisuje preduzimanje mera u skladu sa Kriznim planom za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom u slučaju nastupanja krize.

Članom. 142. Predloga zakona propisuje mere ograničenja isporuke prirodnog gasa ili posebne uslove uvoza ili izvoza prirodnog gasa, način i uslove za obrazovanje i kontrolu cena, u slučaju kada je ugrožena sigurnost snabdevanja kupaca ili rada transportnog, odnosno distributivnog sistema zbog nedovoljne ponude na tržištu energije ili nastupanja drugih vanrednih okolnosti.

Čl. 143. i 144. Predloga zakona definiše Preventivni akcioni ili Krizni plan za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom i praćenje sigurnosti snabdevanja i izveštavanje od strane Ministarstva.

Članom. 145. Predloga zakona propisuje se saradnja sa ugovornim stranama Energetske zajednice u slučaju krize u snabdevanju prirodnim gasom.

Članom. 146. Predloga zakona uređuje se kvalitet isporuke i snabdevanja prirodnim gasom.

Članom. 147. Predloga zakona propisuje se da se oprema pod pritiskom projektuje, izrađuje, označava, stavlja na tržište i u upotrebu i pregleda i ispituje tokom veka upotrebe u skladu sa zakonom kojim se uređuju tehnički zahtevi za proizvode i ocenjivanje usaglašenosti, propisima donetim na osnovu tog zakona i ovim zakonom.

Članom. 148. Predloga zakona propisuje se da tela za preglede i ispitivanja opreme pod pritiskom imenovana u skladu sa zakonom kojim se uređuju tehnički zahtevi za proizvode i ocenjivanje usaglašenosti Ministarstvu dostavljaju informacije o evidentiranju i pregledima i ispitivanjima opreme pod pritiskom preko Centralnog registra opreme pod pritiskom i definiše se Centralni registar opreme pod pritiskom i podaci koje on sadrži.

Čl. 149. i 150. Predloga zakona uređuje se propisivanja kriterijuma za utvrđivanje korisnika opreme pod pritiskom, kao i uslova u pogledu broja i stručne osposobljenosti zaposlenih ili na drugi način angažovanih lica, kao i sadržinu poslova koje obavlja lice za obavljanje poslova sa opremom pod pritiskom.

Članom 151. Predloga zakona uređuje nadzor Ministarstva, dužnosti energetskih subjekata i inspekcijski nadzor.

Čl. 152. do 158. Predloga zakona uređuje se inspekcijski nadzor, ovlašćenja inspektora, vrste nadzora, prava i dužnosti inspektora opreme pod pritiskom u oblasti gasovoda, prava i dužnosti inspektora opreme pod pritiskom u oblasti opreme pod pritiskom i njihova ovlašćenja.

Čl. 159. do 161. Predloga zakona uređuju se kaznene odredbe.

Čl. 162. do 169. Predloga zakona u uređuju se prelazne i završne odredbe, rokovi za usklađivanje sa odredbama ovog zakona, kao i rokovi za donošenje podzakonskih akata.

Članom 170. Predloga zakona uređuje se stupanje na snagu ovog zakona.

IV. PROCENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbediti sredstva u budžetu Republike Srbije.

V. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Ovaj zakon neophodno je doneti po hitnom postupku, u skladu sa odredbama člana 167. Poslovnika Narodne skupštine („Službeni glasnik RS”, broj 20/12- prečišćen tekst), imajući u vidu da je Zakonom o ratifikaciji Ugovora o osnivanju Energetske zajednice između Evropske Zajednice i Republike Albanije, Republike Bugarske, Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Crne Gore, Rumunije, Republike Srbije i Privremene misije Ujedinjenih Nacija na Kosovu u skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti Ujedinjenih Nacija („Službeni glasnik Republike Srbije”, broj 62/06) i odlukama Ministarskog saveta Republika Srbija preuzela obavezu da ugradi u svoj zakonodavni sistem odredbe Uredbe (EU) 2022/1032 Uredbom (EU) 2022/1032 o izmeni uredbi (EU) 2017/1938 i (EZ) 715/2009 u pogledu skladištenja gasa.

VI. IZVEŠTAJ O SPROVEDENOJ EX ANTE ANALIZI EFEKATA PREDLOGA ZAKONA O GASU

1. Sagledavanje postojećeg stanja

1) Prikazati postojeće stanje u predmetnoj oblasti u skladu sa važećim pravnim okvirom.

Energetska politika Republike Srbije razrađena je i sprovodi se Strategijom razvoja energetike, Programom ostvarivanja Strategije i Energetskim bilansom. Takođe, u skladu sa preuzetim obavezama koje proističu iz međunarodnog ugovora, donet je Integrisani nacionalni energetski i klimatski plan.

Realizacija energetske politike prati se kroz izradu Izveštaja o stepenu realizacije Strategije razvoja energetike i Programa ostvarivanja Strategije, kao i Izveštaja o realizaciji Integrisanog nacionalnog energetskog i klimatskog plana.

Pokazatelji koji se prate u vezi navedenih izveštaja su stepen realizacije ciljeva energetske politike saglasno obavezama prema Ugovoru o Energetskoj zajednici, mera, projekata i aktivnosti definisanih za sve oblasti energetike (električna energija, toplotna energija, ugalj, nafta, prirodni gas). Vrednosti pokazatelja se iskazuju kroz različite indikatore definisane u okviru navedenih dokumenta za svaku oblast energetike posebno.

Pored toga prati se realizacija energetskog bilansa Republike Srbije, a pokazatelji su vrednosti domaće proizvodnje primarne energije, neto uvoz energije i energenata, ukupno snabdevanje energijom, finalna potrošnja energije i dr. Vrednosti ovih pokazatelja se određuju na godišnjem nivou.

Uslovi za pouzdano, sigurno i kvalitetno snabdevanje kupaca prirodnim gasom, uslovi i način obavljanja energetskih delatnosti u sektoru prirodnog gasa, delokrug rada Agencije za energetiku Republike Srbije (u daljem tekstu: Agencija) u sektoru prirodnog gasa, način organizovanja i funkcionisanja tržišta prirodnog gasa, prava i obaveze učesnika na tržištu, zaštita kupaca prirodnog gasa, projektovanje, izgradnja, održavanje i korišćenje gasovoda i unutrašnjih gasnih instalacija uređeni su Zakonom o energetici („Službeni glasnik RS”, br. 145/14, 95/18 – dr. zakon, 40/21, 35/23 – dr. zakon, 62/23 i 94/24 - u daljem tekstu: Zakon o energetici), Zakonom o cevovodnom transportu gasovitih i tečnih ugljovodonika i distribuciji gasovitih ugljovodonika („Službeni glasnik RS”, broj 104/09) i nizom podzakonskih akata navedenih zakona.

Većina rešenja propisanih gore navedenim propisima primenjuje se u potpunosti i u skladu sa propisanim rokovima. Preko izjavljenih žalbi na rešenja nadležnih organa, dostavljenih zahteva za mišljenje u vezi primene odredaba ovih propisa prati se mogućnost praktične primene odredaba propisa i uočavaju problemi u praktičnom postupanju. U toku primene navedenih propisa praćena je usklađenost sa drugim propisima, odnosno jasnost propisa i njihova primenljivost.

2) Da li je uočen problem u oblasti i na koju ciljnu grupu se odnosi? Predstaviti uzroke i posledice problema?

Zakonom o energetici i njegovim podzakonskim aktima transponovane su odredbe propisa EU o unutrašnjem tržištu energije u skladu sa obavezama koje je Republika Srbija preuzela potpisivanjem Ugovora o osnivanju Energetske zajednice, a u oblasti prirodnog gasa to su: Direktiva 2009/73/EZ o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište prirodnog gasa, kojom se ukida Direktiva 2003/55/EZ, Uredba (EZ) 715/2009 o uslovima za pristup transportnim mrežama prirodnog gasa, na osnovu

koje prestaje da važi Uredba (EZ) 1775/2005, Uredbe (EU) 994/2010 o merama zaštite sigurnosti snabdevanja gasom, Uredbe EU 2015/703 o uspostavljanju pravila interoperabilnosti i razmene podataka, Uredbe EU 2017/459 o uspostavljanju mrežnih pravila za mehanizme raspodele kapaciteta u transportnim sistemima za prirodni gas, Uredbe EU 2017/460 o uspostavljanju mrežnih pravila o usklađenim strukturama transportnih tarifa za gas i Uredbe EU 312/2014 o uspostavljanju mrežnih pravila o balansiranju transportnih mreža.

Odlukom Ministarskog saveta Energetske zajednice od 30. novembra 2021. godine Republika Srbija preuzela je obavezu da svoja akta usaglasí i sa Uredbom (EU) 2017/1938 Evropskog parlamenta i Veća o merama zaštite sigurnosti snabdevanja gasom, kojom se van snage stavlja Uredba 994/2010 i Uredbom (EU) 2022/1032 o izmeni uredbi (EU) 2017/1938 i (EZ) 715/2009 u pogledu skladištenja gasa.

Kroz Predlog zakona o gasu biće transponovane odredbe navedenih EU propisa sa kojima zakonodavni okvir još uvek nije usaglašen i nastavljen proces reformi energetskeg sektora sa ciljem obezbeđenja preduslova za razvoj i efikasniji rad svih subjekata koji obavljaju energetske delatnosti prema tržišnim principima poslovanja. Donošenjem ovog zakona biće stvoreni uslovi za sigurno, kvalitetno i pouzdano snabdevanje prirodnim gasom, uređena pitanja koja se odnose na uslove isporuke i snabdevanja prirodnim gasom, mere koje se preduzimaju u slučaju poremećaja, kao i uspostavljanje saradnje zemalja iz regiona u slučaju krize u snabdevanju prirodnim gasom.

Donošenjem ovog zakona biće stvoren i osnov da se u gasovodni sistem pored prirodnog gasa može preuzeti i vodonik u meri u kojoj se može tehnički i bezbedno koristiti i prenositi kroz sistem.

Uočeni problemi se odnose i na potrebu da se precizira i uredi vlasništvo nad gasovodima, korišćenje gasovoda, kao i mere za njihovu zaštitu.

Ovim zakonom preciziraće se sadržaj podzakonskih akata koje donosi ministar u vezi sa projektovanjem, izgradnjom i održavanjem gasovoda i unutrašnjih gasnih instalacija, pitanja u vezi sa stručnom osposobljenošću koje korisnici opreme pod pritiskom moraju da ispunjavaju i uređena prava i dužnosti inspekcije opreme pod pritiskom.

Kako je oblast prirodnog gasa uređena nizom propisa donošenjem ovog zakona odredbe vezane za oblast prirodnog gasa biće prenete u jedinstven zakon čime će omogućiti bolje sagledavanje i uređenje ove oblasti.

3) Da li postoje neki drugi razlozi za promenu (intervenciju) u oblasti u slučaju da nije uočen problem?

Jedan od razloga za donošenje ovog zakona je i transponovanje odredbi Uredbe (EU) 2017/1938 Evropskog parlamenta i Veća o merama zaštite sigurnosti snabdevanja gasom, kojom se van snage stavlja Uredba 994/2010 i Uredbom (EU) 2022/1032 o izmeni uredbi (EU) 2017/1938 i (EZ) 715/2009 u pogledu skladištenja gasa. Zakon o energetici delimično je usklađen sa navedenim propisima, a potpuna usklađenost postići će se pre svega prenošenjem odredbi koje se odnose na sertifikaciju operatora skladišta gasa i postupka donošenja Kriznog i Preventivnog plana u cilju obezbeđenja sigurnog snabdevanja gasom.

2. Utvrđivanje cilja

1) Koji cilj je potrebno postići?

Sprovođenjem akata kojim je uređena oblast prirodnog gasa uspostavljen je okvir za obavljanje energetske delatnosti, način organizovanja i funkcionisanja tržišta prirodnog gasa, prava i obaveze učesnika na tržištu, bezbedan i nesmetan cevovodni transport, projektovanje, izgradnja, održavanje i korišćenje gasovoda i unutrašnjih gasnih instalacija.

Kako je oblast prirodnog gasa uređena nizom propisa, od kojih su najznačajniji navedeni zakoni i njihova podzakonska akata, donošenjem sektorskog Zakona o gasu odredbe vezane za oblast gasa prenose se u jedinstven zakon što omogućava bolje sagledavanje i uređenje ove oblasti.

Osnovni cilj Zakona o gasu je da se stvore uslovi za sigurno, kvalitetno i pouzdano snabdevanje gasom, kao i za uravnotežen razvoj sektora.

2) Da li je cilj koji se postiže donošenjem propisa usklađen sa ciljevima važećih planskih dokumenata i prioriternim ciljevima Vlade?

Cilj koji se postiže donošenjem propisa usklađen je sa ciljevima važećih planskih dokumenata i prioriternim ciljevima Vlade - Prioriterni cilj 1.4. Energetska bezbednost i tranzicija ka održivoj energetici, 1.4.4. Povećanje kapaciteta za (prenos) cevovodni transport i skladištenje nafte.

Pored navedenog, cilj je da se stvore uslovi za sigurno, kvalitetno i pouzdano snabdevanje gasom, kao i za uravnotežen razvoj sektora.

3) Na osnovu kog pokazatelja učinka se utvrđuje da li je došlo do postizanja cilja?

Postizanje ciljeva može se utvrditi na osnovu sledećih pokazatelja učinka:

- prosečna učestalost i prosečno trajanje prekida u isporuci prirodnog gasa po korisniku (Izveštaj o sigurnosti snabdevanja);
- broj sertifikovanih operatora transportnog sistema, odnosno skladišta gasa;
- broj subjekata koji su dobili rešenje o ispunjenosti uslova za održavanje unutrašnjih gasnih instalacija;
- smanjenje utvrđenih nepravilnosti u postupku inspekcijuskog nadzora inspektora opreme pod pritiskom (Izveštaj Ministarstva rudarstva i energetike – Inspekcija opreme pod pritiskom).

4) Definirati izvor provere i rokove za prikupljanje podataka za praćenje primene propisa.

Organizaciona jedinica u okviru Ministarstva rudarstva i energetike, koja će biti zadužena za praćenje primene propisa je Sektor za naftu i gas. Podaci na osnovu kojih će se pratiti primena propisa se pribavljaju putem vršenja nadzora nad primenom ovog zakona. Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo rudarstva i energetike. Energetski subjekti, autonomna pokrajina i jedinice lokalne samouprave dužni su da na zahtev ministarstva, dostave sve podatke neophodne za obavljanje poslova iz delokruga rada ministarstva.

Inspekcijuski nadzor vrši Ministarstvo rudarstva i energetike preko inspektora opreme pod pritiskom u okviru delokruga utvrđenog zakonom, dok se Autonomnoj pokrajini poverava vršenje inspekcijuskog nadzora na teritoriji autonomne pokrajine.

Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona koji se odnose na zaštitu od požara i eksplozija i zaštitu životne sredine vrši ministarstvo nadležno za poslove zaštite od požara i eksplozija, odnosno ministarstvo nadležno za poslove zaštite životne sredine, u skladu sa posebnim zakonima. Nadzor nad sprovođenjem odredaba ovog zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona koje se odnose na prostorno planiranje i izgradnju vrši ministarstvo nadležno za poslove prostornog planiranja i izgradnje u skladu sa posebnim zakonom.

Podaci na osnovu kojih će se pratiti primena propisa se dobijaju na osnovu redovnog izveštavanja energetskih subjekata (kvartalno), godišnjeg izveštaja Agencije za energetiku Republike Srbije, godišnjeg izveštaja o sigurnosti snabdevanja gasom, redovnog i vanrednog inspekcijskog nadzora (zapisnici inspektora) i rešavanjem po žalbama na rešenja inspektora opreme pod pritiskom, kao i žalbama na rešenja Agencije za energetiku (drugostepeni postupci).

3. Identifikovanje opcija

1) Da li je cilj moguće postići primenom „status quo” opcije? Prikazati posledice primene „status quo” opcije.

Cilj nije moguće postići primenom „status quo” opcije. Primenom „status quo” nije moguće oblast urediti na način koji doprinosi ostvarenju cilja.

2) Da li je cilj moguće postići isključivo primenom podsticajnih, informativno-edukativnih, institucionalno-upravljačkih ili mera za obezbeđivanje dobara i usluga, bez donošenja novog ili izmene postojećeg propisa? Navesti razloge zbog kojih se odustalo od primene ove opcije.

Primenom podsticajnih, informativno-edukativnih, institucionalno-upravljačkih ili mera za obezbeđivanje dobara i usluga, bez donošenja novog propisa, nije moguće postići cilj, s obzirom da se radi o materiji koja se može urediti samo zakonom.

3) Koje su ključne promene koje se propisom predlažu radi postizanja cilja?

Ključna promena koja se propisom predlaže je sertifikacija operatora skladišta gasa, a u cilju usaglašavanja sa Uredbom (EU) 2022/1032 o izmeni uredbi (EU) 2017/1938 i (EZ) 715/2009 u pogledu skladištenja gasa. Postupak sertifikacije pokreće se na zahtev pravnog lica koje još nije sertifikovano kao operator skladišta, zahtev Agencije za energetiku ili obrazložen zahtev Sekretarijata Energetske zajednice. Postupak sertifikacije sprovodi Agencija za energetiku i pri razmatranju zahteva uzima u obzir i mišljenje Ministarstva rudarstva i energetike o rizicima na sigurnost snabdevanja energijom i energentima Republike Srbije ili potpisnica Ugovora o osnivanju Energetske zajednice. Preliminarnu odluku o sertifikaciji operatora skladišta sa pratećom dokumentacijom Agencija je dužna da dostavi Sekretarijatu Energetske zajednice i donosi konačnu odluku o sertifikaciji operatora skladišta, uzimajući u obzir to mišljenje. Energetski subjekt koji na dan stupanja na snagu ovog zakona ima licencu za obavljanje delatnosti skladištenje i upravljanje skladištem prirodnog gasa nastavlja da obavlja tu delatnost do okončanja postupka sertifikacije i dužan je da podnese zahtev za sertifikaciju u roku od 6 meseci od dana stupanja na snagu podzakonskog akta Zakona o energetici kojim će ovaj postupak biti bliže uređen.

Takođe, ovim zakonom preciznije se uređuju odredbe koje se odnose na održavanje unutrašnjih gasnih instalacija i uslove koje pravno lice, odnosno

preduzetnik mora da ispunji kako bi dobilo rešenje o ispunjenosti uslova za održavanje unutrašnjih gasnih instalacija.

Pored navedenog, na jasniji način se uređuju prava i dužnosti inspekcije opreme pod pritiskom i daje se osnov da se podzakonskim aktima bolje urede pitanja vezana za projektovanje, izgradnju, korišćenje i zaštitu gasovoda i unutrašnjih gasnih instalacija.

4) Koje opcije su razmatrane prilikom izrade propisa i navesti razloge zbog kojih se od njih odustalo?

Imajući u vidu predložene izmene, nisu razmatrane druge opcije jer se predložena materija može urediti samo izmenom zakonske regulative. Naime, predložene izmene u odnosu na postojeće propise se odnose na sertifikaciju operatora skladišta gasa, uslove koje pravno lice, odnosno preduzetnik mora da ispunji kako bi dobilo rešenje o ispunjenosti uslova za održavanje unutrašnjih gasnih instalacija, sadržaj pravilnika koji donosi ministar u vezi sa projektovanjem, izgradnjom i korišćenjem gasovoda i unutrašnjih gasnih instalacija, kao i prava i dužnosti inspektora opreme pod pritiskom.

5) Koja je međunarodna uporedna praksa u regulisanju oblasti?

Zakonom o gasu uređuju se uslovi za pouzdano, sigurno i kvalitetno snabdevanje kupaca prirodnim gasom, uslovi i način obavljanja energetskih delatnosti u sektoru prirodnog gasa, delokrug rada Agencije za energetiku Republike Srbije u sektoru prirodnog gasa, način organizovanja i funkcionisanja tržišta prirodnog gasa, prava i obaveze učesnika na tržištu i zaštita kupaca prirodnog gasa. Ovaj zakon usklađen je sa propisima EU kojima je uređeno tržište gasa. Osnovni cilj ovih propisa je uspostavljanje zajedničkih pravila za unutrašnje tržište prirodnog gasa, razdvajanje vlasništva nad transportnim sistemima i skladištima gasa od snabdevanja i proizvodnje, obezbeđenje nediskriminatornog pristupa gasnim mrežama, nezavisnost nacionalnih regulatornih tela, zaštitu potrošača i njihovo pravo na izbor snabdevača, transparentnost cena i podataka, kao i obaveze država članica da prate balans ponude i potražnje i planiraju mere u kriznim situacijama.

4. Analiza ekonomskih efekata

1) Da li se predloženim rešenjima propisa uvodi novi, ukida ili menja postojeći administrativni postupak i/ili administrativni zahtev za privredne subjekte i koji su pozitivni efekti ovog rešenja? Da li predložena rešenja utiču na povećanje ili umanjeње administrativnih troškova¹ i koliko iznosi povećanje ili umanjeње administrativnih troškova koje snosi privredni subjekt?

Ovim zakonom se ne uređuju novi administrativni postupci.

2) Da li se predloženim rešenjima propisa uvodi nova, menja ili ukida postojeća finansijska obaveza za privredne subjekte? Koji su pozitivni efekti uvođenja nove, izmena ili ukidanja obaveze?

Ovim zakonom se ne uvodi nova, menja ili ukida postojeća finansijska obaveza za privredne subjekte.

3) Da li se predloženim rešenjima propisa uvodi nova, menja ili ukida postojeća obaveza koja utiče na povećanje ili umanjeње troškova proizvodnje i/ili pružanja usluga koje snosi privredni subjekt? Koliko iznosi povećanje ili umanjeње ovih troškova? Da li se obaveza može ispuniti na domaćem tržištu i da li je rok za ispunjenje obaveze primeren? Koji su pozitivni efekti uvođenja nove, izmena ili ukidanja obaveze?

Predloženim rešenjima se ne uvodi obaveza koja je od uticaja na cenu pružanja usluga, odnosno direktne troškove proizvodnje koje snosi privredni subjekt, ali bi mogla biti od uticaja na povećanje troškova pružanja cene usluga ukoliko bi se znatno promenila njena visina.

4) Na koji način će predložena rešenja propisa uticati na konkurentnost privrednih subjekata na domaćem i inostranom tržištu?

Predložena rešenja nisu od znatnog uticaja na konkurentnost privrednih subjekata na domaćem i inostranom tržištu.

Ranijim rešenjima iz Zakona o energetici, koja su preuzeta ovim zakonom, podstaknut je razvoj konkurencije u sektoru gasa u Republici Srbiji, kako bi se povećala efikasnost ovog sektora kroz dejstvo tržišnih mehanizama. Regulisane cene se u ovom sektoru utvrđuju samo za prirodne monopolske delatnosti, koje su i delatnosti od opšteg interesa u skladu sa posebnim zakonom, i to su delatnost transporta i upravljanja transportnim sistemom za prirodni gas, distribucija i upravljanje distributivnim sistemom za prirodni gas, skladištenje i upravljanje skladištem prirodnog gasa i javno snabdevanje prirodnim gasom.

Energetske delatnosti su uređene na način koji privrednim subjektima, preduzetnicima i fizičkim licima omogućavaju obavljanje delatnosti uz ispunjenje istih, jasno definisanih uslova.

5) Na koji način će predložena rešenja propisa uticati na konkurenciju?

Predložena rešenja nisu od uticaja na konkurenciju.

6) Na koji način će predložena rešenja propisa uticati na mikro, male i srednje privredne subjekte (MMSP)?

Predložena rešenja nisu od uticaja na mikro, male i srednje privredne subjekte.

5. Analiza efekata na društvo

1) Da li se predloženim rešenjima propisa uvodi novi, ukida ili menja postojeći administrativni postupak za građane i koji su pozitivni efekti ovog rešenja? Da li predložena rešenja propisa utiču na povećanje ili umanjeње administrativnih troškova i koliko iznosi povećanje ili umanjeње administrativnih troškova koje snose građani?

Ovim zakonom se ne uređuju novi administrativni postupci za građane.

2) Da li se predloženim rešenjima propisa uvodi nova, menja ili ukida postojeća finansijska obaveza za građane?

Predloženim rešenjima propisa se ne uvodi nova, menja ili ukida postojeća finansijska obaveza za građane.

3) Da li se predloženim rešenjima propisa uvodi nova, menja ili ukida postojeća obaveza koja utiče na troškove života?

Predloženim rešenjima propisa se ne uvodi nova, menja ili ukida postojeća obaveza koja utiče na troškove života.

4) Na koji način predložena rešenja propisa utiču na dostupnost, kvalitet i cene roba i usluga od značaja za životni standard stanovništva?

Predložena rešenja propisa utiču prvenstveno na kvalitet isporuke i snabdevanja gasom, ali ne i cene gasa, a što bi bilo od značaja za životni standard stanovništva.

5) Na koji način predložena rešenja propisa utiču na tržište rada, zapošljavanje, uslove za rad i sindikalno udruživanje?

Predložena rešenja propisa ne utiču na tržište rada, zapošljavanje, uslove za rad i sindikalno udruživanje.

6) Na koji način predložena rešenja propisa utiču na zdravlje ljudi?

Predložena rešenja propisa nisu od direktnog uticaja na zdravlje ljudi.

7) Na koji način predložena rešenja propisa utiču na obim ostvarivanja prava na pravično suđenje, pristupačnost javnim površinama i objektima i pristup informacijama? Na koji način predložena rešenja utiču na kvalitet i dostupnost javnih usluga, usluga sistema socijalne zaštite, sistema zdravstvene zaštite i sistema obrazovanja, kao i drugih javnih usluga, naročito u kontekstu zaštite i unapređenja prava pripadnika osetljivih društvenih grupa?

Predloženo rešenje, koje je identično već postojećem, omogućava da operator transportnog, odnosno distributivnog sistema ima pravo prelaska preko nepokretnosti drugog vlasnika radi izvođenja radova na održavanju, kontroli ispravnosti gasovoda, odnosno uređaja, postrojenja ili opreme koji su njihov sastavni deo, kao i izvođenja drugih radova i upotrebe nepokretnosti na kojoj se izvode navedeni radovi samo dok ti radovi traju. Vlasnik nepokretnosti je dužan da omogući pristup gasovodima, odnosno uređajima, postrojenjima ili opremi koji su njihov sastavni deo i da trpi i ne ometa izvršenje radova operatora sistema. Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema je dužan da nadoknadi štetu koju nanese vlasniku nepokretnosti u toku izvođenja radova, čiju visinu utvrđuju sporazumno. U slučaju da vlasnik nepokretnosti i operator transportnog, odnosno distributivnog sistema ne postignu sporazum odluku o tome donosi nadležni sud.

Zabranjena je izgradnja objekata koji nisu u funkciji gasovoda, kao i izvođenje drugih radova ispod, iznad ili pored gasovoda, suprotno zakonu, kao i tehničkim i drugim propisima. Takođe, zabranjeno je zasađivanje drveća i drugog rastinja na zemljištu iznad, ispod ili na nepropisnoj udaljenosti od gasovoda. Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema koji obavlja delatnost na gasovodu, dužan je da o svom trošku redovno uklanja drveće ili grane i drugo rastinje koje ugrožava rad gasovoda.

U eksploatacionom pojasu transportnog gasovoda i zaštitnom pojasu distributivnog gasovoda ne smeju se izvoditi radovi i druge aktivnosti, izuzev poljoprivrednih radova dubine do 0,5 metara, bez saglasnosti operatora transportnog, odnosno distributivnog sistema. Pravno ili fizičko lice koje je dobilo saglasnost mora pisanim putem pre početka izvođenja radova, odnosno drugih aktivnosti da obavesti operatora transportnog, odnosno distributivnog sistema kada će započeti radove, odnosno druge aktivnosti i mora prilikom izvođenja radova, odnosno drugih aktivnosti sprovesti tehničke uslove i mere zaštite prema uputstvu operatora sistema.

8) Na koji način predložena rešenja propisa utiču na dostupnost kulturnih sadržaja i očuvanje kulturnog nasleđa?

Predložena rešenja nisu od uticaja na dostupnost kulturnih sadržaja i očuvanje kulturnog nasleđa.

9) Da li predložena rešenja propisa imaju različite efekte na žene i muškarce, tj. rodnu ravnopravnost? Opisati te efekte. Da li propis povećava ili umanjuje rodnu ravnopravnost? Koje mere su predviđene za ublažavanja potencijalnih negativnih efekata propisa na rodnu ravnopravnost?

Predložena rešenja propisa nisu od uticaja na rodnu ravnopravnost.

6. Analiza efekata na životnu sredinu i klimatske promene

1) Na koji način predložena rešenja propisa utiči na životnu sredinu?

Predložena rešenja nisu od direktnog uticaja na životnu sredinu.

7. Analiza upravljačkih efekata

1) Koje aktivnosti je potrebno sprovesti i u kojim rokovima kako bi se omogućila primena propisa? Koja organizaciona jedinica unutar organa, odnosno organizacije koji vrše javna ovlašćenja, je odgovorna za sprovođenje ovih aktivnosti?

Ministarstvo rudarstva i energetike je predlagač i donosilac podzakonskih akata ovog zakona. Propisi za izvršavanje ovog zakona biće doneti u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, osim propisa koji se odnosi na sertifikaciju operatora skladišta gasa koji će biti donet u roku od šest meseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja ovih propisa primenjivaće se propisi koji su doneti na osnovu Zakona o energetici („Službeni glasnik RS”, br. 145/14, 95/18 - dr. zakon, 40/21, 35/23 – dr. zakon, 62/23 i 94/24) i Zakona o cevovodnom transportu gasovitih i tečnih ugljovodonika i distribuciji gasovitih ugljovodonika („Službeni glasnik RS”, broj 104/09), ako nisu u suprotnosti sa odredbama ovog zakona.

Energetski subjekt koji na dan stupanja na snagu ovog zakona ima licencu za obavljanje delatnosti skladištenje i upravljanje skladištem prirodnog gasa nastavlja da obavlja tu delatnost do okončanja postupka sertifikacije i dužan je da podnese zahtev za sertifikaciju u roku od 6 meseci od dana stupanja na snagu propisa kojim se ovaj postupak bliže propisuje.

Agencija za energetiku će aplikaciju za poređenje cena izraditi u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

2) Odrediti kapacitete organa, odnosno organizacije koji vrše javna ovlašćenja koji je potrebno angažovati za primenu propisa. Da li su kapaciteti dovoljni za primenu propisa?

Za primenu rešenja ovog propisa nije potrebno angažovati dodatne kapacitete. Naime, u primeni predloženih rešenja učestvuju Ministarstvo rudarstva i energetike, i Agencija za energetiku Republike Srbije.

3) Na koji način predložena rešenja propisa utiču na efikasnost, odgovornost i transparentnost rada organa, odnosno organizacija koji vrše javna ovlašćenja nadležnih za primenu propisa?

Predložena rešenja kojim se precizira nadležnost za odlučivanje u postupcima podnetih žalbi na rešenja energetske subjekta, žalbi na rešenja ministarstva nadležnog za poslove energetike i žalbi na rešenja inspektora opreme pod pritisikom doprinose preciznijem uređenju nadležnosti između organa i rešavanju kod podnetih žalbi.

4) Na koji način predložena rešenja propisa utiču na vladavinu prava?

Predložena rešenja omogućavaju jednakost primene propisa za sve učesnike.

8. Analiza finansijskih efekata

1) Koliko iznose javni rashodi primene propisa i iz kojih izvora finansiranja će se obezbediti sredstva?

Za primenu propisa neće biti potrebni dodani izvori finansiranja.

2) Kakve će efekte predložena rešenja propisa imati na javne prihode i rashode?

Predložena rešenja propisa neće imati efekte na javne prihode i rashode.

9. Analiza rizika

1) Navesti ključne rizike za primenu propisa. Koje mere će biti preduzete kako bi se smanjila verovatnoća nastanka rizičnih događaja, odnosno umanjili njihovi efekti i koje mere će biti preduzete ukoliko se rizik ostvari?

Nema ključnih rizika za sprovođenje ovog propisa.

10. Izveštaj o sprovedenim konsultacijama

1) Odrediti ciljne grupe i zainteresovane strane koje je potrebno uključiti u proces konsultacija.

Konsultacije su sprovedene sa ciljem uključivanja svih relevantnih i zainteresovanih strana, a u skladu sa Zakonom o planskom sistemu Republike Srbije („Službeni glasnik RS”, broj 30/18) i Uredbom o metodologiji izrade dokumenata javnih politika („Službeni glasnik RS”, broj 20/25).

2) U kom periodu su sprovedene konsultacije i da li su relevantne informacije o vremenu i mestu primene izabranih metoda konsultacija i njihovim rezultatima, objavljene na Portalu „eKonsultacije”? Navesti link sa Portala „eKonsultacije” ili neke druge internet stranice preko koje su sprovedene konsultacije.

U periodu od 27. juna 2025. godine do 14. jula 2025. godine sprovedene su javne konsultacije na Portalu „eKonsultacije” (<https://ekonsultacije.gov.rs/topicOfDiscussionPage/496/4>). Ministarstvo rudarstva i energetike obavestilo je predstavnike svih organa javne vlasti, zainteresovane strane i ciljne grupe iz reda građana i privrednih subjekata, udruženja građana ili privrednih subjekata i drugih organizacija civilnog društva, naučno-istraživačkih, strukovnih i drugih organizacija da je započelo sa izradom Nacrta zakona o gasu. U tom smislu Ministarstvo rudarstva i energetike je imajući u vidu značaj propisa izradilo i polazne osnove za izradu Nacrta zakon o gasu, koje su bile prateći materijal uz ovu objavu. Sve zainteresovane strane pozvane su da najkasnije do 11. jula 2025. godine dostave predloge i sugestije na polazne osnove za izradu Nacrta zakona o gasu, kao i na druga pitanja u vezi sa oblašću koja će biti predmet uređivanja ovog zakona na mejl adresu naftaigas@mre.gov.rs.

Sprovođenje javne rasprave o Nacrtu zakona o gasu bilo je određeno u periodu od 20. oktobra 2025. godine do 10. novembra 2025. godine. U okviru javne rasprave bila je organizovana prezentacija i rasprava o Nacrtu zakona o gasu u formi okruglog stola koji su održani 27. oktobra 2025. godine u Privrednoj komori Srbije, Regionalna privredna komora Novi Sad, 30. oktobra 2025. godine u Privrednoj komori Srbije, Regionalna privredna komora Niš i 7. novembra 2025. godine u Domu inženjera „Nikola Tesla”, Beograd. Tekst Nacrta zakona o gasu objavljen je na internet stranici Ministarstva rudarstva i energetike www.mre.gov.rs kao i na Portalu

e-konsultacije <https://ekonsultacije.gov.rs/>. Primedbe, predlozi i sugestije dostavljali su se Ministarstvu rudarstva i energetike putem elektronske pošte na e-mail adresu: naftaigas@mre.gov.rs ili putem pošte na adresu: Ministarstvo rudarstva i energetike, ul. Nemanjina 22-26, Beograd.

Nacrt zakona o gasu pripremila je Radna grupa obrazovana Rešenjem 02333553 2025 14820 006 000 000 00 od 23. maja 2025. godine u kojoj su učestvovali predstavnici resornog ministarstva, Agencije za energetiku Republike Srbije, energetske subjekata i Stručnog udruženje za distribuciju prirodnog gasa.

3) Navesti ciljne grupe i zainteresovane strane koje su učestvovala u konsultacijama.

Javna rasprava o Nacrtu zakona o gasu u formi okruglog stola održana je 27. oktobra 2025. godine u Privrednoj komori Srbije, Regionalna privredna komora Novi Sad, 30. oktobra 2025. godine u Privrednoj komori Srbije, Regionalna privredna komora Niš i 7. novembra 2025. godine u Domu inženjera „Nikola Tesla“, Beograd i njima su prisustvovali predstavnici Agencije za energetiku Republike Srbije, JP Srbijagas Novi Sad, Transportgas Srbija d.o.o. Novi Sad, Jugorosgaz - Transport d.o.o. Niš, Stručno udruženje za distribuciju prirodnog gasa, NIS a.d. Novi Sad, JKP Toplana Niš, Aster tekstil d.o.o. Niš, Naftahem d.o.o. Sremska Kamenica, JKP Suboticagas, PAN - Ledi d.o.o, Gazprom Energoholding Serbia TE TO Pančevo d.o.o., Gas Bečej d.o. Bečej, Transnafta a.d., Blagojević d.o.o. i Hipol d.o.o. Odžaci.

Elektronskim putem komentare na Nacrt zakona dostavili su Agencija za energetiku Republike Srbije, Stručno udruženje za distribuciju prirodnog gasa, NIS a.d. Novi Sad i Vesna Pantelić.

4) Da li su u konsultacije uključeni predstavnici mikro, malih i srednjih privrednih subjekata iz regulisane oblasti i osetljive društvene grupe na koje propis utiče, predstavnici udruženja koja se bave zaštitom životne sredine, kao i predstavnici udruženja koji se bave rodnom ravnopravnošću?

Ministarstvo je propis postavilo na sajt ministarstva www.mre.gov.rs i Portal „eKonsultacije“, tako da su komentare, sugestije i predloge mogli da dostave svi zainteresovani subjekti.

5) Navedite primedbe, sugestije i komentare na tekst propisa, dostavljene u toku konsultacija koje su usvojene.

U periodu od 27. juna 2025. do 14. jula 2025. godine Ministarstvo rudarstva i energetike sprovelo je fazu konsultacija u toku izrade Nacrta zakona o gasu, kojom prilikom je obavestilo predstavnike svih organa javne vlasti, zainteresovane strane i ciljne grupe iz reda građana i privrednih subjekata, udruženja građana ili privrednih subjekata i drugih organizacija civilnog društva, naučno-istraživačkih, strukovnih i drugih organizacija da je započelo sa izradom Nacrta zakona o gasu. U tom periodu, svim zainteresovanim stranama omogućeno je da dostave na propisanom obrascu komentare i predloge aktivnosti za Nacrt zakona, imajući u vidu tematske oblasti, ciljeve i mere definisane Polaznim osnovama za izradu Nacrta zakona o gasu (metoda prikupljanja pisanih komentara). Konsultacije su organizovane putem portala „eKonsultacije“ (<https://ekonsultacije.gov.rs/topicOfDiscussionPage/496/3>).

Tokom trajanja konsultacija, Ministarstvo rudarstva i energetike nije primilo pisane komentare.

U toku javne rasprave primedbe, predloge i sugestije su dostavili: Agencija za energetiku Republike Srbije, Stručno udruženje za distribuciju prirodnog gasa, NIS a.d. Novi Sad i Vesna Pantelić. Primedbe, predlozi i sugestije su se uglavnom odnosile na izricanje novčanih kazni od strane Agencije za energetiku Republike Srbije, uvođenje pojma „blokovi potrošnje“ koji bi se primenjivali na sisteme

daljinskog grejanja i terminološko unapređenje teksta Nacrta zakona. Konačnim tekstom Nacrta zakona, prihvaćene su one primedbe i sugestije učesnika javne rasprave koje su se odnosile na predmet uređenja Nacrta zakona, a koje doprinose uređenju oblasti energetike.

Pregled dostavljenih primedbi, sugestija i komentara na Nacrt zakona o gasu koje su usvojene prikazan je u Izveštaju o sprovedenoj javnoj raspravi o Nacrtu zakona o gasu.

6) Navedite primedbe, sugestije i komentare na tekst propisa, dostavljene u toku konsultacija koje nisu usvojene i objasniti razloge za njihovo neprihvatanje.

Pregled dostavljenih primedbi, sugestija i komentara na Nacrt zakona o gasu koje su usvojene prikazan je u Izveštaju o sprovedenoj javnoj raspravi o Nacrtu zakona o gasu.

IZJAVA O USKLAĐENOSTI PROPISA SA PROPISIMA EVROPSKE UNIJE

1. Ovlašćeni predlagač – Vlada

Obrađivač - Ministarstvo rudarstva i energetike

2. Naziv propisa

PREDLOG ZAKONA O GASU

DRAF OF LAW ON GAS

3. Usklađenost propisa s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, sa jedne strane, i Republike Srbije sa druge strane („Službeni glasnik RS”, broj 83/08) (u daljem tekstu: Sporazum):

a) Odredba Sporazuma koja se odnosi na normativnu sadržinu propisa,

Naslov VIII Politike saradnje, član 109. - Energetika

b) Prelazni rok za usklađivanje zakonodavstva prema odredbama Sporazuma,

- opšti rok, čl. 72. u vezi sa čl. 8. Sporazuma

v) Ocena ispunjenosti obaveze koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma,

- delimično ispunjava

g) Razlozi za delimično ispunjavanje, odnosno neispunjavanje obaveza koje proizlaze iz navedene odredbe Sporazuma,

Potpuna usklađenost sa članom 109. ostvariće se nakon pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji i transponovanja članova vezanih za članice Evropske unije koji su sada neprimenjivi.

d) Veza sa Nacionalnim programom za usvajanje pravnih tekovina Evropske unije.

Mesto u strukturi NPAA: Poglavlje III – Sposobnost preuzimanja obaveza iz članstva u EU; Potpoglavlje 3.15 – Energetika; 3.15.1 – Energetsko tržište i sigurnost snabdevanja.

Šifra propisa u bazi NPAA: 2025-71

Rok za donošenje: 2025/IV

4. Usklađenost propisa sa propisima Evropske unije:

a) Navođenje odredbi primarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,

Ugovor o funkcionisanju Evropske unije, Deo treći, Politike zajednice i unutrašnje mere, Naslov XXI, Energetika, član 194. - potpuno usklađeno

Ugovor o osnivanju Energetske zajednice između Evropske zajednice i Republike Albanije, Republike Bugarske, Bosne i Hercegovine, Republike Hrvatske, Bivše

Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Crne Gore, Rumunije, Republike Srbije i Privremene Misije Ujedinjenih nacija na Kosovu u skladu sa Rezolucijom 1244 Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija, Glava II - *acquis* o energetici, član 10. i GLAVA VII - prilagođavanje i razvoj *acquis*, član 25. – potpuno usklađeno

b) Navođenje sekundarnih izvora prava Evropske unije i ocene usklađenosti sa njima,

1. Direktiva Evropskog parlamenta i Saveta 2009/73/EZ o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište prirodnog gasa, kojom se ukida Direktiva 2003/55/EZ (*Službeni list br. L 211, 14.8.2009, p. 94–136*)

Directive 2009/73/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 concerning common rules for the internal market in natural gas and repealing Directive 2003/55/EC (*Official Journal L 211, 14/08/2009 P. 0094 – 0136*)

32009L0073

Delimično usklađeno

2. Uredba Evropskog parlamenta i Saveta 715/2009 o uslovima za pristup mrežama za transport prirodnog gasa, na osnovu koje prestaje da važi Uredba (EZ) br.

1775/2005 (*Službeni list br. L 289, 13.7.2009, p. 1–13*)

Regulation (EC) No 715/2009 of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 on conditions for access to the natural gas transmission networks and repealing Regulation (EC) No 1775/2005 (*Official Journal L 211, 14/08/2009 P. 0036 – 0054*)

32009R0715

Delimično usklađeno

3. Uredba (EU) 2017/1938 Evropskog parlamenta i Saveta od 25. oktobra 2017.

godine o merama zaštite sigurnosti snabdevanja gasom i stavljanju van snage

Uredbe (EU) br. 994/2010 (*Službeni list br. L 280, 28.10.2017, p. 1–56*)

Regulation (EU) 2017/1938 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2017 concerning measures to safeguard the security of gas supply and repealing Regulation (EU) No 994/2010, *OJ L 280, 28.10.2017, p. 1–56*)

32017R1938

Delimično usklađeno

v) Navođenje ostalih izvora prava Evropske unije i usklađenost sa njima,

/

g) Razlozi za delimičnu usklađenost, odnosno neusklađenost,

Odredbe Direktive 2009/73/EZ, Uredbe (EU) 715/2009 i Uredbe (EU) 2017/1938 se odnose na prava i/ili obaveze Evropske unije članica i nisu primenjive do pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji.

d) Rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti propisa sa propisima Evropske unije.

Potpuna usklađenost biće postignuta do pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji.

5. Ukoliko ne postoje odgovarajuće nadležnosti Evropske unije u materiji koju reguliše propis, i/ili ne postoje odgovarajući sekundarni izvori prava Evropske unije

sa kojima je potrebno obezbediti usklađenost, potrebno je obrazložiti tu činjenicu. U ovom slučaju, nije potrebno popunjavati Tabelu usklađenosti propisa. Tabelu usklađenosti nije potrebno popunjavati i ukoliko se domaćim propisom ne vrši prenos odredbi sekundarnog izvora prava Evropske unije već se isključivo vrši primena ili sprovođenje nekog zahteva koji proizilazi iz odredbe sekundarnog izvora prava (npr. Predlogom odluke o izradi strateške procene uticaja biće sprovedena obaveza iz člana 4. Direktive 2001/42/EZ, ali se ne vrši i prenos te odredbe direktive).

/

6. Da li su prethodno navedeni izvori prava Evropske unije prevedeni na srpski jezik?

NE

7. Da li je propis preveden na neki službeni jezik Evropske unije?

NE

8. Saradnja sa Evropskom unijom i učešće konsultanata u izradi propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti.

NE

1.Naziv propisa Evropske unije : Direktiva 2009/73/EZ Evropskog parlamenta i veća o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište prirodnog gasa od 13. jula 2009. godine na osnovu koje prestaje da važi Direktiva 2003/55/EZ Directive 2009/73/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 concerning common rules for the internal market in natural gas and repealing Directive 2003/55/EC ¹	2. „CELEX” oznaka EU propisa 32009L0073
3. Organ državne uprave, odnosno drugi ovlašćeni predlagač propisa: Ovlašćeni predlagač – Vlada Obrađivač: Ministarstvo rudarstva i energetike	4. Datum izrade tabele: 12. novembar 2025. godine
5. Naziv (nacrt, predloga) propisa čije odredbe su predmet analize usklađenosti sa propisom Evropske unije: 01 Predlog zakona o gasu 02 Zakon o energetici („Službeni glasnik RS”, br. 145/14, 95/18 - dr. zakon, 40/21, 35/23 – dr. zakon, 62/23 i 94/24)	6. Brojčane oznake (šifre) planiranih propisa iz baze NPAA: 2025-71
7. Usklađenost odredbi propisa sa odredbama propisa EU:	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
Odredba propisa EU	Sadržina odredbe	Odredbe propisa R. Srbije	Sadržina odredbe	Usklađenost ²	Razlozi za delimičnu usklađenost, neusklađenost ili neprenosivost	Napomena o usklađenosti
1.	1. This Directive establishes common rules for the transmission, distribution, supply and storage of natural gas. It lays down the rules relating to the organisation and functioning of the natural gas sector,	01. 1.1	Ovim zakonom uređuju se uslovi za pouzdano, sigurno i kvalitetno snabdevanje kupaca prirodnim gasom, uslovi i način obavljanja energetske delatnosti u sektoru prirodnog gasa, delokrug rada	PU		

¹ Direktiva 2009/73/EZ prestala je da važi i zamenjena je Direktivom (EU) 2024/1788 o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište gasa iz obnovljivih izvora, prirodnog gasa i vodonika kojom se menja Direktiva (EU) 2023/1791 i stavlja van snage Direktiva 2009/73. Odlukom Ministarskog saveta Energetske zajednice od 7. oktobra 2011. godine (D/2011/02/MS-EZ) utvrđena je obaveza za Republiku Srbiju da implementira treći paket propisa EU o unutrašnjem tržištu energije, odnosno Direktivu 2009/73/EZ. Za Republiku Srbiju još uvek ne postoji obaveza usklađivanja sa odredbama Direktive (EU) 2024/1788 zato što Ministarski savet Energetske zajednice još uvek nije doneo odluku o obavezi ugovornih strana da istu implementiraju. Usklađivanje sa odredbama navedenog propisa biće realizovano nakon donošenja odluke Ministarskog saveta Energetske zajednice o prenošenju Direktive (EU) 2024/1788, a na način i u rokovima u skladu sa ovom odlukom.

² Potpuno usklađeno - PU, delimično usklađeno - DU, neusklađeno - NU, neprenosivo – NP

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	access to the market, the criteria and procedures applicable to the granting of authorisations for transmission, distribution, supply and storage of natural gas and the operation of systems. 2. The rules established by this Directive for natural gas, including LNG, shall also apply in a non-discriminatory way to biogas and gas from biomass or other types of gas in so far as such gases can technically and safely be injected into, and transported through, the natural gas system.		Agencije za energetiku Republike Srbije (u daljem tekstu: Agencija) u sektoru prirodnog gasa, način organizovanja i funkcionisanja tržišta prirodnog gasa, prava i obaveze učesnika na tržištu, zaštita kupaca prirodnog gasa, projektovanje, izgradnja, održavanje i korišćenje gasovoda i unutrašnjih gasnih instalacija, opremu pod pritiskom, kao i nadzor nad sprovođenjem ovog zakona.			
2.1.1	1. „natural gas undertaking“ means a natural or legal person carrying out at least one of the following functions: production, transmission, distribution, supply, purchase or storage of natural gas, including LNG, which is responsible for the commercial, technical and/or maintenance tasks related to those functions, but shall not include final customers;	02. 2.1.37	37) energetski subjekt je pravno lice, odnosno preduzetnik, koje obavlja jednu ili više energetskih delatnosti iz člana 16. ovog zakona;	PU		
2.1.2	2. „upstream pipeline network“ means any pipeline or network of pipelines operated and/or constructed as part of an oil or gas production project, or used to convey natural gas from one or more such projects to a processing plant or terminal or final coastal landing terminal;	01. 2.1.52	52) proizvodni gasovod je svaki gasovod ili mreža gasovoda koji su izgrađeni u svrhu proizvodnje prirodnog gasa ili se koriste za dovodenje prirodnog gasa u postrojenje za preradu ili terminal	PU		
2.1.3	3. „transmission“ means the transport of natural gas through a network, which mainly contains high-pressure pipelines, other than an upstream pipeline network and other than the part of high-pressure pipelines primarily used in the context of local distribution of natural gas, with a view to its delivery to customers, but not including supply;	01. 2.1.65	65) transport prirodnog gasa je prenošenje prirodnog gasa transportnim sistemom do krajnjih kupaca ili drugog transportnog sistema, distributivnih sistema ili skladišta prirodnog gasa, a ne obuhvata snabdevanje;	PU		
2.1.4	4. „transmission system operator“ means a natural or legal person who carries out the function of transmission and is responsible for operating, ensuring the maintenance of, and, if necessary, developing the transmission system in a given area and, where applicable, its interconnections with other systems, and for ensuring the long-term ability of the system to meet reasonable demands for the transport of gas;	01. 2.1.44	44) operator transportnog sistema prirodnog gasa je energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta i upravljanja transportnim sistemom za prirodni gas i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj transportnog sistema na određenom području, njegovo povezivanje sa drugim sistemima i za obezbeđenje dugoročne sposobnosti sistema da ispuní potrebe za transportom prirodnog gasa na ekonomski opravdan način(u daljem tekstu: operator transportnog sistema)	PU		
2.1.5	5. „distribution“ means the transport of natural gas through local or regional pipeline networks with a	01.	12) distribucija prirodnog gasa je prenošenje prirodnog gasa preko distributivnog sistema radi	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	view to its delivery to customers, but not including supply;	2.1.12	isporuke prirodnog gasa krajnjim kupcima, odnosno drugom distributivnom sistemu, a ne obuhvata snabdevanje prirodnim gasom;			
2.1.6	6. „distribution system operator“ means a natural or legal person who carries out the function of distribution and is responsible for operating, ensuring the maintenance of, and, if necessary, developing the distribution system in a given area and, where applicable, its interconnections with other systems, and forensuring the long-term ability of the system to meet reasonable demands for the distribution of gas;	01. 2.1.41	41) operator distributivnog sistema prirodnog gasa je energetski subjekt koji obavlja delatnost distribucije i upravljanja distributivnim sistemom za prirodni gas i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj distributivnog sistema na određenom području, njegovo povezivanje sa drugim sistemima i za obezbeđenje dugoročne sposobnosti sistema da ispuni potrebe za distribucijom prirodnog gasa na ekonomski opravdan način	PU		
2.1.7	7. „supply“ means the sale, including resale, of natural gas, including LNG, to customers;	01. 2.1.59	59) snabdevanje prirodnim gasom je prodaja prirodnog gasa kupcima za njihove potrebe ili radi preprodaje;	PU		
2.1.8	8. „supply undertaking“ means any natural or legal person who carries out the function of supply;	02. 2.1.37	37) energetski subjekt je pravno lice, odnosno preduzetnik, koje obavlja jednu ili više energetskih delatnosti iz člana 16. ovog zakona;	PU		
2.1.9	9. „storage facility“ means a facility used for the stocking of natural gas and owned and/or operated by a natural gas undertaking, including the part of LNG facilities used for storage but excluding the portion used for production operations, and excluding facilities reserved exclusively for transmission system operators in carrying out their functions;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
2.1.10	10. „storage system operator“ means a natural or legal person who carries out the function of storage and is responsible for operating a storage facility;	01. 2.1.43	43) operator skladišta prirodnog gasa je energetski subjekt koji obavlja delatnost skladištenja i upravljanja skladištem prirodnog gasa i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj skladišta prirodnog gasa	PU		
2.1.11	11. „LNG facility“ means a terminal which is used for the liquefaction of natural gas or the importation, offloading, and re-gasification of LNG, and includes ancillary services and temporary storage necessary for the re-gasification process and subsequent delivery to the transmission system, but does not include any part of LNG terminals used for storage;			NU	Republika Srbija nema objekte za utečnjeni prirodni gas	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
2.1.12	12. „LNG system operator“ means a natural or legal person who carries out the function of liquefaction of natural gas, or the importation, offloading, and re-gasification of LNG and is responsible for operating a LNG facility;			NU	Republika Srbija nema objekte za utečnjeni prirodni gas	
2.1.13	13. „system“ means any transmission networks, distribution networks, LNG facilities and/or storage facilities owned and/or operated by a natural gas undertaking, including linepack and its facilities supplying ancillary services and those of related undertakings necessary for providing access to transmission, distribution and LNG;	01. 2.1.10	10) gasovodni sistem je sistem povezanih postrojenja i gasovoda koji obuhvata transportni sistem, distributivni sistem, skladišta gasa i terminale za utečnjeni prirodni gas;	PU		
2.1.14	14. „ancillary services“ means all services necessary for access to and the operation of transmission networks, distribution networks, LNG facilities, and/or storage facilities, including load balancing, blending and injection of inert gases, but not including facilities reserved exclusively for transmission system operators carrying out their functions;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
2.1.15	15. „linepack“ means the storage of gas by compression in gas transmission and distribution systems, but not including facilities reserved for transmission system operators carrying out their functions;	01. 2.1.31	31) lajnpak (line-pack) je aktuelna količina prirodnog gasa koja se pod pritiskom nalazi u gasovodu (transportnom, odnosno distributivnom sistemu), čiji se deo koji je veći od minimalno neophodnog za nesmetani rad sistema može koristiti za održavanje sigurnosti rada i balansiranje sistema u okviru dozvoljenog opsega promene pritiska;	PU		
2.1.16	16. „interconnected system“ means a number of systems which are linked with each other;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
M2 2.1.17	17. „interconnector“ means a transmission line which crosses or spans a border between Member States for the purpose of connecting the national transmission system of those Member States or a transmission line between a Member State and a third country up to the territory of the Member States or the territorial sea of that Member State;	01. 2.1.18	18) interkonektor je gasovod koji prelazi granicu između država radi povezivanja njihovih gasovodnih sistema, kao i oprema koja se koristi za povezivanje, sistema;	PU		
2.1.18	18. „direct line“ means a natural gas pipeline complementary to the interconnected system;	01.	11) direktni gasovod je gasovod koji povezuje proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa sa objektom izolovanog kupca i nije deo transportnog,	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
		2.1.11	odnosno distributivnog sistema;			
2.1.19	19. „integrated natural gas undertaking“ means a vertically or horizontally integrated undertaking;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
2.1.20	20. „vertically integrated undertaking“ means a natural gas undertaking or a group of natural gas undertakings where the same person or the same persons are entitled, directly or indirectly, to exercise control, and where the undertaking or group of undertakings perform at least one of the functions of transmission, distribution, LNG or storage, and at least one of the functions of production or supply of natural gas;	01. 2.1.5	5)vertikalno integrisano preduzeće je energetski subjekt ili grupa energetskih subjekata gde isto lice ima pravo, direktno ili indirektno da sprovodi kontrolu i gde energetski subjekt ili grupa pored jedne od sledećih delatnosti: transport prirodnog gasa i upravljanje transportnim sistemom, distribucija i upravljanje distributivnim sistemom za prirodni gas, skladištenje i upravljanje skladištem prirodnog gasa obavlja i najmanje jednu od sledećih delatnosti: proizvodnju prirodnog gasa, snabdevanje prirodnim gasom ili javno snabdevanje prirodnim gasom;	PU		
2.1.21	21. „horizontally integrated undertaking“ means an undertaking performing at least one of the functions of production, transmission, distribution, supply or storage of natural gas, and a non-gas activity;	01. 2.1.71	71) horizontalno integrisano preduzeće je energetski subjekt koji pored jedne od energetskih delatnosti u oblasti prirodnog gasa obavlja i najmanje jednu od delatnosti koja nije u oblasti prirodnog gasa	PU		
2.1.22	22. „related undertaking“ means an affiliated undertaking, within the meaning of Article 41 of Seventh Council Directive 83/349/EEC of 13 June 1983 based on the Article 44(2)(g) (1) of the Treaty on consolidated accounts (2) and/or an associated undertaking, within the meaning of Article 33(1) of that Directive, and/or an undertaking which belong to the same shareholders;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
2.1.23	23. „system user“ means a natural or legal person supplying to, or being supplied by, the system;	01. 2.1.25	25) korisnik sistema prirodnog gasa je proizvođač, krajnji kupac čiji je objekat priključen na sistem, snabdevač, javni snabdevač, odnosno snabdevač na veliko prirodnim gasom, drugi operator sistema, kao i operator skladišta;	PU		
2.1.24	24. „customer“ means a wholesale or final customer of natural gas or a natural gas undertaking which purchases natural gas;	01. 2.1.29	29) kupac je krajnji kupac ili kupac na veliko			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
2.1.25	25. „household customer“ means a customer purchasing natural gas for his own household consumption;	01. 2.1.28	28) kupac iz kategorije domaćinstvo je krajnji kupac koji kupuje prirodni gas za potrošnju svog domaćinstva isključujući obavljanje komercijalnih ili profesionalnih delatnosti;			
2.1.26	26. „non-household customer“ means a customer purchasing natural gas which is not for his own household use;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
2.1.27	27. „final customer“ means a customer purchasing natural gas for his own use;	01. 2.1.26	26) krajnji kupac je pravno ili fizičko lice ili preduzetnik koji kupuje prirodni gas za svoje potrebe;			
2.1.28	28. „eligible customer“ means a customer who is free to purchase gas from the supplier of his choice, within the meaning of Article 37;	01. 2.1.34 01. 122.4	34) mali kupci prirodnog gasa su krajnji kupci čija je godišnja potrošnja energije isporučene iz prirodnog gasa do 1.026.000 kWh i čiji su svi objekti priključeni na distributivni sistem prirodnog gasa Domaćinstva i mali kupci čiji su svi objekti priključeni na distributivni sistem prirodnog gasa, imaju pravo na javno snabdevanje ako ne izaberu drugog snabdevača.	PU	nije implementirano posebno kao termin, ali je sadržano u odredbama Predloga zakona o gasu	
2.1.29	29. „wholesale customer“ means a natural or legal person other than a transmission system operator or distribution system operator who purchases natural gas for the purpose of resale inside or outside the system where he is established;	01. 2.1.30	30) kupac na veliko je pravno ili fizičko lice - preduzetnik koje kupuje prirodni gas radi dalje preprodaje unutar ili izvan sistema u kojem je to lice osnovano;	PU		
2.1.30	30 „long-term planning“ means the planning of supply and transport capacity of natural gas undertakings on a long-term basis with a view to meeting the demand for natural gas of the system, diversification of sources and securing supplies to customers;	01. 15.1.3	3) planira investicije tako da obezbedi dugoročnu sposobnost transportnog sistema da ispuní racionalne zahteve za transportom prirodnog gasa.	PU	nije implementirano posebno kao termin, ali je sadržano u odredbama Predloga zakona o gasu	
2.1.31	31. „emergent market“ means a Member State in which the first commercial supply of its first long-term natural gas supply contract was made not more than 10 years earlier;			NP	Tržište prirodnog gasa Republike Srbije ne može se smatrati tržištem u razvoju	
2.1.32	32. „security“ means both security of supply of natural gas and technical safety;	01.	57) sigurnost snabdevanja je obezbeđivanje potrebnih količina prirodnog gasa, sposobnost transportnih i distributivnih sistema da se kupcima isporuči prirodni	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
		2.1.57	gas sa propisanim nivoom kvaliteta			
2.1.33	33. „new infrastructure“ means an infrastructure not completed by 4 August 2003;	01. 2.1.38	38) novi infrastrukturni objekti su objekti koji nisu izgrađeni do dana stupanja na snagu ovog zakona;	PU		
2.1.34	34. „gas supply contract“ means a contract for the supply of natural gas, but does not include a gas derivative;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
2.1.35	35. „gas derivative“ means a financial instrument specified in points 5, 6 or 7 of Section C of Annex I to Directive 2004/39/EC of the European Parliament and of the Council of 21 April 2004 on markets in financial instruments (1), where that instrument relates to natural gas;			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati zemlje članice EU	
2.1.36	36. „control“ means any rights, contracts or any other means which, either separately or in combination and having regard to the considerations of fact or law involved, confer the possibility of exercising decisive influence on an undertaking, in particular by: (a) ownership or the right to use all or part of the assets of an undertaking; (b) rights or contracts which confer decisive influence on the composition, voting or decisions of the organs of an undertaking.	01. 2.1.23	23) kontrola energetskeg subjekta podrazumeva pravo ili mogućnost jednog lica da samostalno ili sa drugim licima koja sa njim zajednički deluju, vrši odlučujući uticaj na poslovanje drugog lica putem a) učešća u osnovnom kapitalu ili prava korišćenja celokupne ili dela imovine, b) ugovora ili prava na imenovanje većine direktora, odnosno članova nadzornog odbora ili glasanje i odluke tih organa;	PU		
3.1	Member States shall ensure, on the basis of their institutional organisation and with due regard to the principle of subsidiarity, that, without prejudice to paragraph 2, natural gas undertakings are operated in accordance with the principles of this Directive with a view to achieving a competitive, secure and environmentally sustainable market in natural gas, and shall not discriminate between those undertakings as regards their rights or obligations.	02. 3.	Ciljevi energetske politike	PU		
3.2	Having full regard to the relevant provisions of the Treaty, in particular Article 86 thereof, Member States may impose on undertakings operating in the gas sector, in the general economic interest, public service obligations which may relate to security, including security of supply, regularity, quality and price of supplies, and environmental protection, including energy efficiency, energy from renewable sources and	01. 34.-35. 53.-54.	34.-35. Odgovornosti i dužnosti operatora transportnog sistema 53.-54. Odgovornosti i dužnosti operatora distributivnog sistema	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	climate protection. Such obligations shall be clearly defined, transparent, non-discriminatory, verifiable and shall guarantee equality of access for natural gas undertakings of the Community to national consumers. In relation to security of supply, energy efficiency/demand-side management and for the fulfilment of environmental goals and goals for energy from renewable sources, as referred to in this paragraph, Member States may introduce the implementation of long-term planning, taking into account the possibility of third parties seeking access to the system.	69.-70. 02. 4. 15.	69.-70.Odgovornosti i dužnosti operatora skladišta prirodnog gasa 4.Strategija 15.Planovi razvoja	PU		
3.3	Member States shall take appropriate measures to protect final customers, and shall, in particular, ensure that there are adequate safeguards to protect vulnerable customers. In this context, each Member State shall define the concept of vulnerable customers which may refer to energy poverty and, <i>inter alia</i> , to the prohibition of disconnection of gas to such customers in critical times. Member States shall ensure that rights and obligations linked to vulnerable customers are applied. In particular, they shall take appropriate measures to protect final customers in remote areas who are connected to the gas system. Member States may appoint a supplier of last resort for customers connected to the gas system. They shall ensure high levels of consumer protection, particularly with respect to transparency regarding contractual terms and conditions, general information and dispute settlement mechanisms. Member States shall ensure that the eligible customer is in fact able easily to switch to a new supplier. As regards at least household customers those measures shall include those set out in Annex I.	01. 125. 122.4.	Zaštita krajnjih kupaca Krajnji kupac uživa zaštitu svojih prava u skladu sa ovim zakonom, propisima donetim na osnovu ovog zakona, zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača i drugim propisima. Zabranjeno je nepošteno poslovanje, odnosno obmanjujuće poslovanje u smislu propisa o zaštiti potrošača, a ponuđeni uslovi za zaključenje ugovora moraju biti transparentni i sačinjeni jasnim i razumljivim jezikom. Ako krajnji kupac nije zadovoljan odlukama donetim u skladu sa ovim zakonom po prigovorima, reklamacijama, zahtevima i žalbama svoja prava može ostvariti u sudskom i vanskudskom postupku. Energetski subjekti su dužni da učestvuju u vanskudskom rešavanju sporova kupaca iz kategorije domaćinstvo. Domaćinstva i mali kupci čiji su svi objekti priključeni na distributivni sistem prirodnog gasa, imaju pravo na javno snabdevanje ako ne izaberu drugog snabdevača.	PU		
3.4	Member States shall take appropriate measures, such as formulating national energy action plans, providing social security benefits to ensure the necessary gas supply to vulnerable customers, or providing for support for energy efficiency improvements, to address energy poverty where identified, including in the broader context of poverty. Such measures shall	02. 3.1.3 3.1.5	Ciljevi energetske politike 3) stvaranja uslova za pouzdan i bezbedan rad i održivi razvoj energetskih sistema; 5) obezbeđivanja uslova za unapređenje energetske efikasnosti u obavljanju energetskih delatnosti i potrošnji energije;			

[illegible]

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			Protiv rešenja iz stava 5. ovog člana možese izjaviti žalba opštinskom, odnosno gradskom veću. Energetski ugroženi kupac iz stava 1. ovog člana ima pravo na isporuku električne energije ili prirodnog gasa u količinama i uz umanjenje mesečne obaveze plaćanja na način bliže utvrđen propisom iz stava 10. ovog člana. Energetski ugroženi kupac iz stava 2. ovog člana ima pravo na umanjenje mesečne obaveze plaćanja za isporučenu toplotnu energiju na način bliže utvrđen propisom iz stava 10. ovog člana. Sredstva za ostvarivanje prava energetski ugroženih kupaca obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije. Vlada bliže propisuje kriterijume i uslove za sticanje statusa energetski ugroženog kupca, sadržinu zahteva za sticanje statusa energetski ugroženog kupca, način utvrđivanja ispunjenosti uslova za sticanje statusa energetski ugroženog kupca, donošenje rešenja o sticanju tog statusa, način izdavanja i sadržinu rešenja o sticanju statusa energetski ugroženog kupca, rokove važenja rešenja, sadržinu i obim prava na umanjenje mesečne obaveze plaćanja, sticanje statusa energetski ugroženog kupca zbog zdravstvenog stanja, način vođenja evidencije energetski ugroženih kupaca, način obezbeđivanja sredstava za zaštitu energetski ugroženih kupaca, kaznene odredbe i druga pitanja neophodna za utvrđivanje tog statusa.			
3.5	Member States shall ensure that all customers connected to the gas network are entitled to have their gas provided by a supplier, subject to the supplier's agreement, regardless of the Member State in which the supplier is registered, as long as the supplier follows the applicable trading and balancing rules and subject to security of supply requirements. In this regard, Member States shall take all measures necessary to ensure that administrative procedures do not constitute a barrier for supply undertakings already registered in another Member State.	01. 125.	Krajnji kupac uživa zaštitu svojih prava u skladu sa ovim zakonom, propisima donetim na osnovu ovog zakona, zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača i drugim propisima. Zabranjeno je nepošteno poslovanje, odnosno obmanjujuće poslovanje u smislu propisa o zaštiti potrošača, a ponuđeni uslovi za zaključenje ugovora moraju biti transparentni i sačinjeni jasnim i razumljivim jezikom. Ako krajnji kupac nije zadovoljan odlukama donetim u skladu sa ovim zakonom po prigovorima, reklamacijama, zahtevima i žalbama svoja prava može ostvariti u sudskom i vansudskom postupku.	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			Energetski subjekti su dužni da učestvuju u vansudskom rešavanju sporova kupaca iz kategorije domaćinstvo.			
3.6.	Member States shall ensure that: (a) where a customer, while respecting the contractual conditions, wishes to change supplier, the change is effected by the operator(s) concerned within three weeks; and (b) customers are entitled to receive all relevant consumption data. Member States shall ensure that the rights referred to in points (a) and (b) of the first subparagraph are granted to customers in a non-discriminatory manner as regards cost, effort or time.	01. 130.	Uslovi i postupak promene snabdevača prirodnim gasom, utvrđuju se pravilima koja donosi Agencija i koja sadrže naročito: 1) postupak promene snabdevača; 2) uslove koje mora ispuniti snabdevač u vezi sa balansnom odgovornošću; 3) obaveze snabdevača čiji je ugovor u postupku raskidanja; 4) obaveze operatora transportnog, odnosno distributivnog sistema; 5) prava novog snabdevača u pogledu pristupa transportnom, odnosno distributivnom sistemu za potrebe snabdevanja novog kupca. Pre promene snabdevača, kupac i snabdevač koji ga je do tada snabdevao dužni su da regulišu međusobne finansijske obaveze. Promena snabdevača prirodnog gasa je besplatna za kupca. Rok za promenu snabdevača prirodnog gasa je tri nedelje.	PU		
3.7	Member States shall implement appropriate measures to achieve the objectives of social and economic cohesion and environmental protection, which may include means to combat climate change, and security of supply. Such measures may include, in particular, the provision of adequate economic incentives, using, where appropriate, all existing national and Community tools, for the maintenance and construction of necessary network infrastructure, including interconnection capacity.	02. 3.1.6 3.1.8 3.1.13	Ciljevi energetske politike 6) Stvaranja ekonomskih, privrednih i finansijskih uslova za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora energije i kombinovanu proizvodnju električne i toplotne energije 8) stvaranje uslova za korišćenje novih izvora energije Povezivanja energetskog sistema Republike 13) Srbije sa energetskim sistemima drugih država	PU		
3.8	In order to promote energy efficiency, Member States or, where a Member State has so provided, the regulatory authority shall strongly recommend that	01.	Operator transportnog sistema utvrđuje tehničke zahteve za uvođenje raznih oblika naprednih mernih			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	natural gas undertakings optimise the use of gas, for example by providing energy management services, developing innovative pricing formulas or introducing intelligent metering systems or smart grids where appropriate.	40.	sistema i analizira tehničku i ekonomsku opravdanost uvođenja naprednih sistema merenja, efekte na razvoj tržišta i koristi za pojedinačne kategorije krajnjih kupaca prirodnog gasa. Na osnovu analize iz stava 1. ovog člana, operator transportnog sistema će izraditi plan implementacije ekonomski opravdanih oblika naprednih mernih sistema i dostaviti ga Agenciji radi pribavljanja mišljenja. Operator transportnog sistema će planom razvoja sistema obuhvatiti uvođenje naprednih mernih sistema u skladu sa planom implementacije, za period za koji se plan razvoja donosi. Planom implementacije iz stava 2. ovog člana, operator transportnog sistema će obuhvatiti sva mesta primopredaje sa transportnog sistema.			
		56.	Operator distributivnog sistema utvrđuje tehničke zahteve za uvođenje raznih oblika naprednih mernih sistema u skladu sa aktom iz člana 140. ovog zakona i analizira tehničku i ekonomsku opravdanost uvođenja naprednih sistema merenja, efekte na razvoj tržišta i koristi za pojedinačne kategorije krajnjih kupaca prirodnog gasa. Na osnovu analize iz stava 1. ovog člana, operator distributivnog sistema će izraditi plan implementacije ekonomski opravdanih oblika naprednih mernih sistema i dostaviti ga Agenciji radi pribavljanja mišljenja. Operator distributivnog sistema će planom razvoja sistema obuhvatiti uvođenje naprednih mernih sistema u skladu sa planom implementacije, za period za koji se plan razvoja donosi.	PU		
3.9	Member States shall ensure the provision of single points of contact to provide consumers with all	01.	Prava i obaveze u snabdevanju krajnjih kupaca Prava i obaveze između snabdevača, odnosno javnog			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	necessary information concerning their rights, current legislation and the means of dispute settlement available to them in the event of a dispute. Such contact points may be part of general consumer information points. Member States shall ensure that an independent mechanism such as an energy ombudsman or a consumer body is in place in order to ensure efficient treatment of complaints and out-of-court dispute settlements.	123. 125.	snabdevača i krajnjeg kupca prirodnog gasa uređuju se ugovorom o snabdevanju. Ugovor iz stava 1. ovog člana sadrži, pored opštih elemenata utvrđenih zakonom koji uređuje obligacione odnose i sledeće elemente: 1) prava i obaveze u pogledu količine i kapaciteta prirodnog gasa; 2) prava i obaveze snabdevača, odnosno javnog snabdevača i krajnjeg kupca u slučaju neispunjenja obaveza i u slučaju privremene obustave isporuke; 3) dinamiku snabdevanja; 4) rok na koji se ugovor zaključuje i prava i obaveze u slučaju prestanka i raskida ugovora; 5) način obračuna i uslove plaćanja preuzetog prirodnog gasa; 6) način informisanja o promeni cena i drugih uslova snabdevanja prirodnim gasom; 7) način rešavanja sporova; 8) druge elemente u zavisnosti od specifičnosti i vrste usluga koje pruža snabdevač. Uslovi za zaključenje i sadržina ugovora o snabdevanju bliže se uređuju propisom iz člana 141. ovog zakona, a odredbe ugovora moraju na jasan, jednostavan i nedvosmislen način obuhvatiti prava i obaveze kupca. Krajnji kupac uživa zaštitu svojih prava u skladu sa ovim zakonom, propisima donetim na osnovu ovog zakona, zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača i drugim propisima. Zabranjeno je nepošteno poslovanje, odnosno obmanjujuće poslovanje u smislu propisa o zaštiti potrošača, a ponuđeni uslovi za zaključenje ugovora moraju biti transparentni i sačinjeni jasnim i razumljivim jezikom. Ako krajnji kupac nije zadovoljan odlukama donetim u skladu sa ovim zakonom po prigovorima, reklamacijama, zahtevima i žalbama svoja prava može ostvariti u sudskom i vansudskom postupku. Energetski subjekti su dužni da učestvuju u vansudskom rešavanju sporova kupaca iz kategorije	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			domaćinstvo.			
3.10	Member States may decide not to apply the provisions of Article 4 with respect to distribution insofar as their application would obstruct, in law or in fact, the performance of the obligations imposed on natural gas undertakings in the general economic interest and insofar as the development of trade would not be affected to such an extent as would be contrary to the interests of the Community. The interests of the Community include, <i>inter alia</i> , competition with regard to eligible customers in accordance with this Directive and Article 86 of the Treaty.			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati zemlje članice EU	
3.11	Member States shall, upon implementation of this Directive, inform the Commission of all measures adopted to fulfil public service obligations, including consumer and environmental protection, and their possible effect on national and international competition, whether or not such measures require a derogation from the provisions of this Directive. They shall notify the Commission subsequently every two years of any changes to such measures, whether or not they require a derogation from this Directive.			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati zemlje članice EU	
3.12	The Commission shall establish, in consultation with relevant stakeholders, including Member States, the national regulatory authorities, consumer organisations and natural gas undertakings, a clear and concise energy consumer checklist of practical information relating to energy consumer rights. Member States shall ensure that gas suppliers or distribution system operators, in cooperation with the regulatory authority, take the necessary steps to provide their consumers with a copy of the energy consumer checklist and ensure that it is made publicly available.			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati zemlje članice EU	
4.	1. In circumstances where an authorisation (for example, licence, permission, concession, consent or approval) is required for the construction or operation of natural gas facilities, the Member States or any competent authority they designate shall grant authorisations to build and/or operate such facilities, pipelines and associated equipment on their territory,	02.	Uslovi za obavljanje energetske delatnosti Energetsku delatnost može da obavlja javno preduzeće, privredno društvo, odnosno drugo pravno lice ili preduzetnik koji ima licencu za obavljanje			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	in accordance with paragraphs 2 to 4. Member States or any competent authority they designate may also grant authorisations on the same basis for the supply of natural gas and for wholesale customers. 2. Where Member States have a system of authorisation, they shall lay down objective and non-discriminatory criteria which shall be met by an undertaking applying for an authorisation to build and/or operate natural gas facilities or applying for an authorisation to supply natural gas. The non-discriminatory criteria and procedures for the granting of authorisations shall be made public. Member States shall ensure that authorisation procedures for facilities, pipelines and associated equipment take into account the importance of the project for the internal market in natural gas where appropriate. 3. Member States shall ensure that the reasons for any refusal to grant an authorisation are objective and non-discriminatory and that they are given to the applicant. Reasons for such refusals shall be notified to the Commission for information. Member States shall establish a procedure enabling the applicant to appeal against such refusals. 4. For the development of newly supplied areas and efficient operation generally, and without prejudice to Article 38, Member States may decline to grant a further authorisation to build and operate distribution pipeline systems in any particular area once such pipeline systems have been or are proposed to be built in that area and if existing or proposed capacity is not saturated.	17. 02. 19.-23. 25. 02. 30.-35.	energetske delatnosti, ako ovim zakonom nije drugačije propisano. Licenca Energetska dozvola	PU		
5.	Member States shall ensure the monitoring of security of supply issues. Where Member States consider it appropriate, they may delegate that task to the regulatory authorities referred to in Article 39(1). Such monitoring shall, in particular, cover the balance of supply and demand on the national market, the level of expected future demand and available supplies, envisaged additional capacity being planned or under construction, and the quality and level of maintenance of the networks, as well as measures to cover peak demand and to deal with shortfalls of one	01. 145.	Praćenje sigurnosti snabdevanja i izveštavanje Ministarstvo prati snabdevenost tržišta, izrađuje izveštaj o sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom i dostavlja informacije Sekretarijatu energetske zajednice u skladu sa zakonom kojim je uređena oblast energetike i Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice. Ministarstvo, u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, svake godine do 15. septembra dostavlja Sekretarijatu Energetske zajednice tehničke informacije o podzemnim skladištima gasa i nacrt	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	or more suppliers. The competent authorities shall publish, by 31 July each year, a report outlining the findings resulting from the monitoring of those issues, as well as any measures taken or envisaged to address them and shall forward that report to the Commission forthwith.	02. 11.1. 11.3.	krive punjenja skladišta prirodnog gasa sa prelaznim ciljevima za februar, maj, jul i septembar naredne godine. Ministarstvo izrađuje izveštaj o sigurnosti snabdevanja električnom energijom i prirodnim gasom, naftom i derivatima nafte svake godine do 31. jula, dostavlja ga nadležnom odboru za energetiku Narodne skupštine Republike Srbije i objavljuje ga na internet stranici Ministarstva. Izveštaj o sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom sadrži: 1) procenu sigurnosti rada transportnog i distributivnog sistema; 2) podatke o kapacitetima skladišta prirodnog gasa; 3) podatke o planiranoj potrošnji i proizvodnji prirodnog gasa, kao i način obezbeđivanja nedostajućih količina za naredni petogodišnji period; 4) podatke o planiranoj izgradnji energetskih objekata za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja; 5) podatke koji se odnose na kvalitet i nivo održavanja energetskih objekata; 6) predmet ugovora o dugoročnom snabdevanju gasom, a posebno preostali period njihovog važenja, kao i stepen likvidnosti tržišta gasa; 7) podatke o merama za pokrivanje vršne potrošnje, kao i mere koje se preduzimaju u slučaju da jedan ili više snabdevača ne obezbede dovoljne količine prirodnog gasa; 8) uticaj mera iz člana 315. st. 2. i 3. ovog zakona na sigurnost snabdevanja; 9) mere podsticaja za nove investicije u istraživanje, proizvodnju, transport i skladištenje prirodnog gasa, uključujući i odredbe člana 288. ovog zakona.	PU		
6.	1. In order to safeguard a secure supply on the internal market in natural gas, Member States shall	01.	U slučaju krize u snabdevanju prirodnim gasom			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	cooperate in order to promote regional and bilateral solidarity. 2. Such cooperation shall cover situations resulting or likely to result in the short term in a severe disruption of supply affecting a Member State. It shall include: (coordination of national emergency measures a referred to in Article 8 of Council Directive) 2004/67/EC of 26 April 2004 concerning measures to safeguard security of natural gas supply ⁽¹⁴⁾; (identification and, where necessary, development or b upgrading of electricity and natural gas) interconnections; and (c conditions and practical modalities for mutual) assistance. 3. The Commission and the other Member States shall be kept informed of such cooperation. 4. The Commission may adopt Guidelines for regional cooperation in a spirit of solidarity. Those measures, designed to amend non-essential elements of this Directive by supplementing it, shall be adopted in accordance with the regulatory procedure with scrutiny referred to in Article 51(3).	145.	ostvaruje se saradnja sa ugovornim stranama Energetske zajednice i susednim državama, na principu solidarnosti. O ostvarenoj saradnji iz stava 1. ovog člana Ministarstvo obaveštava se Sekretarijat Energetske zajednice.	DU	Potpuna usklađenost će se postići po pristupanju u EU	
7.1	Member States as well as the regulatory authorities shall cooperate with each other for the purpose of integrating their national markets at one and more regional levels, as a first step towards the creation of a fully liberalised internal market. In particular, the regulatory authorities where Member States have so provided or Member States shall promote and facilitate the cooperation of transmission system operators at a regional level, including on cross-border issues with the aim of creating a competitive internal market in natural gas, foster the consistency of their legal, regulatory and technical framework and facilitate integration of the isolated systems forming gas islands that persist in the Community. The geographical areas covered by such regional cooperation shall include cooperation in geographical areas defined in accordance with Article 12(3) of Regulation (EC) No 715/2009. Such cooperation may cover other geographical areas.	02. 9.1. 64.4.	Nadležni organi u Republici Srbiji, Agencija, operator prenosnog sistema i operator tržišta električne energije, odnosno operator transportnog sistema prirodnog gasa, radi integrisanja tržišta na jednom ili više regionalnih nivoa, a u cilju uspostavljanja liberalizovanog regionalnog i pan-evropskog tržišta, sarađuju sa nadležnim organima drugih zemalja. U skladu sa zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima i odlukama Saveta Agencija sarađuje sa regulatornim telima drugih država, kao i sa drugim međunarodnim organima i organizacijama u cilju: 1) razvoja regionalnog i pan-evropskog tržišta električne energije i prirodnog gasa;	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			2) podsticanja operativnih sporazuma koji omogućavaju optimalno upravljanje mrežama; 3) postizanja jednakih uslova za sve učesnike na tržištu; 4) promovisanja spajanja organizovanih tržišta električne energije; 5) zajedničkih raspodela prava na korišćenje prenosnih kapaciteta između zona trgovanja; 5a) saradnje sa drugim regulatornim telima regiona u vezi sa radom regionalnih koordinacionih centara; 6) stvaranje uslova za adekvatan nivo prekograničnih kapaciteta u regionu i između regiona, kako bi se omogućio razvoj efektivne konkurencije i poboljšanje sigurnosti snabdevanja; 7) koordinisane primene mrežnih pravila i pravila za upravljanje zagušenjima; 8) doprinosa kompatibilnosti procesa razmene podataka, kao i 9) unapređenje svog rada u skladu sa pozitivnim međunarodnim iskustvima i standardima.			
7.2	The Agency shall cooperate with national regulatory authorities and transmission system operators to ensure the compatibility of regulatory frameworks between the regions with the aim of creating a competitive internal market in natural gas. Where the Agency considers that binding rules on such cooperation are required, it shall make appropriate recommendations.	02. 64.	U skladu sa zakonom i potvrđenim međunarodnim ugovorima i odlukama Saveta Agencija sarađuje sa regulatornim telima drugih država, kao i sa drugim međunarodnim organima i organizacijama u cilju: 1) razvoja regionalnog i pan-evropskog tržišta električne energije i prirodnog gasa; 2) podsticanja operativnih sporazuma koji omogućavaju optimalno upravljanje mrežama; 3) postizanja jednakih uslova za sve učesnike na tržištu; 4) promovisanja spajanja organizovanih tržišta električne energije; 5) zajedničkih raspodela prava na korišćenje prenosnih kapaciteta između zona trgovanja; 5a) saradnje sa drugim regulatornim telima regiona u vezi sa radom regionalnih koordinacionih centara; 6) stvaranje uslova za adekvatan nivo prekograničnih kapaciteta u regionu i između regiona, kako bi se omogućio razvoj efektivne konkurencije i poboljšanje sigurnosti snabdevanja; 7) koordinisane primene mrežnih pravila i pravila za	DU	Potpuna usklađenost će se postići po pristupanju u EU	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			upravljanje zagušenjima; 8) doprinosa kompatibilnosti procesa razmene podataka, kao i 9) unapređenje svog rada u skladu sa pozitivnim međunarodnim iskustvima i standardima.			
7.3	Member States shall ensure, through the implementation of this Directive, that transmission system operators have one or more integrated system(s) at regional level covering two or more Member States for capacity allocation and for checking the security of the network.			NU	Potpuna usklađenost će se postići po pristupanju u EU	
7.4	Where vertically integrated transmission system operators participate in a joint undertaking established for implementing such cooperation, the joint undertaking shall establish and implement a compliance programme which sets out the measures to be taken to ensure that discriminatory and anticompetitive conduct is excluded. That compliance programme shall set out the specific obligations of employees to meet the objective of excluding discriminatory and anticompetitive conduct. It shall be subject to the approval of the Agency. Compliance with the programme shall be independently monitored by the compliance officers of the vertically integrated transmission system operators.			NU	Potpuna usklađenost će se postići po pristupanju u EU	
8.	The regulatory authorities where Member States have so provided or Member States shall ensure that technical safety criteria are defined and that technical rules establishing the minimum technical design and operational requirements for the connection to the system of LNG facilities, storage facilities, other transmission or distribution systems, and direct lines, are developed and made public. Those technical rules shall ensure the interoperability of systems and shall be objective and non-discriminatory. The Agency may make appropriate recommendations towards achieving compatibility of those rules, where appropriate. Those rules shall be notified to the Commission in accordance with Article 8 of Directive 98/34/EC of	01. 97.1	Energetski subjekti koji obavljaju energetske delatnosti iz člana 3. stav 1. tač. 1), 2) i 3) ovog zakona dužni su da koriste i održavaju energetske objekte u skladu sa ovim zakonom, tehničkim i drugim propisima koji se odnose na delatnost koju obavljaju, uslovima zaštite od požara i eksplozija, uslovima zaštite životne sredine, kao i bezbednosti i zdravlja na radu utvrđenim zakonom i drugim propisima.	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	the European Parliament and of the Council of 22 June 1998 laying down a procedure for the provision of information in the field of technical standards and regulations and of rules on Information Society services (15).					
9.	1. Member States shall ensure that from 3 March 2012: (a) each undertaking which owns a transmission system acts as a transmission system operator; (b) the same person or persons are entitled neither: (i) directly or indirectly to exercise control over an undertaking performing any of the functions of production or supply, and directly or indirectly to exercise control or exercise any right over a transmission system operator or over a transmission system; nor (ii) directly or indirectly to exercise control over a transmission system operator or over a transmission system, and directly or indirectly to exercise control or exercise any right over an undertaking performing any of the functions of production or supply; (c) the same person or persons are not entitled to appoint members of the supervisory board, the administrative board or bodies legally representing the undertaking, of a transmission system operator or a transmission system, and directly or indirectly to exercise control or exercise any right over an undertaking performing any of the functions of production or supply; and (d) the same person is not entitled to be a member of the supervisory board, the administrative board or bodies legally representing the undertaking, of both an undertaking performing any of the functions of production or supply and a transmission system operator or a transmission system. 2. The rights referred to in points (b) and (c) of paragraph 1 shall include, in particular: (a) the power to exercise voting rights; (b) the power to appoint members of the supervisory board, the administrative board or bodies legally	01. 11. 12.	Operator transportnog sistema je vlasnik transportnog sistema. Operator transportnog sistema mora biti samostalno pravno lice koje nije deo vertikalno integrisanog preduzeća i nezavisan je od obavljanja delatnosti proizvodnje i snabdevanja prirodnim gasom. Nezavisnost operatora transportnog sistema ostvaruje se na način da isto lice ili lica nisu ovlašćena da: 1) direktno ili indirektno upravljaju subjektima koji obavljaju delatnost proizvodnje ili snabdevanja i istovremeno direktno ili indirektno upravljaju ili imaju bilo koja druga prava nad operatorom transportnog, odnosno prenosnog sistema ili transportnim, odnosno prenosnim sistemom; 2) direktno ili indirektno upravljaju nad operatorom transportnog, odnosno prenosnog sistema ili transportnim, odnosno prenosnim sistemom i istovremeno direktno ili indirektno upravljaju ili imaju bilo koja druga prava nad subjektima koji obavljaju delatnost proizvodnje ili snabdevanja; 3) imenuju članove nadzornog odbora ili druge organe upravljanja, kao i zakonske zastupnike operatora transportnog, odnosno prenosnog sistema i istovremeno direktno ili indirektno upravljaju ili imaju bilo koja druga prava nad subjektima koji obavljaju delatnost proizvodnje ili snabdevanja; 4) istovremeno budu članovi nadzornog odbora ili drugih organa upravljanja, ili zakonski zastupnici operatora transportnog, odnosno prenosnog sistema i subjekata koji obavljaju delatnosti proizvodnje ili snabdevanja. Odredbe stava 1. tač. 1), 2) i 3) ovog člana posebno se odnose na:	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	representing the undertaking; or (c) the holding of a majority share. 3. For the purpose of paragraph 1(b), the notion 'undertaking performing any of the functions of production or supply' shall include 'undertaking performing any of the functions of generation and supply' within the meaning of Directive 2009/72/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 concerning common rules for the internal market in electricity (16), and the terms 'transmission system operator' and 'transmission system' shall include 'transmission system operator' and 'transmission system' within the meaning of that Directive. 4. Member States may allow for derogations from points (b) and (c) of paragraphs 1 until 3 March 2013, provided that transmission system operators are not part of a vertically integrated undertaking. 5. The obligation set out in paragraph 1(a) of this Article shall be deemed to be fulfilled in a situation where two or more undertakings which own transmission systems have created a joint venture which acts as a transmission system operator in two or more Member States for the transmission systems concerned. No other undertaking may be part of the joint venture, unless it has been approved under Article 14 as an independent system operator or as an independent transmission operator for the purposes of Chapter IV. 6. For the implementation of this Article, where the person referred to in points (b), (c) and (d) of paragraph 1 is the Member State or another public body, two separate public bodies exercising control over a transmission system operator or over a transmission system on the one hand, and over an undertaking performing any of the functions of production or supply on the other, shall be deemed not to be the same person or persons. 7. Member States shall ensure that neither commercially sensitive information referred to in Article 16 held by a transmission system operator which was part of a vertically integrated undertaking,		1) pravo glasa; 2) pravo imenovanja članova nadzornog odbora ili drugih organa upravljanja ili zakonskih zastupnika; 3) ima većinski udeo u društvu. Pod subjektom koji obavlja delatnost proizvodnje, odnosno snabdevanja iz stava 1. ovog člana smatra se proizvođač, odnosno snabdevač prirodnog gasa i proizvođač, odnosno snabdevač električnom energijom. Komercijalno osetljivi podaci kojima raspolaže operator transportnog sistema koji je bio deo vertikalno integrisanog preduzeća, odnosno njegovi zaposleni ne smeju biti dostupni subjektima koji obavljaju bilo koju od delatnosti proizvodnje i snabdevanja. Predstavnik Republike Srbije u skupštini energetskog subjekta koji obavlja delatnost transporta prirodnog gasa i upravljanja transportnim sistemom za prirodni gas, imenuje se u skladu sa zakonom kojim je uređena oblast energetike. Predstavnik Republike Srbije u skupštini energetskog subjekta iz stava 1. ovog člana, mora ispunjavati najmanje uslove propisane zakonom kojim je uređena oblast energetike. Predstavnik Republike Srbije u skupštini energetskog subjekta koji obavlja delatnost snabdevanje prirodnim gasom, a čiji je osnivač Republika Srbija, je ministar nadležan za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministar). Izuzetno od člana 11. ovog zakona ako je transportni sistem pre roka određenog Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice pripadao vertikalno integrisanom preduzeću operator transportnog sistema može se organizovati ili kao nezavisni operator sistema u skladu sa čl. 14-17. ovog zakona ili kao nezavisni operator transporta u skladu sa čl. 18-24.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	nor the staff of such a transmission system operator, is transferred to undertakings performing any of the functions of production and supply. 8. Where on 3 September 2009, the transmission system belongs to a vertically integrated undertaking a Member State may decide not to apply paragraph 1. In such case, the Member State concerned shall either: (a) designate an independent system operator in accordance with Article 14, or (b) comply with the provisions of Chapter IV. 9. Where, on 3 September 2009, the transmission system belongs to a vertically integrated undertaking and there are arrangements in place which guarantee more effective independence of the transmission system operator than the provisions of Chapter IV, a Member State may decide not to apply paragraph 1. 10. Before an undertaking is approved and designated as a transmission system operator under paragraph 9 of this Article, it shall be certified according to the procedures laid down in Article 10(4), (5) and (6) of this Directive and in Article 3 of Regulation (EC) No 715/2009, pursuant to which the Commission shall verify that the arrangements in place clearly guarantee more effective independence of the transmission system operator than the provisions of Chapter IV. 11. Vertically integrated undertakings which own a transmission system shall not in any event be prevented from taking steps to comply with paragraph 1. 12. Undertakings performing any of the functions of production or supply shall not in any event be able to directly or indirectly take control over or exercise any right over unbundled transmission system operators in Member States which apply paragraph 1.	13.	ovog zakona.			
10.	1. Before an undertaking is approved and designated as transmission system operator, it shall be certified according to the procedures laid down in paragraphs 4, 5 and 6 of this Article and in Article 3	01. 26.	Pre nego što pravno lice dobije licencu i time bude određeno za operatora transportnog sistema, mora biti sertifikovano u skladu sa ovim zakonom. U postupku sertifikacije utvrđuje se ispunjenost	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	of Regulation (EC) No 715/2009. 2. Undertakings which own a transmission system and which have been certified by the national regulatory authority as having complied with the requirements of Article 9, pursuant to the certification procedure, shall be approved and designated as transmission system operators by Member States. The designation of transmission system operators shall be notified to the Commission and published in the <i>Official Journal of the European Union</i>. 3. Transmission system operators shall notify to the regulatory authority any planned transaction which may require a reassessment of their compliance with the requirements of Article 9. 4. The regulatory authorities shall monitor the continuing compliance of transmission system operators with the requirements of Article 9. They shall open a certification procedure to ensure such compliance: (a) upon notification by the transmission system operator pursuant to paragraph 3; (b) on their own initiative where they have knowledge that a planned change in rights or influence over transmission system owners or transmission system operators may lead to an infringement of Article 9, or where they have reason to believe that such an infringement may have occurred; or (c) upon a reasoned request from the Commission. 5. The regulatory authorities shall adopt a decision on the certification of a transmission system operator within a period of four months from the date of the notification by the transmission system operator or from the date of the Commission request. After expiry of that period, the certification shall be deemed to be granted. The explicit or tacit decision of the regulatory authority shall become effective only after the conclusion of the procedure set out in paragraph 6. 6. The explicit or tacit decision on the certification of a transmission system operator shall be notified without delay to the Commission by the regulatory authority, together with all the relevant information with respect to that decision. The Commission shall	27. 28.	uslova, i to: 1) za operatora transportnog sistema u skladu sa čl. 11. i 12. ovog zakona; 2) za nezavisnog operatora sistema u skladu sa čl. 14 – 18. ovog zakona; 3) za nezavisnog operatora transporta u skladu sa čl. 19 – 25. ovog zakona. Postupak sertifikacije pokreće se na: 1) zahtev pravnog lica koje još nije sertifikovano kao operator transportnog sistema; 2) zahtev Agencije ako pravno lice ne podnese zahtev za sertifikaciju ili 3) obrazložen zahtev Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice. Postupak sertifikacije sprovodi Agencija i donosi odluku o sertifikaciji operatora transportnog sistema u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim propisom, donetim na osnovu zakona kojim se uređuje energetika, kojim su uređeni licenca za obavljanje energetske delatnosti i sertifikacija. Agencija je dužna da donese preliminarnu odluku o sertifikaciji operatora transportnog sistema u roku od četiri meseca od dana podnošenja zahteva iz člana 26. stav 3. tač. 1) i 3) ovog zakona. U slučaju da Agencija u roku iz stava 1. ovog člana ne donese odluku iz stava 1. ovog člana, smatra se da je sertifikacija odobrena. Preliminarnu odluku o sertifikaciji operatora transportnog sistema sa pratećom dokumentacijom Agencija je dužna da bez odlaganja dostavi Sekretarijatu Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, radi davanja mišljenja. Ako u roku od četiri meseca od dana dostavljanja preliminarne odluke o sertifikaciji Sekretarijat Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice ne dostavi mišljenje			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	act in accordance with the procedure laid down in Article 3 of Regulation (EC) No 715/2009. 7. The regulatory authorities and the Commission may request from transmission system operators and undertakings performing any of the functions of production or supply any information relevant for the fulfilment of their tasks under this Article. 8. The regulatory authorities and the Commission shall preserve the confidentiality of commercially sensitive information.	29.	smatra se da je saglasan sa odlukom Agencije. U roku od dva meseca od prijema mišljenja Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, Agencija donosi konačnu odluku o sertifikaciji operatora transportnog sistema, uzimajući u obzir to mišljenje. Konačna odluka Agencije i mišljenje Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice objavljuju se zajedno u „Službenom glasniku Republike Srbije” i na internet stranicama operatora transportnog sistema i Agencije. U slučaju kada konačna odluka Agencije odstupa od mišljenja Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, Agencija zajedno sa odlukom i mišljenjem iz stava 6. ovog člana objavljuje i obrazloženje za takvu odluku. Sertifikovani operator transportnog sistema dužan je da obavesti Agenciju o svim planiranim promenama koje mogu zahtevati ponovnu procenu ispunjenosti zahteva iz člana 10. ovog zakona. Agencija je dužna da neprekidno prati da li sertifikovani operator transportnog sistema ispunjava zahteve iz člana 10. ovog zakona i pokreće novi postupak sertifikacije u sledećim slučajevima: 1) kada je operator transportnog sistema obavesti o promenama iz stava 1. ovog člana; 2) kada ima saznanja o planiranim promenama koje predstavljaju razlog za novi postupak sertifikacije ili koje mogu dovesti ili su dovele do povrede odredbi ovog zakona o razdvajanju operatora transportnog sistema; 3) kada Sekretarijat Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice podnese obrazložen zahtev. Postupak sertifikacije iz člana 29. ovog zakona sprovodi se u skladu sa čl. 27. i 28. ovog zakona.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
		30.	Operator transportnog sistema i proizvođač prirodnog gasa ili energetski subjekti koji obavljaju delatnost snabdevanja električnom energijom i prirodnim gasom, dužni su da Agenciji dostave sve podatke i sva dokumenta neophodna za postupak sertifikacije operatora transportnog sistema. Agencija je dužna da čuva poverljivost komercijalno osetljivih podataka iz stava 1. ovog člana.			
		31.				
11.	1. Where certification is requested by a transmission system owner or a transmission system operator which is controlled by a person or persons from a third country or third countries, the regulatory authority shall notify the Commission. The regulatory authority shall also notify to the Commission without delay any circumstances that would result in a person or persons from a third country or third countries acquiring control of a transmission system or a transmission system operator. 2. The transmission system operator shall notify to the regulatory authority any circumstances that would result in a person or persons from a third country or third countries acquiring control of the transmission system or the transmission system operator. 3. The regulatory authority shall adopt a draft decision on the certification of a transmission system operator within four months from the date of notification by the transmission system operator. It shall refuse the certification if it has not been demonstrated: (a) that the entity concerned complies with the requirements of Article 9; and	01. 32.	Na postupak sertifikacije započet na osnovu zahteva za sertifikaciju koji podnosi vlasnik transportnog sistema ili operator transportnog sistema kojeg kontroliše osoba ili osobe iz treće države ili trećih država, primenjuju se odredbe čl. 26, 27. i 32. ovog zakona. Agencija o zahtevu bez odlaganja obaveštava Ministarstvo i Sekretarijat Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, kao i o svim okolnostima koje bi mogle imati za posledicu da osoba ili osobe iz treće države ili trećih država preuzmu kontrolu nad transportnim sistemom ili operatorom transportnog sistema. Operator transportnog sistema dužan je da obavesti Agenciju o svim okolnostima koje bi dovele do činjenice da lice ili lica iz treće zemlje ili trećih zemalja steknu kontrolu nad operatorom transportnog sistema ili transportnim sistemom. Agencija će odbiti sertifikaciju operatora transportnog sistema koji kontroliše jedno ili više lica iz treće zemlje ili trećih zemalja, u slučaju da: 1) operator transportnog sistema ne ispunjava zahteve iz člana 10. ovog zakona;	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	(b) to the regulatory authority or to another competent authority designated by the Member State that granting certification will not put at risk the security of energy supply of the Member State and the Community. In considering that question the regulatory authority or other competent authority so designated shall take into account: (i) the rights and obligations of the Community with respect to that third country arising under international law, including any agreement concluded with one or more third countries to which the Community is a party and which addresses the issues of security of energy supply; (ii) the rights and obligations of the Member State with respect to that third country arising under agreements concluded with it, insofar as they are in compliance with Community law; and (iii) other specific facts and circumstances of the case and the third country concerned. 4. The regulatory authority shall notify the decision to the Commission without delay, together with all the relevant information with respect to that decision. 5. Member States shall provide for the regulatory authority or the designated competent authority referred to in paragraph 3(b), before the regulatory authority adopts a decision on the certification, to request an opinion from the Commission on whether: (a) the entity concerned complies with the requirements of Article 9; and (b) granting certification will not put at risk the security of energy supply to the Community. 6. The Commission shall examine the request referred to in paragraph 5 as soon as it is received. Within a period of two months after receiving the request, it shall deliver its opinion to the national regulatory authority or, if the request was made by the designated competent authority, to that authority. In preparing the opinion, the Commission may request the views of the Agency, the Member State concerned, and interested parties. In the event that the Commission makes such a request, the two-month	33.	2) dodela sertifikata ugrožava sigurnost snabdevanja prirodnim gasom Republike Srbije i država potpisnica Ugovora o osnivanju Energetske zajednice. Agencija će pri razmatranju stava 1. tačka 2) ovog člana posebno uzeti u obzir odredbe: 1) međunarodnog prava i obaveza u vezi sa trećim zemljama, uključujući i sporazume zaključene sa jednom ili više trećih zemalja čiji potpisnik je i neka od ugovornih strana iz Ugovora o osnivanju Energetske zajednice, koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora i odnose se na pitanja sigurnosti snabdevanja; 2) prava i obaveze Republike Srbije u vezi sa tom trećom zemljom koje proizilazi iz sporazuma zaključenih sa tom zemljom, kao i ugovori koje je Republika Srbija potpisala u postupku evropskih integracija; 3) druge specifične činjenice i okolnosti u vezi sa konkretnim slučajem ili trećom zemljom. Prilikom donošenja odluke o sertifikaciji Agencija uzima u obzir i mišljenje Ministarstva o uticaju na sigurnost snabdevanja Republike Srbije ili država potpisnica Ugovora o osnivanju Energetske zajednice. Ministarstvo može zatražiti od Agencije da donese konačnu odluku u skladu sa mišljenjem u slučaju da izdavanje sertifikata ugrožava sigurnost snabdevanja Republike Srbije ili država potpisnica Ugovora o osnivanju Energetske zajednice ili predstavlja opasnost po bezbednost Republike Srbije. U slučaju da konačna odluka nije u skladu sa mišljenjem Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, Agencija je dužna da objavi i obrazloženje za donošenje takve odluke na način propisan članom 28. ovog zakona. Agencija ima pravo da odbije zahtev za sertifikaciju u slučaju da izdavanje sertifikata ugrožava sigurnost snabdevanja Republike Srbije ili država potpisnica Ugovora o osnivanju Energetske zajednice ili predstavlja opasnost po bezbednost Republike Srbije.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	period shall be extended by two months. In the absence of an opinion by the Commission within the period referred to in the first and second subparagraphs, the Commission is deemed not to raise objections to the decision of the regulatory authority. 7. When assessing whether the control by a person or persons from a third country or third countries will put at risk the security of energy supply to the Community, the Commission shall take into account: (a) the specific facts of the case and the third country or third countries concerned; and (b) the rights and obligations of the Community with respect to that third country or third countries arising under international law, including an agreement concluded with one or more third countries to which the Community is a party and which addresses the issues of security of supply. 8. The national regulatory authority shall, within a period of two months after the expiry of the period referred to in paragraph 6, adopt its final decision on the certification. In adopting its final decision the national regulatory authority shall take utmost account of the Commission's opinion. In any event Member States shall have the right to refuse certification where granting certification puts at risk the Member State's security of energy supply or the security of energy supply of another Member State. Where the Member State has designated another competent authority to assess paragraph 3(b), it may require the national regulatory authority to adopt its final decision in accordance with the assessment of that competent authority. The regulatory authority's final decision and the Commission's opinion shall be published together. Where the final decision diverges from the Commission's opinion, the Member State concerned shall provide and publish, together with that decision, the reasoning underlying such decision. 9. Nothing in this Article shall affect the right of Member States to exercise, in compliance with Community law, national legal controls to protect legitimate public security interests. 10. The Commission may adopt Guidelines setting					

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	out the details of the procedure to be followed for the application of this Article. Those measures, designed to amend non-essential elements of this Directive by supplementing it, shall be adopted in accordance with the regulatory procedure with scrutiny referred to in Article 51(3). 11. This Article, with exception of paragraph 3(a), shall also apply to Member States which are subject to a derogation under Article 49.					
12.	Member States shall designate, or shall require natural gas undertakings which own storage or LNG facilities to designate, for a period of time to be determined by Member States, having regard to considerations of efficiency and economic balance, one or more storage and LNG system operators.	01. 67.	Skladištenje i upravljanje skladištem prirodnog gasa Delatnost skladištenja i upravljanja skladištem prirodnog gasa obavlja operator skladišta. Operator skladišta prirodnog gasa posluje u skladu sa principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminatornosti, poštujući uslove iz zakona i propisa donetih na osnovu ovog zakona.	PU		
13.	1. Each transmission, storage and/or LNG system operator shall: (a) operate, maintain and develop under economic conditions secure, reliable and efficient transmission, storage and/or LNG facilities to secure an open market, with due regard to the environment, ensure adequate means to meet service obligations; (b) refrain from discriminating between system users or classes of system users, particularly in favour of its related undertakings; (c) provide any other transmission system operator, any other storage system operator, any other LNG system operator and/or any distribution system operator, sufficient information to ensure that the transport and storage of natural gas may take place in a manner	01. 34.	Operator transportnog sistema odgovoran je za: 1) siguran i pouzdan rad transportnog sistema i kvalitet isporuke prirodnog gasa; 2) bezbedan rad transportnog sistema prirodnog gasa; 3) upravljanje transportnim sistemom, na način koji obezbeđuje sigurnost isporuke prirodnog gasa; 4) razvoj kojim se obezbeđuje dugoročna sposobnost transportnog sistema da ispuni racionalne zahteve za transportom prirodnog gasa; 5) koordiniran rad transportnog sistema sa drugim transportnim, odnosno distributivnim sistemima i skladištem prirodnog gasa; 6) balansiranje sistema, ako je odgovoran za uređivanje i administriranje tržišta prirodnog gasa; 7) nediskriminatorni pristup transportnom sistemu; 8) ispravnost i pouzdanost merenja prirodnog gasa na mestima primopredaje u i iz transportnog sistema. Operator transportnog sistema koji ima najveći broj izlaza sa transportnog sistema odgovoran je za uređivanje i administriranje tržišta prirodnog gasa. Vlada će na predlog Ministarstva odrediti operatora transportnog sistema iz stava 2. ovog člana.	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	compatible with the secure and efficient operation of the interconnected system; and (d) provide system users with the information they need for efficient access to the system. 2. Each transmission system operator shall build sufficient cross-border capacity to integrate European transmission infrastructure accommodating all economically reasonable and technically feasible demands for capacity and taking into account security of gas supply. 3. Rules adopted by transmission system operators for balancing the gas transmission system shall be objective, transparent and non-discriminatory, including rules for the charging of system users of their networks for energy imbalance. Terms and conditions, including rules and tariffs, for the provision of such services by transmission system operators shall be established pursuant to a methodology compatible with Article 41(6) in a non-discriminatory and cost-reflective way and shall be published. 4. The regulatory authorities where Member States have so provided or Member States may require transmission system operators to comply with minimum standards for the maintenance and development of the transmission system, including interconnection capacity. 5. Transmission system operators shall procure the energy they use for the carrying out of their functions according to transparent, non-discriminatory and market based procedures.	35.	Operator transportnog sistema dužan je da: 1) održava i razvija transportni sistem; 2) donosi pravila o radu transportnog sistema; 3) svake godine donese plan razvoja transportnog sistema za period od najmanje deset godina i uskladi ga sa planom razvoja povezanih sistema i sa zahtevima za priključenje objekata skladišta, proizvođača i kupaca; 4) svake godine donese plan investicija u transportni sistem za period od tri godine; 5) donese Program za obezbeđivanje nediskriminatornog ponašanja, odredi lice odgovorno za nadzor nad sprovođenjem ovog programa, uslove mandata ili zapošljavanja ovog lica i sačini godišnji izveštaj; 6) nabavlja prirodni gas za potrebe obezbeđivanja sigurnog rada sistema i za nadoknadu gubitaka u transportnom sistemu na principima minimalnih troškova, transparentnosti i nediskriminacije; 7) kupuje i prodaje prirodni gas za potrebe balansiranja sistema, odnosno uravnoteženja količine prirodnog gasa koju je, za potrebe korisnika, preuzeo u transportni sistem u tački ulaza i isporučio sa transporta u tački izlaza, na principima minimalnih troškova, transparentnosti i nediskriminacije; 8) koristi lajnpak za potrebe balansiranja sistema, obezbeđivanja sigurnog rada sistema i za nadoknadu gubitaka u transportnom sistemu; 9) balansira sistem na principima minimalnih troškova, transparentnosti i nediskriminacije; 10) preduzima propisane mere bezbednosti u toku korišćenja transportnog sistema i drugih kapaciteta koji su u funkciji transportnog sistema; 11) donosi odluku o ceni za pristup transportnom sistemu u skladu sa zakonom kojim je uređena oblast energetike i aktom iz člana 42. stav 1. tačka 5) ovog zakona; 12) određuje cenu prirodnog gasa za potrebe balansiranja sistema u skladu sa pravilima o radu transportnog sistema;			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			13) ne pravi diskriminaciju između korisnika ili grupa korisnika transportnog sistema, a naročito ne favorizuje sa njim povezane energetske subjekte; 14) korisnicima transportnog sistema pruža informacije, kako bi ostvarili efikasan pristup sistemu na principima transparentnosti i nediskriminacije; 15) obezbedi poverljivost komercijalno osetljivih informacija dobijenih tokom obavljanja delatnosti i da informacije koje mogu obezbediti prednost na tržištu objavljuje na nediskriminatoran način; 16) prikuplja i objavljuje podatke i informacije neophodne za ispunjavanje propisanih obaveza po pitanju transparentnosti i praćenju tržišta prirodnog gasa u skladu sa zakonom koji uređuje oblast energetike, ovim zakonom i podzakonskim aktima donetim na osnovu ovog zakona i Pravilima o radu transportnog sistema prirodnog gasa; 17) krajnjem kupcu ili njegovom snabdevaču, na zahtev krajnjeg kupca, dostavi podatke o potrošnji prirodnog gasa u objektima tog kupca na obrascu i po postupku u skladu sa aktom Agencije kojim je propisan postupak ostvarivanja prava na pristup podacima o sopstvenoj potrošnji kupca prirodnog gasa; 18) vodi evidenciju podataka potrebnih za utvrđivanje pokazatelja kvaliteta isporuke i snabdevanja prirodnim gasom i dostavlja Agenciji izveštaj u skladu sa pravilima o tehničkim i komercijalnim pokazateljima i regulisanju kvaliteta isporuke i snabdevanja prirodnim gasom; 19) utvrdi tehničko-tehnološke uslove za povezivanje objekata, uređaja i postrojenja u jedinstven sistem; 20) prati sigurnost isporuke i snabdevanja i Ministarstvu dostavlja podatke za izveštaj o sigurnosti snabdevanja; 21) preduzima mere za povećanje energetske efikasnosti i zaštitu životne sredine; 22) razmenjuje informacije neophodne za bezbedno i sigurno funkcionisanje sistema sa drugim operatorima sistema; 23) sarađuje sa operatorima drugih sistema i drugim			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			relevantnim zainteresovanim stranama, u cilju uspostavljanja regionalnog tržišta prirodnog gasa i liberalizacije tržišta; 24) Agenciji dostavlja podatke i dokumentaciju neophodnih za njen rad, u roku koji ne može biti kraći od osam dana od dana prijema zahteva, u skladu sa zakonom kojim je uređena oblast energetike; 25) donese akt o cenama nestandardnih usluga, na koji saglasnost daje Agencija i koji se objavljuje na internet stranici operatora sistema; 26) Agenciji dostavlja podatke o promeni snabdevača i stepenu otvorenosti tržišta; 27) dostavi podatke potrebne za uređivanje i administriranje tržišta prirodnog gasa operatoru transportnog sistema iz člana 33. stav 2. ovog zakona; 28) u zavisnosti od stepena odstupanja od propisanog kvaliteta isporuke, plati naknadu krajnjem kupcu u skladu sa pravilima iz člana 139. ovog zakona; 29) postupa u skladu sa dužnostima propisanim ovim zakonom, propisima donetim na osnovu ovog zakona, zakonom kojim se uređuju obnovljivi izvori energije, kao i energetska efikasnost; 30) uređuje druga pitanja neophodna za rad transportnog sistema. Operator transportnog sistema prirodnog gasa čiji je osnivač Republika Srbija dužan je i da: 1) na osnovu opštih godišnjih ciljeva u skladu sa zakonom kojim je uređena oblast energetike definiše i razradi posebne ciljeve sa ključnim pokazateljima učinka i identifikuje rizike za ostvarenje tih ciljeva; 2) dostavi Republičkoj komisiji radi davanja saglasnosti srednjoročni i godišnji plan poslovanja u skladu sa zakonom kojim je uređena oblast energetike. Dužnosti iz stava 1. tač. 6), 7), 8) i 11) ovog zakona ima samo operator transportnog sistema koji je odgovoran za uređivanje i administriranje tržišta prirodnog gasa. Operator skladišta je odgovoran za:			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			zakonom kojim je uređena oblast energetike; 15) obezbedi operatoru transportnog sistema podatke značajne za rad tržišta prirodnog gasa; 16) obezbedi poverljivost komercijalno osetljivih informacija dobijenih tokom obavljanja delatnosti i da informacije koje mogu obezbediti prednost na tržištu objavljuje na nediskriminatoran način; 17) preduzima mere za povećanje energetske efikasnosti i za zaštitu životne sredine; 18) uređuje druga pitanja neophodna za rad skladišta. Operator skladišta ili Agencija može inicirati donošenje plana razvoja iz stava 1. tačka 4) ovog člana i u kraćem vremenskom periodu.			
14.	1. Where the transmission system belongs to a vertically integrated undertaking on 3 September 2009, Member States may decide not to apply Article 9(1) and designate an independent system operator upon a proposal from the transmission system owner. Such designation shall be subject to approval by the Commission. 2. The Member State may approve and designate an independent system operator only where: (a) the candidate operator has demonstrated that it complies with the requirements of Article 9(1)(b), (c) and (d); (b) the candidate operator has demonstrated that it has at its disposal the required financial, technical, physical and human resources to carry out its tasks under Article 13; (c) the candidate operator has undertaken to comply with a ten-year network development plan monitored by the regulatory authority; (d) the transmission system owner has demonstrated its ability to comply with its obligations under paragraph 5. To that end, it shall provide all the draft contractual arrangements with the candidate undertaking and any other relevant entity; and (e) the candidate operator has demonstrated its ability to comply with its obligations under Regulation (EC) No 715/2009 including the cooperation of transmission system operators at European and	01. 14.	Ukoliko je transportni sistem pripadao vertikalno integrisanom preduzeću pre roka određenog Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice može se na predlog vlasnika transportnog sistema imenovati nezavisni operator sistema i u tom slučaju se ne primenjuju član 12. st. 2-5. ovog zakona. Imenovanje nezavisnog operatora sistema sprovodi se u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice. Nezavisni operator sistema iz člana 13. ovog zakona dužan je da: 1) ispunjava uslove propisane članom 12. stav 1. ovog zakona; 2) ima zaposlene, finansijska, materijalna i tehnička sredstva neophodna za obavljanje delatnosti transporta prirodnog gasa; 3) pridržava se desetogodišnjeg plana razvoja transportnog sistema iz člana 37. ovog zakona; 4) obavlja delatnost transporta i upravljanja transportnim sistemom, u skladu sa ovim zakonom. Nezavisni operator sistema pored dužnosti iz člana 35. ovog zakona dužan je i da: 1) odobrava i naplaćuje pristup treće strane sistemu u skladu sa odredbama ovog zakona;	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	regional level. 3. Undertakings which have been certified by the regulatory authority as having complied with the requirements of Article 11 and of paragraph 2 of this Article shall be approved and designated as independent system operators by Member States. The certification procedure in either Article 10 of this Directive and Article 3 of Regulation (EC) No 715/2009 or in Article 11 of this Directive shall be applicable. 4. Each independent system operator shall be responsible for granting and managing third-party access, including the collection of access charges and congestion charges, for operating, maintaining and developing the transmission system, as well as for ensuring the long-term ability of the system to meet reasonable demand through investment planning. When developing the transmission system the independent system operator shall be responsible for planning (including authorisation procedure), construction and commissioning of the new infrastructure. For this purpose, the independent system operator shall act as a transmission system operator in accordance with this Chapter. The transmission system owner shall not be responsible for granting and managing third-party access, nor for investment planning. 5. Where an independent system operator has been designated, the transmission system owner shall: (a) provide all the relevant cooperation and support to the independent system operator for the fulfilment of its tasks, including in particular all relevant information; (b) finance the investments decided by the independent system operator and approved by the regulatory authority, or give its agreement to financing by any interested party including the independent system operator. The relevant financing arrangements shall be subject to approval by the regulatory authority. Prior to such approval, the regulatory authority shall consult the transmission system owner together with other interested parties;	15. 16.	2) upravlja, održava i razvija transportni sistem; 3) planira investicije tako da obezbedi dugoročnu sposobnost transportnog sistema da ispuní racionalne zahteve za transportom prirodnog gasa. Nezavisni operator sistema dužan je da razvija transportni sistem i odgovoran je za planiranje, izgradnju i puštanje u rad nove infrastrukture. Vlasnik transportnog sistema na kome delatnost transporta i upravljanja transportnim sistemom obavlja nezavisni operator sistema dužan je da: 1) obezbedi svu relevantnu saradnju i podršku nezavisnom operatoru sistema u svrhu ispunjenja njegovih zadataka, uključujući posebno sve relevantne informacije; 2) na osnovu odluke nezavisnog operatora sistema finansira investicije koje su predviđene desetogodišnjim planom razvoja iz člana 37. ovog zakona ili da saglasnost da investicije finansira neka druga zainteresovana strana uključujući i nezavisnog operatora sistema. Relevantne finansijske aranžmane odobrava Agencija. Pre donošenja takvog odobrenja, Agencija se konsultuje sa vlasnikom transportnog sistema, nezavisnim operatorom sistema i drugim zainteresovanim stranama; 3) izmiruje obaveze koje se odnose na transportni sistem, ali ne i obaveze koje se odnose na poslove nezavisnog operatora sistema; 4) obezbedi garancije koje će omogućiti finansiranje razvoja transportnog sistema, osim investicija za koje je u skladu sa tačkom 2) ovog člana dao saglasnost da finansiranje preuzme neka zainteresovana strana uključujući i nezavisnog operatora sistema. Vlasnik transportnog sistema, kojim upravlja nezavisni operator transportnog sistema, nije odgovoran za odobrenje pristupa treće strane i upravljanje tim pristupom, niti za planiranje investicija.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	(c)provide for the coverage of liability relating to the network assets, excluding the liability relating to the tasks of the independent system operator; and (d)provide guarantees to facilitate financing any network expansions with the exception of those investments where, pursuant to point (b), it has given its agreement to financing by any interested party including the independent system operator. 6. In close cooperation with the regulatory authority, the relevant national competition authority shall be granted all relevant powers to effectively monitor compliance of the transmission system owner with its obligations under paragraph 5.					
15.	1. A transmission system owner, where an independent system operator has been appointed, and a storage system operator which are part of vertically integrated undertakings shall be independent at least in terms of their legal form, organisation and decision making from other activities not relating to transmission, distribution and storage. This Article shall apply only to storage facilities that are technically and/or economically necessary for providing efficient access to the system for the supply of customers pursuant to Article 33. 2. In order to ensure the independence of the transmission system owner and storage system operator referred to in paragraph 1, the following minimum criteria shall apply: (persons responsible for the management of the a transmission system owner and storage system) operator shall not participate in company structures of the integrated natural gas undertaking responsible, directly or indirectly, for the day-to-day operation of the production and supply of natural gas; (appropriate measures shall be taken to ensure that b the professional interests of persons responsible for) the management of the transmission system owner and storage system operator are taken into account in a manner that ensures that they are capable of acting independently; (the storage system operator shall have effective	01. 7. 17.	Operator sistema koji posluje unutar vertikalno integrisanog preduzeća i vlasnik transportnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća, donosi Program nediskriminatornog ponašanja koji sadrži mere kojima se sprečava diskriminatorno ponašanje, obaveze zaposlenih i pravila ponašanja u ostvarivanju nediskriminacije, efikasno vršenje nadzora i redovno izveštavanje i određuje lice odgovorno za nadzor nad sprovođenjem ovog programa. Odgovorno lice iz stava 1. ovog člana dužno je da sastavi godišnji izveštaj o preduzetim merama za ostvarenje programa iz stava 1. ovog člana, da ga dostavi Agenciji i da ga objavi na internet stranici operatora sistema, odnosno vertikalno integrisanog preduzeća. Na osnovu izveštaja iz stava 2. ovog člana Agencija može zahtevati izmenu programa iz stava 1. ovog člana. Vlasnik transportnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća mora biti nezavisan u pogledu pravne forme, organizacije i odlučivanja od ostalih delatnosti koje nisu vezane za transport prirodnog gasa. Nezavisnost vlasnika transportnog sistema iz stava 1. ovog člana ostvaruje se na način da:	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	c decision-making rights, independent from the) integrated natural gas undertaking, with respect to assets necessary to operate, maintain or develop the storage facilities. This shall not preclude the existence of appropriate coordination mechanisms to ensure that the economic and management supervision rights of the parent company in respect of return on assets regulated indirectly in accordance with Article 41(6) in a subsidiary are protected. In particular, this shall enable the parent company to approve the annual financial plan, or any equivalent instrument, of the storage system operator and to set global limits on the levels of indebtedness of its subsidiary. It shall not permit the parent company to give instructions regarding day-to-day operations, nor with respect to individual decisions concerning the construction or upgrading of storage facilities, that do not exceed the terms of the approved financial plan, or any equivalent instrument; and (the transmission system owner and the storage d system operator shall establish a compliance) programme, which sets out measures taken to ensure that discriminatory conduct is excluded, and ensure that observance of it is adequately monitored. The compliance programme shall set out the specific obligations of employees to meet those objectives. An annual report, setting out the measures taken, shall be submitted by the person or body responsible for monitoring the compliance programme to the regulatory authority and shall be published. 3. The Commission may adopt Guidelines to ensure full and effective compliance of the transmission system owner and of the storage system operator with paragraph 2 of this Article. Those measures, designed to amend non-essential elements of this Directive by supplementing it, shall be adopted in accordance with the regulatory procedure with scrutiny referred to in Article 51(3).		1) članovi organa upravljanja subjekta koji je vlasnik transportnog sistema ne smeju da budu članovi organa upravljanja ili zaposleni u preduzeću koje obavlja delatnost proizvodnje ili snabdevanja prirodnim gasom; 2) su članovi organa upravljanja subjekta koji je vlasnik transportnog sistema nezavisni u pogledu odlučivanja; 3) donosi i prati sprovođenje programa iz člana 7. ovog zakona.			
16.	1. Without prejudice to Article 30 or any other legal duty to disclose information, each transmission,	01.	Nezavisni operator sistema i vlasnik transportnog sistema, dužni su da čuvaju poverljivost komercijalno	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	storage and/or LNG system operator, and each transmission system owner, shall preserve the confidentiality of commercially sensitive information obtained in the course of carrying out its activities, and shall prevent information about its own activities which may be commercially advantageous from being disclosed in a discriminatory manner. In particular, it shall not disclose any commercially sensitive information to the remaining parts of the undertaking, unless this is necessary for carrying out a business transaction. In order to ensure the full respect of the rules on information unbundling, Member States shall ensure that the transmission system owner including, in the case of a combined operator, the distribution system operator, and the remaining part of the undertaking do not use joint services, such as joint legal services, apart from purely administrative or IT functions. 2. Transmission, storage and/or LNG system operators shall not, in the context of sales or purchases of natural gas by related undertakings, misuse commercially sensitive information obtained from third parties in the context of providing or negotiating access to the system. 3. Information necessary for effective competition and the efficient functioning of the market shall be made public. That obligation shall be without prejudice to protecting commercially sensitive information.	18.	osetljivih informacija dobijenih tokom svog poslovanja, kao i da spreče da informacije o sopstvenom poslovanju koje su od komercijalnog značaja budu raspoložive na diskriminatoran način. Informacije iz stava 1. ovog člana ne smeju biti raspoložive ostalim delovima vertikalno integrisanog preduzeća, osim ako je to neophodno za njihovo obavljanje delatnosti. Vlasnik transportnog sistema, i drugi delovi vertikalno integrisanog preduzeća ne mogu imati zajedničke službe, osim službi za obavljanje administrativnih ili informatičkih poslova. Obaveze iz stava 1. ovog člana neće negativno uticati na efikasnu konkurenciju i funkcionisanje tržišta.			
17.	Transmission system operators shall be equipped with all human, technical, physical and financial resources necessary for fulfilling their obligations under this Directive and carrying out the activity of gas transmission, in particular: (assets that are necessary for the activity of gas a transmission, including the transmission system,) shall be owned by the transmission system operator; (personnel necessary for the activity of gas b transmission, including the performance of all) corporate tasks, shall be employed by the transmission system operator; (leasing of personnel and rendering of services, to	01. 19.	Ukoliko je transportni sistem pripadao vertikalno integrisanom preduzeću pre roka određenog Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice može se na predlog vertikalno integrisanog preduzeća imenovati nezavisni operator transporta i u tom slučaju se ne primenjuje član 12. ovog zakona. Imenovanje nezavisnog operatora transporta sprovodi se u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice. Nezavisni operator transporta dužan je da ima zaposlene, finansijska, materijalna i tehnička sredstva neophodna za obavljanje delatnosti transporta i upravljanja transportnim sistemom, uključujući	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	c and from any other parts of the vertically integrated) undertaking shall be prohibited. A transmission system operator may, however, render services to the vertically integrated undertaking as long as: (ithe provision of those services does not) discriminate between system users, is available to all system users on the same terms and conditions and does not restrict, distort or prevent competition in production or supply; and (i the terms and conditions of the provision of those i) services are approved by the regulatory authority; (without prejudice to the decisions of the d Supervisory Body under Article 20, appropriate) financial resources for future investment projects and/or for the replacement of existing assets shall be made available to the transmission system operator in due time by the vertically integrated undertaking following an appropriate request from the transmission system operator. 2. The activity of gas transmission shall include at least the following tasks in addition to those listed in Article 13: (the representation of the transmission system a operator and contacts to third parties and the) regulatory authorities; (the representation of the transmission system b operator within the European Network of) Transmission System Operators for Gas (ENTSO for Gas); (granting and managing third-party access on a non-c discriminatory basis between system users or classes) of system users; (the collection of all the transmission system related d charges including access charges, balancing charges) for ancillary services such as gas treatment, purchasing of services (balancing costs, energy for losses); (the operation, maintenance and development of a e secure, efficient and economic transmission system;) (investment planning ensuring the long-term ability f of the system to meet reasonable demand and		transportni sistem i vlasnik je transportnog sistema. Nije dozvoljeno radno angažovanje zaposlenih ili pružanje usluga između nezavisnog operatora transporta i drugih delova vertikalno integrisanog preduzeća, osim ako: 1) pružanje tih usluga ne dovodi do diskriminacije korisnika transportnog sistema; 2) su uslovi za pružanje tih usluga uređeni programom iz člana 24. ovog zakona. Na zahtev nezavisnog operatora transporta vertikalno integrisano preduzeće dužno je da blagovremeno nezavisnom operatoru transporta obezbedi odgovarajuća finansijska sredstva za buduće investicije i/ili za zamenu postojećih sredstava neophodnih za obavljanje energetske delatnosti. Privredna društva vertikalno integrisanog preduzeća koja obavljaju delatnost proizvodnje ili snabdevanja prirodnim gasom ne mogu ni direktno niti indirektno imati udeo u nezavisnom operatoru transporta. Nezavisni operator transporta ne može imati ni direktan niti indirektan udeo u privrednom društvu vertikalno integrisanog preduzeća koje obavlja delatnost proizvodnje ili snabdevanja prirodnim gasom, niti imati pravo na dividende ili bilo koju drugu finansijsku dobit društva. Nezavisni operator transporta mora biti organizovan u skladu sa zakonom kojim se uređuju privredna društva. Nezavisni operator transporta mora se u pogledu poslovnog identiteta, komunikacije, zaštitnog znaka i prostorija razlikovati od vertikalno integrisanog preduzeća ili bilo kog njegovog dela. Nezavisni operator transporta neće imati zajedničke informacione sisteme ili opremu, prostorije i sisteme zaštite informacija sa bilo kojim delom vertikalno integrisanog preduzeća, niti angažovati ista lica za informacione sisteme, opremu i sisteme zaštite informacija. Reviziju finansijskih izveštaja nezavisnog operatora transporta ne može da sprovodi isti revizor koji sprovodi reviziju finansijskih izveštaja vertikalno integrisanog preduzeća ili nekog njegovog dela.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	) guaranteeing security of supply; (the setting up of appropriate joint ventures, g including with one or more transmission system) operators, gas exchanges, and the other relevant actors pursuing the objective to develop the creation of regional markets or to facilitate the liberalisation process; and (hall corporate services, including legal services,) accountancy and IT services. 3. Transmission system operators shall be organised in a legal form as referred to in Article 1 of Council Directive 68/151/EEC ⁽¹⁷⁾. 4. The transmission system operator shall not, in its corporate identity, communication, branding and premises, create confusion in respect of the separate identity of the vertically integrated undertaking or any part thereof. 5. The transmission system operator shall not share IT systems or equipment, physical premises and security access systems with any part of the vertically integrated undertaking, nor use the same consultants or external contractors for IT systems or equipment, and security access systems. 6. The accounts of transmission system operators shall be audited by an auditor other than the one auditing the vertically integrated undertaking or any part thereof.	20.	Nezavisni operator transporta pored dužnosti iz člana 35. ovog zakona dužan je da: 1) pred Agencijom, korisnicima sistema i ostalim učesnicima na tržištu istupa u svojstvu operatora transportnog sistema; 2) odobrava i naplaćuje pristup treće strane sistemu, u skladu sa odredbama ovog zakona na principima nediskriminacije; 3) naplaćuje uslugu transporta u skladu sa odredbama ovog zakona; 4) upravlja, održava i razvija transportni sistem; 5) planira investicije tako da obezbedi dugoročnu sposobnost transportnog sistema da ispunji racionalne zahteve za transportom prirodnog gasa; 6) ima samostalne pravne, računovodstvene službe i službu informacionih tehnologija, nezavisno od bilo kog dela vertikalno integrisanog preduzeća.			
18.	1. Without prejudice to the decisions of the Supervisory Body under Article 20, the transmission system operator shall have: (effective decision-making rights, independent from a the vertically integrated undertaking, with respect to) assets necessary to operate, maintain or develop the transmission system; and (the power to raise money on the capital market in b particular through borrowing and capital increase.) 2. The transmission system operator shall at all times act so as to ensure it has the resources it needs in order to carry out the activity of transmission properly and efficiently and develop and maintain an efficient,	01. 21.	Ne dovodeći u pitanje odredbe člana 23. ovog zakona nezavisni operator transporta samostalno donosi odluke o sredstvima neophodnim za upravljanje, održavanje, razvoj i izgradnju transportnog sistema, kao i odluke o kreditnim zaduženjima i povećanju kapitala, nezavisno od vertikalno integrisanog preduzeća. Svi komercijalni i finansijski odnosi između vertikalno integrisanog preduzeća i nezavisnog operatora transporta moraju biti zasnovani na principu transparentnosti i nediskriminacije. Nezavisni operator transporta dostavlja Agenciji na uvid sve svoje komercijalne i finansijske ugovore sa vertikalno integrisanim preduzećem.	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	secure and economic transmission system. 3. Subsidiaries of the vertically integrated undertaking performing functions of production or supply shall not have any direct or indirect shareholding in the transmission system operator. The transmission system operator shall neither have any direct or indirect shareholding in any subsidiary of the vertically integrated undertaking performing functions of production or supply, nor receive dividends or any other financial benefit from that subsidiary. 4. The overall management structure and the corporate statutes of the transmission system operator shall ensure effective independence of the transmission system operator in compliance with this Chapter. The vertically integrated undertaking shall not determine, directly or indirectly, the competitive behaviour of the transmission system operator in relation to the day to day activities of the transmission system operator and management of the network, or in relation to activities necessary for the preparation of the ten-year network development plan developed pursuant to Article 22. 5. In fulfilling their tasks in Article 13 and Article 17(2) of this Directive, and in complying with Article 13(1), Article 14(1)(a), Article 16(2), (3) and (5), Article 18(6) and Article 21(1) of Regulation (EC) No 715/2009, transmission system operators shall not discriminate against different persons or entities and shall not restrict, distort or prevent competition in production or supply. 6. Any commercial and financial relations between the vertically integrated undertaking and the transmission system operator, including loans from the transmission system operator to the vertically integrated undertaking, shall comply with market conditions. The transmission system operator shall keep detailed records of such commercial and financial relations and make them available to the regulatory authority upon request. 7. The transmission system operator shall submit for approval by the regulatory authority all commercial and financial agreements with the vertically integrated		Nezavisni operator transporta obaveštava Agenciju o raspoloživim finansijskim sredstvima za planirane investicije.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	undertaking. 8. The transmission system operator shall inform the regulatory authority of the financial resources, referred to in Article 17(1)(d), available for future investment projects and/or for the replacement of existing assets. 9. The vertically integrated undertaking shall refrain from any action impeding or prejudicing the transmission system operator from complying with its obligations in this Chapter and shall not require the transmission system operator to seek permission from the vertically integrated undertaking in fulfilling those obligations. 10. An undertaking which has been certified by the regulatory authority as being in compliance with the requirements of this Chapter shall be approved and designated as a transmission system operator by the Member State concerned. The certification procedure in either Article 10 of this Directive and Article 3 of Regulation (EC) No 715/2009 or in Article 11 of this Directive shall apply.					
19.	1. Decisions regarding the appointment and renewal, working conditions including remuneration, and termination of the term of office, of the persons responsible for the management and/or members of the administrative bodies of the transmission system operator shall be taken by the Supervisory Body of the transmission system operator appointed in accordance with Article 20. 2. The identity of, and the conditions governing the term, the duration and the termination of office of, the persons nominated by the Supervisory Body for appointment or renewal as persons responsible for the executive management and/or as members of the administrative bodies of the transmission system operator, and the reasons for any proposed decision terminating such term of office, shall be notified to the regulatory authority. Those conditions and the decisions referred to in paragraph 1 shall become binding only if the regulatory authority has raised no objections within three weeks of notification. The regulatory authority may object to the decisions	01. 22.	Članovi organa upravljanja nezavisnog operatora transporta mogu da budu lica koja: 1) nisu direktno ili indirektno angažovana od strane drugih delova vertikalno integrisanog preduzeća ili njegovih većinskih akcionara; 2) u periodu od tri godine pre imenovanja nisu direktno ili indirektno bili angažovani od strane drugih delova vertikalno integrisanog preduzeća ili njegovih većinskih akcionara; 3) nakon prekida angažovanja od strane operatora transportnog sistema ne zauzimaju nikakav profesionalni položaj, niti obavljaju neku dužnost, imaju poslovni udeo ili poslovne odnose sa drugim delovima vertikalno integrisanog preduzeća, kao ni sa njegovim većinskim vlasnikom u periodu od najmanje četiri godine; 4) nemaju vlasnički udeo niti ostvaruju neku drugu direktnu ili indirektnu finansijsku korist od bilo kog dela vertikalno integrisanog preduzeća, a njihova zarada ne sme da zavisi od aktivnosti ili poslovnih rezultata vertikalno integrisanog preduzeća.	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	referred to in paragraph 1 where: (a)doubts arise as to the professional independence of a nominated person responsible for the management and/or member of the administrative bodies; or (b)in the case of premature termination of a term of office, doubts exist regarding the justification of such premature termination. 3. No professional position or responsibility, interest or business relationship, directly or indirectly, with the vertically integrated undertaking or any part of it or its controlling shareholders other than the transmission system operator shall be exercised for a period of three years before the appointment of the persons responsible for the management and/or members of the administrative bodies of the transmission system operator who are subject to this paragraph. 4. The persons responsible for the management and/or members of the administrative bodies, and employees of the transmission system operator shall have no other professional position or responsibility, interest or business relationship, directly or indirectly, with any other part of the vertically integrated undertaking or with its controlling shareholders. 5. The persons responsible for the management and/or members of the administrative bodies, and employees of the transmission system operator shall hold no interest in or receive any financial benefit, directly or indirectly, from any part of the vertically integrated undertaking other than the transmission system operator. Their remuneration shall not depend on activities or results of the vertically integrated undertaking other than those of the transmission system operator. 6. Effective rights of appeal to the regulatory authority shall be guaranteed for any complaints by the persons responsible for the management and/or members of the administrative bodies of the transmission system operator against premature terminations of their term of office. 7. After termination of their term of office in the		Predlog za imenovanje članova organa upravljanja nezavisni operator transporta mora dostaviti Agenciji, uključujući i uslove koji se odnose na vreme, trajanje i prestanak mandata, kao i materijalna i druga prava. U roku od tri nedelje od dana prijema predloga iz stava 2. ovog člana Agencija može dati primedbe na predlog odluke o imenovanju i to ako: 1) postoji sumnja u profesionalnu nezavisnost člana organa upravljanja u smislu stava 2. ovog člana, kao i uslove zapošljavanja, uključujući zaradu i ostala materijalna prava; 2) u slučaju prevremenog prestanka mandata postoji sumnja po pitanju opravdanosti tog prevremenog prestanka. Odredbe stava 2. i stava 3. tačka 2) ovog člana primenjuju se i na lica zaposlena na rukovodećim mestima i lica direktno podređena njima, a koja se odnose na upravljanje, održavanje, izgradnju ili razvoj transportnog sistema. Odredbe stava 1. tačka 2) ovog člana primenjuju se na najmanje polovinu plus jednog člana organa upravljanja, a druga lica organa upravljanja mogu biti lica koja u periodu od šest meseci pre imenovanja nisu direktno ili indirektno bila angažovana od strane drugih delova vertikalno integrisanog preduzeća ili njegovih većinskih akcionara.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	transmission system operator, the persons responsible for its management and/or members of its administrative bodies shall have no professional position or responsibility, interest or business relationship with any part of the vertically integrated undertaking other than the transmission system operator, or with its controlling shareholders for a period of not less than four years. 8. Paragraph 3 shall apply to the majority of the persons responsible for the management and/or members of the administrative bodies of the transmission system operator. The persons responsible for the management and/or members of the administrative bodies of the transmission system operator who are not subject to paragraph 3 shall have exercised no management or other relevant activity in the vertically integrated undertaking for a period of at least six months before their appointment. The first subparagraph of this paragraph and paragraphs 4 to 7 shall be applicable to all the persons belonging to the executive management and to those directly reporting to them on matters related to the operation, maintenance or development of the network.					
20.	1. The transmission system operator shall have a Supervisory Body which shall be in charge of taking decisions which may have a significant impact on the value of the assets of the shareholders within the transmission system operator, in particular decisions regarding the approval of the annual and longer-term financial plans, the level of indebtedness of the transmission system operator and the amount of dividends distributed to shareholders. The decisions falling under the remit of the Supervisory Body shall exclude those that are related to the day to day activities of the transmission system operator and management of the network, and in relation to activities necessary for the preparation of the ten-year network development plan developed pursuant to Article 22. 2. The Supervisory Body shall be composed of	01. 23.	Članove nadzornog odbora, odnosno skupštine akcionara nezavisnog operatora transporta mogu da čine predstavnici vertikalno integrisanog preduzeća, predstavnici akcionara treće strane i predstavnici drugih zainteresovanih strana, kao što su zaposleni nezavisnog operatora transporta. Telo iz stava 1. ovog člana donosi odluke koje utiču na vrednost imovine nezavisnog operatora transporta, saglasnosti na godišnje i dugoročne finansijske planove, nivo zaduživanja nezavisnog operatora transporta i iznos dobiti koja se isplaćuje. Odredbe člana 22. stav 1. tač. 2) - 4) ovog zakona primenjuju se najmanje na polovinu članova tela iz stava 1. ovog člana umanjenog za jedan, a pravo Agencije iz člana 22. stav 3. tačka 2) ovog zakona primenjuje se na sve članove tela iz stava 1. ovog člana.	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	members representing the vertically integrated undertaking, members representing third party shareholders and, where the relevant legislation of a Member State so provides, members representing other interested parties such as employees of the transmission system operator. 3. The first subparagraph of Article 19(2) and Article 19(3) to (7) shall apply to at least half of the members of the Supervisory Body minus one. Point (b) of the second subparagraph of Article 19(2) shall apply to all the members of the Supervisory Body.					
21.	1. Member States shall ensure that transmission system operators establish and implement a compliance programme which sets out the measures taken in order to ensure that discriminatory conduct is excluded, and ensure that the compliance with that programme is adequately monitored. The compliance programme shall set out the specific obligations of employees to meet those objectives. It shall be subject to approval by the regulatory authority. Without prejudice to the powers of the national regulator, compliance with the program shall be independently monitored by a compliance officer. 2. The compliance officer shall be appointed by the Supervisory Body, subject to the approval by the regulatory authority. The regulatory authority may refuse the approval of the compliance officer only for reasons of lack of independence or professional capacity. The compliance officer may be a natural or legal person. Article 19(2) to (8) shall apply to the compliance officer. 3. The compliance officer shall be in charge of: (a) monitoring the implementation of the compliance programme; (b) elaborating an annual report, setting out the measures taken in order to implement the compliance programme and submitting it to the regulatory authority; (c) reporting to the Supervisory Body and issuing recommendations on the compliance programme and its implementation;	01. 24. 25.	Nezavisni operator transporta dužan je da donese i sprovede program za obezbeđivanje nediskriminatornog ponašanja iz člana 7. ovog zakona (u daljem tekstu: Program nediskriminatornog ponašanja). Programom nediskriminatornog ponašanja se utvrđuju posebne obaveze zaposlenih u ispunjavanju tih ciljeva. Na Program nediskriminatornog ponašanja saglasnost daje Agencija. Organ upravljanja imenuje pravno ili fizičko lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja ako ispunjava uslove iz člana 12. stav 1. tač. 1)-3) ovog zakona, uz prethodnu saglasnost Agencije. Organ upravljanja može razrešiti lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja uz prethodnu saglasnost Agencije. Agencija može odbiti predlog za imenovanje ako lice nije dovoljno nezavisno ili nema potrebne profesionalne kapacitete. Lice iz stava 1. ovog člana dužno je da: 1) prati sprovođenje Programa nediskriminatornog ponašanja; 2) sastavi godišnji izveštaj o preduzetim merama za ostvarenje Programa nediskriminatornog ponašanja i	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	(d)notifying the regulatory authority on any substantial breaches with regard to the implementation of the compliance programme; and (e)reporting to the regulatory authority on any commercial and financial relations between the vertically integrated undertaking and the transmission system operator. 4. The compliance officer shall submit the proposed decisions on the investment plan or on individual investments in the network to the regulatory authority. This shall occur at the latest when the management and/or the competent administrative body of the transmission system operator submits them to the Supervisory Body. 5. Where the vertically integrated undertaking, in the general assembly or through the vote of the members of the Supervisory Body it has appointed, has prevented the adoption of a decision with the effect of preventing or delaying investments, which under the ten-year network development plan, was to be executed in the following three years, the compliance officer shall report this to the regulatory authority, which then shall act in accordance with Article 22. 6. The conditions governing the mandate or the employment conditions of the compliance officer, including the duration of his mandate, shall be subject to approval by the regulatory authority. Those conditions shall ensure the independence of the compliance officer, including by providing it with all the resources necessary for fulfilling his duties. During his mandate, the compliance officer shall have no other professional position, responsibility or interest, directly or indirectly, in or with any part of the vertically integrated undertaking or with its controlling shareholders. 7. The compliance officer shall report regularly, either orally or in writing, to the regulatory authority and shall have the right to report regularly, either orally or in writing, to the Supervisory Body of the transmission system operator. 8. The compliance officer may attend all meetings of		dostavi ga Agenciji; 3) podnese izveštaj organu upravljanja i da preporuke vezane za Program nediskriminatornog ponašanja i njegovu primenu; 4) blagovremeno obaveštava Agenciju o svakoj bitnoj povredi odredaba Programa nediskriminatornog ponašanja; 5) podnese izveštaj Agenciji o svim o komercijalnim i finansijskim odnosima između vertikalno integrisanog preduzeća i operatora transportnog sistema; 6) dostavi informacije na zahtev Agencije. Lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja dostavlja Agenciji predloge odluka o realizaciji pojedinačnih investicija u transportni sistem pre dostavljanja organu upravljanja. Ako organ upravljanja ne usvoji odluke što bi za posledicu imalo sprečavanje ili odlaganje investicija koje su u okviru desetogodišnjeg plana razvoja transportnog sistema bile predviđene da se realizuju u naredne tri godine, lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja dužno je da o tome odmah obavesti Agenciju. Agencija daje saglasnost na uslove kojima se definiše mandat ili zapošljavanje lica zaduženog za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja, uključujući i trajanje njegovog mandata ili radnog odnosa, kojima se obezbeđuje njegova nezavisnost, uključujući i obezbeđenje svih elemenata koji su mu neophodni da ispuni svoje dužnosti. Tokom trajanja mandata, lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja ne sme imati drugi profesionalni angažman, odgovornost ili interes, direktno ili indirektno, u/sa bilo kojim delom vertikalno integrisanog preduzeća ili sa njegovim većinskim akcionarima. Lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja može da prisustvuje svim sastancima rukovodstva ili organa upravljanja nezavisnog operatora transporta, nadzornog odbora i skupštine, koji su obavezni da ga obaveste o zakazanim sastancima i dostave materijal neophodan			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	the management or administrative bodies of the transmission system operator, and those of the Supervisory Body and the general assembly. The compliance officer shall attend all meetings that address the following matters: (a) conditions for access to the network, as defined in Regulation (EC) No 715/2009, in particular regarding tariffs, third party access services, capacity allocation and congestion management, transparency, balancing and secondary markets; (b) projects undertaken in order to operate, maintain and develop the transmission system, including investments in new transport connections, in expansion of capacity and in optimisation of existing capacity; (c) energy purchases or sales necessary for the operation of the transmission system. 9. The compliance officer shall monitor the compliance of the transmission system operator with Article 16. 10. The compliance officer shall have access to all relevant data and to the offices of the transmission system operator and to all the information necessary for the fulfilment of his task. 11. After prior approval by the regulatory authority, the Supervisory Body may dismiss the compliance officer. It shall dismiss the compliance officer for reasons of lack of independence or professional capacity upon request of the regulatory authority. 12. The compliance officer shall have access to the offices of the transmission system operator without prior announcement.		za sastanak. Lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja prisustvuje svim sastancima na kojima se razmatraju sledeća pitanja: 1) uslovi za pristup sistemu za transport prirodnog gasa, a posebno u vezi sa cenom pristupa sistemu, usluge vezane za pristup sistemu, raspodela kapaciteta i upravljanje preopterećenjem, transparentnost, balansiranje i sekundarno tržište; 2) tekući projekti koji se odnose na upravljanje, održavanje i razvoj transportnog sistema, uključujući investicije u nove interkonektore i priključke; 3) kupovina i prodaja prirodnog gasa za potrebe obezbeđivanja sigurnog rada transportnog sistema, obezbeđivanja sopstvene potrošnje prirodnog gasa, balansiranja sistema i nadoknadu gubitaka u transportnom sistemu. Lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja prati usklađenost nezavisnog operatora transporta sa odredbama ovog zakona koje se odnose na poverljivost nezavisnog operatora transporta i vlasnika transportnog sistema. Lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja ima pristup svim bitnim podacima i službama nezavisnog operatora transporta, kao i svim informacijama koje su mu neophodne za ispunjavanje propisanih zadataka. Lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja ima pristup službama nezavisnog operatora transporta bez prethodne najave. Uz prethodnu saglasnost Agencije organ upravljanja može da razreši dužnosti lice zaduženo za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja. U slučaju nedovoljne nezavisnosti ili nedovoljnih profesionalnih kapaciteta lica za praćenje Programa nediskriminatornog ponašanja Agencija može da zahteva da se ono razreši dužnosti.			
22.	1. Every year, transmission system operators shall submit to the regulatory authority a ten-year network development plan based on existing and forecast supply and demand after having consulted all the relevant stakeholders. That network development plan	01. 37.	Operator transportnog sistema dužan je da svake godine podnese Agenciji na saglasnost desetogodišnji plan razvoja transportnog sistema u skladu sa	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	shall contain efficient measures in order to guarantee the adequacy of the system and the security of supply. 2. The ten-year network development plan shall, in particular: (indicate to market participants the main a transmission infrastructure that needs to be built or) upgraded over the next ten years; (contain all the investments already decided and b identify new investments which have to be executed) in the next three years; and (c)provide for a time frame for all investment projects. 3. When elaborating the ten-year network development plan, the transmission system operator shall make reasonable assumptions about the evolution of the production, supply, consumption and exchanges with other countries, taking into account investment plans for regional and Community-wide networks, as well as investment plans for storage and LNG regasification facilities. 4. The regulatory authority shall consult all actual or potential system users on the ten-year network development plan in an open and transparent manner. Persons or undertakings claiming to be potential system users may be required to substantiate such claims. The regulatory authority shall publish the result of the consultation process, in particular possible needs for investments. 5. The regulatory authority shall examine whether the ten-year network development plan covers all investment needs identified during the consultation process, and whether it is consistent with the non-binding Community-wide ten-year network development plan (Community-wide network development plan) referred to in Article 8(3)(b) of Regulation (EC) No 715/2009. If any doubt arises as to the consistency with the Community-wide network development plan, the regulatory authority shall consult the Agency. The regulatory authority may require the transmission system operator to amend its ten-year network development plan. 6. The regulatory authority shall monitor and	38.	Strategijom razvoja energetike Republike Srbije i Programom ostvarivanja Strategije razvoja energetike Republike Srbije, koji su uređeni zakonom kojim se uređuje energetika, baziran na prognoziranim potrebama za prirodnim gasom i konsultacijama sa svim zainteresovanim stranama. Pri izradi desetogodišnjeg plana razvoja operator transportnog sistema uzima u obzir planiranu proizvodnju, potrošnju i razmenu prirodnog gasa sa drugim zemljama. Plan iz stava 1. ovog člana mora biti usaglašen sa planom razvoja povezanih transportnih sistema, proizvodnje prirodnog gasa, skladišta i distributivnih sistema. Desetogodišnji plan razvoja transportnog sistema sadrži efikasne mere radi obezbeđenja stabilnosti sistema i sigurnosti snabdevanja. Plan iz stava 1. ovog člana sa trogodišnjim planom investicija treba da: 1) ukaže na potrebe za izgradnjom i rekonstrukcijom najvažnije infrastrukture transportnog sistema koju treba izgraditi ili rekonstruisati u narednih deset godina; 2) sadrži sve investicije za koje je doneta odluka o realizaciji i koje su u toku, kao i investicije koje će se realizovati u periodu od naredne tri godine; 3) odredi rokove za realizaciju svih investicionih projekata; 4) sadrži efikasne mere kojima se ostvaruje adekvatnost sistema i sigurnost snabdevanja. Agencija je dužna da organizuje konsultacije o planu iz člana 37. stav 1. ovog zakona sa postojećim i potencijalnim korisnicima sistema, na nepristrasan i transparentan način, o čemu mora objaviti rezultat, a posebno moguće potrebe za investicijama. Agencija može da zahteva od potencijalnih korisnika koji učestvuju u konsultacijama da obrazlože da su potencijalni korisnici. Agencija je dužna da proverava da li desetogodišnji plan razvoja transportnog sistema obuhvata sve			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	evaluate the implementation of the ten-year network development plan. 7. In circumstances where the transmission system operator, other than for overriding reasons beyond its control, does not execute an investment, which, under the ten-year network development plan, was to be executed in the following three years, Member States shall ensure that the regulatory authority is required to take at least one of the following measures to ensure that the investment in question is made if such investment is still relevant on the basis of the most recent ten-year network development plan: (a) to require the transmission system operator to execute the investments in question; (b) to organise a tender procedure open to any investors for the investment in question; or (c) to oblige the transmission system operator to accept a capital increase to finance the necessary investments and allow independent investors to participate in the capital. Where the regulatory authority has made use of its powers under point (b) of the first subparagraph, it may oblige the transmission system operator to agree to one or more of the following: (a) financing by any third party; (b) construction by any third party; (c) building the new assets concerned itself; (d) operating the new asset concerned itself. The transmission system operator shall provide the investors with all information needed to realise the investment, shall connect new assets to the transmission network and shall generally make its best efforts to facilitate the implementation of the investment project. The relevant financial arrangements shall be subject to approval by the regulatory authority. 8. Where the regulatory authority has made use of its powers under the first subparagraph of paragraph 7, the relevant tariff regulations shall cover the costs of the investments in question.	39.	potrebe za ulaganjem koje su utvrđene u postupku konsultacija. Agencija može od operatora sistema zahtevati da izmeni i dopuni desetogodišnji plan razvoja. Agencija je dužna da nakon davanja saglasnosti na plan iz člana 37. stav. 1. ovog zakona na svojoj internet stranici objavi rezultate konsultacija i eventualne izmene desetogodišnjeg plana razvoja. Agencija prati i ocenjuje realizaciju desetogodišnjeg plana razvoja transportnog sistema. U slučaju da operator transportnog sistema ne realizuje investiciju koju je trebalo da realizuje u roku od tri godine u skladu sa planom iz člana 37. ovog zakona, osim ako su u pitanju razlozi van njegove kontrole, Agencija će preduzeti jednu od sledećih mera da bi osigurala realizaciju planiranih investicija ako su te investicije još uvek neophodne na osnovu najnovijeg desetogodišnjeg plana razvoja: 1) da zatraži od operatora transportnog sistema realizaciju predmetne investicije; 2) da organizuje tendersku proceduru za izbor najpovoljnijeg investitora zainteresovanog za predmetnu investiciju; 3) da obaveže operatora transportnog sistema da prihvati povećanje kapitala radi finansiranja neophodne investicije i da dozvoli nezavisnom investitoru da učestvuje u tom kapitalu.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
23.	1. The transmission system operator shall establish and publish transparent and efficient procedures and tariffs for non-discriminatory connection of storage facilities, LNG regasification facilities and industrial customers to the transmission system. Those procedures shall be subject to approval by the regulatory authority. 2. The transmission system operator shall not be entitled to refuse the connection of a new storage facility, LNG regasification facility or industrial customer on the grounds of possible future limitations to available network capacities or additional costs linked with necessary capacity increase. The transmission system operator shall ensure sufficient entry and exit capacity for the new connection.	01. 59. 60.	Odobrenje za priključenje objekta izdaje se rešenjem u upravnom postupku na zahtev pravnog ili fizičkog lica čiji se objekat priključuje koji se podnosi operatoru transportnog, odnosno distributivnog sistema ili se vrši u postupku objedinjene procedure propisane zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata. Nadležni operator sistema je dužan da odluči po zahtevu za priključenje objekta kupca u roku od 15 dana od dana prijema pismenog zahteva, odnosno po zahtevu za priključenje objekta proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa u roku od 30 dana od dana prijema pismenog zahteva. Odobrenje za priključenje ozakonjenih objekata i objekata koji se grade ili postavljaju po drugim zakonima, izdaje se rešenjem u upravnom postupku na zahtev pravnog ili fizičkog lica čiji se objekat priključuje. Odobrenje za priključenje objekta na zahtev kupca ili proizvođača prirodnog gasa, koji su već priključeni na transportni ili distributivni sistem izdaje se i u slučaju spajanja ili razdvajanja instalacija, odnosno mernih mesta, promene odobrenog kapaciteta ili promene tehničkih uslova priključenja objekta kupca ili proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa kao i ponovnog priključenja usled isključenja. Ukoliko kupac prirodni gas osim drugih vidova potrošnje gas koristi i za komprimovanje, mora biti obezbeđeno posebno merno mesto za prirodni gas koji se komprimuje. Protiv rešenja iz stava 1. ovog člana može se podneti žalba Agenciji, u roku od 15 dana od dana dostavljanja rešenja. Odluka Agencije po žalbi je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor. Odobrenje za priključenje objekta na transportni ili distributivni sistem sadrži naročito: mesto priključenja na sistem, način i tehničke uslove priključenja, maksimalni projektovani kapacitet mernog uređaja, odobreni kapacitet, mesto i način merenja prirodnog gasa, rok za priključenje i troškove priključenja.	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
		61.	Tehnički i drugi uslovi priključenja na transportni ili distributivni sistem utvrđuju se u skladu sa ovim zakonom, propisima donetim na osnovu ovog zakona, tehničkim i drugim propisima i pravilima o radu sistema na koji se objekat priključuje. Troškovi priključenja obuhvataju i troškove nabavke mernih uređaja i merno regulacionih stanica i snosi ih podnosilac zahteva za priključenje. Visinu troškova priključenja utvrđuje operator transportnog i distributivnog sistema, u skladu sa Metodologijom za utvrđivanje troškova priključenja koju donosi Agencija. Metodologijom iz stava 2. ovog člana utvrđuju se način i bliži kriterijumi za obračun troškova priključenja, a u zavisnosti od mesta priključenja na sistem, maksimalnog projektovanog kapaciteta mernog uređaja odobrenog kapaciteta na mestu priključenja, potrebe za izvođenjem radova ili potrebe za ugrađivanjem neophodne opreme ili drugih objektivnih kriterijuma. Operator distributivnog sistema je dužan da akt o visini troškova priključenja na distributivni sistem sa pratećim dokazima i podacima dostavi Agenciji pre početka primene u skladu sa metodologijom. Agencija će zahtevati izmenu akta o visini troškova priključenja, ako nije donet u skladu sa metodologijom.			
		62.	Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema je dužan da priključi objekat kupca na transportni, odnosno distributivni sistem u roku od osam dana od dana ispunjenja sledećih uslova: 1) uslova iz odobrenja za priključenje; 2) da je za objekat pribavljena građevinska dozvola i da uređaji i instalacije objekta kupca ispunjavaju tehničke i druge propisane uslove; 3) da kupac dostavi operatoru sistema ugovor o snabdevanju prirodnim gasom; 4) da je za mesto primopredaje uređena balansna odgovornost i pristup sistemu.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
		63.	Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema je dužan da priključi objekat proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa na transportni, odnosno distributivni sistem u roku od osam dana od dana ispunjenja sledećih uslova: 1) uslova iz odobrenja za priključenje; 2) da je za objekat pribavljena upotrebna dozvola i da uređaji i instalacije objekta proizvođača ispunjavaju tehničke i druge propisane uslove; 3) da je za mesto primopredaje uređena balansna odgovornost i pristup sistemu. Priključenjem objekta iz st. 1. i 2. ovog člana priključak postaje deo sistema na koji je priključen. Vlada uređuje uslove i način dokazivanja ispunjenosti uslova iz st. 1. i 2. ovog člana. Ako operator transportnog, odnosno distributivnog sistema ne priključi objekat kupca, odnosno proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa na transportni, odnosno distributivni sistem u roku iz st. 1. i 2. ovog člana, nadležni inspektor, na zahtev kupca, odnosno proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa proverava, u roku od 15 dana od dana podnošenja zahteva, ispunjenost uslova za priključenje iz st. 1. i 2. ovog člana i ako utvrdi da su ispunjeni uslovi naložiće operatoru sistema da u roku od dva radna dana izvrši priključenje objekta. Povezivanje energetske objekata za distribuciju prirodnog gasa sa transportnim ili drugim distributivnim sistemom, skladišta za prirodni gas sa transportnim sistemom za prirodni gas, kao i transportnih sistema međusobno, vrši se na osnovu ugovora. Ugovor iz stava 1. ovog člana zaključuje se u pismenoj formi i sadrži, pored elemenata utvrđenih zakonom koji uređuje obligacione odnose i sledeće elemente: 1) tehničke uslove za povezivanje sistema i mesto povezivanja; 2) način merenja isporučenog prirodnog gasa; 3) stvarne troškove povezivanja sistema; 4) rok za povezivanje sistema.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
		64.	Mesto predaje prirodnog gasa kupcu, odnosno mesto preuzimanja prirodnog gasa od proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa je mesto na kome se graniče instalacije objekta kupca, odnosno proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa i transportnog i distributivnog sistema. Mesto razgraničenja odgovornosti između energetskog subjekta i kupca, odnosno proizvođača prirodnog gasa, odnosno biogasa i mesto merenja prirodnog gasa bliže će se urediti aktom kojim se utvrđuju uslovi isporuke i snabdevanja prirodnim gasom. U slučaju potrebe za priključenjem objekata privremenog karaktera, gradilišta, objekata na vodi i sličnih objekata, kao i objekata za koje je odobren probni rad u skladu sa posebnim zakonom može se izdati odobrenje za privremeno priključenje objekta. Izdavanje odobrenja za privremeno priključenje i isporuku prirodnog gasa vrši se pod uslovima, na način i po postupku propisanom za izdavanja odobrenja za priključenje objekata.			
		65.				
24.	Member States shall designate, or shall require undertakings which own or are responsible for distribution systems to designate, for a period of time to be determined by Member States, having regard to considerations of efficiency and economic balance, one or more distribution system operators and shall ensure that those operators act in accordance with Articles 25, 26 and 27.	01. 49.	Delatnost distribucije i upravljanja distributivnim sistemom prirodnog gasa obavlja operator distributivnog sistema, sa pravima i obavezama u skladu sa ovim zakonom. Operator distributivnog sistema posluje u skladu sa principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije, poštujući uslove iz zakona i propisa	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			donetih na osnovu ovog zakona.			
25.	1. Each distribution system operator shall be responsible for ensuring the long-term ability of the system to meet reasonable demands for the distribution of gas, and for operating, maintaining and developing under economic conditions a secure, reliable and efficient system in its area, with due regard for the environment and energy efficiency. 2. In any event, the distribution system operator shall not discriminate between system users or classes of system users, particularly in favour of its related undertakings. 3. Each distribution system operator shall provide any other distribution, transmission, LNG, and/or storage system operator with sufficient information to ensure that the transport and storage of natural gas takes place in a manner compatible with the secure and efficient operation of the interconnected system. 4. Each distribution system operator shall provide system users with the information they need for efficient access to, including use of, the system. 5. Where a distribution system operator is responsible for balancing the distribution system, rules adopted by it for that purpose shall be objective, transparent and non-discriminatory, including rules for the charging of system users for energy imbalance. Terms and conditions, including rules and tariffs, for the provision of such services by distribution system operators shall be established pursuant to a methodology compatible with Article 41(6) in a non-discriminatory and cost-reflective way and shall be published.	01. 53. 54.	Operator distributivnog sistema odgovoran je za: 1) siguran i pouzdan rad distributivnog sistema i kvalitet isporuke prirodnog gasa; 2) bezbedan rad distributivnog sistema prirodnog gasa; 3) razvoj kojim se obezbeđuje dugoročna sposobnost distributivnog sistema da ispuni potrebe za distribucijom prirodnog gasa na ekonomski opravdan način; 4) izgradnju priključka na distributivni sistem; 5) davanje informacija energetskim subjektima i korisnicima distributivnog sistema koje su potrebne za efikasan pristup distributivnom sistemu, na principima transparentnosti i nediskriminacije; 6) nediskriminatorni pristup distributivnom sistemu; 7) upravljanje distributivnim sistemom, na način koji obezbeđuje sigurnost isporuke prirodnog gasa; 8) ispravnost i pouzdanost merenja isporučenog prirodnog gasa. Operator distributivnog sistema dužan je da: 1) održava i razvija distributivni sistem; 2) donese pravila o radu distributivnog sistema; 3) svake godine donese plan razvoja distributivnog sistema za period od najmanje pet godina usklađen sa planom razvoja povezanih sistema i sa zahtevima za priključenje; 4) svake godine donese plan investicija u distributivni sistem za period od tri godine; 5) donese Program nediskriminatornog ponašanja i sačini godišnji izveštaj iz člana 7. ovog zakona; 6) Ministarstvu dostavlja podatke za izveštaj o sigurnosti snabdevanja; 7) donese odluku o ceni za pristup distributivnom sistemu u skladu sa zakonom kojim je uređena oblast energetike; 8) objavi cene priključenja u skladu sa metodologijom koju je donela Agencija u skladu sa zakonom kojim je uređena oblast energetike;	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			9) donosi plan za smanjenje gubitaka u sistemu ako su gubici iznad tehnički opravdanog nivoa; 10) nabavlja prirodni gas za nadoknadu gubitaka u distributivnoj mreži na principima minimalnih troškova, transparentnosti i nediskriminacije; 11) ne pravi diskriminaciju između korisnika ili grupa korisnika distributivnog sistema, a naročito ne favorizuje sa njim povezane energetske subjekte; 12) vodi evidenciju podataka potrebnih za utvrđivanje pokazatelja kvaliteta isporuke i snabdevanja prirodnim gasom i dostavlja Agenciji izveštaj u skladu sa pravilima o praćenju tehničkih i komercijalnih pokazatelja i regulisanja kvaliteta isporuke i snabdevanja prirodnim gasom koja je donela Agencija u skladu sa zakonom kojim je uređena oblast energetike; 13) korisnicima distributivnog sistema pruža informacije, kako bi ostvarili efikasan pristup sistemu na principima transparentnosti i nediskriminacije; 14) svake godine, najkasnije do 31. januara, utvrdi listu kupaca koji ispunjavaju uslove za status malog kupca, na osnovu ostvarene potrošnje u prethodnoj kalendarskoj godini i o tome obavesti male kupce i javnog snabdevača; 15) održava ažurnu bazu podataka o krajnjim kupcima i njihovim snabdevačima za sva mesta isporuke sa svog sistema; 16) obezbedi poverljivost komercijalno osetljivih informacija dobijenih tokom obavljanja delatnosti i da informacije koje mogu obezbediti prednost na tržištu objavljuje na nediskriminatoran način; 17) krajnjem kupcu ili njegovom snabdevaču, na zahtev krajnjeg kupca, dostavi podatke o potrošnji prirodnog gasa u objektima tog kupca na obrascu i po postupku u skladu sa aktom Agencije kojim je propisan postupak ostvarivanja prava na pristup podacima o sopstvenoj potrošnji kupca prirodnog gasa; 18) informacije o trgovini prirodnim gasom dobijene od trećih lica ne koristi u poslovima koji se odnose na pristup sistemu; 19) verifikuje i dostavlja podatke operatoru			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			transportnog sistema i operatoru transportnog sistema iz člana 34. stav 2. ovog zakona neophodne za administriranje tržišta prirodnog gasa u skladu sa pravilima o radu transportnog sistema; 20) preduzima propisane mere bezbednosti u toku korišćenja distributivnog sistema; 21) razmenjuje informacije neophodne za bezbedno i sigurno funkcionisanje sistema sa drugim operatorima sistema; 22) Agenciji dostavlja podatke i dokumentaciju neophodnih za njen rad, u roku koji ne može biti kraći od osam dana od dana prijema zahteva, u skladu sa zakonom kojim je uređena oblast energetike; 23) preduzima mere za povećanje energetske efikasnosti i zaštitu životne sredine; 24) donese akt o cenama nestandardnih usluga, na koji saglasnost daje Agencija i koji se objavljuje na internet stranici operatora sistema; 25) Agenciji dostavlja podatke o promeni snabdevača i stepenu otvorenosti tržišta; 26) u zavisnosti od stepena odstupanja od propisanog kvaliteta isporuke, plati naknadu krajnjem kupcu u skladu sa pravilima iz člana 146. ovog zakona; 27) svake godine donese plan preuzimanja mernih uređaja, odnosno merno-regulacionih stanica u objektima postojećih kupaca, odnosno proizvođača; 28) Agenciji dostavlja šestomesečni izveštaj o planiranim i preduzetim aktivnostima na realizaciji plana iz stava 1. tačka 9) ovog člana; 29) postupa u skladu sa dužnostima propisanim zakonom kojim se uređuju obnovljivi izvori energije, kao i energetska efikasnost; 30) uređuje druga pitanja neophodna za rad distributivnog sistema i funkcionisanje tržišta. U stavu 1. tač. 5) ovog člana odnosi se samo na operatora distributivnog sistema na čiji sistem je priključeno više od 100 000 krajnjih kupaca. Operator distributivnog sistema na čiji je sistem priključeno više od 100 000 krajnjih kupaca dostavlja Agenciji na saglasnost akta iz stava 1. tač. 3) i 4) ovog člana.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
		55.	Operator distributivnog sistema prirodnog gasa ne može ni da kupuje ni da prodaje prirodni gas, osim za prvo punjenje sistema, za potrebe obezbeđivanja sopstvene potrošnje prirodnog gasa i gubitaka u distributivnom sistemu.			
26.	1. Where the distribution system operator is part of a vertically integrated undertaking, it shall be independent at least in terms of its legal form, organisation and decision making from other activities not relating to distribution. Those rules shall not create an obligation to separate the ownership of assets of the distribution system from the vertically integrated undertaking. 2. In addition to the requirements under paragraph 1, where the distribution system operator is part of a vertically integrated undertaking, it shall be independent in terms of its organisation and decision-making from the other activities not related to distribution. In order to achieve this, the following minimum criteria shall apply: (a) those persons responsible for the management of the distribution system operator must not participate in company structures of the integrated natural gas undertaking responsible, directly or indirectly, for the day-to-day operation of the production, transmission	01. 50.	Operator distributivnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća mora biti nezavisan u smislu pravne forme, organizacije i odlučivanja od drugih delatnosti koje nisu povezane sa delatnošću distribucije. Nezavisnost operatora distributivnog sistema iz stava 1. ovog člana ne uključuje obavezu da se vlasništvo nad sredstvima distributivnog sistema odvoji od vertikalno integrisanog preduzeća. Nezavisnost operatora distributivnog sistema osigurava se na sledeći način: 1) lica koja su odgovorna za upravljanje operatorom distributivnog sistema ne mogu učestvovati u organima upravljanja vertikalno integrisanog preduzeća koji su direktno ili indirektno odgovorna za delatnost proizvodnje, transporta ili snabdevanja prirodnim gasom; 2) preduzimanjem mera koje obezbeđuju da su profesionalni interesi lica odgovornih za upravljanje operatorom distributivnog sistema uzeti u obzir na način kojim se obezbeđuje njihova nezavisnost u radu;	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	and supply of natural gas; (b) appropriate measures must be taken to ensure that the professional interests of persons responsible for the management of the distribution system operator are taken into account in a manner that ensures that they are capable of acting independently; (c) the distribution system operator must have effective decision-making rights, independent from the integrated natural gas undertaking, with respect to assets necessary to operate, maintain or develop the network. In order to fulfil those tasks, the distribution system operator shall have at its disposal the necessary resources including human, technical, financial and physical resources. This should not prevent the existence of appropriate coordination mechanisms to ensure that the economic and management supervision rights of the parent company in respect of return on assets, regulated indirectly in accordance with Article 41(6) in a subsidiary are protected. In particular, this shall enable the parent company to approve the annual financial plan, or any equivalent instrument, of the distribution system operator and to set global limits on the levels of indebtedness of its subsidiary. It shall not permit the parent company to give instructions regarding day-to-day operations, nor with respect to individual decisions concerning the construction or upgrading of distribution lines, that do not exceed the terms of the approved financial plan, or any equivalent instrument; and (d) the distribution system operator must establish a compliance programme, which sets out measures taken to ensure that discriminatory conduct is	51.	3) operator distributivnog sistema donosi odluke, nezavisno od vertikalno integrisanog preduzeća, po pitanju sredstava potrebnih za pogon, održavanje i razvoj sistema; 4) operator distributivnog sistema samostalno donosi odluke o tekućem poslovanju, odnosno odluke o izgradnji ili unapređenju distributivne mreže ako su u okvirima odobrenog finansijskog plana; 5) operator distributivnog sistema mora da raspolaže zaposlenima, finansijskim, materijalnim i tehničkim sredstvima neophodnim za ispunjavanje dužnosti propisanih ovim zakonom. Nezavisnost operatora distributivnog sistema ne utiče na pravo vertikalno integrisanog preduzeća da operatoru odobrava godišnji finansijski plan i postavlja granice njegove zaduženosti. Vertikalno integrisano preduzeće ne može uticati na rad i poslovanje, niti uticati na odluke koje se odnose na izgradnju ili razvoj sistema operatora distributivnog sistema. Operator distributivnog sistema dužan je da donese Program nediskriminatornog ponašanja koji sadrži mere u cilju sprečavanja diskriminatornog ponašanja, način praćenja njegovog poštovanja i obaveze zaposlenih za postizanje postavljenih ciljeva u skladu sa članom 7. ovog zakona. Lice odgovorno za praćenje Program nediskriminatornog ponašanja operatora distributivnog sistema je potpuno nezavisno i ima pristup svim potrebnim informacijama kojima raspolaže operator distributivnog sistema. Aktivnosti operatora distributivnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća prati Agencija, radi sprečavanja da se korišćenjem položaja u vertikalno integrisanom preduzeću naruši tržišna konkurencija. Operator distributivnog sistema koji je deo vertikalno integrisanog preduzeća u svojim komunikacijama i svojim poslovnim imenom mora napraviti razliku u pogledu svog identiteta u odnosu na energetski subjekt koji se bavi snabdevanjem prirodnim gasom u			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	excluded, and ensure that observance of it is adequately monitored. The compliance programme shall set out the specific obligations of employees to meet that objective. An annual report, setting out the measures taken, shall be submitted by the person or body responsible for monitoring the compliance programme, the compliance officer of the distribution system operator, to the regulatory authority referred to in Article 39(1) and shall be published. The compliance officer of the distribution system operator shall be fully independent and shall have access to all the necessary information of the distribution system operator and any affiliated undertaking to fulfil his task. 3. Where the distribution system operator is part of a vertically integrated undertaking, the Member States shall ensure that the activities of the distribution system operator are monitored by regulatory authorities or other competent bodies so that it cannot take advantage of its vertical integration to distort competition. In particular, vertically integrated distribution system operators shall not, in their communication and branding, create confusion in respect of the separate identity of the supply branch of the vertically integrated undertaking. 4. Member States may decide not to apply paragraphs 1, 2 and 3 to integrated natural gas undertakings serving less than 100 000 connected customers.	52.	istom vertikalno integrisanom preduzeću. Unutar vertikalno integrisanog preduzeća nije dozvoljeno međusobno subvencionisanje subjekata koji se bave različitim energetske i neenergetskim delatnostima, radi omogućavanja konkurencije i izbegavanja diskriminacije korisnika ili grupa korisnika sistema. Odredbe čl. 50. i 51. ovog zakona ne primenjuju se na operatora distributivnog sistema na čiji sistem je priključeno manje od 100 000 krajnjih kupaca.			
27.	1. Without prejudice to Article 30 or any other legal duty to disclose information, each distribution system operator shall preserve the confidentiality of commercially sensitive information obtained in the course of carrying out its business, and shall prevent	01. 54.1.16	16) obezbedi poverljivost komercijalno osetljivih informacija dobijenih tokom obavljanja delatnosti i da informacije koje mogu obezbediti prednost na tržištu objavljuje na nediskriminatoran način;	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	information about its own activities which may be commercially advantageous from being disclosed in a discriminatory manner. 2. Distribution system operators shall not, in the context of sales or purchases of natural gas by related undertakings, abuse commercially sensitive information obtained from third parties in the context of providing or negotiating access to the system.					
28.	1. Member States may provide for national regulatory authorities or other competent authorities to classify a system which distributes gas within a geographically confined industrial, commercial or shared services site and does not, without prejudice to paragraph 4, supply household customers, as a closed distribution system if: (a) for specific technical or safety reasons, the operations or the production process of the users of that system are integrated; or (b) that system distributes gas primarily to the owner or operator of the system or to their related undertakings. 2. Member States may provide for national regulatory authorities to exempt the operator of a closed distribution system from the requirement under Article 32(1) that tariffs, or the methodologies underlying their calculation, are approved prior to their entry into force in accordance with Article 41. 3. Where an exemption is granted under paragraph 2, the applicable tariffs, or the methodologies underlying their calculation, shall be reviewed and approved in accordance with Article 41 upon request by a user of the closed distribution system. 4. Incidental use by a small number of households			NU	Diskreciona odredba	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	with employment or similar associations with the owner of the distribution system and located within the area served by a closed distribution system shall not preclude an exemption under paragraph 2 being granted.					
29.	Article 26(1) shall not prevent the operation of a combined transmission, LNG, storage and distribution system operator provided that operator complies with Articles 9(1), or 14 and 15, or Chapter IV or falls under Article 49(6).	-		NU	Diskreciona odredba	
30.	1. Member States or any competent authority they designate, including the regulatory authorities referred to in Article 39(1) and the dispute settlement authorities referred to in Article 34(3), shall, insofar as necessary to carry out their functions, have right of access to the accounts of natural gas undertakings as set out in Article 31. 2. Member States and any designated competent authority, including the regulatory authorities referred to in Article 39(1) and the dispute settlement authorities, shall preserve the confidentiality of commercially sensitive information. Member States may provide for the disclosure of such information where this is necessary in order for the competent authorities to carry out their functions.	02. 57.2. 57.7.	U izvršavanju poslova iz stava 1. tačka 1. ovog člana, Agencija može izvršiti uvid u poslovne račune i knjigovodstvenu evidenciju energetskog subjekta koji je dužan da mu omogući pristup i uvid u odgovarajuće podatke. Agencija je dužna da u skladu sa zakonom i drugim propisima čuva tajnost komercijalnih i drugih poverljivih poslovnih podataka koji su joj dostavljeni za obavljanje poslova iz njene nadležnosti.	PU		
31.	1. Member States shall take the necessary steps to ensure that the accounts of natural gas undertakings are kept in accordance with paragraphs 2 to 5 of this Article. Where natural gas undertakings benefit from a derogation from this provision on the basis of Article 49(2) and (4), they shall at least keep their internal accounts in accordance with this Article. 2. Natural gas undertakings, whatever their system of ownership or legal form, shall draw up, submit to audit and publish their annual accounts in accordance with the rules of national law concerning the annual accounts of limited liability companies adopted pursuant to the Fourth Council Directive 78/660/EEC of 25 July 1978 based on Article 44(2)(g) (*2) of the	01. 4.	Razdvajanje računa Energetski subjekt koji obavlja jednu ili više regulisanih energetskih delatnosti iz člana 3. stav 1. ovog zakona ili koji pored tih regulisanih energetskih delatnosti obavlja i druge delatnosti, dužan je da u cilju izbegavanja diskriminacije, međusobnog subvencionisanja i poremećaja konkurencije u svojim računovodstvenim internim obračunima vodi zasebne račune za svaku od regulisanih energetskih delatnosti i zbirno za sve druge delatnosti. Energetski subjekt iz stava 1. ovog člana dužan je da sačini godišnji bilans stanja i bilans uspeha za svaku delatnost pojedinačno, u skladu sa ovim zakonom, kao i zakonom kojim se uređuje položaj privrednih	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	Treaty on the annual accounts of certain types of companies (18). Undertakings which are not legally obliged to publish their annual accounts shall keep a copy thereof at the disposal of the public at their head office. 3. Natural gas undertakings shall, in their internal accounting, keep separate accounts for each of their transmission, distribution, LNG and storage activities as they would be required to do if the activities in question were carried out by separate undertakings, with a view to avoiding discrimination, cross-subsidisation and distortion of competition. They shall also keep accounts, which may be consolidated, for other gas activities not relating to transmission, distribution, LNG and storage. Until 1 July 2007, they shall keep separate accounts for supply activities for eligible customers and supply activities for non-eligible customers. Revenue from ownership of the transmission or distribution network shall be specified in the accounts. Where appropriate, they shall keep consolidated accounts for other, non-gas activities. The internal accounts shall include a balance sheet and a profit and loss account for each activity. 4. The audit, referred to in paragraph 2, shall, in particular, verify that the obligation to avoid discrimination and cross-subsidies referred to in paragraph 3 is respected. 5. Undertakings shall specify in their internal accounting the rules for the allocation of assets and liabilities, expenditure and income as well as for depreciation, without prejudice to nationally applicable accounting rules, which they follow in drawing up the separate accounts referred to in paragraph 3. Those internal rules may be amended only in exceptional cases. Such amendments shall be mentioned and duly substantiated. 6. The annual accounts shall indicate in notes any		društava, zakonom kojim se uređuje računovodstvo i zakonom kojim se uređuje revizija. Prihod od vlasništva nad transportnim ili distributivnim sistemom mora biti specificiran u računima. Energetski subjekt iz stava 1. ovog člana koji ima obavezu revizije godišnjih finansijskih izveštaja u skladu sa zakonom, dužan je da obezbedi reviziju godišnjih finansijskih izveštaja koja treba da potvrdi poštovanje načela izbegavanja diskriminacije i međusobnog subvencionisanja. Godišnji finansijski izveštaji i izveštaji revizora moraju se objaviti na internet stranici energetskog subjekta. Energetski subjekt iz stava 1. ovog člana, dužan je da u svom opštem aktu o računovodstvu i računovodstvenim politikama utvrdi pravila za raspoređivanje zajedničkih bilansnih pozicija koje će primenjivati pri izradi računovodstvenih internih obračuna po delatnostima. Operatori sistema dužni su da obezbede tajnost komercijalno osetljivih i poslovnih podataka energetskih subjekata i kupaca prirodnog gasa, kao i tajnost komercijalno osetljivih podataka i informacija o svojim aktivnostima, u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	transaction of a certain size conducted with related undertakings.					
32.	1. Member States shall ensure the implementation of a system of third party access to the transmission and distribution system, and LNG facilities based on published tariffs, applicable to all eligible customers, including supply undertakings, and applied objectively and without discrimination between system users. Member States shall ensure that those tariffs, or the methodologies underlying their calculation are approved prior to their entry into force in accordance with Article 41 by a regulatory authority referred to in Article 39(1) and that those tariffs — and the methodologies, where only methodologies are approved — are published prior to their entry into force. 2. Transmission system operators shall, if necessary for the purpose of carrying out their functions including in relation to cross-border transmission, have access to the network of other transmission system operators. 3. The provisions of this Directive shall not prevent the conclusion of long-term contracts in so far as they comply with Community competition rules	01. 83.	Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i operator skladišta je dužan da omogući korisnicima sistema pristup sistemu po regulisanim cenama na principu javnosti i nediskriminacije, u skladu sa odredbama ovog zakona, kao i propisima i pravilima o radu sistema donetim na osnovu ovog zakona. Pristup dovodnim gasovodima omogućava se na principu javnosti i nediskriminacije i nije regulisan. Operator transportnog sistema će u slučaju kada je to neophodno za obavljanje njegovih dužnosti imati pravo pristupa transportnom sistemu drugog operatora.	PU		
33.	1. For the organisation of access to storage facilities and linepack when technically and/or economically necessary for providing efficient access to the system for the supply of customers, as well as for the organisation of access to ancillary services, Member States may choose either or both of the procedures referred to in paragraphs 3 and 4. Those procedures shall operate in accordance with objective, transparent and non-discriminatory criteria. The regulatory authorities where Member States have so provided or Member States shall define and publish criteria according to which the access regime applicable to storage facilities and linepack may be determined. They shall make public, or oblige storage and transmission system operators to make public, which storage facilities, or which parts of those	01. 84.	Pristup sistemu se uređuje ugovorom o pristupu koji zaključuju operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i operator skladišta i korisnik sistema, u skladu sa pravilima o radu sistema. Ugovor o pristupu pored elemenata utvrđenih zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi, sadrži: podatke o mestu primopredaje, kapacitet na mestu primopredaje (ulaz, odnosno izlaz sa sistema), obračunski period i način obračuna u skladu sa metodologijama za određivanje cene pristupa sistemu u skladu sa zakonom kojim je uređena oblast energetike, kao i druge elemente u zavisnosti od specifičnosti mesta primopredaje. Ugovorom o pristupu sistemu za distribuciju	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	storage facilities, and which linepack is offered under the different procedures referred to in paragraphs 3 and 4. The obligation referred to in the second sentence of the second subparagraph shall be without prejudice to the right of choice granted to Member States in the first subparagraph. 2. The provisions of paragraph 1 shall not apply to ancillary services and temporary storage that are related to LNG facilities and are necessary for the re-gasification process and subsequent delivery to the transmission system. 3. In the case of negotiated access, Member States or, where Member States have so provided, the regulatory authorities shall take the necessary measures for natural gas undertakings and eligible customers either inside or outside the territory covered by the interconnected system to be able to negotiate access to storage facilities and linepack, when technically and/or economically necessary for providing efficient access to the system, as well as for the organisation of access to other ancillary services. The parties shall be obliged to negotiate access to storage, linepack and other ancillary services in good faith. Contracts for access to storage, linepack and other ancillary services shall be negotiated with the relevant storage system operator or natural gas undertakings. The regulatory authorities where Member States have so provided or Member States shall require storage system operators and natural gas undertakings to publish their main commercial conditions for the use of storage, linepack and other ancillary services by 1 January 2005 and on an annual basis every year thereafter. When developing the conditions referred to in the second subparagraph, storage operators and natural	87.	prirodnog gasa ne može se ugovoriti kapacitet veći od odobrenog kapaciteta priključka na mestu primopredaje. Ugovorom o pristupu sistemu za transport prirodnog gasa ne može se ugovoriti kapacitet veći od kapaciteta koji je korisniku sistema raspodeljen i rezervisan u postupku raspodele transportnih kapaciteta. Ugovorom o pristupu sistemu za skladištenje prirodnog gasa ne može se ugovoriti kapacitet veći od kapaciteta na koji je dodeljeno pravo na korišćenje kapaciteta. Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i operator skladišta vodi registar ugovora o pristupu. Raspodela prava na korišćenje kapaciteta skladišta prirodnog gasa se vrši na nediskriminatoran i transparentan način, u skladu sa Pravilima o radu skladišta. Na raspodelu prava na korišćenje kapaciteta skladišta prirodnog gasa, shodno se primenjuju odredbe člana 86. ovog zakona kojima je uređena raspodela prava na korišćenje kapaciteta transportnog sistema. Operator skladišta je obavezan da pravila raspodele kapaciteta na ulazu i izlazu iz skladišta uskladi sa pravilima raspodele kapaciteta za transport prirodnog gasa na koji je skladište povezano.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	gas undertakings shall consult system users. 4. In the case of regulated access, the regulatory authorities where Member States have so provided or Member States shall take the necessary measures to give natural gas undertakings and eligible customers either inside or outside the territory covered by the interconnected system a right to access to storage, linepack and other ancillary services, on the basis of published tariffs and/or other terms and obligations for use of that storage and linepack, when technically and/or economically necessary for providing efficient access to the system, as well as for the organisation of access to other ancillary services. The regulatory authorities where Member States have so provided or Member States shall consult system users when developing those tariffs or the methodologies for those tariffs. The right of access for eligible customers may be given by enabling them to enter into supply contracts with competing natural gas undertakings other than the owner and/or operator of the system or a related undertaking.					
34.	1. Member States shall take the necessary measures to ensure that natural gas undertakings and eligible customers, wherever they are located, are able to obtain access to upstream pipeline networks, including facilities supplying technical services incidental to such access, in accordance with this Article, except for the parts of such networks and facilities which are used for local production operations at the site of a field where the gas is produced. The measures shall be notified to the Commission in accordance with the provisions of Article 54. 2. The access referred to in paragraph 1 shall be provided in a manner determined by the Member State in accordance with the relevant legal instruments. Member States shall apply the objectives of fair and open access, achieving a competitive market in natural gas and avoiding any abuse of a dominant position, taking into account security and regularity of supplies, capacity which is or can reasonably be made	01. 86	Ugovorom o pristupu sistemu za transport prirodnog gasa korisnik sistema stiče pravo na korišćenje usluge transporta u ugovorenom kapacitetu na mestu primopredaje (na ulazu odnosno izlazu sa transportnog sistema). Pravo da ugovara pristup sistemu ima učesnik na tržištu koji je prethodno zaključio ugovor o transportu prirodnog gasa sa operatorom transportnog sistema, u skladu sa ovim zakonom i pravilima o radu transportnog sistema. Zaključenjem ugovora o transportu prirodnog gasa korisnik sistema prihvata uslove korišćenja usluga transporta prirodnog gasa koje pruža operator transportnog sistema u skladu sa ovim zakonom, propisima donetim na osnovu ovog zakona i pravlima o radu transportnog sistema, koje usluge ima pravo da koristi u kapacitetima koje naknadno ugovori na mestima primopredaje ili koje pribavi od drugog	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	available, and environmental protection. The following matters may be taken into account: (the need to refuse access where there is an a incompatibility of technical specifications which) cannot reasonably be overcome; (the need to avoid difficulties which cannot b reasonably be overcome and could prejudice the) efficient, current and planned future production of hydrocarbons, including that from fields of marginal economic viability; (the need to respect the duly substantiated reasonable c needs of the owner or operator of the upstream) pipeline network for the transport and processing of gas and the interests of all other users of the upstream pipeline network or relevant processing or handling facilities who may be affected; and (the need to apply their laws and administrative d procedures, in conformity with Community law, for) the grant of authorisation for production or upstream development. 3. Member States shall ensure that they have in place dispute-settlement arrangements, including an authority independent of the parties with access to all relevant information, to enable disputes relating to access to upstream pipeline networks to be settled expeditiously, taking into account the criteria in paragraph 2 and the number of parties which may be involved in negotiating access to such networks. 4. In the event of cross-border disputes, the dispute-settlement arrangements for the Member State having jurisdiction over the upstream pipeline network which refuses access shall be applied. Where, in cross-border disputes, more than one Member State covers the network concerned, the Member States concerned shall consult each other with a view to ensuring that the provisions of this Directive are applied consistently.		korisnika na sekundarnom tržištu tokom trajanja ovog ugovora, uz obavezu da ih plaća na „transportuj ili plati“ osnovi. Ugovorom o transportu prirodnog gasa operator transportnog sistema se obavezuje da korisniku sistema nudi usluge transporta prirodnog gasa standardizovanog trajanja, načina izvršenja i smera transporta u kapacitetima raspoloživim na mestima primopredaje, koje raspodeljuje, rezerviše i ugovara na zahtev korisnika kada on dokaže da je spreman da plati pristup zahtevanim kapacitetima, odnosno pribavljenim na sekundarnom tržištu, po cenama određenim u skladu sa ovim zakonom, zakonom koji uređuje oblast energetike i propisima donetim na osnovu ovih zakona. Raspoložive transportne kapacitete iz stava 4. ovog člana operator transportnog sistema može raspodeliti kao dugoročne, za period od jedne godine i duže ili kao kratkoročne, za period kraći od jedne godine, a mogu se raspodeliti i kao neprekidni ili prekidni, kao i zavisno od smera transporta. Korisnici sistema imaju pravo da trguju ugovorenim kapacitetima na sekundarnom tržištu radi ustupanja usluge transporta u celokupnom ili delu ugovorenog kapaciteta na mestu primopredaje. Prenos ugovorenog kapaciteta u celini ili delu korisnici sistema ugovaraju pod uslovima utvrđenim propisima iz člana 42. tačka 1) ovog zakona i pravilima o radu transportnog sistema. Ako je transportni kapacitet ugovoren kao prekidni kapacitet, cena prekidnog kapaciteta se određuje srazmerno verovatnoći da će do prekida transporta doći ili po istoj ceni kao i neprekidni uz nadoknadu korisniku sistema u slučaju prekida. Operator transportnog sistema je dužan da sav raspoloživi transportni kapacitet ponudi korisnicima sistema, do nivoa koji ne narušava siguran rad sistema, kao i da nastoji da sa susednim operatorom transportnog sistema ugovori da se raspoloživi kapaciteti sa obe strane iste tačke interkonekcije nude i raspodeljuju u jednom postupku kao spojeni kapaciteti.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			Operator transportnog sistema je obavezan da u slučaju ugovornog zagušenja, sav neiskorišćeni kapacitet ponudi najmanje za dan unapred kao prekidni kapacitet kao i da primenjuje druge mehanizme upravljanja zagušenjem u skladu sa propisom iz člana 42. tačka 2) ovog zakona. Operator transportnog sistema može da zahteva da se ugovor o transportu prirodnog gasa i ugovor o pristupu transportnom sistemu zaključuju u elektronskoj formi. Operator transportnog sistema je obavezan da objavljuje na svojoj internet stranici: 1) informacije o uslugama koje pruža korisnicima sistema i odgovarajućim uslovima koji se primenjuju; 2) podatke o tehničkim, ugovorenim i raspoloživim kapacitetima, za sve ulazne i izlazne tačke sa transportnog sistema i 3) druge podatke i informacije od značaja za transparentan i nediskriminatoran pristup transportnom sistemu. Informacije i podaci iz stava 11. ovog člana, način objavljivanja i period njihovog ažuriranja, bliže se uređuju pravilima o radu transportnog sistema prirodnog gasa.			
35.	1. Natural gas undertakings may refuse access to the system on the basis of lack of capacity or where the access to the system would prevent them from carrying out the public service obligations referred to in Article 3(2) which are assigned to them or on the basis of serious economic and financial difficulties with take-or-pay contracts having regard to the criteria and procedures set out in Article 48 and the alternative chosen by the Member State in accordance with paragraph 1 of that Article. Duly substantiated reasons shall be given for any such a refusal. 2. Member States may take the measures necessary to ensure that the natural gas undertaking refusing access to the system on the basis of lack of capacity or a lack of connection makes the necessary enhancements as far as it is economic to do so or when a potential customer is willing to pay for them.	01. 85.	Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema i operator skladišta može odbiti pristup sistemu u slučaju: 1) nedostatka kapaciteta; 2) ako bi pristup sistemu onemogućio izvršavanje obaveza u pogledu sigurnosti snabdevanja; 3) ozbiljnih ekonomskih i finansijskih teškoća zbog obaveza "uzmi ili plati" u skladu sa ovim zakonom. Pristup dovodnim gasovodima može se odbiti u slučaju: 1) nedostatka kapaciteta; 2) neusklađenosti tehničkih karakteristika sistema; 3) ako bi pristup sistemu ugrozio proizvodnju nafte i prirodnog gasa; 4) ako bi pristup sistemu ugrozio prava drugih korisnika sistema.	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	In circumstances where Member States apply Article 4(4), Member States shall take such measures.		Podaci o nivou opterećenja, transportnog ili distributivnog sistema ili popunjenosti kapaciteta skladišta prirodnog gasa su javni, a vrsta, obim i način objavljivanja podataka moraju biti u skladu sa pravilima o radu sistema. O odbijanju pristupa sistemu, operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i operator skladišta, odnosno proizvođač prirodnog gasa donosi rešenje najkasnije u roku od pet dana od dana podnošenja zahteva za pristup sistemu. Rešenje iz stava 4. ovog člana sadrži detaljno obrazložene razloge za odbijanje pristupa sistemu. Protiv rešenja iz stava 4. ovog člana može se izjaviti žalba Agenciji, u roku od osam dana od dana dostavljanja rešenja. Odluka Agencije doneta po žalbi je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor.			
36.	1. Major new gas infrastructure, i.e. interconnectors, LNG and storage facilities, may, upon request, be exempted, for a defined period of time, from the provisions of Articles 9, 32, 33 and 34 and Article 41(6), (8) and (10) under the following conditions: (a) the investment must enhance competition in gas supply and enhance security of supply; (b) the level of risk attached to the investment must be such that the investment would not take place unless an exemption was granted; (c) the infrastructure must be owned by a natural or legal person which is separate at least in terms of its legal form from the system operators in whose systems that infrastructure will be built; (d)	01. 88.	Novi infrastrukturni objekti gasovodnog sistema, odnosno interkonektori ili skladišta prirodnog gasa, mogu se na zahtev izuzeti od primene člana 10. ovog zakona, kao i prava na pristup iz člana 83. stav 1. ovog zakona, pod sledećim uslovima: 1) da ulaganje u novi infrastrukturni objekat povećava konkurentnost na tržištu i sigurnost snabdevanja; 2) da je rizik ulaganja u nove infrastrukturne objekte takav da ulaganja neće biti ako se ne odobri izuzeće; 3) da novi infrastrukturni objekti moraju biti u vlasništvu fizičkog ili pravnog lica koje posluje u drugom pravnom subjektu odvojenom od operatora sistema u okviru koga će novi infrastrukturni objekti biti izgrađeni; 4) da korisnici novog infrastrukturnog objekta snose troškove za korišćenje tog objekta; 5) da izuzeće ne sprečava konkurenciju, efikasno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta prirodnog gasa i efikasan rad regulisanog sistema sa kojim su novi infrastrukturni objekti povezani. Odredba stava 1. ovog člana primenjuje se i u slučaju	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	charges must be levied on users of that infrastructure; and (e) the exemption must not be detrimental to competition or the effective functioning of the internal market in natural gas, or the efficient functioning of the regulated system to which the infrastructure is connected. 2. Paragraph 1 shall also apply to significant increases of capacity in existing infrastructure and to modifications of such infrastructure which enable the development of new sources of gas supply. 3. The regulatory authority referred to in Chapter VIII may, on a case-by-case basis, decide on the exemption referred to in paragraphs 1 and 2. 4. Where the infrastructure in question is located in the territory of more than one Member State, the Agency may submit an advisory opinion to the regulatory authorities of the Member States concerned, which may be used as a basis for their decision, within two months from the date on which the request for exemption was received by the last of those regulatory authorities. Where all the regulatory authorities concerned agree on the request for exemption within six months of the date on which it was received by the last of the regulatory authorities, they shall inform the Agency of their decision. The Agency shall exercise the tasks conferred on the regulatory authorities of the Member States concerned by the present Article: (a)		značajnog povećanja kapaciteta postojećih infrastrukturnih objekata i izmene ove infrastrukture kojom se omogućava razvoj novih izvora snabdevanja prirodnim gasom. Akt o izuzeću iz st. 1. i 2. ovog člana donosi Agencija, po pribavljenom mišljenju Ministarstva i sa mišljenjem Ministarstva i detaljnim obrazloženjem objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije". Akt o izuzeću iz st. 1. i 2. ovog člana može obuhvatiti celu ili delove nove infrastrukture, postojeću infrastrukturu sa povećanim kapacitetom ili izmenjenu postojeću infrastrukturu. U roku od dva meseca od dana kada je zahtev za izuzeće primio poslednji nadležni regulator, Regulatorni odbor Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice može da dostavi savetodavno mišljenje onim regulatorima kojim to mišljenje može biti osnov za donošenje njihovih odluka. Prilikom odlučivanja o zahtevu za izuzeće iz st. 1. i 2. ovog člana Agencija je dužna da razmotri: 1) nediskriminatorni pristup novoj infrastrukturi; 2) trajanje izuzeća; 3) pristup novim objektima koji će biti izgrađeni ili povećanju kapaciteta postojećih; 4) planirani period upotrebe infrastrukture; 5) nacionalne specifičnosti koje su primenljive u konkretnom slučaju. Pre donošenja akta o izuzeću Agencija odlučuje o pravilima i mehanizmima za upravljanje i raspodelu kapaciteta. Pravila iz stava 7. ovog člana sadrže i obavezu da se neiskorišćeni kapacitet ponudi na tržištu, a korisnici infrastrukture imaju pravo da trguju svojim ugovorenim kapacitetima na tržištu. Pri proceni			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	where all regulatory authorities concerned have not been able to reach an agreement within a period of six months from the date on which the request for exemption was received by the last of those regulatory authorities; or (b) upon a joint request from the regulatory authorities concerned. All regulatory authorities concerned may, jointly, request that the period referred to in point (a) of the third subparagraph is extended by up to three months. 5. Before taking a decision, the Agency shall consult the relevant regulatory authorities and the applicants. 6. An exemption may cover all or part of the capacity of the new infrastructure, or of the existing infrastructure with significantly increased capacity. In deciding to grant an exemption, consideration shall be given, on a case-by-case basis, to the need to impose conditions regarding the duration of the exemption and non-discriminatory access to the infrastructure. When deciding on those conditions, account shall, in particular, be taken of the additional capacity to be built or the modification of existing capacity, the time horizon of the project and national circumstances. Before granting an exemption, the regulatory authority shall decide upon the rules and mechanisms for management and allocation of capacity. The rules shall require that all potential users of the infrastructure are invited to indicate their interest in contracting capacity before capacity allocation in the new infrastructure, including for own use, takes place. The regulatory authority shall require congestion management rules to include the obligation to offer unused capacity on the market, and shall require users		kriterijuma iz stava 1. tač. 1), 2) i 5) ovog člana uzimaju se u obzir rezultati raspodele kapaciteta. Akt o izuzeću se može doneti nakon razmene mišljenja sa drugim državama na koje izgradnja infrastrukture ima uticaja ili sa nadležnim regulatornim telima. Agencija će, bez odlaganja, dostaviti Sekretarijatu Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, kopiju zahteva za izuzeće, kao i odluku i sve relevantne informacije u vezi sa odlukom. Informacija iz stava 10. ovog člana, koja omogućava Sekretarijatu Energetske zajednice da izda obrazloženo mišljenje, naročito sadrži: 1) detaljne razloge na osnovu kojih je izuzeće odobreno ili odbijeno, uključujući finansijske informacije koje opravdavaju potrebu za izuzećem; 2) sprovedenu analizu o uticaju davanja izuzeća na konkurenciju i efikasno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta prirodnog gasa; 3) razloge za vremenski period i udeo u ukupnom kapacitetu za koji se odobrava izuzeće i 4) rezultat konsultacija regulatornih organa; 5) doprinos infrastrukture diversifikaciji snabdevanja. U slučaju da Sekretarijat Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice u roku od dva meseca od dana prijema informacije iz st. 10. i 11. ovog člana donese odluku kojom zahteva da Agencija izmeni ili povuče akt o izuzeću, Agencija će u najvećoj mogućoj meri uzeti u obzir tu odluku. Kada konačna odluka Agencije odstupa od mišljenja Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, Agencija će obezbediti i objaviti, zajedno sa svojom odlukom, obrazloženje na kome zasniva svoju odluku.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	of the infrastructure to be entitled to trade their contracted capacities on the secondary market. In its assessment of the criteria referred to in points (a), (b) and (e) of paragraph 1, the regulatory authority shall take into account the results of that capacity allocation procedure. The exemption decision, including any conditions referred to in the second subparagraph of this paragraph, shall be duly reasoned and published. 7. Notwithstanding paragraph 3, Member States may provide that their regulatory authority or the Agency, as the case may be, shall submit, for the purposes of the formal decision, to the relevant body in the Member State its opinion on the request for an exemption. That opinion shall be published together with the decision. 8. The regulatory authority shall transmit to the Commission, without delay, a copy of every request for exemption as of its receipt. The decision shall be notified, without delay, by the competent authority to the Commission, together with all the relevant information with respect to the decision. That information may be submitted to the Commission in aggregate form, enabling the Commission to reach a well-founded decision. In particular, the information shall contain: (a) the detailed reasons on the basis of which the regulatory authority, or Member State, granted or refused the exemption together with a reference to paragraph 1 including the relevant point or points of that paragraph on which such decision is based, including the financial information justifying the need for the exemption; (b)		Rok iz stava 12. ovog člana može se produžiti za još dva meseca, ako Sekretarijat Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice zahteva dodatne informacije i to produženje počinje nakon dana prijema potpunih informacija. Rok iz stava 14. ovog člana može se produžiti uz obostranu saglasnost Sekretarijata Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice i Agencije. U slučaju da tražene informacije iz stava 14. ovog člana nisu dostavljene u traženim rokovima, smatra se da je informacija povučena. Mišljenje Sekretarijata Energetske zajednice o aktu o izuzeću ističe dve godine od dana njegovog donošenja, ako izgradnja infrastrukture nije počela, odnosno pet godina od dana njegovog donošenja, ako infrastruktura nije puštena u pogon, osim u slučaju kada Sekretarijat Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice odluči da je do kašnjenja došlo zbog okolnosti koje su van kontrole lica kome je izuzeće odobreno. Akt o izuzeću koji donosi Agencija je konačan i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	the analysis undertaken of the effect on competition and the effective functioning of the internal market in natural gas resulting from the grant of the exemption; (c) the reasons for the time period and the share of the total capacity of the gas infrastructure in question for which the exemption is granted; (d) in case the exemption relates to an interconnector, the result of the consultation with the regulatory authorities concerned; and (e) the contribution of the infrastructure to the diversification of gas supply. 9. Within a period of two months from the day following the receipt of a notification, the Commission may take a decision requiring the regulatory authority to amend or withdraw the decision to grant an exemption. That two-month period may be extended by an additional period of two months where further information is sought by the Commission. That additional period shall begin on the day following the receipt of the complete information. The initial two-month period may also be extended with the consent of both the Commission and the regulatory authority. Where the requested information is not provided within the period set out in the request, the notification shall be deemed to be withdrawn unless, before the expiry of that period, either the period has been extended with the consent of both the Commission and the regulatory authority, or the regulatory authority, in a duly reasoned statement, has informed the Commission that it considers the					

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	notification to be complete. The regulatory authority shall comply with the Commission decision to amend or withdraw the exemption decision within a period of one month and shall inform the Commission accordingly. The Commission shall preserve the confidentiality of commercially sensitive information. The Commission's approval of an exemption decision shall lose its effect two years from its adoption in the event that construction of the infrastructure has not yet started, and five years from its adoption in the event that the infrastructure has not become operational unless the Commission decides that any delay is due to major obstacles beyond control of the person to whom the exemption has been granted. 10. The Commission may adopt Guidelines for the application of the conditions laid down in paragraph 1 of this Article and to set out the procedure to be followed for the application of paragraphs 3, 6, 8 and 9 of this Article. Those measures, designed to amend non-essential elements of this Directive by supplementing it, shall be adopted in accordance with the regulatory procedure with scrutiny referred to in Article 51(3).					
37.	Market opening and reciprocity			NP	Odredba je po prirodi takva da je ne može implementirati Republika Srbija	
38.	1. Member States shall take the necessary measures to enable: (a) natural gas undertakings established within their territory to supply the eligible customers through a direct line; and (b)	02. 36.	Energetska dozvola za izgradnju direktnih dalekovoda i direktnih gasovoda može se izdati u slučaju odbijanja pristupa sistemu ili otpočinjanja rešavanja spora povodom pristupa sistemu	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	any such eligible customer within their territory to be supplied through a direct line by natural gas undertakings. 2. In circumstances where an authorisation (for example, licence, permission, concession, consent or approval) is required for the construction or operation of direct lines, the Member States or any competent authority they designate shall lay down the criteria for the grant of authorisations for the construction or operation of such lines in their territory. Those criteria shall be objective, transparent and non-discriminatory. 3. Member States may issue an authorisation to construct a direct line subject either to the refusal of system access on the basis of Article 35 or to the opening of a dispute-settlement procedure under Article 41.					
39.	Designation and independence of regulatory authorities	02. 38.	Položaj Agencije za energetiku	PU		
40.	General objectives of the regulatory authority	02. 38.	Položaj Agencije za energetiku	PU		
41.	Duties and powers of the regulatory authority	02. 48.-57.	Poslovi Agencije	PU		
42.	Regulatory regime for cross-border issues	02. 53.1.2. 57.1.4. 57.1.7. 64.	Poslovi Agencije Odnosi Agencije sa drugim organima i međunarodnim organizacijama	PU		
43.	Compliance with the Guidelines			NP	Nije predmet usklađivanja u užem smislu	
44.	. Member States shall require supply undertakings to keep at the disposal of the national authorities,	01.	Obaveza čuvanja evidencija	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	including the regulatory authority, the national competition authorities and the Commission, for the fulfilment of their tasks, for at least five years, the relevant data relating to all transactions in gas supply contracts and gas derivatives with wholesale customers and transmission system operators as well as storage and LNG operators. 2. The data shall include details on the characteristics of the relevant transactions such as duration, delivery and settlement rules, the quantity, the dates and times of execution and the transaction prices and means of identifying the wholesale customer concerned, as well as specified details of all unsettled gas supply contracts and gas derivatives. 3. The regulatory authority may decide to make available to market participants elements of this information provided that commercially sensitive information on individual market players or individual transactions is not released. This paragraph shall not apply to information about financial instruments which fall within the scope of Directive 2004/39/EC. 4. To ensure the uniform application of this Article, the Commission may adopt Guidelines which define the methods and arrangements for record keeping as well as the form and content of the data that shall be kept. Those measures, designed to amend non-essential elements of this Directive by supplementing it, shall be adopted in accordance with the regulatory procedure with scrutiny referred to in Article 51(3). 5. With respect to transactions in gas derivatives of supply undertakings with wholesale customers and transmission system operators as well as storage and LNG operators, this Article shall apply only once the Commission has adopted the Guidelines referred to in paragraph 4. 6. The provisions of this Article shall not create additional obligations towards the authorities referred	120.	Snabdevač i snabdevač na veliko dužni su da Agenciji, organu nadležnom za poslove konkurencije i Sekretarijatu Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, stave na raspolaganje sve relevantne podatke koji se odnose na transakcije iz ugovora o snabdevanju prirodnim gasom svih učesnika na tržištu, osim krajnjih kupaca. Podaci iz stava 1. ovog člana sadrže pojedinosti o karakteristikama transakcija kao što su: trajanje, pravila o isporuci i izmirenju obaveza, količinama, datumima i vremenima izvršenja i cenama transakcija, načinu identifikacije učesnika na tržištu na koga se transakcija odnosi, kao i specifikaciju svih ugovora o snabdevanju prirodnim gasom po kojima obaveze nisu izmirene. Snabdevač je dužan da podatke iz stava 2. ovog člana čuva radi stavljanja na raspolaganje najmanje pet godina.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	to in paragraph 1 for entities falling within the scope of Directive 2004/39/EC. 7. In the event that the authorities referred to in paragraph 1 need access to data kept by entities falling within the scope of Directive 2004/39/EC, the authorities responsible under that Directive shall provide them with the required data.					
45.	In order to facilitate the emergence of well functioning and transparent retail markets in the Community, Member States shall ensure that the roles and responsibilities of transmission system operators, distribution system operators, supply undertakings and customers and if necessary other market parties are defined with respect to contractual arrangements, commitment to customers, data exchange and settlement rules, data ownership and metering responsibility. Those rules shall be made public, be designed with the aim to facilitate customers' and suppliers' access to networks and they shall be subject to review by the regulatory authorities or other relevant national authorities.	01. 114. 115.	Kupovina i prodaja prirodnog gasa se odvija na tržištu prirodnog gasa, na osnovu ugovora o prodaji prirodnog gasa između učesnika na tržištu. Ugovorom o prodaji prirodnog gasa određuju se naročito količina prirodnog gasa, cena i period snabdevanja. Količina prirodnog gasa može biti: 1) unapred ugovorena za svaki obračunski period tokom perioda snabdevanja ili 2) određena na osnovu ostvarene potrošnje kupca na mestu primopredaje tokom perioda snabdevanja, u slučaju ugovora o potpunom snabdevanju. Operator transportnog sistema je dužan da vodi evidenciju transakcija na tržištu prirodnog gasa, na način i po postupku utvrđenom pravilima o radu transportnog sistema prirodnog gasa. Učesnici na tržištu prirodnog gasa mogu biti: 1) proizvođač prirodnog gasa; 2) snabdevač prirodnim gasom; 3) snabdevač na veliko prirodnim gasom; 4) javni snabdevač prirodnim gasom; 5) krajnji kupac; 6) operator transportnog sistema u skladu sa članom 36. ovog zakona; 7) operator distributivnog sistema u skladu sa članom 55. ovog zakona; 8) operator skladišta prirodnog gasa u skladu sa članom 73. ovog zakona. Učesnici na tržištu prirodnog gasa dužni su da operatoru transportnog sistema, dostave sve potrebne podatke u skladu sa Pravilima o radu transportnog	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
		122.	sistema. Krajnji kupci prirodnog gasa imaju pravo da slobodno biraju snabdevača na tržištu. Snabdevanje krajnjih kupaca prirodnim gasom može da obavlja energetska subjekt koji ima licencu za obavljanje delatnosti snabdevanja (u daljem tekstu: snabdevač) ili javnog snabdevanja (u daljem tekstu: javni snabdevač) u skladu sa ovim zakonom. Snabdevanje krajnjih kupaca prirodnim gasom može da obavlja, u skladu sa ovim zakonom, i energetska subjekt koji obavlja delatnost distribucije i upravljanja distributivnim sistemom za prirodni gas, ako ispunjava uslove iz člana 52. ovog zakona. Javnog snabdevača određuje Vlada na način i u postupku utvrđenim zakonom. Domaćinstva i mali kupci čiji su svi objekti priključeni na distributivni sistem prirodnog gasa, imaju pravo na javno snabdevanje ako ne izaberu drugog snabdevača. Javni snabdevač kupuje prirodni gas na bilateralnom ili organizovanom tržištu. Do uspostavljanja konkurentnog tržišta prirodnog gasa u Republici Srbiji, Vlada će, na osnovu sprovedenog postupka javnog tendera, odrediti snabdevača koji će snabdevati javne snabdevače prirodnim gasom, na njihov zahtev, pod istim uslovima i po istim cenama. Odluka o raspisivanju tendera iz stava 6. ovog člana sadrži naročito uslove za izbor snabdevača, uslove i način obrazovanja i promene cene, elemente ugovora sa javnim snabdevačem, kao i rok na koji se bira. U slučaju da se putem javnog tendera ne izabere snabdevač iz stava 6. ovog člana, Vlada će odrediti snabdevača koji će snabdevati javne snabdevače, kao i uslove snabdevanja. Prava i obaveze između snabdevača, odnosno javnog snabdevača i krajnjeg kupca prirodnog gasa uređuju se ugovorom o snabdevanju. Ugovor iz stava 1. ovog člana sadrži, pored opštih elemenata utvrđenih zakonom koji uređuje			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
		123.	obligacione odnose i sledeće elemente: 1) prava i obaveze u pogledu količine i kapaciteta prirodnog gasa; 2) prava i obaveze snabdevača, odnosno javnog snabdevača i krajnjeg kupca u slučaju neispunjenja obaveza i u slučaju privremene obustave isporuke; 3) dinamiku snabdevanja; 4) rok na koji se ugovor zaključuje i prava i obaveze u slučaju prestanka i raskida ugovora; 5) način obračuna i uslove plaćanja preuzetog prirodnog gasa; 6) način informisanja o promeni cena i drugih uslova snabdevanja prirodnim gasom; 7) način rešavanja sporova; 8) druge elemente u zavisnosti od specifičnosti i vrste usluga koje pruža snabdevač. Uslovi za zaključenje i sadržina ugovora o snabdevanju bliže se uređuju propisom iz člana 140. ovog zakona, a odredbe ugovora moraju na jasan, jednostavan i nedvosmislen način obuhvatiti prava i obaveze kupca.			
46.	1. In the event of a sudden crisis in the energy market or where the physical safety or security of persons, apparatus or installations or system integrity is threatened, a Member State may temporarily take the necessary safeguard measures. 2. Such measures shall cause the least possible disturbance to the functioning of the internal market and shall be no wider in scope than is strictly necessary to remedy the sudden difficulties which have arisen. 3. The Member State concerned shall, without delay, notify those measures to the other Member States, and to the Commission, which may decide that the Member State concerned must amend or abolish such measures, insofar as they distort competition and adversely affect trade in a manner which is at variance with the common interest.	01. 141. 142.	U slučaju nastupanja krize u snabdevanju prirodnim gasom preduzimaju se mere u skladu sa Kriznim planom za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom iz člana 143. stav 2. ovog zakona. Odluka o primeni mera iz stava 1. ovog člana i plan ograničenja isporuke prirodnog gasa kojim se mere sprovode objavljuju se u sredstvima javnog informisanja najkasnije 24 časa pre početka primene mera na koje se odluka odnosi. U slučaju kada je ugrožena sigurnost snabdevanja kupaca ili rada transportnog, odnosno distributivnog sistema zbog nedovoljne ponude na tržištu energije ili nastupanja drugih vanrednih okolnosti, Vlada propisuje mere ograničenja isporuke prirodnog gasa ili posebne uslove uvoza ili izvoza prirodnog gasa, način i uslove za obrazovanje i kontrolu cena, obavezu isporuke samo određenim korisnicima ili	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
			posebne uslove obavljanja energetske delatnosti uz minimalni poremećaj tržišta energijom u okruženju. U slučaju iz stava 1. ovog člana, Vlada određuje način obezbeđivanja, odnosno izvore sredstava za naknadu štete koja može nastati za energetske subjekte koji sprovode ove mere, kao i uslove i način raspodele sredstava po osnovu naknade štete. Mere iz stava 1. ovog člana mogu trajati dok traju okolnosti zbog kojih su propisane, odnosno dok traju posledice nastale usled tih okolnosti. O preduzetim merama iz stava 1. ovog člana Ministarstvo će izveštavati Sekretarijat energetske zajednice.			
47.	1. Measures that the Member States may take pursuant to this Directive in order to ensure a level playing field shall be compatible with the Treaty, notably Article 30 thereof, and with the legislation of the Community. 2. The measures referred to in paragraph 1 shall be proportionate, non-discriminatory and transparent. Those measures may be put into effect only following the notification to and approval by the Commission. 3. The Commission shall act on the notification referred to in paragraph 2 within two months of the receipt of the notification. That period shall begin on the day following receipt of the complete information. In the event that the Commission has not acted within that two-month period, it shall be deemed not to have raised objections to the notified measures.			NP	Odredba je po prirodi takva da je mogu implementirati zemlje članice EU.	
48.	1. If a natural gas undertaking encounters, or considers it would encounter, serious economic and financial difficulties because of its take-or-pay commitments accepted in one or more gas-purchase contracts, it may send an application for a temporary derogation from Article 32 to the Member State concerned or the designated competent authority. Applications shall, in accordance with the choice of Member States, be presented on a case-by-case basis either before or after refusal of access to the system. Member States may also give the natural gas undertaking the choice of presenting an application either before or after refusal of access to the system.	01. 89.	Obaveze "uzmi ili plati" Snabdevač prirodnim gasom koji ima ili smatra da će imati finansijske teškoće zbog obaveza "uzmi ili plati" na osnovu zaključenog ugovora o kupovini prirodnog gasa, može podneti zahtev Agenciji da se operator transportnog, odnosno distributivnog sistema ili operator skladišta, privremeno oslobodi od primene prava na regulisan pristup. Akt o izuzeću iz stava 1. ovog člana donosi Agencija, po pribavljenom mišljenju Ministarstva i sa detaljnim obrazloženjem u koje je ugrađeno mišljenje Ministarstva objavljuje se u "Službenom glasniku"	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	Where a natural gas undertaking has refused access, the application shall be presented without delay. The applications shall be accompanied by all relevant information on the nature and extent of the problem and on the efforts undertaken by the natural gas undertaking to solve the problem. If alternative solutions are not reasonably available, and taking into account paragraph 3, the Member State or the designated competent authority may decide to grant a derogation. 2. The Member State, or the designated competent authority, shall notify the Commission without delay of its decision to grant a derogation, together with all the relevant information with respect to the derogation. That information may be submitted to the Commission in an aggregated form, enabling the Commission to reach a well-founded decision. Within eight weeks of receipt of that notification, the Commission may request that the Member State or the designated competent authority concerned amend or withdraw the decision to grant a derogation. If the Member State or the designated competent authority concerned does not comply with that request within a period of four weeks, a final decision shall be taken expeditiously in accordance with the advisory procedure referred to in Article 51(2). The Commission shall preserve the confidentiality of commercially sensitive information. 3. When deciding on the derogations referred to in paragraph 1, the Member State, or the designated competent authority, and the Commission shall take into account, in particular, the following criteria: (a) the objective of achieving a competitive gas market; (b) the need to fulfil public-service obligations and to ensure security of supply; (c) the position of the natural gas undertaking in the gas market and the actual state of competition in that market; (d) the seriousness of the economic and financial difficulties encountered by natural gas undertakings and transmission undertakings or eligible customers;		Republike Srbije". Prilikom odlučivanja o izuzeću iz stava 1. ovog člana Agencija je dužna da uzme u obzir sledeće kriterijume: 1) ostvarivanje konkurentnosti na tržištu gasa; 2) izvršavanje obaveze javnog snabdevanja i obezbeđivanje sigurnog snabdevanja; 3) položaj podnosioca zahteva na tržištu gasa i faktičko stanje konkurencije na tom tržištu; 4) ozbiljnost ekonomskih i finansijskih teškoća sa kojima se susreće podnosilac zahteva, operator transportnog sistema ili kupci; 5) datum potpisivanja i uslovi jednog ili više predmetnih ugovora, uključujući i obim tržišnih promena koje oni predviđaju; 6) naponi koji su učinjeni da se pronađe rešenje teškoća; 7) mogućnost predviđanja podnosioca zahteva da će prihvatanje obaveza iz ugovora "uzmi ili plati" dovesti do ozbiljnih teškoća; 8) nivo povezanosti sistema sa ostalim sistemima i stepen međusobne usaglašenosti rada sistema; 9) efekti koje bi izuzeće imalo na tržište prirodnog gasa. Agencija obaveštava Sekretarijat Energetske zajednice, bez odlaganja o svojoj odluci o odobravanju izuzeća i dostavlja sve relevantne podatke u vezi sa izuzećem. Akt o izuzeću za ugovore "uzmi ili plati" zaključene pre roka određenog Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, ne utiče na mogućnost postojanja ekonomski održivih alternativnih rešenja. Smatra se da ne postoje ozbiljne teškoće ako prodaja prirodnog gasa nije pala ispod nivoa minimalnih količina predviđenih ugovorom "uzmi ili plati", ukoliko postoji mogućnost izmene tog ugovora ili ako podnosilac zahteva može da pronađe drugo rešenje. Svako odstupanje odobreno u skladu sa navedenim odredbama će biti obrazloženo. Operator sistema koji nije dobio izuzeće u skladu sa stavom 1. ovog člana ne može odbiti pristup sistemu zbog obaveza „uzmi ili plati”.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	(e)the dates of signature and terms of the contract or contracts in question, including the extent to which they allow for market changes; (f)the efforts made to find a solution to the problem; (g)the extent to which, when accepting the take-or-pay commitments in question, the undertaking could reasonably have foreseen, having regard to the provisions of this Directive, that serious difficulties were likely to arise; (h)the level of connection of the system with other systems and the degree of interoperability of those systems; and (i)the effects the granting of a derogation would have on the correct application of this Directive as regards the smooth functioning of the internal market in natural gas. A decision on a request for a derogation concerning take-or-pay contracts concluded before 4 August 2003 should not lead to a situation in which it is impossible to find economically viable alternative outlets. Serious difficulties shall in any case be deemed not to exist when the sales of natural gas do not fall below the level of minimum offtake guarantees contained in gas-purchase take-or-pay contracts or in so far as the relevant gas-purchase take-or-pay contract can be adapted or the natural gas undertaking is able to find alternative outlets. 4. Natural gas undertakings which have not been granted a derogation as referred to in paragraph 1 of this Article shall not refuse, or shall no longer refuse, access to the system because of take-or-pay commitments accepted in a gas purchase contract. Member States shall ensure that the relevant provisions of Articles 32 to 44 are complied with. 5. Any derogation granted under the above provisions shall be duly substantiated. The Commission shall publish the decision in the Official Journal of the European Union. 6. The Commission shall, within 4 August 2008, submit a review report on the experience gained from the application of this Article, so as to allow the European Parliament and the Council to consider, in		U postupku odlučivanja o zahtevu za izuzeće Agencija će dostavljati dokumentaciju Sekretarijatu Energetske zajednice u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	due course, the need to adjust it.					
49.	Emergent and isolated markets			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da se ne može primeniti na tržište Republike Srbije	
50.-56.	Review procedure Committee Reporting Repeal Transposition Entry into force Addressees			NP	Prelazne i završne odredbe	
A.1	Measures on consumer protection	01. 125.	Zaštita krajnjih kupaca Krajnji kupac uživa zaštitu svojih prava u skladu sa ovim zakonom, propisima donetim na osnovu ovog zakona, zakonom kojim se uređuje zaštita potrošača i drugim propisima. Zabranjeno je nepošteno poslovanje, odnosno obmanjujuće poslovanje u smislu propisa o zaštiti potrošača, a ponuđeni uslovi za zaključenje ugovora moraju biti transparentni i sačinjeni jasnim i razumljivim jezikom. Ako krajnji kupac nije zadovoljan odlukama donetim u skladu sa ovim zakonom po prigovorima, reklamacijama, zahtevima i žalbama svoja prava može ostvariti u sudskom i vansudskom postupku. Energetski subjekti su dužni da učestvuju u vansudskom rešavanju sporova kupaca iz kategorije domaćinstvo.	PU		
A.2	Correlation table			NP	Sadrži izmene kojima se ukida prethodna direktiva	

1. Naziv propisa Evropske unije : Uredba (EU) 2017/1938 Evropskog parlamenta i Saveta od 25. oktobra 2017. godine o merama zaštite sigurnosti snabdevanja gasom i stavljanju van snage Uredbe (EU) br. 994/2010 (<i>Sl. list br. L 280, 28.10.2017, p. 1–56</i>)³ Regulation (EU) 2017/1938 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2017 concerning measures to safeguard the security of gas supply and repealing Regulation (EU) No 994/2010 (<i>OJ L 280, 28.10.2017, p. 1–56</i>)	2. „CELEX” oznaka EU propisa 32017R1938
3. Ovlašćeni predlagач - Vlada	4. Datum izrade tabele:
Obradivač: Ministarstvo rudarstva i energetike	12. novembar 2025. godine
5. Naziv (nacrt, predloga) propisa čije odredbe su predmet analize usklađenosti sa propisom Evropske unije: 01. Predlog zakona o gasu 02. Zakon o energetici („Službeni glasnik RS”, br. 145/14, 95/18 - dr. zakon, 40/21, 35/23 – dr. zakon, 62/23 i 94/24) 03. Uredba o utvrđivanju Preventivnog akcionog plana radi obezbeđivanja sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom („Službeni glasnik RS”, br. 49/25) 04. Uredba o utvrđivanju Kriznog plana radi obezbeđivanja sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom 05. Zakon o zaštiti poslovne tajne („Službeni glasnik RS”, broj 53/21) 06. Uredba o mrežnim pravilima za postupke za upravljanje zagušenjima i objavljivanju podataka i tehničkih informacija za pristup sistemu za transport prirodnog gasa („Službeni glasnik RS”, broj 112/22)	6. Brojčane oznake (šifre) planiranih propisa iz baze NPAA: 2025-71
7. Usklađenost odredbi propisa sa odredbama propisa EU:	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
Odredba	Sadržina odredbe	Odredbe propisa	Sadržina odredbe	Usklađenost ⁴	Razlozi za delimičnu	Napomena o

³ **M1** Delegirana uredba Komisije (EU) 2022/517 od 18. novembra 2021. o izmeni Uredbe (EU) 2017/1938 Evropskog parlamenta i Saveta u pogledu sastava grupa za rizik (CELEX 32022R0517)

M2 Uredba (EU) 2022/1032 Evropskog parlamenta i Saveta od 29. juna 2022. o izmeni uredbi (EU) 2017/1938 i (EZ) 715/2009 u pogledu skladištenja gasa (CELEX 32022R1032)

M3 Uredba (EU) 2024/1789 Evropskog parlamenta i Saveta od 13. juna 2024. o unutrašnjem tržištu gasa iz obnovljivih izvora, prirodnog gasa i vodonika, o izmeni uredbi (EU) br. 1227/2011, (EU) 2017/1938, (EU) 2019/942 i (EU) 2022/869 i Odluke (EU) 2017/684 te o stavljanju van snage Uredbe (EU) br. 715/2009 (CELEX 32024R1789)

M4 Uredba (EU) 2025/1733 Evropskog parlamenta i Saveta od 18. jula 2025. o izmeni Uredbe (EU) 2017/1938 u pogledu uloge skladištenja gasa za osiguravanje opskrbe gasom pre zimske sezone (CELEX 32025R1733)

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
propisa EU		R. Srbije			usklađenost, neusklađenost ili neprenosivost	usklađenosti
1.	M3 This Regulation establishes provisions aiming to safeguard the security of gas supply in the Union by ensuring the proper and continuous functioning of the internal market in natural gas ('gas'), by allowing for exceptional measures to be implemented when the market can no longer deliver the gas supplies required, including solidarity measure of a last resort, and by providing for the clear definition and attribution of responsibilities among natural gas undertakings, the Member States and the Union regarding both preventive action and the reaction to concrete disruptions of gas supply. This Regulation also establishes transparent mechanisms concerning, in a spirit of solidarity, the coordination of planning for, and response to, emergencies at national, regional and Union level.	01. 1.1. 143.1.	Ovim zakonom uređuju se uslovi za pouzdano, sigurno i kvalitetno snabdevanje kupaca prirodnim gasom, uslovi i način obavljanja energetske delatnosti u sektoru prirodnog gasa, delokrug rada Agencije za energetiku Republike Srbije (u daljem tekstu: Agencija) u sektoru prirodnog gasa, način organizovanja i funkcionisanja tržišta prirodnog gasa, prava i obaveze učesnika na tržištu, zaštita kupaca prirodnog gasa, projektovanje, izgradnja, održavanje i korišćenje gasovoda i unutrašnjih gasnih instalacija, opremu pod pritiskom, kao i nadzor nad sprovođenjem ovog zakona. Vlada, na predlog Ministarstva, donosi Preventivni akcioni plan za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom koji sadrži naročito: 1) prikaz gasovodnog sistema i tržišta gasa Republike Srbije; 2) procenu rizika u pogledu ostvarivanja sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom korišćenjem infrastrukturnog standarda i standarda snabdevanja; 3) parametre za utvrđivanje i usklađenost sa infrastrukturnim standardom; 4) parametre za utvrđivanje i usklađenost sa standardom snabdevanja; 5) krajnje kupce prirodnog gasa koji se smatraju zaštićenim kupcima; 6) preventivne mere i obaveze energetske subjekta, nadležnih institucija i korisnika sistema u cilju sprečavanja ili ublažavanja utvrđenih rizika i zadovoljavanja ukupne potražnje za prirodnim gasom; 7) plan razvoja gasovodnog sistema i	PU		

⁴ Potpuno usklađeno - PU, delimično usklađeno - DU, neusklađeno - NU, neprenosivo – NP

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
		143.2.	njegov uticaj na sigurnost snabdevanja; 8) mogući uticaj predviđenih mera na razvoj tržišta; 9) saradnju sa državama potpisnicama Ugovora o osnivanju Energetske. Vlada, na predlog Ministarstva, donosi Krizni plan za obezbeđenja sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom koji sadrži naročito: 1) nivo krize u snabdevanju prirodnim gasom i kriterijume za njihovo uvođenje; 2) obaveze nadležnih institucija, energetskih subjekata, korisnika gasovodnog sistema i kupaca u slučaju krize u snabdevanju prirodnim gasom; 3) mere koje se preduzimaju u slučaju nastupanja krize u snabdevanju prirodnim gasom; 4) način postupanja u slučaju nastupanja krize u snabdevanju prirodnim gasom; 5) podatke o saradnji sa državama potpisnicama Ugovora o osnivanju Energetske u slučaju nastupanja krize u snabdevanju prirodnim gasom.			
2.1.1	security' means security as defined in point 32 of Article 2 of Directive 2009/73/EC;	01. 2.1.57	57) sigurnost snabdevanja je obezbeđivanje potrebnih količina prirodnog gasa, sposobnost transportnih i distributivnih sistema da se kupcima isporuči prirodni gas sa propisanim nivoom kvaliteta	PU		
2.1.2	'customer' means customer as defined in point 24 of Article 2 of Directive 2009/73/EC;	01. 2.1.29	29) kupac je krajnji kupac ili kupac na veliko	PU		
2.1.3	household customer' means household customer as defined in point 25 of Article 2 of Directive 2009/73/EC;	01. 2.1.28	28) kupac iz kategorije domaćinstvo je krajnji kupac koji kupuje prirodni gas za potrošnju svog domaćinstva isključujući obavljanje komercijalnih ili profesionalnih delatnosti;	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
2.1.4	‘essential social service’ means a service related to healthcare, essential social care, emergency, security, education or public administration;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se navedene grupe potrošača navode se u propisima.	
2.1.5	‘protected customer’ means a household customer who is connected to a gas distribution network and, in addition, where the Member State concerned so decides, may also mean one or more of the following, provided that enterprises or services as referred to in points (a) and (b) do not, jointly, represent more than 20 % of the total annual final gas consumption in that Member State: (a) a small or medium-sized enterprise, provided that it is connected to a gas distribution network; (b) an essential social service, provided that it is connected to a gas distribution or transmission network; (c) a district heating installation to the extent that it delivers heating to household customers, small or medium-sized enterprises, or essential social services, provided that such installation is not able to switch to other fuels than gas;	04. 2. 1.5 (Prilog)	5) zaštićeni kupac – kupac iz kategorije domaćinstava priključen na gasnu distributivnu mrežu i postrojenje sistema daljinskog grejanja bez mogućnosti prelaska na drugo gorivo izuzev prirodnog gasa i sledeći kupci, odnosno potrošačke grupe prema Pravilniku o kriterijumima za svrstavanje kupaca prirodnog gasa u potrošačke grupe: bolnice, klinike, kliničko-bolnički i klinički centri, instituti, specijalne zdravstvene ustanove (stanice hitne pomoći i drugih hitnih intervencija, stacionari, zavodi za transfuziju krvi, uzimanje i preradu krvi i centri za dijalizu) i objekti i postrojenja proizvođača lekova i sanitetskog materijala; druge zdravstvene ustanove u skladu sa Planom mreže zdravstvenih ustanova koji se donosi u skladu sa zakonom; objekti vodovoda i kanalizacije; objekti za proizvodnju osnovnih prehrambenih proizvoda (centralne pekare, mlekare i kuhinje); ustanove socijalne zaštite za smeštaj korisnika (zavodi, domovi, centri, prihvatni centri i prihvatilišta); objekti u kojima su smeštene vatrogasno-spasilačke jedinice; kazneno-popravni zavodi, okružni zatvor, vaspitno-popravni domovi i specijalne zatvorske bolnice; ustanove u oblasti predškolskog, osnovnog, srednjeg i visokog obrazovanja, učeničkog i studentskog standarda i sporta; objekti kod kojih bi isporuka gasa izazvala trajnu havariju proizvodnih postrojenja; kupci koji imaju objekte za proizvodnju hrane, osim centralnih pekara i kuhinja;	PU		
2.1.6	‘solidarity protected customer’ means a household customer who is connected to a gas distribution network, and, in addition, may include one or both of	04. 2. 1.6 (Prilog)	6) prioritetni kupci – kupci, za koje treba obezbediti poseban režim snabdevanja, odnosno zaštite, u slučajevima kada je	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	the following: (a) a district heating installation if it is a protected customer in the relevant Member State and only in so far as it delivers heating to households or essential social services other than educational and public administration services; (b) an essential social service if it is a protected customer in the relevant Member State, other than educational and public administration services;		ugrožena sigurnost snabdevanja gasom. Pored zaštićenih kupaca u ovu grupu spadaju i kupci koji imaju sopstvenu potrošnju neophodnu za obavljanje delatnosti transporta, distribucije i skladištenja prirodnog gasa (predgrevanje gasa na glavnoj merno-regulacionoj stanici, rad kompresora i sl.) i jedinice i ustanove Ministarstva odbrane i Vojske Srbije;			
2.1.7.	‘competent authority’ means a national governmental authority or a national regulatory authority designated by a Member State to ensure the implementation of the measures provided for in this Regulation;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, nadležnost Vlade i ministarstva nadležnog za poslove energetike su propisani.	
2.1.8.	‘national regulatory authority’ means a national regulatory authority designated in accordance with Article 39(1) of Directive 2009/73/EC;	02. 38	Položaj Agencije za energetiku	PU		
2.1.9.	‘natural gas undertaking’ means natural gas undertaking as defined in point 1 of Article 2 of Directive 2009/73/EC;	02. 2.1.37	37) energetski subjekt je pravno lice, odnosno preduzetnik, koje obavlja jednu ili više energetskih delatnosti iz člana 16. ovog zakona;	PU		
2.1.10	‘gas supply contract’ means gas supply contract as defined in point 34 of Article 2 of Directive 2009/73/EC;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
2.1.11	‘transmission’ means transmission as defined in point 3 of Article 2 of Directive 2009/73/EC;	01. 2.1.65	65) transport prirodnog gasa je prenošenje prirodnog gasa transportnim sistemom do krajnjih kupaca ili drugog transportnog sistema, distributivnih sistema ili skladišta prirodnog gasa, a ne obuhvata snabdevanje;	PU		
2.1.12	‘transmission system operator’ means transmission system operator as defined in point 4 of Article 2 of Directive 2009/73/EC;	01. 2.1.44	44) operator transportnog sistema prirodnog gasa je energetski subjekt koji obavlja delatnost transporta i upravljanja transportnim sistemom za prirodni gas i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj transportnog sistema na određenom području, njegovo povezivanje sa drugim sistemima i za obezbeđenje dugoročne sposobnosti sistema da ispuní potrebe za transportom prirodnog gasa na ekonomski opravdan način (u daljem tekstu: operator transportnog sistema)	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
2.1.13	'distribution' means distribution as defined in point 5 of Article 2 of Directive 2009/73/EC;	01. 2.1.12	12) distribucija prirodnog gasa je prenošenje prirodnog gasa preko distributivnog sistema radi isporuke prirodnog gasa krajnjim kupcima, odnosno drugom distributivnom sistemu, a ne obuhvata snabdevanje prirodnim gasom;	PU		
2.1.14	'distribution system operator' means distribution system operator as defined in point 6 of Article 2 of Directive 2009/73/EC;	01. 2.1.41	41) operator distributivnog sistema prirodnog gasa je energetski subjekt koji obavlja delatnost distribucije i upravljanja distributivnim sistemom za prirodni gas i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj distributivnog sistema na određenom području, njegovo povezivanje sa drugim sistemima i za obezbeđenje dugoročne sposobnosti sistema da ispuní potrebe za distribucijom prirodnog gasa na ekonomski opravdan način	PU		
2.1.15	'interconnector' means interconnector as defined in point 17 of Article 2 of Directive 2009/73/EC;	01. 2.1.18	18) interkonektor je gasovod koji prelazi granicu između država radi povezivanja njihovih gasovodnih sistema, kao i oprema koja se koristi za povezivanje, sistema;	PU		
2.1.16	emergency supply corridors' means Union gas supply routes that help Member States to better mitigate the effects of potential disruption of supply or infrastructure;			NU	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo države članice EU	
2.1.17	'storage capacity' means storage capacity as defined in point 28 of Article 2 of Regulation (EC) No 715/2009;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
2.1.18	'technical capacity' means technical capacity as defined in point 18 of Article 2 of Regulation (EC) No 715/2009;	06. 2.1.11	11) „tehnički kapacitet” je maksimalni utvrđeni kapacitet koji operator transportnog sistema može da ponudi korisnicima sistema, imajući u vidu integritet sistema i operativne zahteve transportnog sistema;	PU		
2.1.19	'firm capacity' means firm capacity as defined in point 16 of Article 2 of Regulation (EC) No 715/2009;	01 2.1.36	36)neprekidni kapacitet je kapacitet prirodnog gasa koji operator transportnog sistema garantuje korisniku sistema u ugovorenom obimu;	PU		
2.1.20	interruptible capacity' means interruptible capacity as defined in point 13 of Article 2 of Regulation (EC) No	01 2.1.48	48)prekidni kapacitet je kapacitet koji operator transportnog sistema može prekinuti	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	715/2009;		u skladu sa uslovima predviđenim u ugovoru o transportu;			
2.1.21	LNG facility capacity' means LNG facility capacity as defined in point 24 of Article 2 of Regulation (EC) No 715/2009;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u aktima	
2.1.22	'LNG facility' means LNG facility as defined in point 11 of Article 2 of Directive 2009/73/EC;	06. 2.1.10	10) „terminal za utečnjeni prirodni gas” je terminal za utečnjavanje prirodnog gasa, ili uvoz, utovar, sporedne usluge, privremeno skladištenje i ponovno vraćanje utečnjenog prirodnog gasa u gasovito stanje;	PU		
2.1.23	'storage facility' means storage facility as defined in point 9 of Article 2 of Directive 2009/73/EC;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
2.1.24	system' means system as defined in point 13 of Article 2 of Directive 2009/73/EC;	01. 2.1.10.	10) gasovodni sistem je sistem povezanih postrojenja i gasovoda koji obuhvata transportni sistem, distributivni sistem, skladišta gasa i terminale za utečnjeni prirodni gas;	PU		
2.1.25	'system user' means system user as defined in point 23 of Article 2 of Directive 2009/73/EC;	01. 2.1.25	25) korisnik sistema prirodnog gasa je proizvođač, krajnji kupac čiji je objekat priključen na sistem, snabdevač, javni snabdevač, odnosno snabdevač na veliko prirodnim gasom, drugi operator sistema, kao i operator skladišta;	PU		
2.1.26	'ancillary services' means ancillary services as defined in point 14 of Article 2 of Directive 2009/73/EC.			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
3.1.-3.2	Responsibility for the security of gas supply	03. 9. (Prilog)	9.Obaveze nadležnih institucija, energetskih subjekata u oblasti prirodnog gasa i korisnika sistema	PU		
		04. 4. (Prilog)	4.Nosioci aktivnosti u slučaju krize	PU		
3.3.	Responsibility for the security of gas supply			NU	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo države članice EU	
3.4.	Responsibility for the security of gas supply	04. 4.(Prilog)	4. Nosioci aktivnosti u slučaju krize	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
3.5.	Responsibility for the security of gas supply			NP	Odredba se odnosi na obaveze Evropske Komisije	
3.6.-3.7.	Responsibility for the security of gas supply			NU	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo države članice EU	
3.8.	Responsibility for the security of gas supply			NP	Odredba se odnosi na obaveze Evropske Komisije	
4.	Gas Coordination Group			NU	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo države članice EU	
5.	Infrastructure standard	02. 5. (Prilog)	5. Usklađenost sa infrastrukturnim standardom	PU		
6.	Gas supply standard	03. 6. (Prilog)	6. Usklađenost sa standardom snabdevanja	PU		
6a	Filling targets and filling trajectories M4 1. Subject to paragraphs 2 to 5f, Member States shall meet the following filling targets for the aggregated capacity of all underground gas storage facilities that are located on their territory and directly interconnected to a market area in their territory and for storage facilities listed in Annex Ib at any point in time between 1 October and 1 December each year: ▼M2 (a) for 2022: 80 %; (b) from 2023: 90 %. For the purpose of complying with this paragraph, Member States shall take into account the objective of safeguarding the security of gas supply in the Union in accordance with Article 1. 2. Notwithstanding paragraph 1 and without prejudice to the obligations of other Member States to fill the underground gas storage facilities concerned, the filling target for each Member State in which the underground gas storage facilities are located shall be reduced to a volume corresponding to 35 % of the average annual gas consumption over the preceding five years for that Member State.	03. 7.2.2.1	formirati obavezne rezerve gasa nivoa od 150 do 230 miliona m ³ ;	DU	Odredba je po svojoj prirodi takva da daje smernice, nije prenosiva u formi norme.	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	M4 7. For 2023 and the following years, each Member State with underground gas storage facilities shall submit to the Commission, by 15 September of the previous year, a filling trajectory with intermediary targets for February, May, July and September, including technical information, for the underground gas storage facilities on its territory and directly interconnected to its market area in an aggregated form. The filling trajectory and the intermediate targets shall be based on the average filling rate during the preceding five years. For Member States for which the filling target is reduced to 35 % of their average annual gas consumption pursuant to paragraph 2, the intermediate targets of the filling trajectory shall be reduced accordingly.	01. 144.2.	Ministarstvo, u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, svake godine do 15. septembra dostavlja Sekretarijatu Energetske zajednice tehničke informacije o podzemnim skladištima gasa i nacrt krive punjenja skladišta prirodnog gasa sa prelaznim ciljevima za februar, maj, jul i septembar naredne godine.	PU		
6b	Implementation of filling targets			NU	Odredba je po svojoj prirodi takva da daje smernice, nije prenosiva u formi norme. Usklađenost će biti postignuta donošenjem akata kojima će biti uređene obavezne rezerve gasa	
6c	Storage arrangements and burden-sharing mechanism			NP	Odnosi se na države koje nemaju skladišta gasa.	
6d	M4 Monitoring and enforcement 1. Storage system operators shall report the filling level, as set pursuant to Article 6a, to the competent authority in each Member State where the underground gas storage facilities concerned are located and, if applicable, to an entity designated by that Member State (the ‘designated entity’). 2. The competent authority and, if applicable, the designated entity of each Member State shall monitor the filling levels of the underground gas storage facilities on their territory at the end of each month and report the results to the Commission without	01. 144.1.	Ministarstvo prati snabdevenost tržišta, izrađuje izveštaj o sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom i dostavlja informacije Sekretarijatu energetske zajednice u skladu sa zakonom kojim je uređena oblast energetike i Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice.	NU	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo države članice EU	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	undue delay. The competent authority shall include information on the share of gas originating in Russia that is being stored in that Member State as part of the working capacity of storage facilities, where such information is available. The Commission may, where appropriate, invite the European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators (ACER) to assist with such monitoring.					
7.	Risk assessment	03. 4. (Prilog)	4. Prikaz procene rizika	PU		
8.	2. The competent authority of each Member State shall, after consulting the natural gas undertakings, the relevant organisations representing the interests of household and industrial gas customers, including electricity producers, electricity transmission system operators, and, where it is not the competent authority, the national regulatory authority, establish: (a) a preventive action plan containing the measures needed to remove or mitigate the risks identified, including the effects of energy efficiency and demand-side measures in the common and national risk assessments and in accordance with Article 9; (b) an emergency plan containing the measures to be taken to remove or mitigate the impact of a disruption of gas supply in accordance with Article 10. 3. The preventive action plan and the emergency plan shall contain a regional chapter, or several regional chapters, where a Member State is a member of different risk groups as defined in Annex I. The regional chapters shall be developed jointly by all Member States in the risk group before incorporation in the respective national plans. The Commission shall act as a facilitator so as to enable that the regional chapters collectively enhance the security of gas supply in the Union, and, do not give rise to any contradiction, and to overcome any obstacles to cooperation. ▼ M3 The regional chapters shall contain appropriate and effective cross-border measures, including in relation	01. 143.	Vlada, na predlog Ministarstva, donosi Preventivni akcioni plan za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom koji sadrži naročito: 1) prikaz gasovodnog sistema i tržišta gasa Republike Srbije; 2) procenu rizika u pogledu ostvarivanja sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom korišćenjem infrastrukturnog standarda i standarda snabdevanja; 3) parametre za utvrđivanje i usklađenost sa infrastrukturnim standardom; 4) parametre za utvrđivanje i usklađenost sa standardom snabdevanja; 5) podatke o krajnjim kupcima prirodnog gasa koji se smatraju zaštićenim kupcima; 6) preventivne mere i obaveze energetskih subjekata, nadležnih institucija i korisnika sistema u cilju sprečavanja ili ublažavanja utvrđenih rizika i zadovoljavanja ukupne potražnje za prirodnim gasom; 7) plan razvoja gasovodnog sistema i njegov uticaj na sigurnost snabdevanja; 8) mogući uticaj predviđenih mera na razvoj nacionalnog i tržišta država potpisnica Ugovora o osnivanju Energetske; 9) podatke o saradnji sa državama potpisnicama Ugovora o osnivanju	DU	Potpuna usklađenost će se postići po pristupanju u EU	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	to gas storage and LNG, subject to agreement between the Member States implementing the measures from the same or different risk groups affected by the measure on the basis of the simulation referred to in Article 7(1) and the common risk assessment. ▼B 4. The competent authorities shall report regularly to the GCG on the progress achieved on the preparation and adoption of the preventive action plans and the emergency plans, in particular the regional chapters. In particular, competent authorities shall agree on a cooperation mechanism for the preparation of the preventive action plan and the emergency plan, including the exchange of draft plans. They shall report to the GCG on such agreed cooperation mechanism 16 months before the deadline for agreement of those plans and the updates of those plans. The Commission may have a facilitating role in the preparation of the preventive action plan and the emergency plan, in particular for the establishment of the cooperation mechanism. If competent authorities within a risk group do not agree on a cooperation mechanism, the Commission shall propose a cooperation mechanism for that risk group. The competent authorities concerned shall agree on the cooperation mechanism for that risk group taking account of the Commission's proposal. The competent authorities shall ensure the regular monitoring of the implementation of the preventive action plan and the emergency plan. 5. The preventive action plan and the emergency plan shall be developed in accordance with the templates contained in Annexes VI and VII. The Commission is empowered to adopt delegated acts in accordance with Article 19 in order to amend the templates set out in Annexes VI and VII, after consulting the GCG, in order to reflect the experience gained in the application of this Regulation, and to reduce the administrative burden on Member States. 6. The competent authorities of neighbouring Member States shall in due time consult each other		Energetske. Vlada, na predlog Ministarstva, donosi Krizni plan za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom koji sadrži naročito: 1) nivoe krize u snabdevanju prirodnim gasom i kriterijume za njihovo uvođenje; 2) obaveze nadležnih institucija, energetskih subjekata, korisnika gasovodnog sistema i kupaca u slučaju krize u snabdevanju prirodnim gasom; 3) mere koje se preduzimaju u slučaju nastupanja krize u snabdevanju prirodnim gasom; 4) način postupanja u slučaju nastupanja krize u snabdevanju prirodnim gasom; 5) podatke o saradnji sa državama potpisnicama Ugovora o osnivanju Energetske u slučaju nastupanja krize u snabdevanju prirodnim gasom. O rezultatima procene rizika u pogledu ostvarivanja sigurnosti snabdevanja iz stava 1. tačka 2) ovog člana i izradi Preventivnog akcionog plana za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom i Kriznog plana za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom, u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, Ministarstvo obaveštava Koordinacionu grupu za sigurnost snabdevanja. Predlog Preventivnog akcionog plana za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom i Kriznog plana za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom Ministarstvo, u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske zajednice, dostavlja Sekretarijatu Energetske zajednice radi davanja mišljenja. Sekretarijat Energetske zajednice, u skladu sa Ugovorom o osnivanju Energetske			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	with a view to ensuring consistency between their preventive action plans and their emergency plans. The competent authorities shall, within each risk group, exchange draft preventive action plans and emergency plans with proposals for cooperation, at the latest five months before the deadline for submission of the plans. The final versions of the regional chapters referred to in paragraph 3 shall be agreed by all Member States in the risk group. The preventive action plans and emergency plans shall also contain the national measures necessary to implement and enforce the cross-border measures in the regional chapters. 7. The preventive action plans and the emergency plans shall be made public and notified to the Commission by 1 March 2019. The Commission shall inform the GCG about the notification of the plans and publish them on the Commission's website. Within four months of the notification by the competent authorities, the Commission shall assess the plans taking into account the views expressed in the GCG. 8. The Commission shall issue an opinion to the competent authority with the recommendation to review a preventive action plan or an emergency plan if one or more of the following applies: (a) it is not effective to mitigate the risks as identified in the risk assessment; (b) it is inconsistent with the risk scenarios assessed or with the plans of another Member State or a risk group; (c) it does not comply with the requirement laid down in paragraph 1 not unduly to distort competition or the effective functioning of the internal market; (d) it does not comply with the provisions of this Regulation or other provisions of Union law. 9. Within three months of notification of the Commission's opinion referred to in paragraph 8, the competent authority concerned shall notify the amended preventive action plan or the emergency plan to the Commission, or shall inform the Commission of the reasons for which it disagree with		zajednice, u roku od četiri meseca od dana dostavljanja predloga planova iz stava 3. ovog člana dostavlja Ministarstvu mišljenje uzimajući u obzir stavove Koordinacione grupe za sigurnost snabdevanja. U slučaju da Sekretarijat Energetske zajednice u svom mišljenju preporuči izmenu predloga planova iz stava 3. ovog člana Ministarstvo će u roku od tri meseca od prijema mišljenja obavestiti Sekretarijat Energetske zajednice o izmenjenim predlozima planova iz stava 3. ovog člana ili razlozima zbog kojih odstupa od mišljenja Sekretarijata Energetske zajednice. U slučaju kada Preventivni akcioni plan za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom i Krizni plan za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom odstupaju od mišljenja Sekretarijata Energetske zajednice zajedno sa ovim planovima biće objavljeno to mišljenje i obrazloženje za odstupanje. Planovi iz st. 1. i 2. ovog člana donose se svake četvrte godine, pri čemu se mere predviđene Kriznim planom preispituju bar jednom tokom tog četvorogodišnjeg perioda.			

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	the recommendations. In the event of disagreement related to elements referred to in paragraph 8, the Commission may, within four months of the reply of the competent authority, withdraw its request or convene the competent authority and, where the Commission considers it to be necessary, the GCG, in order to consider the issue. The Commission shall set out its detailed reasons for requesting any amendments to the preventive action plan or the emergency plan. The competent authority concerned shall take full account of the detailed reasons of the Commission. Where applicable, the competent authority concerned shall without delay amend and make the amended preventive action plan or emergency plan public. Where the final position of the competent authority concerned diverges from the Commission's detailed reasons, that competent authority shall provide and make public, together with its position and the Commission's detailed reasons, the justification underlying its position within two months of receipt of the detailed reasons of the Commission. 10. For non-market-based measures adopted on or after 1 November 2017, the procedure set out in Article 9(4), (6), (8) and (9) shall apply. 11. The confidentiality of commercially sensitive information shall be preserved. 12. Preventive action plans and emergency plans developed under Regulation (EU) No 994/2010, updated in accordance with that Regulation, shall remain in force until the preventive action plans and the emergency plans referred to in paragraph 1 of this Article are established for the first time.					
9.	Content of preventive action plans	01. 143.1	Vlada, na predlog Ministarstva, donosi Preventivni akcioni plan za obezbeđenje sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom koji sadrži naročito: 1) prikaz gasovodnog sistema i tržišta gasa Republike Srbije; 2) procenu rizika u pogledu ostvarivanja sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom korišćenjem	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
		03. (Prilog)	infrastrukturnog standarda i standarda snabdevanja; 3) parametre za utvrđivanje i usklađenost sa infrastrukturnim standardom; 4) parametre za utvrđivanje i usklađenost sa standardom snabdevanja; 5) krajnje kupace prirodnog gasa koji se smatraju zaštićenim kupcima; 6) preventivne mere i obaveze energetskih subjekata, nadležnih institucija i korisnika sistema u cilju sprečavanja ili ublažavanja utvrđenih rizika i zadovoljavanja ukupne potražnje za prirodnim gasom; 7) plan razvoja gasovodnog sistema i njegov uticaj na sigurnost snabdevanja; 8) mogući uticaj predviđenih mera na razvoj tržišta; 9) saradnju sa državama potpisnicama Ugovora o osnivanju Energetske. 1. Opšti deo 2. Sektor prirodnog gasa u Republici Srbiji 3. Razvoj gasovodnog sistema 4. Prikaz procene rizika 5. Usklađenost sa infrastrukturnim standardom 6. Usklađenost sa standardom snabdevanja 7. Preventivne mere 8. Infrastrukturni projekti 9. Obaveze nadležnih institucija, energetskih subjekata u oblasti prirodnog gasa i korisnika sistema 10. Mogući uticaj predviđenih mera na susedne zemlje	PU		
10.1	1. The emergency plan shall: (a) build upon the crisis levels referred to in Article 11(1); (b) define the role and responsibilities of natural gas	01. 143.2	Vlada, na predlog Ministarstva, donosi Krizni plan za obezbeđenja sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom koji sadrži naročito:	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	undertakings, transmission system operators for electricity if relevant and of industrial gas customers including relevant electricity producers, taking account of the different extent to which they are affected in the event of a disruption of gas supply, and their interaction with the competent authorities and where appropriate with the national regulatory authorities at each of the crisis levels referred to in Article 11(1); (c) define the role and responsibilities of the competent authorities and of the other bodies to which tasks have been delegated as referred to in Article 3(2) at each of the crisis levels referred to in Article 11(1); (d) ensure that natural gas undertakings and industrial gas customers including relevant electricity producers are given sufficient opportunity to respond to the crisis levels referred to in Article 11(1); (e) identify, if appropriate, the measures and actions to be taken to mitigate the potential impact of a disruption of gas supply on district heating and the supply of electricity generated from gas, including through an integrated view of energy systems operations across electricity and gas if relevant; (f) establish detailed procedures and measures to be followed for the crisis levels referred to in Article 11(1), including the corresponding schemes on information flows; (g) designate a crisis manager and define its role; (h) identify the contribution of market-based measures for coping with the situation at alert level and mitigating the situation at emergency level; (i) identify the contribution of non-market-based measures planned or to be implemented for the emergency level, and assess the degree to which the use of such non-market-based measures is necessary to cope with a crisis. The effects of the non-market-based measures shall be assessed and procedures for their implementation defined. Non-market-based measures are to be used only when market-based mechanisms alone can no longer ensure supplies, in particular to protected customers, or for the	04. (Prilog)	1) nivoi krize u snabdevanju prirodnim gasom i kriterijume za njihovo uvođenje; 2) obaveze nadležnih institucija, energetskih subjekata, korisnika gasovodnog sistema i kupaca u slučaju krize u snabdevanju prirodnim gasom; 3) mere koje se preduzimaju u slučaju nastupanja krize u snabdevanju prirodnim gasom; 4) način postupanja u slučaju nastupanja krize u snabdevanju prirodnim gasom; 5) saradnju sa državama potpisnicama Ugovora o osnivanju Energetske u slučaju nastupanja krize u snabdevanju prirodnim gasom. 1. Opšti deo 2. Značenje pojedinih izraza 3. Nivoi krize i kriterijumi za njihovo uvođenje 4. Nosioci aktivnosti u slučaju krize 5. Mere koje se preduzimaju u slučaju krize 6. Način postupanja u slučaju krize 7. Saradnja sa drugim državama	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	application of Article 13; (j) describe the mechanisms used to cooperate with other Member States for the crisis levels referred to in Article 11(1) and information exchange arrangements between the competent authorities; (k) detail the reporting obligations imposed on natural gas undertakings and, where appropriate, electricity undertakings at alert and emergency levels; (l) describe the technical or legal arrangements in place to prevent undue gas consumption of customers who are connected to a gas distribution or transmission network but not protected customers; (m) describe the technical, legal and financial arrangements in place to apply the solidarity obligations laid down in Article 13; (n) estimate the gas volumes that could be consumed by solidarity protected customers covering at least the cases described in Article 6(1); (o) establish a list of predefined actions to make gas available in the event of an emergency, including commercial agreements between the parties involved in such actions and the compensation mechanisms for natural gas undertakings where appropriate, taking due account of the confidentiality of sensitive data. Such actions may involve cross-border agreements between Member States and/or natural gas undertakings. In order to prevent undue gas consumption during an emergency, as referred to in point (l) of the first subparagraph, or during the application of the measures referred to in Article 11(3) and Article 13, the competent authority of the Member State concerned shall inform customers who are not protected customers that they are required to cease or reduce their gas consumption without creating technically unsafe situations.					
10.2.	2. The emergency plan shall be updated every four years after 1 March 2019 or more frequently if circumstances so warrant or at the Commission's request. The updated plan shall reflect the updated risk assessment and the results of the tests carried out in accordance with paragraph 3 of this Article. Article	01. 143.8.	Planovi iz stava 1. i 2. ovog člana donose se svake četvrte godine, pri čemu se mere predvedine Kriznim planom preispituju bar jednom tokom tog četvorogodišnjeg perioda.	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	8(4) to (11) shall apply to the updated plan.					
10.3.	3.The measures, actions and procedures contained in the emergency plan shall be tested at least once between its four-year updates referred to in paragraph 2. In order to test the emergency plan, the competent authority shall simulate high and medium impact scenarios and responses in real time in accordance with that emergency plan. The results of the tests shall be presented at the GCG by the competent authority.	01. 143.8.	Planovi iz stava 1. i 2. ovog člana donose se svake četvrte godine, pri čemu se mere predvedine Kriznim planom preispituju bar jednom tokom tog četvorogodišnjeg perioda.	PU		
10.4.	4.The emergency plan shall ensure that cross-border access to infrastructure in accordance with Regulation (EC) No 715/2009 is maintained as far as technically and safely possible in the event of an emergency and shall not introduce any measure unduly restricting the flow of gas across borders.	04. 7. (Prilog)	7.Saradnja sa drugim državama U slučaju krize u snabdevanju prirodnim gasom koordinira se zajedničko delovanje sa Mađarskom, Bugarskom i Bosnom i Hercegovinom. Mera ograničavanja isporuke prirodnog gasa neće se primenjivati prema Mađarskoj i Bosni i Hercegovini dok god za to postoje mogućnosti ili će se primeniti proporcionalno smanjenju isporuka prirodnog gasa.	PU PU		
11.1.	Declaration of a crisis	04. 3. (Prilog)	3.Nivoi krize i kriterijumi za njihovo uvođenje	PU		
11.2. - 5.	Declaration of a crisis			NU	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo države članice EU	
11.6.	6.The Member States and, in particular, the competent authorities shall ensure that: (a) no measures are introduced which unduly restrict the flow of gas within the internal market at any time; (b) no measures are introduced that are likely seriously to endanger the gas supply situation in another Member State; and (c) cross-border access to infrastructure in accordance with Regulation (EC) No 715/2009 is maintained as far as technically and safely possible, in accordance with the emergency plan.	04. 7. (Prilog)	Saradnja sa drugim državama U slučaju krize u snabdevanju prirodnim gasom koordinira se zajedničko delovanje sa Mađarskom, Bugarskom i Bosnom i Hercegovinom. Mera ograničavanja isporuke prirodnog gasa neće se primenjivati prema Mađarskoj i Bosni i Hercegovini dok god za to postoje mogućnosti ili će se primeniti proporcionalno smanjenju isporuka prirodnog gasa.	PU		
11.7-9	Declaration of a crisis			NU	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo države članice EU	
12.14	Regional and Union emergency responses			NP	Odredba se odnosi Evropsku komisiju	

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
12.5.	5.The Member States and in particular the competent authorities shall ensure that: (a) no measures are introduced which unduly restrict the flow of gas within the internal market at any time, in particular the flow of gas to the affected markets; (b) no measures are introduced that are likely seriously to endanger the gas supply situation in another Member State; and (c) cross-border access to infrastructure in accordance with Regulation (EC) No 715/2009 is maintained as far as technically and safely possible, in accordance with the emergency plan.	04. 7. (Prilog)	7.Saradnja sa drugim državama U slučaju krize u snabdevanju prirodnim gasom koordinira se zajedničko delovanje sa Mađarskom, Bugarskom i Bosnom i Hercegovinom. Mera ograničavanja isporuke prirodnog gasa neće se primenjivati prema Mađarskoj i Bosni i Hercegovini dok god za to postoje mogućnosti ili će se primeniti proporcionalno smanjenju isporuka prirodnog gasa.	PU		
12.6.-12.8.	Regional and Union emergency responses			NU	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo države članice EU	
13.	Solidarity			NU	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo države članice EU	
14.1.-2.	1. Where a Member State has declared one of the crisis levels referred to in Article 11(1), the natural gas undertakings concerned shall make available, on a daily basis, in particular the following information to the competent authority of the Member State concerned: (a) the daily gas demand and gas supply forecasts for the following three days, in million cubic metres per day (mcm/d); (b) the daily flow of gas at all cross-border entry and exit points as well as at all points connecting a production facility, a storage facility or an LNG terminal to the network, in million cubic metres per day (mcm/d); (c) the period, expressed in days, for which it is expected that supply of gas to protected customers can be ensured. 2. In the event of a regional or Union emergency, the Commission may request that the competent authority referred to in paragraph 1 provide it without delay with at least: (a) the information set out in paragraph 1; (b) information on the measures planned to be	04. 6. (Prilog)	Način postupanja u slučaju krize	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
	undertaken and those already implemented by the competent authority to mitigate the emergency, and information on their effectiveness; (c) the requests made for additional measures to be taken by other competent authorities; (d) the measures implemented at the request of other competent authorities.					
14.3.	M3 After an emergency, the competent authority referred to in paragraph 1 shall, as soon as possible and at the latest six weeks after the end of the emergency, provide the Commission with a detailed assessment of the emergency and the effectiveness of the measures implemented, including an assessment of the economic impact of the emergency, the impact on the electricity sector and the assistance provided to or received from, the Union and its Member States. Where relevant, that assessment shall include a detailed description of the circumstances that led to activating the mechanism referred to in Article 13 and the conditions under which the missing gas supplies were received, including the price and financial compensation paid, and, where relevant, the reasons why the solidarity offers were not accepted or gas was not supplied. Such assessment shall be made available to the GCG and shall be reflected in the updates of the preventive action plans and the emergency plans. ◀ The Commission shall analyse the assessments of the competent authorities and shall inform the Member States, the European Parliament and the GCG of the results of its analysis in an aggregated form.	01. 142.	U slučaju kada je ugrožena sigurnost snabdevanja kupaca ili rada transportnog, odnosno distributivnog sistema zbog nedovoljne ponude na tržištu energije ili nastupanja drugih vanrednih okolnosti, Vlada propisuje mere ograničenja isporuke prirodnog gasa ili posebne uslove uvoza ili izvoza prirodnog gasa, način i uslove za obrazovanje i kontrolu cena, obavezu isporuke samo određenim korisnicima ili posebne uslove obavljanja energetske delatnosti uz minimalni poremećaj tržišta energijom u okruženju. U slučaju iz stava 1. ovog člana, Vlada određuje način obezbeđivanja, odnosno izvore sredstava za naknadu štete koja može nastati za energetske subjekte koji sprovode ove mere, kao i uslove i način raspodele sredstava po osnovu naknade štete. Mere iz stava 1. ovog člana mogu trajati dok traju okolnosti zbog kojih su propisane, odnosno dok traju posledice nastale usled tih okolnosti. O preduzetim merama iz stava 1. ovog člana Ministarstvo će izveštavati Sekretarijat energetske zajednice.	DU	Potpuna usklađenost će se postići po pristupanju u EU	
14.4-12.	Information exchange	04. 6. (Prilog)	Način postupanja u slučaju krize	DU	Potpuna usklađenost će se postići po pristupanju u EU	
15.	Professional secrecy	05.	Ovim zakonom uređuje se pravna zaštita poslovne tajne od nezakonitog pribavljanja, korišćenja i otkrivanja.	PU		Neposredno se primenjuju odredbe Zakona o zaštiti

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
						poslovne tajne ukoliko energetski subjekt naznači da su podaci poslovna tajna, a potpuna usklađenost će se postići po pristupanju Srbije u EU
16.	Cooperation with the Energy Community Contracting Parties			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo države članice EU	
17.	Monitoring by the Commission			NP	Odredba se odnosi na nadležnosti Evropske komisije	
17a	Commission reporting			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo države članice EU	
18.	Notifications			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo države članice EU	
18a	Committee procedure			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo države članice EU	
19.	Exercise of the delegation			NP	Odredba se odnosi na nadležnosti Evropske komisije	
20.	Derogation			NP	Odredba se odnosi na pojedine zemlje članice	
21.	Repeal			NP	Odredba je proceduralnog karaktera	
22.	Entry into force			NP	Odredba je proceduralnog karaktera	
AI	ANNEX I Regional cooperation			NP	Odredba se odnosi na države članice EU	
AII	ANNEX II Calculation of the N – 1 formula	03. 5. (Prilog)	5. Usklađenost sa infrastukturnim standardom	PU		

a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)
AIII	ANNEX III Permanent bi-directional capacity			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo države članice EU	
AIV	ANNEX IV Template for the common risk assessment			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo države članice EU	
AV	ANNEX V Template for the national risk assessment	03. 4. (Prilog)	4.Prikaz procene rizika Analiza rizika pojave događaja koji bitno mogu ugroziti sigurnost snabdevanja prirodnim gasom Republike Srbije, koji su posledica tehničkih, političkih, socijalnih, informatičko-upravljačko-komunikacionih, ekonomskih i prirodnih faktora i mogu nastati kao posledica poremećaja na nacionalnoj infrastrukturi, ponude ili potražnje za prirodnim gasom.	PU		
AVI	ANNEX VI Template for preventive action plan	03.1.	Ovom uredbom utvrđuje se Preventivni akcioni plan, radi obezbeđenja sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom, koji je odštampan uz ovu uredbu i čini njen sastavni deo	PU		
AVII	ANNEX VII Template for emergency plan	04.1.	Ovom uredbom utvrđuje se Krizni plan, radi obezbeđenja sigurnosti snabdevanja prirodnim gasom, koji je odštampan uz ovu uredbu i čini njen sastavni deo	PU		
AVIII	ANNEX VIII List of non-market-based security of gas supply measures	03. 6.2.3. (Prilog)	Netržišne mere radi otklanjanja poremećaja na tržištu U cilju obezbeđenja snabdevenosti tržišta prirodnim gasom u Republici Srbiji mogu se primeniti netržišne mere, i to: formiranje obaveznih rezervi i njihovo povlačenje u slučaju krize, obavezna supstitucija prirodnog gasa drugim energentima, obavezno povlačenje prirodnog gasa iz skladišta, kao i različiti vidovi obaveznog smanjenja korišćenja ili prekid isporuke prirodnog gasa.	PU		

1. Naziv propisa EU						2. „CELEX” oznaka EU propisa	
Uredba Evropskog parlamenta i Saveta 715/2009 o uslovima za pristup mrežama za transport prirodnog gasa, na osnovu koje prestaje da važi Uredba (EZ) br. 1775/2005 (Sl. list br. L 289, 13.7.2009, p. 1–13)						32009R0715	
Regulation (EC) No 715/2009 of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 on conditions for access to the natural gas transmission networks and repealing Regulation (EC) No 1775/2005 (Official Journal L 211, 14/08/2009 P. 0036 – 0054) ⁵							
3. Organ državne uprave, odnosno drugi ovlašćeni predlagač propisa						4. datum izrade tabele	
Ovlašćeni predlagač – Vlada						12. novembar 2025. godine	
Obrađivač: Ministarstvo rudarstva i energetike							
5. Naziv (važećeg, nacрта, predloga) propisa čije odredbe su predmet analize usklađenosti sa propisom EU						6. Brojčane oznake (šifre) planiranih propisa iz baze NPAA	
01. Predlog zakona o gasu						2025-71	
02 Zakon o energetici („Službeni glasnik RS”, br. 145/14, 95/18 - dr. zakon, 40/21, 35/23 – dr. zakon, 62/23 i 94/24)							
03. Uredba o mrežnim pravilima za postupke za upravljanje zagušenjima i objavljivanju podataka i tehničkih informacija za pristup sistemu za transport prirodnog gasa („Službeni glasnik RS”, broj 112/22)							
04. Uredba o mrežnim pravilima o harmonizovanim tarifama za transport prirodnog gasa („Službeni glasnik RS”, broj 112/22)							
05. Uredba o mrežnim pravilima za balansiranje transportnog sistema za prirodni gas („Službeni glasnik RS”, broj 112/22)							
06. Uredba o mrežnim pravilima koja se odnose na proračun i raspodelu kapaciteta za transport prirodnog gasa („Službeni glasnik RS”, broj 112/22)							
07. Uredba o mrežnim pravilima o međusobnoj saradnji operatora transportnih sistema i pravilima za razmenu podataka za rad međusobno povezanih sistema za transport gasa („Službeni glasnik RS”, broj 112/22)							
7. Usklađenost odredaba propisa sa odredbama propisa EU							
a)	a1)	b)	b1)	v)	g)	d)	

⁵Uredba 715/2009 prestala je da važi i zamenjena je Uredbom (EU) 2024/1789 o unutrašnjem tržištu gasa iz obnovljivih izvora, prirodnog gasa i vodonika, o izmeni uredbi (EU) 1227/2011, (EU) 2017/1938, (EU) 2019/942 i (EU) 2022/869 i Odluke (EU) 2017/684 i stavljanju van snage Uredbe (EZ) 715/2009. Odlukom Ministarskog saveta Energetske zajednice od 7. oktobra 2011. godine (D/2011/02/MS-EZ) utvrđena je obaveza za Republiku Srbiju da implementira treći paket propisa EU o unutrašnjem tržištu energije, odnosno Uredbu (EZ) 715/2009. Za Republiku Srbiju još uvek ne postoji obaveza usklađivanja sa odredbama Uredbe (EU) 2024/1789 zato što Ministarski savet Energetske zajednice još uvek nije doneo odluku o obavezi ugovornih strana da istu implementiraju. Usklađivanje sa odredbama navedenog propisa biće realizovano nakon donošenja odluke Ministarskog saveta Energetske zajednice o prenošenju Uredbe (EU) 2024/1789, a na način i u rokovima u skladu sa ovom odlukom.

Odredba propisa EU	Sadržina odredbe	Odredbe propisa R.Srbije	Sadržina odredbe	Usklađenost ⁶	Razlozi za delimičnu usklađenost, neusklađenost ili neprenosivost	Napomena o usklađenosti
1.	This Regulation aims at: (a) setting non-discriminatory rules for access conditions to natural gas transmission systems taking into account the special characteristics of national and regional markets with a view to ensuring the proper functioning of the internal market in gas; (b) setting non-discriminatory rules for access conditions to LNG facilities and storage facilities taking into account the special characteristics of national and regional markets; and (c) facilitating the emergence of a well-functioning and transparent wholesale market with a high level of security of supply in gas and providing mechanisms to harmonise the network access rules for cross-border exchanges in gas. The objectives referred to in the first subparagraph shall include the setting of harmonised principles for tariffs, or the methodologies underlying their calculation, for access to the network, but not to storage facilities, the establishment of third-party access services and harmonised principles for capacity-allocation and congestion-management, the determination of transparency requirements, balancing rules and imbalance charges, and the facilitation of capacity trading. This Regulation, with the exception of Article 19(4), shall apply only to storage facilities falling under Article 33(3) or (4) of Directive 2009/73/EC. The Member States may establish an entity or body set up in compliance with Directive 2009/73/EC for the purpose of carrying out	01. 1.1 03. 1.1 04. 1.1	Ovim zakonom uređuju se uslovi za pouzdano, sigurno i kvalitetno snabdevanje kupaca prirodnim gasom, uslovi i način obavljanja energetske delatnosti u sektoru prirodnog gasa, delokrug rada Agencije za energetiku Republike Srbije (u daljem tekstu: Agencija) u sektoru prirodnog gasa, način organizovanja i funkcionisanja tržišta prirodnog gasa, prava i obaveze učesnika na tržištu, zaštita kupaca prirodnog gasa, projektovanje, izgradnja, održavanje i korišćenje gasovoda i unutrašnjih gasnih instalacija, opremu pod pritiskom, kao i nadzor nad sprovođenjem ovog zakona. Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa postupcima za upravljanje zagušenjima i objavljivanje podataka i tehničkih informacija za pristup sistemu za transport prirodnog gasa. Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa pravilima o harmonizovanim tarifama za transport prirodnog gasa. Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog	PU PU PU		

⁶ Potpuno usklađeno - PU, delimično usklađeno - DU, neusklađeno - NU, neprenosivo – NP

	one or more functions typically attributed to the transmission system operator, which shall be subject to the requirements of this Regulation. That entity or body shall be subject to certification in accordance with Article 3 of this Regulation and shall be subject to designation in accordance with Article 10 of Directive 2009/73/EC.	05. 1.1	gasa, u vezi sa balansnim pravilima, uključujući pravila o procedurama za nominovanje, naknadama za debalans, procesima izmirenja u vezi sa dnevnim naknadama za debalans i operativnom balansiranju između operatora sistema za transport gasa.	PU		
		06. 1.1	Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa proračunom kapaciteta i raspodelom kapaciteta.	PU		
2.1.1	‘transmission’ means the transport of natural gas through a network, which mainly contains high-pressure pipelines, other than an upstream pipeline network and other than the part of high-pressure pipelines primarily used in the context of local distribution of natural gas, with a view to its delivery to customers, but not including supply;	01. 2.1.65	65) transport prirodnog gasa je prenošenje prirodnog gasa transportnim sistemom do krajnjih kupaca ili drugog transportnog sistema, distributivnih sistema ili skladišta prirodnog gasa, a ne obuhvata snabdevanje;	PU		
2.1.2	‘transport contract’ means a contract which the transmission system operator has concluded with a network user with a view to carrying out transmission;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
2.1.3	‘capacity’ means the maximum flow, expressed in normal cubic meters per time unit or in energy unit per time unit, to which the network user is entitled in accordance with the provisions of the transport contract;	06. 3.1.13	13) kapacitet je maksimalni protok prirodnog gasa izražen u kWh/h ili kWh/dan na koji korisnik sistema ima pravo u skladu sa zaključenim ugovorom o transportu prirodnog gasa;	PU		
2.1.4	‘unused capacity’ means firm capacity which a network user has acquired under a transport contract but which that user has not nominated by the deadline specified in the contract;	03. 2.1.5	5) „neiskorišćen kapacitet” je garantovani kapacitet koji je korisnik sistema ugovorio na osnovu ugovora o transportu, a koji korisnik sistema nije nominovao do isteka roka određenog u odredbama akta koji uređuje mrežna pravila za balansiranje transportnog sistema za	PU		

			prirodni gas koja uređuju nominacije;			
2.1.5	‘congestion management’ means management of the capacity portfolio of the transmission system operator with a view to optimal and maximum use of the technical capacity and the timely detection of future congestion and saturation points;	03. 2.1.13	13) „upravljanje zagušenjima” je upravljanje portfoliom kapaciteta operatora transportnog sistema u cilju optimalnog i maksimalnog iskorišćavanja tehničkog kapaciteta i blagovremenog predviđanja budućih zagušenja i mesta na kojima će doći do zagušenja.	PU		
2.1.6	‘secondary market’ means the market of the capacity traded otherwise than on the primary market;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
2.1.7	‘nomination’ means the prior reporting by the network user to the transmission system operator of the actual flow that the network user wishes to inject into or withdraw from the system;	06 3.1.18	18) nominacija je najava odnosno obaveštenje koje korisnik sistema upućuje operatoru transportnog sistema o količini prirodnog gasa koju namerava da preda na transport, odnosno da preuzme sa transporta;	PU		
2.1.8	re-nomination’ means the subsequent reporting of a corrected nomination;	06. 3.1.23	23) renominacija je promena najave, odnosno obaveštenja koje korisnik sistema upućuje operatoru transportnog sistema o promeni količine energije prirodnog gasa iz nominacije, koju namerava da preda na transport, odnosno da preuzme sa transporta;	PU		
2.1.9	system integrity’ means any situation in respect of a transmission network including necessary transmission facilities in which the pressure and the quality of the natural gas remain within the minimum and maximum limits laid down by the transmission system operator, so that the transmission of natural gas is guaranteed from a technical standpoint;	03. 2.1.3	3) „integritet sistema” je situacija u kojoj je pritisak i kvalitet prirodnog gasa u sistemu za transport prirodnog gasa u granicama propisanog opsega, čime se obezbeđuje, u tehničkom smislu, nesmetan transport prirodnog gasa;	PU		
2.1.10	‘balancing period’ means the period within which the off-take of an amount of natural gas, expressed in units of energy, must be offset by every network user by means of the injection of the same amount of natural gas into the transmission network in accordance with the transport contract or the network code;	03. 2.1.7	7) „period balansiranja” je period u kome je svaki korisnik sistema, u skladu sa ugovorom o transportu ili pravilima o radu transportnog sistema, dužan da nadoknadi nastalu razliku u količini prirodnog gasa koju je korisnik sistema preuzeo sa transporta, a koja se izražava u energetske jedinice, utiskivanjem iste količine prirodnog gasa u transportni sistem;	PU		
2.1.11	‘network user’ means a customer or a	01.	25) korisnik sistema prirodnog gasa je	PU		

	potential customer of a transmission system operator, and transmission system operators themselves in so far as it is necessary for them to carry out their functions in relation to transmission;	1.2.25	proizvođač, krajnji kupac čiji je objekat priključen na sistem, snabdevač, javni snabdevač, odnosno snabdevač na veliko prirodnim gasom, drugi operator sistema, kao i operator skladišta;			
2.1.12	‘interruptible services’ means services offered by the transmission system operator in relation to interruptible capacity;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
2.1.13	‘interruptible capacity’ means gas transmission capacity that may be interrupted by the transmission system operator in accordance with the conditions stipulated in the transport contract;	01. 2.1.48	48) prekidni kapacitet je kapacitet koji operator transportnog sistema može prekinuti u skladu sa uslovima predviđenim u ugovoru o transportu;	PU		
2.1.14	‘long-term services’ means services offered by the transmission system operator with a duration of one year or more;	01. 86.5	Raspoložive transportne kapacitete iz stava 4. ovog člana operator transportnog sistema može raspodeliti kao dugoročne, za period od jedne godine i duže ili kao kratkoročne, za period kraći od jedne godine, a mogu se raspodeliti i kao neprekidni ili prekidni, kao i zavisno od smera transporta.	PU		
2.1.15	‘short-term services’ means services offered by the transmission system operator with a duration of less than one year;	01. 86.5	Raspoložive transportne kapacitete iz stava 4. ovog člana operator transportnog sistema može raspodeliti kao dugoročne, za period od jedne godine i duže ili kao kratkoročne, za period kraći od jedne godine, a mogu se raspodeliti i kao neprekidni ili prekidni, kao i zavisno od smera transporta.	PU		
2.1.16	‘firm capacity’ means gas transmission capacity contractually guaranteed as uninterruptible by the transmission system operator;	01 2.1.36	36) neprekidni kapacitet je kapacitet prirodnog gasa koji operator transportnog sistema garantuje korisniku sistema u ugovorenom obimu;	PU		
2.1.17	‘firm services’ mean services offered by the transmission system operator in relation to firm capacity;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
2.1.18	‘technical capacity’ means the maximum firm capacity that the transmission system operator can offer to the network users, taking account of system integrity and the operational requirements of the transmission network;	03. 2.1.11	11) „tehnički kapacitet” je maksimalni utvrđeni kapacitet koji operator transportnog sistema može da ponudi korisnicima sistema, imajući u vidu integritet sistema i operativne zahteve transportnog sistema;	PU		
2.1.19	‘contracted capacity’ means capacity that	03.	12) „ugovoreni kapacitet” je kapacitet	PU		

	the transmission system operator has allocated to a network user by means of a transport contract;	2.1.12	koji je operator transportnog sistema ugovorom o transportu dodelio korisniku sistema;			
2.1.20	‘available capacity’ means the part of the technical capacity that is not allocated and is still available to the system at that moment;	03. 2.1.8	8) „raspoloživ kapacitet” je deo tehničkog kapaciteta koji nije raspodeljen i još uvek je raspoloživ u sistemu u tom trenutku;	PU		
2.1.21	‘contractual congestion’ means a situation where the level of firm capacity demand exceeds the technical capacity;	01. 2.1.68	68)ugovorno zagušenje je stanje u transportnom sistemu kada obim zahteva za neprekidnim kapacitetima prevazilazi tehnički kapacitet transportnog sistema prirodnog gasa;	PU		
2.1.22	‘primary market’ means the market of the capacity traded directly by the transmission system operator;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
2.1.23	‘physical congestion’ means a situation where the level of demand for actual deliveries exceeds the technical capacity at some point in time;	01. 2.1.70	70)fizičko zagušenje je stanje kada stepen potražnje za stvarnom isporukom prirodnog gasa premašuje tehnički kapacitet sistema za prirodni gas u određenom vremenskom periodu;	PU		
2.1.24	LNG facility capacity’ means capacity at an LNG terminal for the liquefaction of natural gas or the importation, offloading, ancillary services, temporary storage and re-gasification of LNG;	03. 2.1.10	10) „terminal za utečnjeni prirodni gas” je terminal za utečnjavanje prirodnog gasa, ili uvoz, utovar, sporedne usluge, privremeno skladištenje i ponovno vraćanje utečnjenog prirodnog gasa u gasovito stanje;	PU		
2.1.25	‘space’ means the volume of gas which a user of a storage facility is entitled to use for the storage of gas			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
2.1.26	‘deliverability’ means the rate at which the storage facility user is entitled to withdraw gas from the storage facility;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
2.1.27	injectability’ means the rate at which the storage facility user is entitled to inject gas into the storage facility;			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
2.1.28	storage capacity’ means any combination of space, injectability and deliverability.			NU	Nije postojala potreba egzaktnog definisanja, ali se izraz kao takav koristi u celom aktu	
3.	1. The Commission shall examine any notification of a decision on the	01. 26.-33.	Sertifikacija i određivanje operatora transportnog sistema	PU		

certification of a transmission system operator as laid down in Article 10(6) of Directive 2009/73/EC as soon as it is received. Within two months of the day of receipt of such notification, the Commission shall deliver its opinion to the relevant national regulatory authority in regard to its compatibility with Article 10(2) or Article 11, and Article 9 of Directive 2009/73/EC. When preparing the opinion referred to in the first subparagraph, the Commission may request the Agency to provide its opinion on the national regulatory authority's decision. In such a case, the two-month period referred to in the first subparagraph shall be extended by two further months. In the absence of an opinion by the Commission within the periods referred to in the first and second subparagraphs, the Commission shall be deemed not to raise objections against the regulatory authority's decision. 2. Within two months of receiving an opinion of the Commission, the national regulatory authority shall adopt its final decision regarding the certification of the transmission system operator, taking the utmost account of that opinion. The regulatory authority's decision and the Commission's opinion shall be published together. 3. At any time during the procedure regulatory authorities and/or the Commission may request from a transmission system operator and/or an undertaking performing any of the functions of production or supply any information relevant to the fulfilment of their tasks under this Article. 4. Regulatory authorities and the Commission shall preserve the confidentiality of commercially sensitive information. 5. The Commission may adopt Guidelines					
--	--	--	--	--	--

	setting out the details of the procedure to be followed for the application of paragraphs 1 and 2 of this Article. Those measures, designed to amend non-essential elements of this Regulation by supplementing it, shall be adopted in accordance with the regulatory procedure with scrutiny referred to in Article 28(2). 6. Where the Commission has received notification of the certification of a transmission system operator under Article 9(10) of Directive 2009/73/EC, the Commission shall take a decision relating to certification. The regulatory authority shall comply with the Commission decision.					
3a	1. Member States shall ensure that each storage system operator, including any storage system operator controlled by a transmission system operator, is certified in accordance with the procedure laid down in this Article, either by the national regulatory authority or by another competent authority designated by the Member State concerned pursuant to Article 3(2) of Regulation (EU) 2017/1938 of the European Parliament and of the Council (1) (in either case, ‘certifying authority’). This Article also applies to storage system operators controlled by transmission system operators which have already been certified under the unbundling rules laid down in Articles 9, 10 and 11 of Directive 2009/73/EC. 2. The certifying authority shall issue a draft certification decision in respect of storage system operators that operate underground gas storage facilities with a capacity of over 3,5 TWh where, regardless of the number of storage system operators, total storage facilities were filled on 31 March 2021 and on 31 March 2022 at a level which, on average, was less than 30 % of their maximum capacity by 1 February 2023 or within 150 working days of the	01. 74. -82.	Sertifikacija i određivanje operatora skladišta gasa	PU		

date of receipt of a notification pursuant to paragraph 9. In respect of storage system operators as referred to in the first subparagraph, the certifying authority shall make its best efforts to issue a draft certification decision by 1 November 2022. In respect of all other storage system operators, the certifying authority shall issue a draft certification decision by 2 January 2024 or within 18 months of the date of receipt of a notification pursuant to paragraph 8 or 9. 3. In considering the risk to the security of energy supply in the Union, the certifying authority shall take into account any security of gas supply risk at national, regional or Union-wide level as well as any mitigation of such risk, resulting, inter alia, from: (a) ownership, supply or other commercial relationships that could negatively affect the incentives and the ability of the storage system operator to fill the underground gas storage facility; (b) the rights and obligations of the Union with respect to a third country arising under international law, including any agreement concluded with one or more third countries to which the Union is a party and which addresses the issue of the security of energy supply; (c) the rights and obligations of the Member States concerned with respect to a third country arising under agreements concluded by the Member States concerned with one or more third countries, in so far as those agreements comply with Union law; or (d) any other specific facts and circumstances of the case. 4. If the certifying authority concludes that a person who directly or indirectly controls, or exercises any right over, the storage system operator within the meaning of Article 9 of Directive 2009/73/EC could					
--	--	--	--	--	--

endanger the security of energy supply or the essential security interests of the Union or of any Member State, the certifying authority shall refuse the certification. Alternatively, the certifying authority may issue a certification decision subject to conditions to ensure the sufficient mitigation of the risks which could negatively influence the filling of the underground gas storage facilities, provided that the practicability of the conditions can be fully ensured by effective implementation and monitoring. Such conditions may include, in particular, a requirement that the storage system owner or storage system operator transfer management of the storage system. 5. Where the certifying authority concludes that the gas supply risks cannot be mitigated by conditions pursuant to paragraph 4, including by requiring the storage system owner or storage system operator to transfer management of the storage system, and therefore refuses the certification, it shall: (a) require the storage system owner or storage system operator or any person that it considers could endanger the security of energy supply or the essential security interests of the Union or of any Member State to dispose of the shareholding or rights they have over the storage system ownership or storage system operator ownership, and set a time limit for such disposal; (b) order, where appropriate, interim measures, to ensure that such a person is not able to exercise any control or right over that storage system owner or storage system operator until the disposal of the shareholding or rights; and (c) provide for appropriate compensatory measures in accordance with national law. 6. The certifying authority shall notify its draft certification decision to the					
---	--	--	--	--	--

Commission without delay, together with all relevant information. The Commission shall deliver an opinion on the draft certification decision to the certifying authority within 25 working days of such notification. The certifying authority shall take the utmost account of the Commission's opinion. 7. The certifying authority shall issue the certification decision within 25 working days of receipt of the Commission's opinion. 8. Before a newly built underground gas storage facility is put into operation, the storage system operator shall be certified in accordance with paragraphs 1 to 7. The storage system operator shall notify the certifying authority of its intention to put the storage facility into operation. 9. Storage system operators shall notify the relevant certifying authority of any planned transaction which would require a reassessment of their compliance with the certification requirements set out in paragraphs 1 to 4. 10. Certifying authorities shall continuously monitor storage system operators as regards compliance with the certification requirements set out in paragraphs 1 to 4. They shall open a certification procedure to reassess compliance in any of the following circumstances: (a) upon receipt of a notification by the storage system operator pursuant to paragraph 8 or 9; (b) on their own initiative where they have knowledge that a planned change in rights or in influence over a storage system operator could lead to non-compliance with the requirements of paragraphs 1, 2 and 3; (c) upon a reasoned request from the Commission. 11. Member States shall take all necessary measures to ensure the continuous operation of the underground gas storage					
---	--	--	--	--	--

	facilities on their respective territories. Those underground gas storage facilities may cease operations only where technical and safety requirements are not met or where the certifying authority concludes, after having conducted an assessment and having taken into account the opinion of ENTSO for Gas, that such a cessation would not weaken the security of gas supply at Union or national level. Appropriate compensatory measures shall be taken, where appropriate, if cessation of operations is not allowed. 12. The Commission may issue guidance on the application of this Article. 13. This Article shall not apply to parts of LNG facilities that are used for storage.					
4.	European network of transmission system operators for gas	07. 1.	Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa međusobnom saradnjom operatora transportnih sistema i pravilima za razmenu podataka za rad međusobno povezanih sistema za transport gasa.	PU		
5.	Establishment of the ENTSO for Gas			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo zemlje članice EU	
6.	Establishment of network codes			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo zemlje članice EU	
7.	Amendments of network codes			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo zemlje članice EU ili institucije EU	
8.	Tasks of the ENTSO for Gas			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo zemlje članice EU ili institucije EU	

9.	Monitoring by the Agency			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo zemlje članice EU ili institucije EU	
10.	Consultations			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo zemlje članice EU ili institucije EU	
11.	Costs			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo zemlje članice EU ili institucije EU	
12.	Regional cooperation of transmission system operators			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo zemlje članice EU ili institucije EU	
13.	Tariffs for access to networks	02. 50.1.6.- 50.1.8.	Agencija donosi metodologije za određivanje cene pristupa sistemu za transport i distribuciju prirodnog gasa i pristupa skladištu prirodnog gasa	PU		
14.	Third-party access services concerning transmission system op1. Transmission system operators shall: (a)ensure that they offer services on a non-discriminatory basis to all network users; (b)provide both firm and interruptible third-party access services. The price of interruptible capacity shall reflect the probability of interruption; (c)offer to network users both long and short-term services. In regard to point (a) of the first subparagraph, where a transmission system operator offers the same service to different customers, it shall do so under equivalent contractual terms and conditions, either using harmonised transport contracts or a common network code approved by the competent authority in accordance with the procedure laid down in Article 41 of Directive 2009/73/EC. 2. Transport contracts signed with non-standard start dates or with a shorter duration than a standard annual transport	01. 34-36. 01. 83-85.	Odgovornosti i dužnosti operatora transportnog sistema Pristup transportnom i distributivnom sistemu prirodnog gasa i sistemu za skladištenje prirodnog gasa	PU		

	contract shall not result in arbitrarily higher or lower tariffs that do not reflect the market value of the service, in accordance with the principles laid down in Article 13(1). 3. Where appropriate, third-party access services may be granted subject to appropriate guarantees from network users with respect to the creditworthiness of such users. Such guarantees shall not constitute undue market-entry barriers and shall be non-discriminatory, transparent and proportionate.					
15.	1. LNG and storage system operators shall: (a) offer services on a non-discriminatory basis to all network users that accommodate market demand; in particular, where an LNG or storage system operator offers the same service to different customers, it shall do so under equivalent contractual terms and conditions; (b) offer services that are compatible with the use of the interconnected gas transport systems and facilitate access through cooperation with the transmission system operator; and (c) make relevant information public, in particular data on the use and availability of services, in a time-frame compatible with the LNG or storage facility users' reasonable commercial needs, subject to the monitoring of such publication by the national regulatory authority. 2. Each storage system operator shall: (a) provide both firm and interruptible third-party access services; the price of interruptible capacity shall reflect the probability of interruption; (b) offer to storage facility users both long and short-term services; and (c) offer to storage facility users both bundled and unbundled services of storage space, injectability and deliverability. 3. LNG and storage facility contracts shall	01. 69-71. 01. 83-85.	Odgovornosti i dužnosti operatora skladišta Pristup transportnom i distributivnom sistemu prirodnog gasa i sistemu za skladištenje prirodnog gasa	PU		

	not result in arbitrarily higher tariffs in cases in which they are signed: (a)outside a natural gas year with non-standard start dates; or (b)with a shorter duration than a standard LNG and storage facility contract on an annual basis. 4. Where appropriate, third-party access services may be granted subject to appropriate guarantees from network users with respect to the creditworthiness of such users. Such guarantees shall not constitute undue market-entry barriers and shall be non-discriminatory, transparent and proportionate. 5. Contractual limits on the required minimum size of LNG facility capacity and storage capacity shall be justified on the basis of technical constraints and shall permit smaller storage users to gain access to storage services.					
16.	1. The maximum capacity at all relevant points referred to in Article 18(3) shall be made available to market participants, taking into account system integrity and efficient network operation. 2. The transmission system operator shall implement and publish non-discriminatory and transparent capacity-allocation mechanisms, which shall: (a)provide appropriate economic signals for the efficient and maximum use of technical capacity, facilitate investment in new infrastructure and facilitate cross-border exchanges in natural gas; (b)be compatible with the market mechanisms including spot markets and trading hubs, while being flexible and capable of adapting to evolving market circumstances; and (c)be compatible with the network access systems of the Member States. 3. The transmission system operator shall implement and publish non-discriminatory and transparent congestion-management	01. 41.1.	Pravilima o radu transportnog sistema prirodnog gasa uređuju se: 1) način planiranja razvoja transportnog sistema; 2) tehnički uslovi za priključenje na transportni sistem; 3) uslovi za pouzdan i siguran rad transportnog sistema; 4) održavanje objekata; 5) merenje i zahtevi u pogledu merne opreme; 6) pristup transportnom sistemu; 7) instrumenti obezbeđenja plaćanja i kriterijumi za utvrđivanje iznosa i perioda za koji se traži, način obračuna i plaćanje 8) raspodela kapaciteta na principu nediskriminacije i transparentnosti; 9) sekundarna trgovina kapacitetima; 10) postupci upravljanja zagušenjima; 11) razmena informacija o proceni dnevnih preuzimanja korisnika sistema i drugih podataka; 12) raspodela isporučenih dnevnih količina prirodnog gasa po korisnicima i	PU		

	procedures which facilitate cross-border exchanges in natural gas on a non-discriminatory basis and which shall be based on the following principles: (a) in the event of contractual congestion, the transmission system operator shall offer unused capacity on the primary market at least on a day-ahead and interruptible basis; and (b) network users who wish to re-sell or sublet their unused contracted capacity on the secondary market shall be entitled to do so. In regard to point (b) of the first subparagraph, a Member State may require notification or information of the transmission system operator by network users. 4. In the event that physical congestion exists, non-discriminatory, transparent capacity-allocation mechanisms shall be applied by the transmission system operator or, as appropriate, by the regulatory authorities. 5. Transmission system operators shall regularly assess market demand for new investment. When planning new investments, transmission system operators shall assess market demand and take into account security of supply.	01. 42.	izveštavanje korisnika sistema; 13) virtualna tačka u sistemu u kojoj korisnici mogu promeniti prava vlasništva na prirodnom gasu i obaveštavanje o trgovini prirodnim gasom; 14) nominacije, renominacije, uparivanje; 15) način razmene i usaglašavanja podataka, informacija i uslova rada sa drugim operatorima sistema; 16) balansiranje sistema, obračun i plaćanje naknade za neutralnost balansiranja; 17) uslovi za utvrđivanje unutar dnevnih obaveza; 18) ograničenje i prekid kapaciteta; 19) upravljanje u slučaju poremećaja u sistemu; 20) objavljivanje podataka i tehničkih informacija; 21) razmena obaveštenja između operatora transportnog sistema i korisnika sistema; 22) vrsta i način dostavljanja podataka koje učesnici na tržištu dostavljaju operatoru sistema; 23) prava i obaveze korisnika i operatora transportnog sistema 24) procedura rešavanja sporova iz ugovora o transportu; 25) model ugovora o transportu i druga pitanja neophodna za rad transportnog sistema i funkcionisanje i administriranje tržišta. Vlada, na predlog Ministarstva, uređuje mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa: 1) proračunom i raspodelom kapaciteta za transport prirodnog gasa; 2) postupcima za upravljanje zagušenjima i objavljivanju podataka i tehničkih informacija za pristup sistemu za transport			
--	---	------------	---	--	--	--

		prirodnog gasa; 3) međusobnom saradnjom operatora transportnih sistema i pravilima za razmenu podataka za rad međusobno povezanih sistema za transport gasa; 4) balansiranjem transportnog sistema za prirodni gas; 5) pravilima u vezi sa harmonizovanim tarifama za transport gasa. Ugovorom o pristupu sistemu za transport prirodnog gasa korisnik sistema stiče pravo na korišćenje usluge transporta u ugovorenom kapacitetu na mestu primopredaje (na ulazu odnosno izlazu sa transportnog sistema). Pravo da ugovara pristup sistemu ima učesnik na tržištu koji je prethodno zaključio ugovor o transportu prirodnog gasa sa operatorom transportnog sistema, u skladu sa ovim zakonom i pravilima o radu transportnog sistema. 01. Zaključenjem ugovora o transportu prirodnog gasa korisnik sistema prihvata uslove korišćenja usluga transporta prirodnog gasa koje pruža operator transportnog sistema u skladu sa ovim zakonom, propisima donetim na osnovu ovog zakona i pravilima o radu transportnog sistema, koje usluge ima pravo da koristi u kapacitetima koje naknadno ugovori na mestima primopredaje ili koje pribavi od drugog korisnika na sekundarnom tržištu tokom trajanja ovog ugovora, uz obavezu da ih plaća na „transportuj ili plati“ osnovi. 86. Ugovorom o transportu prirodnog gasa operator transportnog sistema se obavezuje da korisniku sistema nudi usluge transporta prirodnog gasa standardizovanog trajanja, načina izvršenja i smera transporta u kapacitetima raspoloživim na mestima primopredaje, koje raspodeljuje, rezerviše i			
--	--	---	--	--	--

		ugovara na zahtev korisnika kada on dokaže da je spreman da plati pristup zahtevanim kapacitetima, odnosno pribavljenim na sekundarnom tržištu, po cenama određenim u skladu sa ovim zakonom, zakonom koji uređuje oblast energetike i propisima donetim na osnovu ovih zakona. Raspoloživi transportni kapaciteti iz stava 4. ovog člana operator transportnog sistema može raspodeliti kao dugoročne, za period od jedne godine i duže ili kao kratkoročne, za period kraći od jedne godine, a mogu se raspodeliti i kao neprekidni ili prekidni, kao i zavisno od smera transporta. Korisnici sistema imaju pravo da trguju ugovorenim kapacitetima na sekundarnom tržištu radi ustupanja usluge transporta u celokupnom ili delu ugovorenog kapaciteta na mestu primoredaje. Prenos ugovorenog kapaciteta u celini ili delu korisnici sistema ugovaraju pod uslovima utvrđenim propisima iz tačke 42. tačka 1) ovog zakona i pravilima o radu transportnog sistema. Ako je transportni kapacitet ugovoren kao prekidni kapacitet, cena prekidnog kapaciteta se određuje srazmerno verovatnoći da će do prekida transporta doći ili po istoj ceni kao i neprekidni uz nadoknadu korisniku sistema u slučaju prekida. Operator transportnog sistema je dužan da sav raspoloživi transportni kapacitet ponudi korisnicima sistema, do nivoa koji ne narušava siguran rad sistema, kao i da nastoji da sa susednim operatorom transportnog sistema ugovori da se raspoloživi kapaciteti sa obe strane iste tačke interkonekcije nude i raspodeljuju u jednom postupku kao spojeni kapaciteti. Operator transportnog sistema je obavezan da u slučaju ugovornog zagušenja, sav neiskorišćeni kapacitet ponudi najmanje za dan unapred kao prekidni kapacitet kao i da primenjuje druge mehanizme upravljanja zagušenjem u skladu sa propisom iz člana			
--	--	--	--	--	--

		42. stav 1. tačka 2) ovog zakona. Operator transportnog sistema može da zahteva da se ugovor o transportu prirodnog gasa i ugovor o pristupu transportnom sistemu zaključuju u elektronskoj formi. Operator transportnog sistema je obavezan da objavljuje na svojoj internet stranici: 1) informacije o uslugama koje pruža korisnicima sistema i odgovarajućim uslovima koji se primenjuju; 2) podatke o tehničkim, ugovorenim i raspoloživim kapacitetima, za sve ulazne i izlazne tačke sa transportnog sistema i 3) druge podatke i informacije od značaja za transparentan i nediskriminatoran pristup transportnom sistemu. Informacije i podaci iz stava 11. ovog člana, način objavljivanja i period njihovog ažuriranja, bliže se uređuju pravilima o radu transportnog sistema prirodnog gasa. Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa postupcima za upravljanje zagušenjima i objavljivanje podataka i tehničkih informacija za pristup sistemu za transport prirodnog gasa. Mrežnim pravilima iz stava 1. ovog člana uređuju se postupci za upravljanje zagušenjima, informacije i rokovi u kojima se one objavljuju radi pružanja usluga u vezi sa pristupom sistemu za transport prirodnog gasa. Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa proračunom kapaciteta i			
--	--	--	--	--	--

[illegible]

	(a)provide appropriate economic signals for the efficient and maximum use of capacity and facilitate investment in new infrastructure; (b)be compatible with the market mechanism including spot markets and trading hubs, while being flexible and capable of adapting to evolving market circumstances; and (c)be compatible with the connected network access systems. 3. LNG and storage facility contracts shall include measures to prevent capacity-hoarding, by taking into account the following principles, which shall apply in cases of contractual congestion: (a)the system operator must offer unused LNG facility and storage capacity on the primary market without delay; for storage facilities this must be at least on a day-ahead and interruptible basis; (b)LNG and storage facility users who wish to re-sell their contracted capacity on the secondary market must be entitled to do so.	01. 87.	istiskivanju prirodnog gasa na način koji obezbeđuje siguran i pouzdan rad u oba ciklusa, u slučaju poremećaja i havarija; 5) vrste usluga operatora skladišta; 6) uslovi i procedure za pristup skladištu i raspodelu kapaciteta; 7) instrument obezbeđenja plaćanja i kriterijume za utvrđivanje iznosa i perioda za koji se traži; 8) utvrđivanje raspoloživog kapaciteta skladišta za utiskivanje, radnu zapreminu skladišta i istiskivanje gasa; 9) način i dinamika objavljivanja sumarnih podataka o utisnutim i istisnutim količinama prirodnog gasa i iskorišćenosti skladišnog kapaciteta i 10)druga pitanja neophodna za rad skladišta i funkcionisanje tržišta. Raspodela prava na korišćenje kapaciteta skladišta prirodnog gasa se vrši na nediskriminatoran i transparentan način, u skladu sa Pravilima o radu skladišta. Na raspodelu prava na korišćenje kapaciteta skladišta prirodnog gasa, shodno se primenjuju odredbe člana 86. ovog zakona kojima je uređena raspodela prava na korišćenje kapaciteta transportnog sistema. Operator skladišta je obavezan da pravila raspodele kapaciteta na ulazu i izlazu iz skladišta uskladi sa pravilima raspodele kapaciteta za transport prirodnog gasa na koji je skladište povezano.			
18.	1. The transmission system operator shall make public detailed information regarding the services it offers and the relevant conditions applied, together with the technical information necessary for network users to gain effective network access. 2. In order to ensure transparent, objective and non-discriminatory tariffs and facilitate efficient utilisation of the gas network, transmission system operators or relevant national authorities shall publish reasonably	01. 34-36.	Odgovornosti i dužnosti operatora transportnog sistema	PU		

	and sufficiently detailed information on tariff derivation, methodology and structure. 3. For the services provided, each transmission system operator shall make public information on technical, contracted and available capacities on a numerical basis for all relevant points including entry and exit points on a regular and rolling basis and in a user-friendly and standardised manner. 4. The relevant points of a transmission system on which the information is to be made public shall be approved by the competent authorities after consultation with network users. 5. The transmission system operator shall always disclose the information required by this Regulation in a meaningful, quantifiably clear and easily accessible manner and on a non-discriminatory basis. 6. The transmission system operator shall make public ex-ante and ex-post supply and demand information, based on nominations, forecasts and realised flows in and out of the system. The national regulatory authority shall ensure that all such information is made public. The level of detail of the information that is made public shall reflect the information available to the transmission system operator. The transmission system operator shall make public measures taken as well as costs incurred and revenue generated to balance the system. The market participants concerned shall provide the transmission system operator with the data referred to in this Article.					
19.	1. LNG and storage system operators shall make public detailed information regarding the services it offers and the relevant conditions applied, together with the technical information necessary for LNG and storage facility users to gain effective access to the LNG and storage facilities.	01. 69-71.	Odgovornosti i dužnosti operatora skladišta prirodnog gasa	PU		

2. For the services provided, LNG and storage system operators shall make public information on contracted and available storage and LNG facility capacities on a numerical basis on a regular and rolling basis and in a user-friendly standardised manner. 3. LNG and storage system operators shall always disclose the information required by this Regulation in a meaningful, quantifiably clear and easily accessible way and on a non-discriminatory basis. 4. LNG and storage system operators shall make public the amount of gas in each storage or LNG facility, or group of storage facilities if that corresponds to the way in which the access is offered to system users, inflows and outflows, and the available storage and LNG facility capacities, including for those facilities exempted from third-party access. That information shall also be communicated to the transmission system operator, which shall make it public on an aggregated level per system or subsystem defined by the relevant points. The information shall be updated at least daily. In cases in which a storage system user is the only user of a storage facility, the storage system user may submit to the national regulatory authority a reasoned request for confidential treatment of the data referred to in the first subparagraph. Where the national regulatory authority comes to the conclusion that such a request is justified, taking into account, in particular, the need to balance the interest of legitimate protection of business secrets, the disclosure of which would negatively affect the overall commercial strategy of the storage user, with the objective of creating a competitive internal gas market, it may allow the storage system operator not to make public the data referred to in the first subparagraph, for a duration of up to one					
---	--	--	--	--	--

	year. The second subparagraph shall apply without prejudice to the obligations of communication to and publication by the transmission system operator referred to in the first subparagraph, unless the aggregated data are identical to the individual storage system data for which the national regulatory authority has approved non-publication. 5. In order to ensure transparent, objective and non-discriminatory tariffs and facilitate efficient utilisation of the infrastructures, the LNG and storage facility operators or relevant regulatory authorities shall make public sufficiently detailed information on tariff derivation, the methodologies and the structure of tariffs for infrastructure under regulated third-party access.					
20.	Transmission system operators, storage system operators and LNG system operators shall keep at the disposal of the national authorities, including the national regulatory authority, the national competition authority and the Commission, all information referred to in Articles 18 and 19, and in Part 3 of Annex I for a period of five years.	03. 49.	Operator transportnog sistema čuva najmanje pet godina dokumentaciju o svim ugovorima o transportu i druge podatke u vezi sa obračunom raspoloživih kapaciteta i pristupa raspoloživim kapacitetima, a naročito o pojedinačnim nominacijama i prekidima, kao i dokumentaciju koja sadrži podatke iz čl. 42. i 43. ove uredbe, za potrebe dostavljanja Agenciji na njen zahtev, uz poštovanje obaveze čuvanja komercijalno osetljivih podataka od strane Agencije i operatora transportnog sistema.	PU		
21.	1. Balancing rules shall be designed in a fair, non-discriminatory and transparent manner and shall be based on objective criteria. Balancing rules shall reflect genuine system needs taking into account the resources available to the transmission system operator. Balancing rules shall be market-based. 2. In order to enable network users to take timely corrective action, the transmission system operator shall provide sufficient, well-timed and reliable on-line based information on the balancing status of network users.	01. 35.	Operator transportnog sistema dužan je da: 1) održava i razvija transportni sistem; 2) donosi pravila o radu transportnog sistema; 3) svake godine donese plan razvoja transportnog sistema za period od najmanje deset godina i uskladi ga sa planom razvoja povezanih sistema i sa zahtevima za priključenje objekata skladišta, proizvođača i kupaca; 4) svake godine donese plan investicija u transportni sistem za period od tri godine; 5) donese Program za obezbeđivanje nediskriminatornog ponašanja, odredi lice	PU		

	The information provided shall reflect the level of information available to the transmission system operator and the settlement period for which imbalance charges are calculated. No charge shall be made for the provision of information under this paragraph. 3. Imbalance charges shall be cost-reflective to the extent possible, whilst providing appropriate incentives on network users to balance their input and off-take of gas. They shall avoid cross-subsidisation between network users and shall not hamper the entry of new market entrants. Any calculation methodology for imbalance charges as well as the final tariffs shall be made public by the competent authorities or the transmission system operator, as appropriate. 4. Member States shall ensure that transmission system operators endeavour to harmonise balancing regimes and streamline structures and levels of balancing charges in order to facilitate gas trade.	odgovorno za nadzor nad sprovođenjem ovog programa, uslove mandata ili zapošljavanja ovog lica i sačini godišnji izveštaj; 6) nabavlja prirodni gas za potrebe obezbeđivanja sigurnog rada sistema i za nadoknadu gubitaka u transportnom sistemu na principima minimalnih troškova, transparentnosti i nediskriminacije; 7) kupuje i prodaje prirodni gas za potrebe balansiranja sistema, odnosno uravnoteženja količine prirodnog gasa koju je, za potrebe korisnika, preuzeo u transportni sistem u tački ulaza i isporučio sa transporta u tački izlaza, na principima minimalnih troškova, transparentnosti i nediskriminacije; 8) koristi lajnpak za potrebe balansiranja sistema, obezbeđivanja sigurnog rada sistema i za nadoknadu gubitaka u transportnom sistemu; 9) balansira sistem na principima minimalnih troškova, transparentnosti i nediskriminacije; 10) preduzima propisane mere bezbednosti u toku korišćenja transportnog sistema i drugih kapaciteta koji su u funkciji transportnog sistema; 11) donosi odluku o ceni za pristup transportnom sistemu u skladu sa zakonom kojim je uređena oblast energetike i aktom iz člana 42. tačka 5) ovog zakona; 12) određuje cenu prirodnog gasa za potrebe balansiranja sistema u skladu sa pravilima o radu transportnog sistema; 13) ne pravi diskriminaciju između korisnika ili grupa korisnika transportnog sistema, a naročito ne favorizuje sa njim povezane energetske subjekte; 14) korisnicima transportnog sistema pruža informacije, kako bi ostvarili efikasan pristup sistemu na principima transparentnosti i nediskriminacije; 15) obezbedi poverljivost komercijalno			
--	--	---	--	--	--

		osetljivih informacija dobijenih tokom obavljanja delatnosti i da informacije koje mogu obezbediti prednost na tržištu objavljuje na nediskriminatoran način; 16) prikuplja i objavljuje podatke i informacije neophodne za ispunjavanje propisanih obaveza po pitanju transparentnosti i praćenju tržišta prirodnog gasa u skladu sa zakonom koji uređuje oblast energetike, ovim zakonom i podzakonskim aktima donetim na osnovu ovog zakona i Pravilima o radu transportnog sistema prirodnog gasa; 17) krajnjem kupcu ili njegovom snabdevaču, na zahtev krajnjeg kupca, dostavi podatke o potrošnji prirodnog gasa u objektima tog kupca na obrascu i po postupku u skladu sa aktom Agencije kojim je propisan postupak ostvarivanja prava na pristup podacima o sopstvenoj potrošnji kupca prirodnog gasa; 18) vodi evidenciju podataka potrebnih za utvrđivanje pokazatelja kvaliteta isporuke i snabdevanja prirodnim gasom i dostavlja Agenciji izveštaj u skladu sa pravilima o tehničkim i komercijalnim pokazateljima i regulisanju kvaliteta isporuke i snabdevanja prirodnim gasom; 19) utvrdi tehničko-tehnološke uslove za povezivanje objekata, uređaja i postrojenja u jedinstven sistem; 20) prati sigurnost isporuke i snabdevanja i Ministarstvu dostavlja podatke za izveštaj o sigurnosti snabdevanja; 21) preduzima mere za povećanje energetske efikasnosti i zaštitu životne sredine; 22) razmenjuje informacije neophodne za bezbedno i sigurno funkcionisanje sistema sa drugim operatorima sistema; 23) sarađuje sa operatorima drugih sistema i drugim relevantnim zainteresovanim stranama, u cilju uspostavljanja regionalnog tržišta prirodnog gasa i liberalizacije tržišta;			
--	--	---	--	--	--

		24) Agenciji dostavlja podatke i dokumentaciju neophodnih za njen rad, u roku koji ne može biti kraći od osam dana od dana prijema zahteva, u skladu sa zakonom kojim je uređena oblast energetike; 25) donese akt o cenama nestandardnih usluga, na koji saglasnost daje Agencija i koji se objavljuje na internet stranici operatora sistema; 26) Agenciji dostavlja podatke o promeni snabdevača i stepenu otvorenosti tržišta; 27) dostavi podatke potrebne za uređivanje i administriranje tržišta prirodnog gasa operatoru transportnog sistema iz člana 34. stav 2. ovog zakona; 28) u zavisnosti od stepena odstupanja od propisanog kvaliteta isporuke, plati naknadu krajnjem kupcu u skladu sa pravilima iz člana 146. ovog zakona; 29) postupa u skladu sa dužnostima propisanim ovim zakonom, propisima donetim na osnovu ovog zakona, zakonom kojim se uređuju obnovljivi izvori energije, kao i energetska efikasnost; 30) uređuje druga pitanja neophodna za rad transportnog sistema. Pravilima o radu transportnog sistema prirodnog gasa uređuju se: 1) način planiranja razvoja transportnog sistema; 2) tehnički uslovi za priključenje na transportni sistem; 3) uslovi za pouzdan i siguran rad transportnog sistema; 4) održavanje objekata; 5) merenje i zahtevi u pogledu merne opreme; 6) pristup transportnom sistemu; 7) instrumenti obezbeđenja plaćanja i kriterijumi za utvrđivanje iznosa i perioda za koji se traži, način obračuna i plaćanje 8) raspodela kapaciteta na principu nediskriminacije i transparentnosti;			
--	--	---	--	--	--

		01. 41.	9) sekundarna trgovina kapacitetima; 10) postupci upravljanja zagušenjima; 11) razmena informacija o proceni dnevnih preuzimanja korisnika sistema i drugih podataka; 12) raspodela isporučenih dnevnih količina prirodnog gasa po korisnicima i izveštavanje korisnika sistema; 13) virtualna tačka u sistemu u kojoj korisnici mogu promeniti prava vlasništva na prirodnom gasu i obaveštavanje o trgovini prirodnim gasom; 14) nominacije, renominacije, uparivanje; 15) način razmene i usaglašavanja podataka, informacija i uslova rada sa drugim operatorima sistema; 16) balansiranje sistema, obračun i plaćanje naknade za neutralnost balansiranja; 17) uslovi za utvrđivanje unutar dnevnih obaveza; 18) ograničenje i prekid kapaciteta; 19) upravljanje u slučaju poremećaja u sistemu; 20) objavljivanje podataka i tehničkih informacija; 21) razmena obaveštenja između operatora transportnog sistema i korisnika sistema; 22) vrsta i način dostavljanja podataka koje učesnici na tržištu dostavljaju operatoru sistema; 23) prava i obaveze korisnika i operatora transportnog sistema; 24) procedura rešavanja sporova iz ugovora o transportu; 25) model ugovora o transportu i druga pitanja neophodna za rad transportnog sistema i funkcionisanje i administriranje tržišta. Balansna odgovornost			
--	--	------------	--	--	--	--

		116.-119. 05. 1.	Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa balansnim pravilima, uključujući pravila o procedurama za nominovanje, naknadama za debalans, procesima izmirenja u vezi sa dnevnim naknadama za debalans i operativnom balansiranju između operatora sistema za transport gasa.	PU		
22.	Each transmission, storage and LNG system operator shall take reasonable steps to allow capacity rights to be freely tradable and to facilitate such trade in a transparent and non-discriminatory manner. Every such operator shall develop harmonised transport, LNG facility and storage contracts and procedures on the primary market to facilitate secondary trade of capacity and shall recognise the transfer of primary capacity rights where notified by system users. The harmonised transport, LNG facility and storage contracts and procedures shall be	01. 83.	Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i operator skladišta je dužan da omogući korisnicima sistema pristup sistemu po regulisanim cenama na principu javnosti i nediskriminacije, u skladu sa odredbama ovog zakona, kao i propisima i pravilima o radu sistema donetim na osnovu ovog zakona. Pristup dovodnim gasovodima omogućava se na principu javnosti i nediskriminacije i nije regulisan. Operator transportnog sistema će u slučaju kada je to neophodno za obavljanje njegovih dužnosti imati pravo pristupa	PU		

	notified to the regulatory authorities.	01. 84.	transportnom sistemu drugog operatora. Pristup sistemu se uređuje ugovorom o pristupu koji zaključuju operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i operator skladišta i korisnik sistema, u skladu sa pravilima o radu sistema. Ugovor o pristupu pored elemenata utvrđenih zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi, sadrži: podatke o mestu primopredaje, kapacitet na mestu primopredaje (ulaz, odnosno izlaz sa sistema), obračunski period i način obračuna u skladu sa metodologijama za određivanje cene pristupa sistemu u skladu sa zakonom kojim je uređena oblast energetike, kao i druge elemente u zavisnosti od specifičnosti mesta primopredaje. Ugovorom o pristupu sistemu za distribuciju prirodnog gasa ne može se ugovoriti kapacitet veći od odobrenog kapaciteta priključka na mestu primopredaje. Ugovorom o pristupu sistemu za transport prirodnog gasa ne može se ugovoriti kapacitet veći od kapaciteta koji je korisniku sistema raspodeljen i rezervisan u postupku raspodele transportnih kapaciteta. Ugovorom o pristupu sistemu za skladištenje prirodnog gasa ne može se ugovoriti kapacitet veći od kapaciteta na koji je dodeljeno pravo na korišćenje kapaciteta. Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i operator skladišta vodi registar ugovora o pristupu.			
23.	Guidelines			NP	Odredba je po prirodi takva da je ne može implementirati Republika Srbija, odnosi se na Evropsku Komisiju i ENTSO-	

					G	
24.	When carrying out their responsibilities under this Regulation, the regulatory authorities shall ensure compliance with this Regulation and the Guidelines adopted pursuant to Article 23. Where appropriate, they shall cooperate with each other, with the Commission and the Agency in compliance with Chapter VIII of Directive 2009/73/EC.	01. 45.	Agencija je ovlašćena da: 1) u skladu sa propisom iz člana 42. tačka 1) ovog zakona: (1) odlučuje o preduzimanju primerenih mera kojima se ograničava pravo određenog korisnika sistema da unapred zahteva kapacitet na tačkama interkonekcije unutar Republike Srbije, kao i da u cilju sprečavanja zatvaranja nizgasnog tržišta zahteva izdvajanje većeg procenta kapaciteta sa kraćim trajanjem radi njegove raspodele, (2) određuje nivo faktora za dati nivo ponude projekta dodatnog kapaciteta transportnog sistema i odlučuje o izdvajanju dela dodatnog kapaciteta od raspodele na tačkama inerkonekcije ako oceni da je potrebno, (3) daje saglasnost na predlog projekta dodatnog kapaciteta i objavljuje usaglašenu odluku o predlogu projekta sa obrazloženjem na svojoj internet stranici, (4) daje saglasnost na primenu alternativnog mehanizma raspodele kapacitete, na visinu naknade za pokrivanje stvarnih troškova sprovođenja postupka ispitivanja interesovanja tržišta, usaglašene mehanizme za preraspodelu prihoda od dodatnog kapaciteta kao i sporazume operatora transportnih sistema kojima se ugovara skraćanje minimalnog roka za najavu prekida; 2) u skladu sa propisom iz člana 42. tačka 2) ovog zakona može doneti akt o prestanku primene neprekidnog dan unapred „koristi ili izgubi” mehanizma na određenoj tački interkonekcije, o prestanku primene programa prekomerne ponude i povratnog otkupa zahteva, o primeni ograničenja u pogledu izmene nominacije i akt kojim obavezuje operatora transportnog sistema da u slučaju ugovornog zagušenja raspodeljuje celokupan ili deo dugoročnog neiskorišćenog kapaciteta korisnika	PU		

		sistema. 3) u skladu sa propisom iz člana 42. tačka 3): (1) odlučuje o merama za uklanjanje ograničenja u prekograničnoj trgovini nastalih zbog odstupanja od propisanog kvaliteta prirodnog gasa (2) daje saglasnost na sporazume operatora transportnog sistema o primeni mera za uklanjanja ograničenja prekogranične trgovine zbog razlika u kvalitetu prirodnog gasa ili razlika u postupcima odorizacije gasa, kao i na predloge operatora transportnog sistema za uklanjanje ograničenja u prekograničnoj trgovini,; 4) u skladu sa propisom iz člana 42. tačka 4): (1) određuje u zoni balansiranja stranu koja vrši procene dnevnih količina prirodnog gasa isporučenih na mestima isporuke bez dnevnog merenja, (2) odobrava primenu privremenih mera za balansiranje, (3) odobrava primenu balansnih usluga (4) daje saglasnost operatoru transportnog sistema da trguje prirodnim gasom u susednoj zoni balansiranja. Agencija može da donosi i druge odluke, saglasnosti i odobrenja na koja je ovlašćena propisima iz člana 42. tač. 1)-4) ovog zakona. Kada operator transportnog sistema uredi u pravilima o radu transportnog sistema sprovođenje pojedinačnih zahteva utvrđenih u propisima iz člana 42. tač. 1)-4) ovog zakona za koje je propisana obaveza pribavljanja odobrenja, saglasnosti ili drugog akta Agencije, Agencija o primeni tih zahteva odlučuje jednim aktom kojim daje saglasnost na pravila o radu transportnog sistema za prirodni gas. Agencija može da zahteva od operatora transportnog sistema da izmeni pravila o radu transportnog sistema.			
--	--	---	--	--	--

25.	Provision of information			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo zemlje članice E	
26.	Right of Member States to provide for more detailed measures			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo zemlje članice E	
27.	Penalties			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo zemlje članice E	
28.-32.	Committee procedure Commission report Derogations and exemptions Repeal Entry into force			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo zemlje članice E	
A I .	GUIDELINES ON 1. Third-party access services concerning transmission system operators 2. Principles of capacity-allocation mechanisms and congestion-management procedures concerning transmission system operators and their application in the event of contractual congestion 3. Definition of the technical information necessary for network users to gain effective access to the system, the definition of all relevant points for transparency requirements and the information to be published at all relevant points and the time schedule according to which that information shall be published	03. 1.	Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa postupcima za upravljanje zagušenjima i objavljivanje podataka i tehničkih informacija za pristup sistemu za transport prirodnog gasa. Mrežnim pravilima iz stava 1. ovog člana uređuju se postupci za upravljanje zagušenjima, informacije i rokovi u kojima se one objavljuju radi pružanja usluga u vezi sa pristupom sistemu za transport prirodnog gasa.	PU		
		04. 1.	Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa pravilima o harmonizovanim tarifama za transport prirodnog gasa. Mrežna pravila iz stava 1. ovog člana obuhvataju pravila za primenu metodologije za utvrđivanje referentne cene, zahteve u pogledu sprovođenja javnih konsultacija i objavljivanja informacija u vezi sa	PU		

		05. 1.	metodologijom za utvrđivanje referentne cene, kao i pravila za obračun rezervnih cena za standardne kapacitetne proizvode. Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa balansnim pravilima, uključujući pravila o procedurama za nominovanje, naknadama za debalans, procesima izmirenja u vezi sa dnevnim naknadama za debalans i operativnom balansiranju između operatora sistema za transport gasa.	PU		
		06. 1.1.	Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa proračunom kapaciteta i raspodelom kapaciteta.	PU		
		07. 1.	Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa međusobnom saradnjom operatora transportnih sistema i pravilima za razmenu podataka za rad međusobno povezanih sistema za transport gasa.	PU		
A II	CORRELATION TABLE			NP	Odredba je po svojoj prirodi takva da je mogu implementirati samo zemlje članice EU.	
A I .						

2012/490						
1.1.	THIRD-PARTY ACCESS SERVICES CONCERNING TRANSMISSION SYSTEM OPERATORS Transmission system operators shall offer firm and interruptible services down to a minimum period of one day.	06.1.	Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa proračunom kapaciteta i raspodelom kapaciteta. Mrežnim pravilima iz stava 1. ovog člana uspostavljaju se mehanizmi raspodele kapaciteta u transportnim sistemima za postojeće i dodatne kapacitete. Ovom uredbom uređuje se na koji način susedni operatori transportnog sistema sarađuju u cilju olakšavanja prodaje kapaciteta, uzimajući u obzir opšta komercijalna i tehnička pravila koja se odnose na mehanizme raspodele kapaciteta. Standardni mehanizam za raspodelu kapaciteta utvrđen u skladu s ovom uredbom obuhvata postupak aukcije za tačke interkonekcije iz člana 2. ove uredbe i standardne kapacitetne proizvode koji se na tim aukcijama nude i raspodeljuju. Ovom uredbom uređuje se i alternativni mehanizam raspodele koji se primenjuje na nudenje dodatnog kapaciteta.	PU		
1.2	Harmonised transport contracts and common network codes shall be designed in a manner that facilitates trading and re-utilisation of capacity contracted by network users without hampering capacity release	01.83.	Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i operator skladišta je dužan da omogući korisnicima sistema pristup sistemu po regulisanim cenama na principu javnosti i nediskriminacije, u skladu sa odredbama ovog zakona, kao i propisima i pravilima o radu sistema donetim na osnovu ovog zakona. Pristup dovodnim gasovodima omogućava se na principu javnosti i nediskriminacije i nije regulisan. Operator transportnog sistema će u slučaju kada je to neophodno za obavljanje njegovih dužnosti imati pravo pristupa transportnom sistemu drugog operatora. Pristup sistemu se uređuje ugovorom o	PU		

		01. 84.	pristupu koji zaključuju operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i operator skladišta i korisnik sistema, u skladu sa pravilima o radu sistema. Ugovor o pristupu pored elemenata utvrđenih zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi, sadrži: podatke o mestu primopredaje, kapacitet na mestu primopredaje (ulaz, odnosno izlaz sa sistema), obračunski period i način obračuna u skladu sa metodologijama za određivanje cene pristupa sistemu u skladu sa zakonom kojim je uređena oblast energetike, kao i druge elemente u zavisnosti od specifičnosti mesta primopredaje. Ugovorom o pristupu sistemu za distribuciju prirodnog gasa ne može se ugovoriti kapacitet veći od odobrenog kapaciteta priključka na mestu primopredaje. Ugovorom o pristupu sistemu za transport prirodnog gasa ne može se ugovoriti kapacitet veći od kapaciteta koji je korisniku sistema raspodeljen i rezervisan u postupku raspodele transportnih kapaciteta. Ugovorom o pristupu sistemu za skladištenje prirodnog gasa ne može se ugovoriti kapacitet veći od kapaciteta na koji je dodeljeno pravo na korišćenje kapaciteta. Operator transportnog, odnosno distributivnog sistema, kao i operator skladišta vodi registar ugovora o pristupu.	PU		
1.3	Transmission system operators shall develop network codes and harmonised contracts following proper consultation with network users.	01. 41.1.	Pravilima o radu transportnog sistema prirodnog gasa uređuju se: 1) način planiranja razvoja transportnog sistema; 2) tehnički uslovi za priključenje na transportni sistem; 3) uslovi za pouzdan i siguran rad transportnog sistema; 4) održavanje objekata;	PU		

		5) merenje i zahtevi u pogledu merne opreme; 6) pristup transportnom sistemu; 7) instrumenti obezbeđenja plaćanja i kriterijumi za utvrđivanje iznosa i perioda za koji se traži, način obračuna i plaćanje 8) raspodela kapaciteta na principu nediskriminacije i transparentnosti; 9) sekundarna trgovina kapacitetima; 10) postupci upravljanja zagušenjima; 11) razmena informacija o proceni dnevnih preuzimanja korisnika sistema i drugih podataka; 12) raspodela isporučenih dnevnih količina prirodnog gasa po korisnicima i izveštavanje korisnika sistema; 13) virtualna tačka u sistemu u kojoj korisnici mogu promeniti prava vlasništva na prirodnom gasu i obaveštavanje o trgovini prirodnim gasom; 14) nominacije, renominacije, uparivanje; 15) način razmene i usaglašavanja podataka, informacija i uslova rada sa drugim operatorima sistema; 16) balansiranje sistema, obračun i plaćanje naknade za neutralnost balansiranja; 17) uslovi za utvrđivanje unutar dnevnih obaveza; 18) ograničenje i prekid kapaciteta; 19) upravljanje u slučaju poremećaja u sistemu; 20) objavljivanje podataka i tehničkih informacija; 21) razmena obaveštenja između operatora transportnog sistema i korisnika sistema; 22) vrsta i način dostavljanja podataka koje učesnici na tržištu dostavljaju operatoru sistema; 23) prava i obaveze korisnika i operatora transportnog sistema 24) procedura rešavanja sporova iz ugovora o transportu; 25) model ugovora o transportu i druga pitanja neophodna za rad transportnog sistema i funkcionisanje i administriranje			
--	--	---	--	--	--

			tržišta.			
1.4	Transmission system operators shall implement standardised nomination and re-nomination procedures. They shall develop information systems and electronic communication means to provide adequate data to network users and to simplify transactions, such as nominations, capacity contracting and transfer of capacity rights between network users.	05. 1.	Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa balansnim pravilima, uključujući pravila o procedurama za nominovanje, naknadama za debalans, procesima izmirenja u vezi sa dnevnim naknadama za debalans i operativnom balansiranju između operatora sistema za transport gasa.	PU		
		06. 1.	Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa proračunom kapaciteta i raspodelom kapaciteta. Mrežnim pravilima iz stava 1. ovog člana uspostavljaju se mehanizmi raspodele kapaciteta u transportnim sistemima za postojeće i dodatne kapacitete. Ovom uredbom uređuje se na koji način susedni operatori transportnog sistema sarađuju u cilju olakšavanja prodaje kapaciteta, uzimajući u obzir opšta komercijalna i tehnička pravila koja se odnose na mehanizme raspodele kapaciteta. Standardni mehanizam za raspodelu kapaciteta utvrđen u skladu s ovom uredbom obuhvata postupak aukcije za tačke interkonekcije iz člana 2. ove uredbe i standardne kapacitetne proizvode koji se na tim aukcijama nude i raspodeljuju. Ovom uredbom uređuje se i alternativni mehanizam raspodele koji se primenjuje na nuđenje dodatnog kapaciteta.	PU		
1.5	Transmission system operators shall harmonise formalised request procedures and response times according to best industry practice with the aim of minimising response times. They shall provide for online screen-based capacity booking and confirmation systems and	05. 1.	Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa balansnim pravilima, uključujući pravila o procedurama za nominovanje, naknadama za debalans,	PU		

	nomination and re-nomination procedures no later than 1 January 2010 after consultation with the relevant network users.	06.1.	procesima izmirenja u vezi sa dnevnim naknadama za debalans i operativnom balansiranju između operatora sistema za transport gasa. Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa proračunom kapaciteta i raspodelom kapaciteta. Mrežnim pravilima iz stava 1. ovog člana uspostavljaju se mehanizmi raspodele kapaciteta u transportnim sistemima za postojeće i dodatne kapacitete. Ovom uredbom uređuje se na koji način susedni operatori transportnog sistema sarađuju u cilju olakšavanja prodaje kapaciteta, uzimajući u obzir opšta komercijalna i tehnička pravila koja se odnose na mehanizme raspodele kapaciteta. Standardni mehanizam za raspodelu kapaciteta utvrđen u skladu s ovom uredbom obuhvata postupak aukcije za tačke interkonekcije iz člana 2. ove uredbe i standardne kapacitetne proizvode koji se na tim aukcijama nude i raspodeljuju. Ovom uredbom uređuje se i alternativni mehanizam raspodele koji se primenjuje na nuđenje dodatnog kapaciteta.	PU		
1.6	Transmission system operators shall not separately charge network users for information requests and transactions associated with their transport contracts and which are carried out according to standard rules and procedures.	03.29.	Operator transportnog sistema ne naplaćuje korisniku sistema posebnu naknadu za zahteve za pružanje informacija i transakcije u vezi sa njihovim ugovorima o transportu, a koji se obavljaju u skladu sa standardizovanim pravilima i postupcima.	PU		
1.7	Information requests that require extraordinary or excessive expenses such as feasibility studies may be charged separately, provided the charges can be duly substantiated.	03.30.	Zahtevi za pružanje informacija koji iziskuju vanredne ili prekomerne troškove, kao što su studije izvodljivosti, mogu se naplatiti posebno pod uslovom da se osnovanost troškova može opravdati.	PU		
1.8	Transmission system operators shall cooperate with other transmission system operators in coordinating the maintenance	06.1.	Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom,	PU		

	of their respective networks in order to minimise any disruption of transmission services to network users and transmission system operators in other areas and in order to ensure equal benefits with respect to security of supply including in relation to transit.		regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa proračunom kapaciteta i raspodelom kapaciteta. Mrežnim pravilima iz stava 1. ovog člana uspostavljaju se mehanizmi raspodele kapaciteta u transportnim sistemima za postojeće i dodatne kapacitete. Ovom uredbom uređuje se na koji način susedni operatori transportnog sistema sarađuju u cilju olakšavanja prodaje kapaciteta, uzimajući u obzir opšta komercijalna i tehnička pravila koja se odnose na mehanizme raspodele kapaciteta. Standardni mehanizam za raspodelu kapaciteta utvrđen u skladu s ovom uredbom obuhvata postupak aukcije za tačke interkonekcije iz člana 2. ove uredbe i standardne kapacitetne proizvode koji se na tim aukcijama nude i raspodeljuju. Ovom uredbom uređuje se i alternativni mehanizam raspodele koji se primenjuje na nudenje dodatnog kapaciteta.			
1.9	Transmission system operators shall publish at least annually, by a predetermined deadline, all planned maintenance periods that might affect network users' rights from transport contracts and corresponding operational information with adequate advance notice. This shall include publishing on a prompt and non-discriminatory basis any changes to planned maintenance periods and notification of unplanned maintenance, as soon as that information becomes available to the transmission system operator. During maintenance periods, transmission system operators shall publish regularly updated information on the details of and expected duration and effect of the maintenance.	03. 39.	Operator transportnog sistema za relevantne tačke objavljuje informacije iz člana 39. stav 4. tač. 1) do 7) ove uredbe za sve usluge i pomoćne usluge koje su pružene (posebno informacije o mešanju, balastiranju i konverziji). Informacije se objavljuju u numeričkom obliku, u časovnim ili dnevnim periodima, koji odgovara najmanjem referentnom periodu za rezervaciju kapaciteta odnosno za nominacije i renominacije, kao i najmanjem obračunskom periodu za koje se izračunavaju naknade za debalans. Ako se najmanji referentni period razlikuje od dnevnog perioda, informacije iz člana 39. stav 4. tač. 1) do 7) ove uredbe objavljuju se i za dnevni period. Operator transportnog sistema bez odlaganja objavljuje sledeće informacije i sva njihova kasnija ažuriranja: 1) maksimalni tehnički kapacitet za protok u oba smera; 2) ukupni ugovoreni neprekidni i prekidni	PU		

			kapacitet u oba smera; 3) nominacije i renominacije u oba smera; 4) raspoloživi neprekidni i prekidni kapacitet u oba smera; 5) stvarni fizički protok; 6) planirani i stvarni prekid prekidnog kapaciteta; 7) planirani i neplanirani prekidi neprekidnih usluga i informacije o ponovnom uspostavljanju neprekidnih usluga (naročito održavanje transportnog sistema i očekivano trajanje eventualnih prekida zbog održavanja). Planirani prekidi objavljuju se najmanje 42 dana unapred; 8) o okolnosti da je došlo do podnošenja zahteva za neprekidne kapacitetne proizvode u trajanju od jednog meseca ili duže, a kojima nije raspodeljen kapacitet, uključujući broj tih zahteva i njima zahtevanu količinu kapaciteta; 9) u slučaju aukcija, na kojim tačkama i za koje periode su neprekidni kapacitetni proizvodi u trajanju od mesec dana ili duže dostigli cenu višu od rezervne cene; 10) na kojim tačkama i za koje periode se neprekidni kapacitetni proizvodi u trajanju od jednog meseca ili duže ne nude u redovnom postupku raspodele; 11) ukupan kapacitet stavljen na raspolaganje putem primene postupaka upravljanja zagušenjem iz čl. 10. do 28. ove uredbe za svaki primenjen postupak upravljanja zagušenjem.			
1.10	Transmission system operators shall maintain and make available to the competent authority upon request a daily log of the actual maintenance and flow disruptions that have occurred. Information shall also be made available on request to those affected by any disruption.	03.39.	Operatori su dužni da na svojoj internet stranici redovno objavljuju sve informacije propisane ovim paketom propisa kao i pravilnik o radu, čime su podaci svima dostupni, uključujući i nadležne organe	PU		
2.1.1	Capacity-allocation mechanisms and congestion-management procedures shall facilitate the development of competition and liquid trading of capacity and shall be compatible with market mechanisms	03.3.	Načelo razvoja tržišta prirodnog gasa Postupci upravljanja zagušenjem utvrđuju se na način da olakšaju razvoj tržišne konkurencije i likvidnu trgovinu kapacitetima, pri čemu moraju da budu	PU		

	including spot markets and trading hubs. They shall be flexible and capable of adapting to evolving market circumstances.		dovoljno fleksibilni da mogu blagovremeno da odgovore na promene na tržištu. Postupci iz stava 1. ovog člana treba da budu usklađeni sa tržišnim mehanizmima, uključujući spot tržišta i trgovačka čvorišta („trading hubs“).			
2.1.2	Those mechanisms and procedures shall take into account the integrity of the system concerned as well as security of supply.	03. 4.	Načelo integriteta sistema Postupcima za upravljanje zagušenjem doprinosi se integritetu sistema i sigurnosti snabdevanja.	PU		
2.1.3	Those mechanisms and procedures shall neither hamper the entry of new market participants nor create undue barriers to market entry. They shall not prevent market participants, including new market entrants and companies with a small market share, from competing effectively.	03. 5.	Načelo konkurencije Postupci za upravljanje zagušenjem ne smeju da sprečavaju ulazak novih učesnika na tržište, da stvaraju neopravdane prepreke za ulazak na tržište, niti da sprečavaju efektivno nadmetanje učesnika na tržištu, uključujući nove učesnike na tržištu i društva s malim tržišnim udelom.	PU		
2.1.4	Those mechanisms and procedures shall provide appropriate economic signals for efficient and maximum use of technical capacity and facilitate investment in new infrastructure.	03. 6.	Načelo optimizacije tehničkog kapaciteta Postupci upravljanja zagušenjima treba da omoguće optimalnu iskorišćenost tehničkog kapaciteta i da doprinesu budućem ulaganju u novu infrastrukturu.	PU		
2.1.5	Network users shall be advised about the type of circumstance that could affect the availability of contracted capacity. Information on interruption should reflect the level of information available to the transmission system operator.	03. 31.	Operator transportnog sistema obaveštava korisnike sistema o okolnostima koje mogu da utiču na raspoloživost ugovorenog kapaciteta.	PU		
2.1.6	Should difficulties in meeting contractual delivery obligations arise due to system integrity reasons, transmission system operators should notify network users and seek a non-discriminatory solution without delay.	03. 32.	Ako iz razloga obezbeđivanja integriteta sistema dođe do teškoća pri ispunjavanju ugovornih obaveza u vezi s isporukom, operator transportnog sistema o tome bez odlaganja obaveštava odgovarajuće korisnike sistema i traži rešenje na nediskriminatornoj osnovi.	PU		
2.1.6	Transmission system operators shall consult network users regarding procedures prior to their implementation and agree them with the regulatory authority.	03. 8.3	Pre utvrđivanja postupaka upravljanja zagušenjima, operator transportnog sistema obavlja konsultacije sa korisnicima sistema o predloženim postupcima.	PU		
2.2.1.1	The provisions of point 2.2 shall apply to interconnection points between adjacent entry-exit systems, irrespective of whether they are physical or virtual, between two or more Contracting Parties or within the same	03. 7.	Postupci upravljanja zagušenjima se primenjuju na tačkama interkonekcije i virtuelnim tačkama interkonekcije koje povezuju transportni sistem sa transportnim sistemom susedne ugovorne strane	PU		

	Contracting Party in so far as the points are subject to booking procedures by users and subject to the decision of the relevant Contracting Party's national regulatory authority. They may also apply to entry points from and exit points to third countries, subject to the decision of the relevant national regulatory authority. Exit points to end-consumers and distribution networks, entry points from LNG terminals and production facilities, and entry-exit points from and to storage facilities are not subject to the provisions of point 2.2.		Energetske zajednice. Operator transportnog sistema može, uz saglasnost Agencije, da donese odluku da se postupci upravljanja zagušenjima primenjuju na tačkama interkonekcije koje povezuju transportni sistem sa transportnim sistemom treće zemlje i na drugim tačkama interkonekcije, ukoliko se na tim tačkama vrši raspodela kapaciteta. Postupci upravljanja zagušenjima se ne primenjuju na izlaznim tačkama prema krajnjim potrošačima i distributivnim sistemima, na ulaznim tačkama iz terminala za utečnjeni prirodni gas i proizvodnih objekata i na ulazno-izlazne tačke do i od skladišta. Operator transportnog sistema, na zahtev nadležnog tela saglasno obavezama koje proizlaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora, dostavlja podatke i informacije koje objavljuje u skladu sa Glavom II ove uredbe, za potrebe izrade izveštaja o ugovornim zagušenjima, ugovorenim neprekidnim kapacitetima, sekundarnom tržištu i korišćenju prekidnih kapaciteta u prethodnoj godini koje ovo telo sačinjava i objavljuje do 1. juna tekuće godine.			
2.2.1.2	On the basis of the information published by the transmission system operators pursuant to Section 3 of this Annex and, where appropriate, validated by national regulatory authorities, the Energy Community Regulatory Board shall publish by 1 June of every year, commencing with the year 2020, a monitoring report on congestion at interconnection points with respect to firm capacity products sold in the preceding year, taking into consideration to the extent possible capacity trading on the secondary market and the use of interruptible capacity.			NP	Definiše nadležnost organa međunarodne organizacije.	
2.2.1.3	Any additional capacity made available through the application of one of the congestion-management procedures as	03. 9.	Kapacitet koji postane raspoloživ usled primene postupaka upravljanja zagušenjima, operator transportnog sistema	PU		

	provided for in points 2.2.2, 2.2.3, 2.2.4 and 2.2.5 shall be offered by the respective transmission system operator(s) in the regular allocation process.		raspodeljuje u skladu sa uredbom koja reguliše mrežna pravila za proračun i raspodelu kapaciteta za transport prirodnog gasa.			
2.2.1.4	The measures provided for in points 2.2.2, 2.2.4 and 2.2.5 shall be implemented as of 1 October 2018. Points 2.2.3(1) to 2.2.3(5) shall apply as of 1 July 2020.	03. 52.	Informacije iz člana 39. stav 4. tač. od 8) do 11) ove uredbe objavljuju se od 1. oktobra 2023. godine.	PU		
2.2.2.1	Transmission system operators shall propose and, after approval by the national regulatory authority, implement an incentive-based oversubscription and buy-back scheme in order to offer additional capacity on a firm basis. Before implementation, the national regulatory authority shall consult with the national regulatory authorities of adjacent Contracting Parties and the Member States of the European Union and take account of the adjacent national regulatory authorities' opinions. Additional capacity is defined as the firm capacity offered in addition to the technical capacity of an interconnection point calculated on the basis of Article 16(1) of this Regulation.	03. 10. 03. 16.2 03 2.1.1)	Operator transportnog sistema primenjuje program prekomerne ponude i povratnog otkupa u cilju ponude dopunskog kapaciteta na neprekidnoj osnovi. Pre davanja saglasnosti iz stava 1. Agencija razmenjuje mišljenja sa nacionalnim regulatornim telima susednih ugovornih strana Energetske zajednice odnosno država članica Evropske Unije, i prilikom donošenja odluke o davanju saglasnosti uzima u obzir mišljenja dobijena do isteka roka za davanje saglasnosti u skladu sa zakonom koji uređuje upravni postupak. „dopunski kapacitet“ – je neprekidni kapacitet koji se nudi preko tehničkog kapaciteta na tački interkonekcije;	PU		
2.2.2.2	The oversubscription and buy-back scheme shall provide transmission system operators with an incentive to make available additional capacity, taking account of the technical conditions, such as the calorific value, temperature and expected consumption, of the relevant entry-exit system and the capacities in adjacent networks. Transmission system operators shall apply a dynamic approach with regard to the recalculation of the technical or additional capacity of the entry-exit system.	03. 11.	Program prekomerne ponude i ponovnog otkupa zasniva se na režimu podsticaja koji odražava rizike operatora transportnog sistema prilikom ponude dopunskog kapaciteta, uzimajući u obzir tehničke uslove, poput toplotne vrednosti, temperature i očekivane potrošnje, odgovarajućeg ulazno-izlaznog sistema i kapacitete u susednim sistemima. Operatori transportnog sistema pri ponovnom obračunu tehničkog odnosno dopunskog kapaciteta ulazno-izlaznog sistema primenjuju dinamički pristup.	PU		
2.2.2.3	The oversubscription and buy-back scheme shall be based on an incentive regime reflecting the risks of transmission system operators in offering additional capacity. The scheme shall be structured in such a	03. 12.	Prihodi od prodaje dopunskog kapaciteta i troškovi koji proizlaze iz programa ponovnog otkupa dele se između operatora transportnog sistema i korisnika sistema. Ukoliko metodologija za određivanje cene	PU		

	way that revenues from selling additional capacity and costs arising from the buy-back scheme or measures pursuant to paragraph 6 are shared between the transmission system operators and the network users. National regulatory authorities shall decide on the distribution of revenues and costs between the transmission system operator and the network user.		pristupa transportnom sistemu ne sadrži pravila o preraspodeli prihoda i troškova iz stava 1. ovog člana, Agencija prilikom saglasnosti iz člana 8. stav 4. ove uredbe uzima u obzir predlog operatora transportnog sistema o raspodeli prihoda i troškova i primedbe korisnika sistema date u postupku konsultacija iz člana 8. stav 3. ove uredbe.			
2.2.2.4	For the purpose of determining transmission system operators' revenues, technical capacity, in particular surrendered capacity as well as, where relevant, capacity arising from the application of firm day-ahead use-it-or-lose-it and long term use-it-or-lose-it mechanisms, shall be considered to be allocated prior to any additional capacity.	03.13.	U cilju utvrđivanja prihoda operatora transportnog sistema, smatra se da se tehnički kapacitet, a naročito predati kapacitet i kapacitet koji nastane primenom neprekidnog dan unapred „koristi ili izgubi” i dugoročnog „koristi ili izgubi” mehanizma, raspodeljuje pre dopunskog kapaciteta.	PU		
2.2.2.5	In determining the additional capacity, the transmission system operator shall take into account statistical scenarios for the likely amount of physically unused capacity at any given time at interconnection points. It shall also take into account a risk profile for offering additional capacity which does not lead to excessive buy-back obligation. The oversubscription and buy-back scheme shall also estimate the likelihood and the costs of buying back capacity on the market and reflect this in the amount of additional capacity to be made available.	03.14.	Pri utvrđivanju dopunskog kapaciteta, operator transportnog sistema uzima u obzir statističke scenarije o verovatnim količinama fizički neiskorišćenog kapaciteta u svakom trenutku na tačkama interkonekcije i profil rizika koji se odnosi na nuđenje dopunskog kapaciteta koji ne dovodi do prekomerne obaveze povratnog otkupa. Program prekomerne ponude i povratnog otkupa sadrži parametre na osnovu kojih se procenjuju verovatnoća i troškovi ponovnog otkupa kapaciteta na tržištu, što se odražava u količini dopunskog kapaciteta koji se nudi.	PU		
2.2.2.6	Where necessary to maintain system integrity, transmission system operators shall apply a market-based buy-back procedure in which network users can offer capacity. Network users shall be informed about the applicable buy-back procedure. The application of a buy-back procedure is without prejudice to the applicable emergency measures.	03.15.	Operator transportnog sistema, kada je to neophodno radi održanja integriteta sistema, primenjuje postupak povratnog otkupa zasnovan na tržišnim principima, u okviru kojeg korisnici sistema mogu nuditi kapacitet. Operator transportnog sistema obaveštava korisnike sistema o pokretanju postupka povratnog otkupa. Primena postupka povratnog otkupa ne dovodi u pitanje primenu vanrednih mera.	PU		

2.2.2.7	Transmission system operators shall, before applying a buy-back procedure, verify whether alternative technical and commercial measures can maintain system integrity in a more cost-efficient manner.	03.15.2	Operator transportnog sistema je dužan da pre primene postupka povratnog otkupa utvrdi da li integritet sistema može na isplativiji način da se održava drugim tehničkim i komercijalnim merama.	PU		
2.2.2.8	When proposing the oversubscription and buy-back scheme the transmission system operator shall provide all relevant data, estimates, and models to the national regulatory authority in order for the latter to assess the scheme. The transmission system operator shall regularly report to the national regulatory authority on the functioning of the scheme and, upon request of the national regulatory authority, provide all relevant data. The national regulatory authority may request the transmission system operator to revise the scheme.	03.16.	Prilikom dostavljanja pravila o radu koja sadrže program prekomerne ponude i povratnog otkupa na saglasnost, operator transportnog sistema dostavlja Agenciji sve potrebne podatke, procene i modele radi ocene programa. Pre davanja saglasnosti iz stava 1. Agencija razmenjuje mišljenja sa nacionalnim regulatornim telima susednih ugovornih strana Energetske zajednice odnosno država članica Evropske Unije, i prilikom donošenja odluke o davanju saglasnosti uzima u obzir mišljenja dobijena do isteka roka za davanje saglasnosti u skladu sa zakonom koji uređuje upravni postupak. Operator transportnog sistema redovno izveštava Agenciju o funkcionisanju programa i na zahtev Agencije dostavlja sve potrebne podatke. Agencija može da zahteva od operatora transportnog sistema izmenu programa.	PU		
2.2.3.1	National regulatory authorities shall require transmission system operators to apply at least the rules laid down in paragraph 3 per network user at interconnection points with respect to altering the initial nomination if, on the basis of the yearly monitoring report of the Energy Community Regulatory Board in accordance with point 2.2.1(2), it is shown that at interconnection points demand exceeded offer, at the reserve price when auctions are used, in the course of capacity allocation procedures in the year covered by the monitoring report for products for use in either that year or in one of the subsequent two years, (a) for at least three firm capacity products with a duration of one month or (b) for at least two firm capacity products with a duration of one quarter or	03.17.	Agencija donosi akt kojim obavezuje operatora transportnog sistema da, na korisnika sistema na tački interkonekcije, primenjuje pravila u pogledu ograničenja izmene nominacije utvrđena u njegovim pravilima o radu, a koja su najmanje jednaka pravilima iz člana 19. ove uredbe. Agencija akt iz stava 1. donosi ukoliko proizlazi da je, na osnovu godišnjeg izveštaja o praćenju zagušenja na tačkama interkonekcije koje priprema nadležno telo saglasno obavezama koje proizlaze iz potvrđenih međunarodnih obaveza, prilikom primene postupaka raspodele kapaciteta u godini na koju se izveštaj o praćenju zagušenja odnosi, za kapacitetne proizvode koji se koriste u toj ili u jednoj od dve naredne godine, potražnja prevazilazila ponudu na tački interkonekcije, pri čemu, u	PU		

	(c) for at least one firm capacity product with a duration of one year or more or (d) where no firm capacity product with a duration of one month or more has been offered.		slučaju aukcija, potražnja prevazilazi ponudu po rezervnoj ceni, i to: 1)za najmanje tri neprekidna kapacitetna proizvoda u trajanju od mesec dana; ili 2)za najmanje dva neprekidna kapacitetna proizvoda u trajanju od jednog tromesečja; ili 3)za najmanje jedan neprekidni kapacitetni proizvod u trajanju od jedne ili više godina; ili kada nije ponuđen ni jedan neprekidni kapacitetni proizvod u trajanju od mesec dana ili više.			
2.2.3.2	If, on the basis of the yearly monitoring report, it is shown that a situation as defined in paragraph 1 is unlikely to reoccur in the following three years, for example as a result of capacity becoming available from physical expansion of the network or termination of long-term contracts, the relevant national regulatory authorities may decide to terminate the firm day-ahead use-it-or-lose-it mechanism.	03.18.	Ako iz godišnjeg izveštaja o praćenju zagušenja proističe da se situacija iz člana 17. stav 2. ove uredbe verovatno neće ponoviti u naredne tri godine, kao rezultat raspoloživosti kapaciteta usled fizičkog proširenja sistema ili prestanka dugoročnih ugovora odnosno iz drugih razloga, Agencija može da odluči o prestanku primene neprekidnog dan unapred „koristi ili izgubi” mehanizma na konkretnoj tački interkonekcije, odnosno da ne donese akt iz člana 17. stav 1. ove uredbe.	PU		
2.2.3.3	Firm renomination is permitted up to 90% and down to 10% of the contracted capacity by the network user at the interconnection point. However, if the nomination exceeds 80% of the contracted capacity, half of the non-nominated volume may be renominated upwards. If the nomination does not exceed 20% of the contracted capacity, half of the nominated volume may be renominated downwards. The application of this paragraph is without prejudice to the applicable emergency measures.	03.19.	Renominacija neprekidnog kapaciteta na više dozvoljena je maksimalno do 90% ugovorenog kapaciteta korisnika sistema na tački interkonekcije. Ako nominacija prelazi 80% ugovorenog kapaciteta, najviše polovina nenominovane količine može da se renominuje na više. Renominacija neprekidnog kapaciteta na manje dozvoljena je maksimalno do 10% ugovorenog kapaciteta korisnika sistema na tački interkonekcije. Ako nominacija ne prelazi 20% ugovorenog kapaciteta, najviše polovina nominovane količine može da se renominuje na niže. Primena ovog člana nema uticaja na primenu vanrednih mera.	PU		
2.2.3.4	The original holder of the contracted capacity may renominate the restricted part of its contracted firm capacity on an interruptible basis.	03.20.	Ostatak ugovorenog kapaciteta koji se u skladu sa ograničenjima iz člana 19. ove uredbe ne može renominovati kao neprekidni kapacitet, korisnik sistema može	PU		

			renominovati kao prekidni kapacitet. Operator transportnog sistema uključuje kapacitet iz stava 1. ovog člana u raspoloživi kapacitet za potrebe nuđenja standardnih kapacitetnih proizvoda za dan unapred, odnosno unutar-dnevnih standardnih kapacitetnih proizvoda.			
2.2.3.5	Paragraph 3 shall not apply to network users - persons or undertakings and the undertakings they control pursuant to Article 3 of Regulation (EC) No 139/2004 - holding less than 10% of the average technical capacity in the preceding year at the interconnection point.	03. 21.	Ograničenje iz člana 19. ove uredbe ne primenjuje se na korisnika sistema koji je ugovorio manje od 10% prosečnog tehničkog kapaciteta u prethodnoj godini u tački interkonekcije. Za potrebe utvrđivanja procenta iz stava 1. zajedno se uzima ugovoreni kapacitet korisnika sistema i ugovoreni kapacitet lica pod njegovom kontrolom u smislu Zakona.	PU		
2.2.3.6	On interconnection points where a firm day-ahead use-it-or-lose-it mechanism in accordance with paragraph 3 is applied, an evaluation of the relationship with the oversubscription and buy-back scheme pursuant to point 2.2.2 shall be carried out by the national regulatory authority, which may result in a decision by the national regulatory authority not to apply the provisions of point 2.2.2 at those interconnection points. Such a decision shall be notified, without delay, to the Energy Community Regulatory Board.	03. 22.	Za tačke interkonekcije za koje u skladu sa članom 17. stav 1. ove uredbe Agencija donese akt da se primenjuje neprekidni dan unapred „koristi ili izgubi” mehanizam, Agencija ocenjuje odnos predmetnog mehanizma sa programom prekomerne ponude i povratnog otkupa iz člana 10. ove uredbe. Na osnovu rezultata procene, Agencija može da donese akt da se program prekomerne ponude i povratnog otkupa ne primenjuje. Agencija bez odlaganja akt odluku iz stava 2. ovog člana nadležnom telu saglasno obavezama koje proizilaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora.	PU		
2.2.3.7	A national regulatory authority may decide to implement a firm day-ahead use-it-or-lose-it mechanism pursuant to paragraph 3 on an interconnection point. Before adopting its decision, the national regulatory authority shall consult with the national regulatory authorities of adjacent Contracting Parties and the Member States of the European Union. In adopting its decision the national regulatory authority shall take account of the adjacent national regulatory authorities' opinions.	03. 23.	Agencija može da donese akt o primeni neprekidnog dan unapred „koristi ili izgubi” mehanizma i na tački interkonekcije za koju godišnji izveštaj o praćenju zagušenja nije utvrdio postojanje situacije iz člana 17. stav 2. ove uredbe. Pre donošenja akta iz stava 1. ovog člana, Agencija razmenjuje mišljenja sa nacionalnim regulatornim telima susednih ugovornih strana Energetske zajednice odnosno država članica Evropske Unije, i prilikom donošenja akta uzima u obzir dobijena mišljenja.	PU		

2.2.4	Transmission system operators shall accept any surrender of firm capacity which is contracted by the network user at an interconnection point, with the exception of capacity products with a duration of a day and shorter. The network user shall retain its rights and obligations under the capacity contract until the capacity is reallocated by the transmission system operator and to the extent the capacity is not reallocated by the transmission system operator. Surrendered capacity shall be considered to be reallocated only after all the available capacity has been allocated. The transmission system operator shall notify the network user without delay of any reallocation of its surrendered capacity. Specific terms and conditions for surrendering capacity, in particular for cases where several network users surrender their capacity, shall be approved by the national regulatory authority.	03. 24.	Operator transportnog sistema u pravilima o radu uređuje uslove i postupak predaje kapaciteta, posebno u slučajevima kada nekoliko korisnika sistema predaje svoje kapacitete. Operator transportnog sistema prihvata svaku predaju neprekidnog kapaciteta koji je ugovorio korisnik sistema na tački interkonekcije, osim predaje dnevnog odnosno unutar dnevnog standardnog kapacitetnog proizvoda. Korisnik sistema zadržava svoja prava i obaveze iz ugovora o transportu sve dok operator transportnog sistema ponovo ne ugovori predati kapacitet i u meri u kojoj tako predati kapacitet operator transportnog sistema nije ponovo ugovorio. Operator transportnog sistema prilikom raspodele kapaciteta koja uključuje i predati kapacitet, prvo raspodeljuje deo raspoloživog kapaciteta u koji nije uključen predati kapacitet, a nakon toga raspodeljuje deo raspoloživog kapaciteta koji čini predati kapacitet. Operator transportnog sistema odmah obaveštava korisnika sistema o svakoj raspodeli njegovog predatog kapaciteta.	PU		
2.2.5.1	National regulatory authorities shall require transmission system operators to partially or fully withdraw systematically underutilised contracted capacity on an interconnection point by a network user where that user has not sold or offered under reasonable conditions its unused capacity and where other network users request firm capacity. Contracted capacity is considered to be systematically underutilised in particular if: (a) the network user uses less than on average 80% of its contracted capacity both from 1 April until 30 September and from 1 October until 31 March with an effective contract duration of more than one year for which no proper justification could be provided; or	03. 25.	Agencija može doneti akt kojim obavezuje operatora transportnog sistema da u raspoloživi kapacitet uključi celokupan ili deo učestalo neiskorišćenog kapaciteta korisnika sistema u tački interkonekcije, ako taj korisnik sistema nije prodao ili ponudio pod razumnim uslovima svoj neiskorišćeni kapacitet, i ako postoji potražnja drugih korisnika sistema za neprekidnim kapacitetom. Ugovorni kapacitet smatra se učestalo neiskorišćenim naročito ako: 1) korisnik sistema koristi prosečno manje od 80% svog ugovorenog kapaciteta u periodima od 1. aprila do 30. septembra, odnosno od 1. oktobra do 31. marta, po osnovu ugovora sa trajanjem dužim od jedne godine za šta ne postoji odgovarajuće	PU		

	(b) the network user systematically nominates close to 100% of its contracted capacity and renominates downwards with a view to circumventing the rules laid down in point 2.2.3(		opravdanje; ili korisnik sistema učestalo nominuje blizu 100% svog ugovorenog kapaciteta pa renominuje naniže, sa ciljem zaoblazjenja pravila iz člana 19. ove uredbe.			
2.2.5.2	The application of a firm day-ahead use-it-or-lose-it mechanism shall not be regarded as justification to prevent the application of paragraph 1.	03. 28.	Primena neprekidnog dan unapred „koristi ili izgubi” mehanizma ne isključuje primenu dugoročnog „koristi ili izgubi” mehanizma.	PU		
2.2.5.3	Withdrawal shall result in the network user losing its contracted capacity partially or completely for a given period or for the remaining effective contractual term. The network user shall retain its rights and obligations under the capacity contract until the capacity is reallocated by the transmission system operator and to the extent the capacity is not real-located by the transmission system operator.	03. 26.	Korisnik sistema zadržava svoja prava i obaveze po osnovu ugovora o transportu u pogledu svog učestalo neiskorišćenog kapaciteta sve dok operator transportnog sistema ne raspodeli taj kapacitet i u meri u kojoj operator transportnog sistema nije raspodelio taj kapacitet. Raspodelom učestalo neiskorišćenog kapaciteta, korisnik sistema gubi celokupan ili deo njegovog ugovorenog kapaciteta koji odgovara njegovom učestalo neiskorišćenom kapacitetu, tokom određenog perioda odnosno za ceo preostali period važenja ugovora o transportu.	PU		
2.2.5.4	Transmission system operators shall regularly provide national regulatory authorities with all the data necessary to monitor the extent to which contracted capacities with effective contract duration of more than one year or recurring quarters covering at least two years are used.	03. 27.	Operator transportnog sistema redovno dostavlja Agenciji sve podatke neophodne za praćenje obima u kojem se koriste ugovoreni kapaciteti po osnovu ugovora zaključenih na duže od godinu dana odnosno na uzastopne kvartale tokom perioda od najmanje dve godine.	PU		
3.1.1.1	Transmission system operators (TSOs) shall provide all information referred to under paragraph 3.1.2 and paragraph 3.3(1) to 3.3(5) in the following manner: (a) on a website accessible to the public, free of charge and without any need to register or otherwise sign on with the transmission system operator; (b) on a regular/rolling basis; the frequency shall be according to the changes that take place and the duration of the service; (c) in a user-friendly manner; (d) in a clear, quantifiable, easily	03. 33.	Operator transportnog sistema pruža informacije iz člana 35. i čl. 39. do 43. ove uredbe na sledeći način: 1) na internet stranici koja je dostupna javnosti, bez naplate i obaveze registracije ili drugih oblika prijave operatoru transportnog sistema; 2) redovno i bez prekida, pri čemu učestalost zavisi od broja promena do kojih dolazi i dužine trajanja usluge; 3) na način koji je jednostavan za korišćenje; 4) na jasan, lako dostupan i po obimu odrediv način i na nediskriminatornoj osnovi;	PU		

	accessible way and on a non-discriminatory basis; (e) in a downloadable format that has been agreed between transmission system operators and the national regulatory authorities on the basis of an opinion on a harmonised format that shall be provided by the Energy Community Regulatory Board and that allows for quantitative analyses; (f) in consistent units, in particular kWh (with a combustion reference temperature of 298,15 K) shall be the unit for energy content and m³ (at 273,15 K and 1,01325 bar) shall be the unit for volume. The constant conversion factor to energy content shall be provided. In addition to the format above, publication in other units is also possible; (g) in the official language(s) of the Energy Community Contracting Party and in English. 21 (h) all data shall be made available as of 1 October 2018 on the <...> central platform, established by ENTSG on a cost-efficient basis. 22		5)u elektronskom formatu dostupnom za preuzimanje koji omogućava kvantitativnu analizu podataka a koji su operatori transportnog sistema usaglasili sa Agencijom, uz prethodno pribavljeno mišljenje nadležnog tela saglasno obavezama koje proizlaze iz potvrđenih međunarodnih ugovora o harmonizovanom formatu; 6)u uniformnim mernim jedinicama, pri čemu je kWh (sa referentnom temperaturom sagorevanja od 298,15 K) jedinica za energiju, a m³ (pri 273,15 K i 1,01325 bar) je jedinica za zapreminu, uz obavezu određivanja stalnog faktora konverzije zapremine u energiju. Operator transportnog sistema, pored korišćenja navedenih jedinica, moguće je i objavljivanje u drugim jedinicama; 7)na srpskom i na engleskom jeziku; svi podaci dostupni su na jedinstvenoj centralnoj platformi koju je uspostavio ENTSO-G.			
3.1.1.2	Transmission system operators shall provide details on actual changes to all information referred to under paragraph 3.1.2 and paragraph 3.3(1) to 3.3(5) in a timely manner as soon as available to them.	03.34.	Operator transportnog sistema objavljuje aktuelne promene podataka iz člana 35. i čl. 39. do 43. ove uredbe, blagovremeno i čim mu postanu dostupni.			
3.1.2	Transmission system operators shall publish at least the following information about their systems and services: (a) a detailed and comprehensive description of the different services offered and their charges; (b) the different types of transportation contracts available for these services; (c) the network code and/or the standard conditions outlining the rights and responsibilities of all network users including: 1. harmonised transportation contracts and other relevant documents;	03.35.	Operator transportnog sistema objavljuje, o svom sistemu i uslugama, naročito sledeće informacije: 1)detaljan i sveobuhvatan opis različitih ponuđenih usluga i naknade za te usluge; 2)različite vrste ugovora o transportu koji su dostupni za navedene usluge; 3)pravila o radu i standardne uslove u kojima su utvrđena prava i obaveze korisnika sistema, uključujući: (1) ugovore o transportu i druge odgovarajuće dokumente koji su u skladu sa pravilima o radu; (2) specifikaciju odgovarajućih parametara kvaliteta prirodnog gasa za sve			

2. if relevant for access to the system, for all relevant points as defined in paragraph 3.2 of this Annex, a specification of relevant gas quality parameters, including at least the gross calorific value and the Wobbe index, and the liability or costs of conversion for network users in case gas is outside these specifications; 3. if relevant for access to the system, for all relevant points information on pressure requirements; 4. the procedure in the event of an interruption of interruptible capacity, including, where applicable, the timing, extent, and ranking of individual interruptions (for example pro-rata or first-come-last-in- interrupted); (d) the harmonised procedures applied when using the transmission system, including the definition of key terms; (e) provisions on capacity allocation, congestion management and anti-hoarding and reutilisation procedures; (f) the rules applicable for capacity trade on the secondary market vis-à-vis the transmission system operator; (g) rules on balancing and methodology for the calculation of imbalance charges; (h) if applicable, the flexibility and tolerance levels included in transportation and other services without separate charge, as well as any flexibility offered in addition to this and the corresponding charges; (i) a detailed description of the gas system of the transmission system operator and its relevant points of interconnection as defined in paragraph 3.2 of this Annex as well as the names of the operators of the interconnected systems or facilities; (j) the rules applicable for connection to the system operated by the transmission system operator; (k) information on emergency	relevantne tačke iz čl. 36. do 38. ove uredbe, uključujući najmanje gornju toplotnu vrednost i Wobbe indeks, odgovornost ili troškove konverzije za korisnike sistema ako prirodni gas nije u skladu sa ovim specifikacijama, ako je to bitno za pristup sistemu; (3) informacije o zahtevima u vezi sa pritiskom za sve relevantne tačke, ako je to bitno za pristup sistemu; (4) postupak u slučaju prekida prekidnog kapaciteta, uključujući, vreme, obim i redosled prekidanja; 4) usklađene postupke koji se primenjuju u toku korišćenja transportnog sistema, uključujući definicije ključnih pojmova; 5) pravila o raspodeli kapaciteta, postupke upravljanja zagušenjem i postupke protiv gomilanja i ponovnog korišćenja; 6) pravila za sekundarnu trgovinu kapacitetima; 7) pravila o balansiranju i pravila za obračun naknada za debalans; 8) ako je primenljivo, nivo fleksibilnosti i tolerancije koje su uključene u usluge transporta odnosno usluge koje nisu usluge transporta bez posebne naknade, kao i eventualno dodatno ponuđenu fleksibilnost i odgovarajuće naknade; 9) detaljan opis transportnog sistema operatora transportnog sistema i tačaka interkonekcije na tom sistemu iz čl. 36. do 38. ove uredbe, i nazive susednih operatora transportnih sistema ili susednih objekata; 10) pravila priključenja na transportni sistem kojim upravlja operator transportnog sistema; 11) informacije o mehanizmima u vanrednim situacijama, ako je operator transportnog sistema za njih odgovoran, kao što su mere koje mogu dovesti do isključenja grupe kupaca i druga opšta pravila odgovornosti koja se odnose na operatora transportnog sistema; 12) postupke koje su operatori			
---	--	--	--	--

	mechanisms, as far as it is the responsibility of the transmission system operator, such as measures that can lead to the disconnection of customers groups and other general liability rules that apply to the transmission system operator; (l) procedures agreed upon by transmission system operators at interconnection points, of relevance for access of network users to the transmission systems concerned, relating to interoperability of the network, agreed procedures on nomination and matching procedures and other agreed procedures that set out provisions in relation to gas flow allocations and balancing, including the methods used; (m) transmission system operators shall publish a detailed and comprehensive description of the methodology and process, including information on the parameters employed and the key assumptions, used to calculate the technical capacity.		transportnih sistema dogovorili na tačkama interkonekcije, koji su bitni za pristup korisnika sistema tim transportnim sistemima, a odnose se na interoperabilnost sistema, dogovorene postupke nominacije i uparivanja i druge dogovorene postupke koji sadrže odredbe koje se odnose na raspodelu proteklih količina prirodnog gasa i balansiranje, uključujući metode koje se koriste; 13) detaljan i sveobuhvatan opis metodologije i postupka, uključujući informacije o korišćenim parametrima i ključnim pretpostavkama, koji su korišćeni za izračunavanje tehničkog kapaciteta.			
3.2.1	Relevant points shall include at least: (a) all entry and exit points to and from a transmission network operated by a transmission system operator with the exception of exit points connected to a single final customer, and with the exception of entry points linked directly to a production facility of a single producer that is located within the Energy Community; (b) all entry and exit points connecting balancing zones of transmission system operators; (c) all points connecting the network of a transmission system operator with an LNG terminal, physical gas hubs, storage and production facilities, unless these production facilities are exempted under (a); (d) all points connecting the network of a given transmission system operator to infrastructure necessary for providing	03.36.	Relevantne tačke za koje se objavljuju informacije obuhvataju najmanje sledeće tačke: 1) ulazne i izlazne tačke u transportni sistem i iz njega, sa izuzetkom izlaznih tačaka na kojima je priključen samo jedan krajnji kupac i ulaznih tačaka na koje su priključeni proizvodni objekti samo jednog proizvođača; 2) ulazne i izlazne tačke koje povezuju zone balansiranja operatora transportnog sistema; 3) tačke koje povezuju transportni sistem operatora transportnog sistema sa terminalom za utečnjeni prirodni gas, fizičkim gasnim čvorištima (habovima), skladištima prirodnog gasa i proizvodnim objektima, osim ako su ti proizvodni objekti izuzeti u skladu sa tačkom 1) ovog stava; tačke koje povezuju transportni sistem sa infrastrukturom za pružanje pomoćnih	PU		

	ancillary services as defined by Article 2(14) of Directive 2009/73/EC.		usluga definisanih Zakonom.			
3.2.2	Information for single final customers and for production facilities, that is excluded from the definition of relevant points as described under 3.2(1)(a), shall be published in aggregate format, at least per balancing zone. The aggregation of single final customers and of production facilities, excluded from the definition of relevant points as described under 3.2(1)(a), shall for the application of this Annex be considered as one relevant point.	03. 37.	Informacije o pojedinačnim krajnjim kupcima i proizvodnim objektima iz člana 36. stav 1. tačka 1) ove uredbe objavljuju se zbirno za svaku zonu balansiranja. Izlazne tačke krajnjih kupaca i ulazne tačke proizvodnih objekata iz člana 36. stav 1. tačka 1) ove uredbe, za potrebe primene ove uredbe smatraju se jednom relevantnom tačkom.	PU		
3.2.3	Where points between two or more transmission operators are managed solely by the transmission operators concerned, with no contractual or operational involvement of system users whatsoever, or where points connect a transmission system to a distribution system and there is no contractual congestion at these points, transmission system operators shall be exempted for these points from the obligation to publish the requirements under paragraph 3.3 of this Annex. The national regulatory authority may require the transmission system operators to publish the requirements under paragraph 3.3 of this Annex for groups or all of the exempted points. In such case, the information, if available to the TSO, shall be published in an aggregated form at a meaningful level, at least per balancing zone. This aggregation of these points shall for the application of this annex be considered as one relevant point.	03. 38.	Ako tačkama između dva ili više operatora transportnih sistema upravljaju samo ti operatori transportnih sistema, bez ikakvog ugovornog ili operativnog uključivanja korisnika sistema, ili ako tačke povezuju transportni sistem sa distributivnim sistemom i na tim tačkama nema ugovornog zagušenja, operator transportnog sistema nema obavezu objavljivanja informacija iz čl. 39. do 43. ove uredbe za te tačke. Izuzetno od stava 1. ovog člana, obaveza objavljivanja informacija u odnosu na tačke iz stava 1. ovog člana postoji u slučaju da Agencija o tome donese odgovarajući akt.	PU		
3.3.1	At all relevant points, transmission system operators shall publish the information as listed in paragraphs (a) to (g), for all services and ancillary services provided (in particular information on blending, ballasting and conversion). This information shall be published on a numerical basis, in hourly or daily periods, equal to the smallest reference period for	03. 39.	Operator transportnog sistema za relevantne tačke objavljuje informacije iz člana 39. stav 4. tač. 1) do 7) ove uredbe za sve usluge i pomoćne usluge koje su pružene (posebno informacije o mešanju, balastiranju i konverziji). Informacije se objavljuju u numeričkom obliku, u časovnim ili dnevnim periodima, koji odgovara najmanjem referentnom	PU		

capacity booking and (re-)nomination and the smallest settlement period for which imbalance charges are calculated. If the smallest reference period is different from a daily period, information as listed in paragraphs (a) to (g) shall be made available also for the daily period. This information and updates shall be published as soon as available to the system operator ("near real time"). (a) the maximum technical capacity for flows in both directions; (b) the total contracted firm and interruptible capacity in both directions; (c) the nominations and re-nominations in both directions; (d) the available firm and interruptible capacity in both directions; (e) actual physical flows; (f) planned and actual interruption of interruptible capacity; (g) planned and unplanned interruptions to firm services as well as the information on restoration of the firm services (in particular, maintenance of the system and the likely duration of any interruption due to maintenance). Planned interruptions shall be published at least 42 days in advance. (h) occurrence of unsuccessful, legally valid requests for firm capacity products with a duration of one month or longer including the number and volume of the unsuccessful requests; and (i) in the case of auctions, where and when firm capacity products with a duration of one month or longer have cleared at prices higher than the reserve price; (j) where and when no firm capacity product with a duration of one month or longer has been offered in the regular allocation process; k) total capacity made available through the application of the congestion-management procedures laid down in points 2.2.2, 2.2.3,	periodu za rezervaciju kapaciteta odnosno za nominacije i renominacije, kao i najmanjem obračunskom periodu za koje se izračunavaju naknade za debalans. Ako se najmanji referentni period razlikuje od dnevnog perioda, informacije iz člana 39. stav 4. tač. 1) do 7) ove uredbe objavljuju se i za dnevni period. Operator transportnog sistema bez odlaganja objavljuje sledeće informacije i sva njihova kasnija ažuriranja: 1) maksimalni tehnički kapacitet za protok u oba smera; 2) ukupni ugovoreni neprekidni i prekidni kapacitet u oba smera; 3) nominacije i renominacije u oba smera; 4) raspoloživi neprekidni i prekidni kapacitet u oba smera; 5) stvarni fizički protok; 6) planirani i stvarni prekid prekidnog kapaciteta; 7) planirani i neplanirani prekidi neprekidnih usluga i informacije o ponovnom uspostavljanju neprekidnih usluga (naročito održavanje transportnog sistema i očekivano trajanje eventualnih prekida zbog održavanja). Planirani prekidi objavljuju se najmanje 42 dana unapred; 8) o okolnosti da je došlo do podnošenja zahteva za neprekidne kapacitetne proizvode u trajanju od jednog meseca ili duže, a kojima nije raspodeljen kapacitet, uključujući broj tih zahteva i njima zahtevanu količinu kapaciteta; 9) u slučaju aukcija, na kojim tačkama i za koje periode su neprekidni kapacitetni proizvodi u trajanju od mesec dana ili duže dostigli cenu višu od rezervne cene; 10) na kojim tačkama i za koje periode se neprekidni kapacitetni proizvodi u trajanju od jednog meseca ili duže ne nude u redovnom postupku raspodele; 11) ukupan kapacitet stavljen na raspolaganje putem primene postupaka upravljanja zagušenjem iz čl. 10. do 28.	
---	---	--

	2.2.4 and 2.2.5 per applied congestion-management procedure; (l) points (h) to (k) shall apply from 1 October 2018.	03. 52.	ove uredbe za svaki primenjen postupak upravljanja zagušenjem. Informacije iz člana 39. stav 4. tačke od 8) do 11) objavljuju se od 1. oktobra 2022.			
3.3.2	At all relevant points, the information under paragraph 3.3(1)(a), (b) and (d) shall be published for a period of at least 24 months ahead.	03. 40.	Operator transportnog sistema objavljuje informacije iz člana 39. stav 4. tač. 1), 2) i 4) ove uredbe za relevantne tačke za period od najmanje 24 meseca unapred.	PU		
3.3.3	At all relevant points, transmission system operators shall publish historical information on the requirements of paragraph 3.3(1)(a) to (g) for the past 5 years on a rolling basis.	03. 41.	Operator transportnog sistema objavljuje istorijske informacije o zahtevima iz člana 39. stav 4. tač. 1) do 7) ove uredbe za prethodnih 5 godina.	PU		
3.3.4	Transmission system operators shall publish measured values of the gross calorific value or the Wobbe index at all relevant points, on a daily basis. Preliminary figures shall be published at the latest 3 days following the respective gas day. Final figures shall be published within 3 months after the end of the respective month.	03. 42.	Operator transportnog sistema svakodnevno objavljuje izmerene vrednosti gornje toplotne vrednosti ili Wobbe indeksa za sve relevantne tačke. Operator transportnog sistema objavljuje preliminarne podatke iz stava 1. ovog člana najkasnije 3 dana nakon odgovarajućeg gasnog dana. Operator transportnog sistema objavljuje konačne podatke iz stava 1. ovog člana u roku od 3 meseca od završetka odgovarajućeg meseca.	PU		
3.3.5	For all relevant points, transmission system operators shall publish available capacities, booked and technical capacities, on an annual basis over all years where capacity is contracted plus 1 year, and at least for the next 10 years. This information shall be updated at least every month or more frequently, if new information becomes available. The publication shall reflect the period for which capacity is offered to the market.	03. 43.	Operator transportnog sistema objavljuje za sve relevantne tačke raspoložive, ugovorene i tehničke kapacitete, jednom godišnje za sve godine u kojima je kapacitet ugovoren i jednu dodatnu godinu, a najmanje za narednih 10 godina. Operator transportnog sistema ažurira informacije iz stava 1. ovog člana najmanje jednom mesečno a to može da čini i češće, čim novi podaci postanu dostupni, za čim ih objavljuje bez odlaganja.	PU		

			Objavljivanje odgovara periodu za koji se kapacitet nudi na tržištu.			
4.3.1	Transmission system operators shall ensure the publication on a daily basis and updated every day the aggregated amounts of capacities offered, and contracted on the secondary market (i.e. sold from one network user to another network user), where the information is available to the TSO. This information shall include the following specifications: (a) interconnection point where the capacity is sold; (b) type of capacity, i.e. entry, exit, firm, interruptible; (c) quantity and duration of the capacity usage rights; (d) type of sale, e.g. transfer or assignment; (e) the total number of trades/transfers; (f) any other conditions known to the transmission system operator as mentioned in 3.3. In so far such information is provided by a third party, transmission system operators shall be exempted from this provision.	03. 44.	Operator transportnog sistema svakodnevno objavljuje i ažurira zbirne podatke o količinama ponuđenih kapaciteta i kapaciteta ugovorenih na sekundarnom tržištu, koje uključuju sledeće: 1) tačku interkonekcije na kojoj je kapacitet prodat; 2) vrstu kapaciteta prema kriterijumu ulazni, izlazni, neprekidni i prekidni; 3) količinu i trajanje prava korišćenja kapaciteta; 4) vrstu sekundarne trgovine kapacitetima, bilo da je transfer kapaciteta (ustupanje ugovora ili delimičan prenos kapaciteta) ili davanje na korišćenje; 5) ukupan broj trgovanja; 6) druge informacije iz čl. 39. do 43. ove uredbe koji su poznati operatoru transportnog sistema. Operator transportnog sistema nema obavezu da objavljuje podatke iz stava 1. ovog člana, ako navedene podatke objavljuje treće lice.	PU		
4.3.2	Transmission system operators shall publish harmonised conditions under which capacity transactions (e.g. transfers and assignments) will be accepted by them. These conditions must at least include: (a) a description of standardised products which can be sold on the secondary market; (b) lead time for the implementation/acceptation/registration of secondary trades. In case of delays the reasons have to be published; (c) the notification to the transmission system operator by the seller or the third party as referred to under 3.4(1) about name of seller and buyer and capacity specifications as outlined in 3.4(1). In so far such information is provided by a	03. 45.	Operator transportnog sistema objavljuje uslove pod kojima daje saglasnost na sekundarnu trgovinu kapacitetima i to: 1) opis standardizovanih kapacitetnih proizvoda koji se mogu prodati na sekundarnom tržištu; 2) vreme koje je potrebno za implementaciju/prihvatanje/registraciju sekundarne trgovine. U slučaju kašnjenja neophodno je objaviti razloge; 3) obaveštenje prodavca ili trećeg lica iz člana 44. stav 1. ove uredbe o nazivu prodavca i kupca i podatke u pogledu kapaciteta iz člana 44. stav 1. ove uredbe. Operator transportnog sistema nema obavezu da objavljuje podatke iz stava 1. ovog člana, ako navedene podatke objavljuje treće lice.	PU		

	third party, transmission system operators shall be exempted from this provision.					
4.3.3	Regarding the balancing service of its system, each transmission system operator shall provide to each network user, for each balancing period, its specific preliminary imbalance volumes and cost data per individual network user, at the latest 1 month after the end of the balancing period. Final data of customers supplied according to standardised load profiles may be provided up to 14 months later. In so far such information is provided by a third party, transmission system operators shall be exempted from this provision. The provision of this information shall respect confidentiality of commercially sensitive information.	03.46.	Operator transportnog sistema pruža korisniku sistema informacije o preliminarnim količinama debalansa i troškovima tog korisnika sistema, za svaki period balansiranja, najkasnije jedan mesec nakon završetka perioda balansiranja. Konačni podaci kupaca koji se snabdevaju u skladu sa standardizovanim profilima opterećenja, dostavljaju se najkasnije nakon 14 meseci. Operator transportnog sistema nema obavezu da objavljuje podatke iz stava 1. i 2. ovog člana, ako navedene podatke objavljuje treće lice. Operator transportnog sistema dužan je da obezbedi poverljivost komercijalno osetljivih podataka prilikom njihovog pružanja korisnicima sistema.	PU		
4.3.4	Where flexibility services, other than tolerances, are offered for third party access, transmission system operators shall publish daily forecasts on a day-ahead basis of the maximum amount of flexibility, the booked level of flexibility and the availability of flexibility for the market for the next gas day. The transmission system operator shall also publish ex-post information on the aggregate utilisation of every flexibility service at the end of each gas day. If the national regulatory authority is satisfied that such information could give room to potential abuse by network users, it may decide to exempt the transmission system operator from this obligation.	03.47.	Operator transportnog sistema, u slučaju da nudi usluge fleksibilnosti, osim tolerancija, za pristup trećih lica, dan unapred objavljuju dnevna predviđanja najvećeg nivoa fleksibilnosti, rezervisan nivo fleksibilnosti i raspoloživu fleksibilnost za tržište za sledeći gasni dan. Operator transportnog sistema objavljuje podatke o ukupnoj iskorišćenosti svake usluge fleksibilnosti na kraju svakog gasnog dana. Agencija donosi akt kojim utvrđuje da operator transportnog sistema nije u obavezi da objavljuje podatke iz ovog člana, ukoliko proceni da ti objavljivanje tih podataka može dovesti do mogućih zloupotreba od strane korisnika sistema.	PU		
4.3.5	Transmission system operators shall publish, per balancing zone, the amount of gas in the transmission system at the start of each gas day and the forecast of the amount of gas in the transmission system at the end of each gas day. The forecast amount of gas for the end of the gas day shall be updated on an hourly basis	03.48.	Operator transportnog sistema, za svaku zonu balansiranja, objavljuje količinu prirodnog gasa u transportnom sistemu na početku svakog gasnog dana i procenjenu količinu prirodnog gasa u transportnom sistemu na kraju svakog gasnog dana. Procenjena količina prirodnog gasa na kraj gasnog dana se ažurira svakog sata u toku			

	throughout the gas day. If imbalance charges are calculated on an hourly basis, the transmission system operator shall publish the amount of gas in the transmission system on an hourly basis. Alternatively, transmission system operators shall publish, per balancing zone, the aggregate imbalance position of all users at the start of each balancing period and the forecast of the aggregated imbalance position of all users at the end of each gas day. If the national regulatory authority is satisfied that such information could give room to potential abuse by network users, it may decide to exempt the transmission system operator from this obligation.		gasnog dana. Operator transportnog sistema svakog sata objavljuje količinu prirodnog gasa u transportnom sistemu, ako se naknade za debalans obračunavaju za svaki sat. Izuzetno od stavova 1., 2. i 3. ovog člana operator transportnog sistema može u pravilima o radu da predvidi da objavljuje, po balansnim zonama, zbirni debalans svih korisnika sistema na početku svakog perioda balansiranja i predviđeni zbirni debalans svih korisnika sistema na kraju svakog gasnog dana. Agencija donosi akt kojim utvrđuje da operator transportnog sistema nije u obavezi da objavljuje podatke iz ovog člana, ukoliko proceni da ti objavljivanje tih podataka može dovesti do mogućih zloupotreba od strane korisnika sistema.			
4.3.6	Transmission system operators shall provide user-friendly instruments for calculating tariffs.	04. 1.	Ovom uredbom uređuju se mrežna pravila koja se odnose na pristup mreži za transport prirodnog gasa na nacionalnom, regionalnom i evropskom tržištu prirodnog gasa, u vezi sa pravilima o harmonizovanim tarifama za transport prirodnog gasa. Mrežna pravila iz stava 1. ovog člana obuhvataju pravila za primenu metodologije za utvrđivanje referentne cene, zahteve u pogledu sprovođenja javnih konsultacija i objavljivanja informacija u vezi sa metodologijom za utvrđivanje referentne cene, kao i pravila za obračun rezervnih cena za standardne kapacitetne proizvode.	PU		
4.3.7	Transmission system operators shall keep at the disposal of the relevant national authorities, for at least 5 years, effective records of all capacity contracts and all other relevant information in relation to calculating and providing access to available capacities, in particular individual nominations and interruptions. Transmission system operators must keep documentation of all relevant information under point 3.3(4) and (5) for at least 5 years and make them available to the	03. 49.	Operator transportnog sistema čuva najmanje pet godina dokumentaciju o svim ugovorima o transportu i druge podatke u vezi sa obračunom raspoloživih kapaciteta i pristupa raspoloživim kapacitetima, a naročito o pojedinačnim nominacijama i prekidima, kao i dokumentaciju koja sadrži podatke iz čl. 42. i 43. ove uredbe, za potrebe dostavljanja Agenciji na njen zahtev, uz poštovanje obaveze čuvanja komercijalno osetljivih podataka od strane Agencije i operatora transportnog sistema.	PU		

	regulatory authority upon request. Both parties shall respect commercial confidentiality.					
--	---	--	--	--	--	--